

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

На правах рукопису

УДК 334.021:69.009

Зубарев Дмитро Васильович

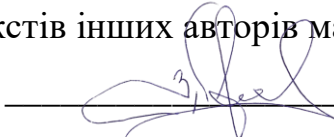
**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ
СТЕЙКХОЛДЕРІВ НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Галузь знань: 07 – Управління та адміністрування

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Зубарев Д. В.
(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник Грицьков Євгеній Володимирович, доктор економічних
наук, доцент

АНОТАЦІЯ

Зубарев Д. В. Організаційно-економічні засади взаємодії стейкхолдерів на будівельних підприємствах. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття доктора філософії за спеціальністю 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. – Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Харків, 2022.

У першому розділі «Теоретико-методичні підходи щодо визначення стейкхолдерів у будівельній сфері» обґрунтовані та систематизовані теоретичні положення відносно визначення стейкхолдерів будівельних підприємств, їх видів, охарактеризовано організаційне й економічне забезпечення стейкхолдерних відносин.

Встановлено, що формування та реалізація напрямів розвитку будівельних підприємств визначається впливом трансформаційних процесів, які характеризуються неоднозначними процесами, пов'язаними з уповільненням темпів зростання або скороченням основних показників їх діяльності, зниженням виробничо-господарського потенціалу, результативності діяльності. У таких умовах особливого значення має визначення сучасних інструментів забезпечення розвитку будівельних підприємств на основі підвищення ефективності взаємодії стейкхолдерів.

Запропоновано авторське визначення стейкхолдерів будівельних підприємств як юридичних і фізичних осіб або груп осіб, що взаємодіють у сфері містобудування, архітектурної діяльності, проектування, моніторингу формування та використання земель забудови, здійснення будівництва, діяльність яких забезпечує зростання ефективності функціонування будівельних підприємств, що призводить до їх розвитку у довгостроковій перспективі, попереджуючи правопорушення та здійснюючи реалізацію будівельних проектів відповідно встановлених норм, застосовуючи необхідні ресурси.

Визначені види стейкхолдерів, організаційне та економічне забезпечення взаємодії зацікавлених осіб будівельних підприємств, що формує кількісне підґрунтя стейкхолдерних відносин й прийняття ефективних управлінських рішень.

У другому розділі «Аналіз стану та особливостей взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств» представлені результати аналізу стану та трансформаційних процесів, що відбуваються у будівельній сфері, визначені міжнародні тренди її розвитку, охарактеризовані напрями та особливості функціонування будівельних підприємств, їх фінансового стану, виявленні особливості формування зобов'язані у системі стейкхолдерних відносин.

Доведено, що в сучасних умовах господарювання функціонування будівельної сфери визначається неоднозначними процесами, які характеризуються гальмуванням тенденцій розвитку, уповільненням основних показників діяльності.

Функціонування будівельної сфери по країнам Європейського Союзу та інших країн за досліджений період характеризується стратегічними контурами, які пов'язані із: уповільненням тенденцій розвитку будівельних підприємств, згортанням кількості дозволів у будівельній сфері; для протидії впливу зовнішнім та внутрішнім чинниками у будівельній сфері здійснюють зростання витрат на виробництво будівельної продукції, тим самим для забезпечення протидії нарощуванню негативних явищ за рахунок, особливо, її замовників; забезпеченням зростання виробництва у будівельній сфері при неоднозначних тенденціях у сфері виконання будівельних робіт; визначенням деяких основних показників функціонування будівельної сфери визначається низьким рівнем інформаційно-аналітичного забезпечення, що негативно впливає на розвиток будівельних підприємств. Встановлено, що визначені стратегічні контури функціонування будівельної сфери по країнам Європейського Союзу та інших країн відповідають траєкторіям і трендам, що відбуваються у вітчизняній будівельній сфері.

Для формування кількісної основи визначення напрямів і виокремлення особливостей функціонування й розвитку будівельних підприємств (ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»; ПрАТ «Житомирбуд»; ТОВ «Інтеграл-Буд»; ПАТ «Прикарпатбуд»; АТ «Трест Житлобуд-1») застосовуються показники, що характеризують їх фінансовий стан.

Запропоновано інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств. Доведено, що для виокремлення особливостей стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах визначаються показники, що формують кредиторську та дебіторську заборгованість.

У третьому розділі «Теоретико-методичний підхід до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств» розроблено та реалізовано теоретико-методичний підхід до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, сформовано економічне забезпечення взаємодії зацікавлених осіб.

Доведено, що формування економічного забезпечення управління стейкхолдерними відносинами на будівельних підприємствах залежить від рівня якості та обґрунтованості прийнятих управлінських рішень. У цьому контексті особливого значення набуває створення кількісної основи прийняття цих рішень шляхом розробки теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств. Запропоновані етапи теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств.

Запропонована узагальнююча модель оцінки інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів, яка визначається на основі узагальнюючих локальних показників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб та вагових коефіцієнтів, що характеризують рівень їх впливу між собою та на інтегральний показник. Встановлено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» та АТ «Трест Житлобуд-1» спостерігається найбільший рівень впливу стейкхолдерів. Проте він визначається посередніми значеннями. На інших будівельних підприємствах визначено низький або

несуттєвий рівень впливу зацікавлених осіб.

Для формування економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів застосовується інструментарій економіко-математичного моделювання залежності інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб на узагальнюючий критерій фінансового стану будівельних підприємств.

Розроблена економіко-математична модель залежності інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств. У результаті дослідження визначено сильний вплив інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств на узагальнюючий чинник фінансового стану. Інтегральний показник рівня впливу стейкхолдерів на 81% обумовлює зміни узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств. Цей вплив характеризується оберненим зв'язком. Тобто, на сучасному етапі зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів не призводить до зміцнення фінансового стану будівельних підприємств.

Визначена необхідність переосмислення підходів до забезпечення взаємодії між зацікавленими особами на будівельних підприємствах, які агресивно впливають на їх діяльність та фінансовий стан. Запропоновано розробити та реалізувати організаційне забезпечення стейкхолдерних відносин, заходи, спрямовані на підвищення ефективності взаємодії між зацікавленими особами та застосування відповідного механізму їх використання на підприємствах будівельної сфери.

У четвертому розділі «Організаційне забезпечення стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах» здійснено прогнозування змін рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств, розроблені та реалізовані організаційні заходи щодо формування партнерських відносин між зацікавленими особами, запропоновано організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерів.

Визначено, що формування організаційного забезпечення стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах здійснюється шляхом

прогнозування змін рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств на основі застосування теоретико-методичного підходу до оцінки рівня стейкхолдерних відносин, визначених показників, економіко-математичного моделювання. У результаті прогнозування встановлено, що зростання інтегрального показника рівня взаємодії стейкхолдерів призводить на більшості будівельних підприємствах до зростання узагальнюючого чинника фінансового стану.

Запропоновані організаційні заходи щодо формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств, які розроблені та реалізовані через призму груп зацікавлених осіб. Групи стейкхолдерів характеризують напрями та особливості формування стейкхолдерного середовища. На основі результатів визначення агресивного й партнерського стейкхолдерного середовища будівельних підприємств, застосування теоретико-методичного підходу до визначення інтегрального показника рівня взаємодії зацікавлених осіб, оцінки вагових коефіцієнтів сформовані напрями застосування економічного й організаційного забезпечення.

Визначено, що організаційне й економічне забезпечення формують організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств. Запропоновано визначення представленого механізму як сукупності взаємопов'язаних елементів, що визначаються економічним та організаційним забезпеченням, метою, завданнями, відповідним організаційним підрозділом розробка й реалізація якого спрямована на зростання ефективності взаємодії між зацікавленими особами для зміцнення фінансового стану та забезпечення розвитку будівельних підприємств.

Запропоновані напрями розробки та реалізації організаційно-економічного механізму управління взаємодією стейкхолдерами будівельних підприємств, який є закритою системою, елементами якого є економічне та організаційне забезпечення, що дозволило побудувати підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, сформувати основу для розвитку будівельних підприємств шляхом підвищення ефективності

взаємодії із зацікавленими особами та зміцнення їх фінансового стану. У рамках організаційно-економічного механізму запропоновано здійснювати перехід від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин шляхом застосування сучасного економічного й управлінського інструментарію.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в наступному:

удосконалено:

– категоріальний апарат економічної науки і введено поняття «стейкхолдери будівельних підприємств», що на відміну від існуючих визначаються функціональними напрямками у сфері містобудування, архітектурної діяльності, проектування, моніторингу формування та використання земель забудови, здійснення будівництва і реалізації проектів, що дозволило розробити та реалізувати організаційно-економічний механізм, спрямованого на зміцнення фінансового стану будівельних підприємств та зростання ефективності взаємодії між зацікавленими особами;

– види стейкхолдерів будівельних підприємств на основі характеристик внутрішніх і зовнішніх зацікавлених осіб, що взаємодіють із підприємствами будівельної сфери, що, на відміну від наявних, дозволило сформуванню економічне і організаційне забезпечення формування та реалізації стейкхолдерних відносин й побудувати кількісну основу прийняття обґрунтованих управлінських рішень для зміцнення їх фінансового стану;

– систему інтегральної оцінки фінансового стану будівельних підприємств для забезпечення стейкхолдерних відносин, яка базується на показниках результативності, ефективності діяльності, структури капіталу, ліквідності та вагових коефіцієнтів їх взаємного впливу, що дозволило визначити узагальнюючий чинник та встановити причинно-наслідкові зв'язки між стейкхолдерними показниками;

– теоретико-методичний підхід до оцінки рівня впливу стейкхолдерів, який, на відміну від існуючих, базується на формуванні інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування будівельних

підприємств, системі показників щодо взаємодії зацікавлених осіб, локальних та інтегральних моделей, що дозволило визначити узагальнюючий чинник рівня впливу стейкхолдерів і сформувавши економічне забезпечення взаємодії зацікавлених осіб для прийняття обґрунтованих управлінських рішень;

набули подальшого розвитку:

– процеси економіко-математичного моделювання інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств, які визначаються напрямками розробки моделей та оцінки критеріїв їх адекватності на основі застосування методу кореляційно-регресійного аналізу, що дозволило сформувавши економічне підґрунтя стейкхолдерних відносин;

– прогнозування узагальнюючих чинників фінансового стану та рівня впливу зацікавлених осіб залежно від змін стейкхолдерних показників, що на відміну від наявних дозволило розробити та реалізувати організаційні заходи формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств;

– організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерів на основі економічного і організаційного забезпечення, створення відділу управління взаємодією зацікавлених осіб, що на відміну від існуючих дозволило підвищити ефективність стейкхолдерних відносин, забезпечити зростання показників фінансового стану будівельних підприємств та перехід від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин.

Результати дисертаційної роботи використовуються у діяльності будівельних та інших підприємств, органів місцевого самоврядування, у навчальному процесі Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Ключові слова: стейкхолдери, будівельні підприємства, економічне забезпечення, організаційне забезпечення, стейкхолдерні відносини, теоретико-методичний підхід, рівень впливу стейкхолдерів, партнерські відносини, організаційно-економічний механізм.

ABSTRACT

Zubarev D. V. Organizational and economic principles of stakeholders' interaction of construction companies. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of the doctor of philosophy on a specialty 076 – Entrepreneurship, trade and exchange activity. – O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv, 2022.

The first section «Theoretical and methodological approaches to the definition of stakeholders in the construction industry» substantiates and systematizes the theoretical provisions for the definition of stakeholders in construction companies, their types, describes the organizational and economic support of stakeholder relations.

It is established that the formation and implementation of directions of development of construction enterprises is determined by the influence of transformation processes, which are characterized by ambiguous processes associated with slowing growth or reduction of key performance indicators, reducing production and economic potential, performance. In such conditions, the definition of modern tools for ensuring the development of construction companies based on improving the efficiency of stakeholder interaction is of particular importance.

The author's definition of stakeholders of construction companies as legal entities and individuals or groups of persons interacting in the field of urban planning, architectural activities, design, monitoring of formation and use of building lands, construction, whose activities increase the efficiency of construction companies, leading to their development in the long run, preventing offenses and implementing construction projects in accordance with established norms, using the necessary resources.

The types of stakeholders, organizational and economic support of interaction of stakeholders of construction companies are determined, which forms the quantitative basis of stakeholder relations and effective management decisions.

The second section «Analysis of the state and features of interaction of stakeholders of construction companies» presents the results of analysis of the state and transformation processes occurring in the construction industry, identifies international trends in its development, describes the directions and features of construction companies, their financial condition related in the system of stakeholder relations.

It is proved that in modern economic conditions the functioning of the construction sector is determined by ambiguous processes, which are characterized by inhibition of development trends, slowdown of key performance indicators.

The functioning of the construction sector in the European Union and other countries during the study period is characterized by strategic contours, which are related to: slowing down trends in construction companies, reducing the number of permits in the construction sector; to counteract the impact of external and internal factors in the construction sector, increase the cost of production of construction products, thereby counteracting the growth of negative phenomena at the expense of, in particular, its customers; ensuring the growth of production in the construction sector with ambiguous trends in the field of construction works; The definition of some key indicators of the functioning of the construction industry is determined by the low level of information and analytical support, which negatively affects the development of construction companies. It is established that the identified strategic contours of the construction sector in the European Union and other countries correspond to the trajectories and trends occurring in the domestic construction sector.

Indicators are used to form a quantitative basis for determining the directions and highlighting the features of the operation and development of construction enterprises (PJSC «Brovary Plant of Building Structures»; PJSC «Zhytomyrbud»; LLC «Integral-Bud»; PJSC «Prykarpatbud») characterizing their financial condition.

An integrated indicator of the financial condition of construction companies is proposed. It is proved that in order to single out the peculiarities of stakeholder

relations at construction enterprises, the indicators that form accounts payable and receivable are determined.

In the third section «Theoretical and methodological approach to assessing the level of impact of stakeholders of construction companies» developed and implemented a theoretical and methodological approach to assessing the level of impact of stakeholders of construction companies, formed economic support for stakeholder interaction.

It is proved that the formation of economic support for the management of stakeholder relations in construction companies depends on the level of quality and soundness of management decisions. In this context, it is especially important to create a quantitative basis for making these decisions by developing a theoretical and methodological approach to assessing the level of impact of stakeholders in construction companies. The stages of the theoretical and methodological approach to assessing the level of influence of stakeholders of construction companies are proposed.

A generalized model of assessment of the integrated indicator of the level of influence of stakeholders is proposed, which is determined on the basis of generalized local indicators of the level of influence of external and internal stakeholders and weights that characterize the level of their influence on the integrated indicator.

It is established that PJSC «Brovary Plant of Building Structures» and JSC «Trust Zhytlobud-1» have the highest level of influence of stakeholders. However, it is determined by mediocre values. Other construction companies have identified low or insignificant levels of stakeholder influence.

To form the economic support of stakeholder interaction, the tools of economic-mathematical modeling of the dependence of the integrated indicator of the level of influence of stakeholders on the generalizing criterion of the financial condition of construction enterprises are used.

An economic-mathematical model of the dependence of the integrated indicator of the level of influence of stakeholders and the generalizing factor of the

financial condition of construction enterprises has been developed. The study identified a strong influence of the integrated indicator of the level of influence of stakeholders of construction companies on the generalizing factor of financial condition. The integrated indicator of the level of influence of stakeholders by 81% causes changes in the generalizing factor of the financial condition of construction companies. This effect is characterized by an inverse relationship. That is, at the present stage, the growth of the integrated indicator of the level of influence of stakeholders does not strengthen the financial condition of construction companies.

The need to rethink the approaches to ensuring interaction between stakeholders in construction companies, which aggressively affect their activities and financial condition. It is proposed to develop and implement organizational support for stakeholder relations, measures aimed at improving the efficiency of interaction between stakeholders and the application of an appropriate mechanism for their use in the construction industry.

In the fourth section «Organizational support of stakeholder relations in construction companies» forecasting changes in the level of interaction of stakeholders of construction companies, developed and implemented organizational measures for the formation of partnerships between stakeholders, proposed organizational and economic mechanism of stakeholder interaction.

It is determined that the formation of organizational support of stakeholder relations in construction companies is carried out by forecasting changes in the level of interaction of stakeholders of construction companies based on the application of theoretical and methodological approach to assessing the level of stakeholder relations, defined indicators, economic and mathematical modeling.

As a result of forecasting, it is established that the growth of the integrated indicator of the level of interaction of stakeholders leads to the growth of the generalizing factor of the financial condition in most construction enterprises.

Organizational measures for the formation of partnerships between stakeholders of construction companies, which are developed and implemented through the prism of stakeholder groups, are proposed. Stakeholder groups

characterize the directions and features of the formation of the stakeholder environment. Based on the results of determining the aggressive and partner stakeholder environment of construction companies, the application of theoretical and methodological approach to determining the integrated indicator of the level of interaction of stakeholders, the assessment of weights formed areas of economic and organizational support.

It is determined that organizational and economic support form the organizational and economic mechanism of interaction of stakeholders of construction enterprises. It is proposed to define the presented mechanism as a set of interconnected elements determined by economic and organizational support, purpose, tasks, relevant organizational unit development and implementation of which is aimed at increasing the effectiveness of cooperation between stakeholders to strengthen financial condition and ensure the development of construction companies.

The directions of development and implementation of organizational and economic mechanism of interaction management of stakeholders of construction enterprises, which is a closed system, the elements of which are economic and organizational support, which allowed to build a basis for sound management decisions, to form a basis for development of construction enterprises. individuals and strengthening their financial condition. Within the framework of the organizational and economic mechanism, it is proposed to make the transition from an aggressive stakeholder environment to partnerships through the use of modern economic and management tools.

The scientific novelty of the obtained results is as follows:

improved:

– categorical apparatus of economics and introduced the concept of «stakeholders of construction companies», which in contrast to the existing are determined by functional areas in urban planning, architectural activities, design, monitoring of land formation and use, construction and implementation of projects, which allowed to develop and implement organizational-economic mechanism

aimed at strengthening the financial condition of construction companies and increasing the efficiency of interaction between stakeholders;

- types of stakeholders of construction companies based on the characteristics of internal and external stakeholders interacting with construction companies, which, in contrast to existing, allowed to form economic and organizational support for the formation and implementation of stakeholder relations and build a quantitative basis for sound management decisions to change their management financial condition;

- a system of integrated assessment of the financial condition of construction companies to ensure stakeholder relations, which is based on performance, efficiency, capital structure, liquidity and weights of their mutual influence, which allowed to determine the generalizing factor and establish causal links between stakeholder indicators;

- theoretical and methodological approach to assessing the level of influence of stakeholders, which, in contrast to existing ones, is based on the formation of information and analytical support of construction companies, the system of indicators of stakeholder interaction, local and integrated models, which allowed to determine the general factor to form economic support of interaction of interested persons for acceptance of the reasonable administrative decisions;

have been further developed:

- processes of economic and mathematical modeling of the integrated indicator of the level of influence of stakeholders and the generalizing factor of financial condition of construction enterprises, which are determined by the development of models and assessment of their adequacy criteria based on correlation and regression analysis;

- forecasting of generalizing factors of financial condition and level of influence of interested persons depending on changes of stakeholder indicators that unlike existing allowed to develop and implement organizational measures of formation of partnership relations between stakeholders of construction enterprises;

– organizational and economic mechanism of stakeholder interaction on the basis of economic and organizational support, creation of a stakeholder interaction management department, which, unlike the existing ones, allowed to increase the efficiency of stakeholder relations, increase financial condition of construction companies and transition from aggressive stakeholder environment to partnerships.

The results of the dissertation are used in the activities of construction and other enterprises, local governments, in the educational process of O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

Key words: stakeholders, construction enterprises, economic support, organizational support, stakeholder relations, theoretical and methodological approach, level of influence of stakeholders, partnership relations, organizational and economic mechanism.

Список публікацій здобувача:

Розділи у монографіях, де опубліковані результати дослідження

1. Zubarev D., Grytskov E. Identification of the factors of influence of corporate social responsibility of construction companies on the formation and implementation of stakeholder relations. Scientific research of the XXI century. Volume 2: collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California: GS publishing service, 2021. 312 p., pp. 91–96.

Наукові праці у виданнях іноземних держав або виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

2. Зубарев Д. М., Мамонов К. А., Величко В. А., Грицьков Є. В., Троян В. І. Формування партнерських стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах: організаційно-економічні аспекти / Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2021. № 2. С. 362–373 (база Web of Science).

3. Zubarev D., Mamonov K., Velychko V., Grytskov E. Econometric modeling of the level of stakeholder interaction at construction enterprises / Український метрологічний журнал. Економічні аспекти метрології та економетрика. 2020. № 2. X.: НЦЦ «Інститут метрології». С. 72–77 (база Web of Science).

4. Zubarev D., Velychko V., Grytskov E. Stakeholders of construction enterprises: areas and features of interaction / Науковий економічний журнал «Інтелект XXI». Видавничий дім «Гельветика», 2020. №1. С. 108–113 (Index Copernicus).

5. Zubarev D., Velychko V., Grytskov E. Application of methods of economic and mathematical modeling in the system of stakeholder relations and the formation and implementation of social corporate responsibility of construction enterprises / Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». Одеса, 2020. Випуск 40. С. 139–143 (Index Copernicus).

6. Zubarev D.V., Mamonov K., Wingming Wen, Chang Liu, Troyan V.I., Grytskov E.V., Fuchen Bai. Geoeconomics of China coastal regions: theoretical and

methodological platform / International economical forum (China). This article is supported by the Major project of innovation and strengthening school project of Guangdong Provincial Department of Education. 2020, pp. 251–269.

7. Zubarev D., Mamonov K., Velychko V., Grytskov E., Troyan V. The formation and use of the construction enterprise brand to ensure interaction with stakeholders / Danish Scientific Journal, 2020. №39. Vol. 2. pp. 33–35.

8. Zubarev D., Mamonov K., Velychko V., Grytskov E. Features of stakeholder relations at construction enterprises / International independent scientific journal, 2020. №. 19. Vol. 2. pp. 16–19.

Статті у наукових фахових виданнях України

9. Зубарев Д. В. Зміцнення фінансового стану будівельних підприємств на основі зростання ефективності стейкхолдерських відносин / Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Заклад вищої освіти «Міжнародний Університет бізнесу і права». Видавничий дім «Гельветика», 2021. Випуск 2. С. 77–81.

10. Zubarev D., Velychko V., Grytskov E. Directions for the development of a stakeholder-oriented strategy for managing construction enterprises: domestic and international experience / Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст». Серія: економічні науки. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. Вип. 155. С. 2–7.

11. Зубарев Д. В., Величко В. А., Грицьков Є. В. Соціальна корпоративна відповідальність у системі взаємодії зі стейкхолдерами будівельних підприємств / Підприємництво та інновації. Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 9. С. 70–76.

Праці апробаційного характеру

12. Зубарев Д. В. Формування партнерських стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах: організаційні заходи. Підприємництво та бізнес-адміністрування: сучасні тренди [Електронний ресурс]: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 01 – 28 лютого 2021 р. / Харків. нац. Ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]; [редкол.: П. Т. Бубенко, О. Ю. Палант,

- С. Ю. Юр'єва]. Електронні текстові дані. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 345 с. С. 303–304.
13. Зубарєв Д. В. Вплив стейкхолдерних відносин на функціонування та розвиток будівельних підприємств / Економіка, фінанси та управління: аспекти інноваційного розвитку. Матеріали науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 26-29 лютого 2021 р.). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2021. 100 с. С. 92–93.
14. Zubarev D.V., Mamonov K. A. Features of functioning of construction enterprises in modern conditions: stakeholder aspect / Тренди та тенденції розвитку будівельної галузі: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Харків, 18 – 19 листопада 2020 р. Харків: ХНУМГ, 2020. 148 с. С. 131–133.
15. Zubarev D., Grytskov E. Factors of the functioning of the construction industry in modern business conditions / VI International scientific and practical conference «Dynamics of the development of world science». Vancouver, 2020. С. 86–88.
16. Zubarev D., Grytskov E., Velychko V. International experience of interaction among stakeholders of construction enterprises // III International scientific and practical conference «Science, society, education: topical issues and development prospects». Kharkiv, 2020. С. 332–334.
17. Zubarev D., Grytskov E. Assessment of the state and directions of investment in the construction industry / V International scientific and practical conference «Priority directions of science development». Lviv, 2020. С. 466–467.
18. Zubarev D., Grytskov E. The current state and direction of transformations taking place in the construction industry / II International scientific and practical conference «Eurasian scientific congress». Barcelona, 2020. С. 423–425.
19. Зубарєв Д. В., Грицьков Є. В. Фактори, що впливають на формування соціальної корпоративної відповідальності будівельних підприємств / IV International scientific and practical conference «Perspectives of world science and education». Osaka, 2019. С. 320–325.

ЗМІСТ

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У БУДІВЕЛЬНІЙ СФЕРІ.....	13
1.1 Визначення стейкхолдерів у будівельній сфері: характеристика теоретичних положень.....	13
1.2 Види стейкхолдерів, що взаємодіють із будівельними підприємствами.....	24
1.3 Організаційне забезпечення формування та реалізації стейкхолдерних відносин будівельних підприємств	34
1.4 Формування економічного забезпечення стейкхолдерних відносин будівельних підприємств.....	45
Висновки до розділу 1.....	50
РОЗДІЛ 2	
АНАЛІЗ СТАНУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЗАЄМОДІЇ СТЕЙКХОЛДЕРІВ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	54
2.1 Аналіз стану та трансформаційних процесів, що відбувається у будівельній сфері	54
2.2 Функціонування будівельної сфери: міжнародні тренди.....	63
2.3 Напрями та особливості функціонування й розвитку будівельних підприємств	67
2.4 Оцінка інтегрального чинника фінансового стану у системі стейкхолдерних відносин будівельних підприємств	72
2.5 Особливості стейкхолдерних відносин будівельних підприємств.....	83
Висновки до розділу 2.....	87
РОЗДІЛ 3	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ВПЛИВУ СТЕЙКХОЛДЕРІВ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	94

3.1 Розробка теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств.....	94	
3.2 Реалізація теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств	98	
3.3 Економічне забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств	107	
Висновки до розділу 3.....	127	
РОЗДІЛ 4		
ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТЕЙКХОЛДЕРНИХ ВІДНОСИН НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....		133
4.1 Прогнозування змін рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств.....	133	
4.2 Розробка та реалізація організаційних заходів щодо формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств.....	138	
4.3 Розробка організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств.....	157	
Висновки до розділу 4.....	163	
ВИСНОВКИ.....	167	
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	171	
ДОДАТКИ.....	195	

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

БП – будівельні підприємства;

С – стейкхолдери;

СВ – стейкхолдерні відносини;

ІІ – інвестиційна привабливість.

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток вітчизняної економіки визначається певними труднощами вибору напрямів зростання її ефективності та забезпечення соціально-економічних пріоритетів. За останні роки спостерігається уповільнення темпів зростання або скорочення показників валового внутрішнього продукту, рівня реального наявного доходу, валового регіонального продукту. Будівельна сфера, як одна із важливих галузей, що впливає на функціонування та розвиток держави та інших сфер, характеризується аналогічними тенденціями щодо індексу будівельної продукції, обсягу виконаних будівельних робіт, індексу капітальних інвестицій, знижується виробничо-господарський потенціал будівельних підприємств.

У міжнародній практиці у будівельній сфері відбуваються неоднозначні процеси, які визначаються уповільненням темпів зростання основних показників її функціонування, що обумовлено негативним впливом внутрішніх і зовнішніх факторів (фінансово-економічна криза, пандемія COVID-19, регіональні диспропорції тощо). У таких умовах виникає необхідність переосмислення підходів до забезпечення розвитку будівельних підприємств шляхом застосування сучасного економіко-управлінського інструментарію на основі зростання ефективності взаємодії із стейкхолдерами (зацікавленими особами).

Формування взаємовідносин із зацікавленими особами будівельних підприємств здійснюється на основі розробки та реалізації стейкхолдерної політики, враховуючи особливості внутрішнього і зовнішнього середовища. Тому, особливого значення має створення та застосування економічного і організаційного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств.

Науково-методичні розробки щодо визначення та забезпечення взаємодії стейкхолдерів представлені у розробках: Р. Акоффа, А. Аммарі,

О. Ареф'євої, В. Величка, Е. Грицькова, В. Гросул, І. Должанського, Т. Дональдсона, Д. Кліленда, Т. Кочена, К. Мамонов, Р. Мітчелла, О. Потрашкової, В. Смачило, Л. Феррелла, Р. Фрімена та ін.

Вирішенням питань щодо формування та реалізації стейкхолдерної політики займались закордонні й вітчизняні вчені: Т. Андрющенко, А. Белоконь, А. Зуб, А. Менделоу, Р. Мітчелл, Т. Момот, А. Назаренко, Л. Престон, Е. Фрімен, С. Фурта та ін.

У існуючих науково-методичних розробках представлені теоретичні положення та практичні аспекти щодо визначення та забезпечення взаємодії стейкхолдерів. Поряд з цим, залишаються невирішеними питання щодо зростання ефективності взаємовідносин із зацікавленими особами БП на основі формування та використання організаційного й економічного забезпечення стейкхолдерних відносин. Отже, тема дисертаційної роботи щодо розробки та реалізації організаційно-економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів є актуальною, застосування результатів дослідження має своєчасний характер.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано на кафедрах бізнес-адміністрування та регіонального розвитку, земельного адміністрування та геоінформаційних систем, економіки підприємств ХНУМГ імені О. М. Бекетова відповідно до завдань держбюджетних НДР МОН України: «Підприємництво та бізнес: організаційні, управлінські та економічні складові. Етап 1. Підприємництво в умовах глобалізації: закордонний та вітчизняний досвід» (номер держреєстрації 0116U005497), де автором визначені напрями економічного забезпечення та формування інформації щодо взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств; «Економічний розвиток: макро-, мезо-, мікрорівень. Тема 1. Економіка міста та регіону: будівельна галузь, міське господарство» (номер держреєстрації № 0120U104501), у межах якої здобувачем сформовані напрями та виокремлені особливості економіко-математичного моделювання стейкхолдерних показників будівельних підприємств; «Територіальний

розвиток використання земель. Етап 1. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи територіального розвитку використання земель України», де особисто автором сформовані напрями прогнозування стейкхолдерних показників будівельних підприємств.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка теоретичних, методичних положень і практичних рекомендацій щодо формування та реалізації організаційно-економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів задля зміцнення фінансового стану будівельних підприємств.

Для досягнення мети поставлені завдання:

- визначити економіко-організаційний зміст поняття «стейкхолдери будівельних підприємств»;
- охарактеризувати види стейкхолдерів БП;
- визначити напрями функціонування підприємств будівельної сфери, враховуючи вітчизняні та міжнародні аспекти й особливості взаємодії із стейкхолдерами;
- запропонувати інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств;
- розробити теоретико-методичний підхід до оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів БП для формування економічного забезпечення;
- здійснити економіко-математичне моделювання залежності інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб і узагальнюючого критерію фінансового стану будівельних підприємств;
- сформулювати організаційне забезпечення стейкхолдерних відносин БП;
- розробити організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств.

Об'єкт дослідження – процеси зростання ефективності взаємодії стейкхолдерами будівельних підприємств.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних положень та практичних напрямів щодо формування організаційно-економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерами будівельних підприємств.

Теоретичну базу та методичну основу дисертаційної роботи складають загальнонаукові методи: порівняння, узагальнення, системного аналізу, методології нормативно-правового та інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування будівельних підприємств, рівня взаємодії С БП.

Для формування організаційно-економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств використовуються спеціальні методи: структурно-змістовного аналізу – для формування теоретичних положень щодо визначення стейкхолдерів, їх видів на будівельних підприємствах; економічного й фінансового аналізу – для оцінки фінансового стану підприємств будівельної сфери, формування та застосування відповідного інтегрального показника, виокремлення особливостей стейкхолдерних відносин; експертного аналізу – для визначення локальних і інтегральних показників рівня взаємодії стейкхолдерів; аналізу ієрархій – для розробки теоретико-методичного підходу до інтегральної оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств; економіко-математичного моделювання – для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між стейкхолдерними показниками та інтегральним чинником фінансового стану; структурно-логічного аналізу – для формування організаційного й економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств та розробки заходів щодо зростання ефективності їх взаємовідносин для зміцнення фінансового стану БП.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в наступному:

удосконалено:

– категоріальний апарат економічної науки і введено поняття «стейкхолдери будівельних підприємств», що на відміну від існуючих визначаються функціональними напрямками у сфері містобудування, архітектурної діяльності, проектування, моніторингу формування та

використання земель забудови, здійснення будівництва і реалізації проектів, що дозволило розробити та реалізувати організаційно-економічний механізм, спрямованого на зміцнення фінансового стану будівельних підприємств та зростання ефективності взаємодії між зацікавленими особами;

– види стейкхолдерів будівельних підприємств на основі характеристик внутрішніх і зовнішніх зацікавлених осіб, що взаємодіють із підприємствами будівельної сфери, що на відміну від наявних дозволило сформуванню економічне і організаційне забезпечення формування та реалізації стейкхолдерних відносин й побудувати кількісну основу прийняття обґрунтованих управлінських рішень для зміцнення їх фінансового стану;

– систему інтегральної оцінки фінансового стану будівельних підприємств для забезпечення стейкхолдерних відносин, яка базується на показниках результативності, ефективності діяльності, структури капіталу, ліквідності та вагових коефіцієнтів їх взаємного впливу, що дозволило визначити узагальнюючий чинник та встановити причинно-наслідкові зв'язки між стейкхолдерними показниками;

– теоретико-методичний підхід до оцінки рівня впливу стейкхолдерів, який на відміну від існуючих базується на формуванні інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування будівельних підприємств, системі показників щодо взаємодії зацікавлених осіб, локальних та інтегральних моделей, що дозволило визначити узагальнюючий чинник рівня впливу стейкхолдерів і сформуванню економічне забезпечення взаємодії зацікавлених осіб для прийняття обґрунтованих управлінських рішень;

набули подальшого розвитку:

– процеси економіко-математичного моделювання інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств, які визначаються напрямами розробки моделей та оцінки критеріїв їх адекватності на основі застосування методу кореляційно-регресійного аналізу, що дозволило сформуванню економічне підґрунтя стейкхолдерних відносин;

– прогнозування узагальнюючих чинників фінансового стану та рівня впливу зацікавлених осіб залежно від змін стейкхолдерних показників, що на відміну від наявних дозволило розробити та реалізувати організаційні заходи формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств;

– організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерів на основі економічного і організаційного забезпечення, створення відділу управління взаємодією зацікавлених осіб, що на відміну від існуючих дозволило підвищити ефективність стейкхолдерних відносин, забезпечити зростання показників фінансового стану будівельних підприємств та перехід від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що теоретичні результати і методичні положення доведені до рівня конкретних пропозицій та практичних рекомендацій, які можуть стати підґрунтям для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі формування та реалізації організаційно-економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств.

Методичні та практичні рекомендації, представлені у дисертаційній роботі щодо застосування системи інтегральної оцінки фінансового стану будівельних підприємств для забезпечення стейкхолдерних відносин й підвищення ефективності прийняття управлінських рішень та впровадження результатів економіко-математичного моделювання інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб і узагальнюючого чинника фінансового стану для формування кількісного підґрунтя забезпечення стейкхолдерних відносин, використовуються у діяльності ПАТ «Південспецатоменергомонтаж» (м. Харків, акт № 7 від 09.09.2021 р.).

Підхід до оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств, напями результатів прогнозування узагальнюючих чинників фінансового стану та рівня впливу зацікавлених осіб залежно від змін стейкхолдерних показників застосовуються у діяльності Міжнародної

компанії управління проектами і нерухомістю (м. Варна, Болгарія, акт 4 від 23.09.2021 р.).

Інструментарій оцінки стейкхолдерних показників для забезпечення розвитку підприємств та напрями впровадження організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерів використовуються Департаментом капітального будівництва Харківської обласної державної адміністрації (м. Харків, акт 32 від 05.10.2021 р.).

Напрями взаємодії стейкхолдерів, оцінки їх рівня і впливу на функціонування будівельних підприємств, формування організаційних і економічних засад для реалізації регуляторної політики застосовуються Державної регуляторною службою України (м. Київ, акт 46–1 від 09.10.2021 р.).

Результати дослідження використовуються у навчальному процесі кафедри бізнес-адміністрування та регіонального розвитку ХНУМГ імені О. М. Бекетова при викладанні дисциплін «Економіка підприємств», «Моделювання і прогнозування економічних процесів», «Економічний аналіз», «Бізнес-комунікації», «Стратегія підприємств», у курсовому та дипломному проектуванні студентів (м. Харків, довідка від 29.09.2021 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною працею, в якій викладено авторські підходи, трактування, висновки та рекомендації щодо розробки та реалізації організаційно-економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств. Запропоновано вирішення наукового завдання щодо розробки теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій відносно зростання ефективності стейкхолдерних відносин на основі реалізації організаційно-економічного механізму взаємодії зацікавлених осіб для зміцнення фінансового стану будівельних підприємств. Усі основні положення та результати дисертаційної роботи отримані здобувачем особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційної роботи доповідалися і були позитивно схвалені на

Міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях: IV International scientific and practical conference «Perspectives of world science and education» (Osaka, 2019); II International scientific and practical conference «Eurasian scientific congress» (Barcelona, 2020); V International scientific and practical conference «Priority directions of science development» (Lviv, 2020); III International scientific and practical conference «Science, society, education: topical issues and development prospects» (Kharkiv, 2020); VI International scientific and practical conference «Dynamics of the development of world science» (Vancouver, 2020); Міжнародна науково-практична конференція «Тренди та тенденції розвитку будівельної галузі» (Харків, 2020); Науково-практична конференція «Економіка, фінанси та управління: аспекти інноваційного розвитку» (Миколаїв, 2021); Міжнародна науково-практична інтернет конференція «Підприємництво та бізнес-адміністрування: сучасні тренди» (Харків, 2021).

Публікації. Основний зміст дисертації відображено у 19 наукових працях, з них: 3 статті у міжнародних виданнях, 2 статті у журналах, що включені до бази Web of Science, 2 – у виданнях, що включені до інших наукометричних баз, 3 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у колективній монографії, 8 – у матеріалах конференцій.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, 4 розділів, висновків, списку використаних джерел із 202 найменувань на 24 сторінках. Загальний текст дисертації викладено на 289 сторінках, включає 39 таблиць, 19 рисунків, 12 додатків на 95 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У БУДІВЕЛЬНІЙ СФЕРІ

1.1 Визначення стейхолдерів у будівельній сфері: характеристика теоретичних положень

Формування та реалізація напрямів розвитку будівельних підприємств визначається впливом трансформаційних процесів, які характеризуються неоднозначними процесами, пов'язаними з уповільненням темпів зростання або скороченням основних показників їх діяльності, зниженням виробничо-господарського потенціалу, результативності діяльності. На думку експертів [38, 39, 40, 51, 63, 135, 192, 199], факторами, що впливають на функціонування будівельних підприємств у сучасних умовах є:

- ступінь впливу держави на функціонування будівельних підприємств;
- перманентні зміни у нормативно-правовому забезпеченні;
- зниження рівня інвестування;
- низький рівень інноваційних процесів, що формуються та реалізуються на будівельних підприємствах;
- необґрунтована податкова політика щодо здійснення діяльності будівельних підприємств, зниження просторового забезпечення;
- зниження споживчого попиту населення;
- негативна демографічна політика;
- зниження якості життя та корпоративної соціальної відповідальності;
- трудова міграція та відтік спеціалістів будівельної сфери у інші держави;
- зростання рівня безробіття;
- збільшення рівня цін на будівельні матеріали;
- зростання конкуренції на будівельному ринку.

Слід відзначити фактори, які впливають на функціонування підприємств будівельної сфери:

– зовнішнє оточення будівельного підприємств (економічна та політична нестабільність, високий рівень інфляції, загальна стагнація економіки держави, скорочення попиту на будівельну продукцію);

– внутрішнє середовище будівельного підприємства (низька кваліфікація фахівців, неякісне забезпечення інформацією, та недосконалість її, високий рівень собівартості будівельної продукції, скорочення власних фінансових ресурсів, обмеженість джерел залучення капіталу) [70].

У розрізі факторів, що впливають на діяльність будівельних підприємств визначаються наступні чинники:

– зовнішнього середовища (політико-правові, макроекономічні, інноваційні, соціально-економічні, демографічні, економічні, психологічні й культурологічні, ринково-галузеві, соціологічні, психологічні та культурологічні);

– внутрішнього середовища (структурно-організаційні, ресурсні, техніко-технологічні, управлінські, фінансово-економічні, соціологічні, психологічні та культурологічні);

– за рівнем врегулювання (регульовані, частково регульовані, нерегульовані);

– за рівнем прогнозованості факторів впливу (прогнозованого впливу, непрогнозованого впливу);

– за силою впливу (сильного впливу, незначного впливу);

– за рівнем динамічності (динамічні, статичні);

– за кількісними ознаками (кількісні та якісні);

– за рівнем прогнозованості (прогнозованого та непрогнозованого впливу);

– за рівнем впливу (сильний та несильний вплив);

– за рівнем динамічності (статичні, динамічні);

– за напрямом впливу (позитивного, нейтрального, негативного впливу);

– за тривалістю дії (одноразові, періодичні, постійні);

– за причиною виникнення (звичайні, форс-мажорні) [152].

Подібна точка зору представлена у розробках [5, 76].

На факторах зростання витрат будівельної продукції, впливу державних інституцій, зниження ефективності бізнес-процесів, зростання ризиків діяльності, зниження рівня інвестування, організаційних трансформацій зосереджують увагу [55, 64, 84, 100, 101, 108, 146, 147, 149, 157, 158, 164, 181, 182, 188, 191].

На певний рівень самостійності прийняття рішення щодо вибору партнерів, працівників фірм при реалізації будівельних проектів вказують [90, 140].

Міжнародна федерація інженерів-консультантів виокремлює ризики будівельників:

- погодні умови;
- відсутність матеріальних і трудових ресурсів для виробництва робіт;
- ненадійність устаткування та транспорту, а також системи їх експлуатації;
- нез'ясованість роботи керівництва та персоналу;
- погані ґрунтовані умови;
- аварії та прорахунки;
- інфляція;
- втручання в керівництво роботи;
- затримка платежів, які встановлені у договорі;
- інші порушення договору [154].

На функціонування будівельних підприємств здійснюють вплив особливості їх діяльності:

- «нерухомість і територіальну розкиданість будівельної продукції»;
- мобільність виконавців і знарядь праці, ускладнення координації діяльності будівельних організацій на площадках, іноді децентралізація;
- велика тривалість виробничого циклу;

– розмаїтість об’єктів, що вводяться, і, отже, багатоваріантність технологічних, організаційних і управлінських рішень, необхідність їхнього пророблення і зіставлення;

– великий вплив природних факторів, що збільшує імовірнісний характер системи, необхідність специфічних управлінських рішень» [107].

Отже, враховуючи вище зазначене визначено, що для забезпечення функціонування та розвитку будівельних підприємств необхідно враховувати зовнішні й внутрішні фактори їх діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває визначення напрямів та управління взаємодією стейкхолдерів (зацікавлених осіб) [144, 165]. Відповідно до стандарту AA1000SES стейкхолдери визначаються з позиції функціонувальних напрямів їх діяльності, що впливають на розвитку суб’єктів господарювання [150]. Розвиваючи напрямів та особливості взаємодії зацікавлених осіб у ISO 26000 стейкхолдери характеризуються як особи, що впливають на рішення та діяльність підприємств [62]. Відповідно до представленого стандарту визначені принципи забезпечення інтересів стейкхолдерів з боку організації:

- виявляти свої зацікавлені сторони;
 - визнавати і належним чином брати до уваги інтереси і юридичні права її зацікавлених сторін і відповідати на виражену ними заклопотаність;
 - визнавати, що деякі зацікавлені сторони можуть істотно впливати на діяльність організації;
 - оцінювати і враховувати відносну здатність зацікавлених сторін звертатися в організацію, взаємодіяти з нею і впливати на неї;
 - враховувати взаємозв’язок інтересів своїх зацікавлених сторін з широкими очікуваннями суспільства і зі стійким розвитком, а також характер взаємозв’язку між зацікавленими сторонами і організацією;
 - брати до уваги погляди зацікавлених сторін, інтереси яких можуть бути порушені рішенням або діяльністю, навіть якщо вони не грають формальної ролі в управлінні організацією або не інформовані про таких інтересах [62].
- Визначені напрями та особливості взаємодії стейкхолдерів із:

- організацією і суспільством: організації слід розуміти і визнавати, як її рішення і діяльність впливають на суспільство і навколишнє середовище, розуміти очікування щодо відповідальної поведінки, що пред'являються суспільством і стосуються цього віз дії;
- організацією і її зацікавленими сторонам: організація повинна знати про свої зацікавлені сторони;
- зацікавленими сторонами і суспільством: організації слід розуміти взаємозв'язок між інтересами зацікавлених сторін, на які впливає організація, з одного боку, і очікуваннями суспільства – з іншого; зацікавлені сторони є частиною суспільства, вони можуть мати інтереси, які не відповідають очікуванням суспільства, мають певні по відношенню до організації інтереси, які можуть відрізнятися від очікувань суспільства щодо соціально відповідальної поведінки по кожній з проблем [62].

Р. Фрімен характеризує стейкхолдерів через призму ефективності та їх впливу на прийняття управлінських рішень організацією [170].

Деякі автори пов'язують функціонування та взаємодію стейкхолдерів із розвитком суб'єктів господарювання, що дозволяє виокремити представлені напрями для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [41]. У цьому контексті заслуговує на увагу точка зору, яка представлена у розробці [151].

У розробках формуються підходи до визначення зацікавлених осіб, які пов'язані із особливостями функціонування, зокрема, будівельної сфери:

- «по-перше будівництво має різні напрямки: житлове та промислове, а також інженерні споруди, що обумовлює різний рейтинг стейкхолдерів;
- по-друге, будівництво є матеріало-, трудо- та капіталомісткою галуззю, з розтягнутим у часі процесом створення кінцевої продукції (об'єкта будівництва) високої вартості, що обумовлює ризикованість процесу будівництва;
- по-третє, висока значущість для громади та органів місцевого самоврядування, адже будівництво визначає ступінь розвитку інфраструктури в місті чи регіоні та забезпечує, відповідно, розвиток самої території;

– по-четверте, висока залежність від контролюючих органів» [143].
Подібна точка зору представлена у розробці [21].

На інструментах визначення стейкхолдерів, їх аналізу та напрямках взаємодії зосереджують увагу [91, 145].

У системі формування та реалізації стейкхолдерних відносин, заслуговує на увагу точка зору авторів, які характеризують зацікавлених осіб з позиції:

- ресурсного забезпечення діяльності підприємств;
- напрямів та особливостей використання ресурсів зацікавленими особами;
- владних повноважень, які мають і застосовують стейкхолдери на підприємствах [174].

На безпекових характеристиках щодо визначення стейкхолдерів фокусується увага у [6].

На стратегічних напрямках щодо забезпечення взаємодії із стейкхолдерами підприємств зосереджена увага у розробках [36].

Для забезпечення взаємодії із зацікавленими особами визначаються принципи, що забезпечують діалог між ними і підприємствами:

- «взаємна вигода;
- безперервність зусиль і постійне покращення;
- довгострокові тимчасові горизонти;
- рішення, засновані на реальному часі і роботі в команді;
- обмін знаннями;
- відкрите спілкування;
- механізми вирішення спорів;
- ідентифікація умов, при яких відносини зміняться» [111, с. 188].

Деякими авторами визначаються стейкхолдери через призму формування та реалізації корпоративної соціальної відповідальності підприємств [15, 44, 66, 89].

Стейкхолдерний підхід у системі формування та реалізації корпоративної соціальної відповідальності передбачає отримання ефекту підприємством. У

цьому контексті слід вказати на те, що взаємодія зацікавлених осіб спрямована на зростання інвестиційної привабливості будівельних підприємств та розвиток стратегічних контурів їх діяльності [17, 18, 53].

Серед теоретичних положень щодо визначення стейкхолдерів заслуговує на увагу підхід, де визначаються їх функціональні ознаки і характеристики, дії та заходи, що визначають вплив зацікавлених осіб на діяльність і розвиток підприємств [3, 4, 7, 153, 161, 173].

У рамках представленого підходу деякі науковці формують стратегічні напрями взаємодії стейкхолдерів, які характеризують довгострокові зміни їх діяльності для забезпечення розвитку підприємств [12].

Визначення функціональних напрямів взаємодії стейкхолдерів дозволяє розробити заходи та сформулювати стратегічні контури розвитку підприємств. Проте, фокусування уваги лише на функціональних ознаках і характеристиках знижує ефективність взаємодії зацікавлених осіб у контексті забезпечення розвитку суб'єктів господарювання. Поза увагою залишаються важливі напрями, що визначають, зокрема, результативність та системність взаємовідносин стейкхолдерів.

На противагу від попередніх дослідників, ряд науковців розглядають зацікавлених осіб під призмою рівня результативності їх взаємодії та забезпечення управління взаємовідносинами [162, 163, 185].

Представлені теоретичні положення надають можливості визначити та розробити заходи, які орієнтовані на результативність взаємодії стейкхолдерів та діяльності підприємств. Проте необхідно враховувати і інші ознаки й характеристики щодо взаємовідносин зацікавлених осіб.

Для обґрунтування теоретичних положень щодо визначення стейкхолдерів виникає необхідність формування структурних компонентів, що дозволяє побудувати систему стейкхолдерних взаємовідносин й побудувати організаційно-економічний механізм. У цьому контексті заслуговують на увагу підходи, розроблені у роботах [21, 47, 138, 180].

На основі структурних компонентів, будується система стейкхолдерних відносин й, відповідно, розробляється системний підхід до визначення стейкхолдерів. Його сутність полягає у тому, що формуються й узагальнюються представлені вище ознаки та характеристики: функціональні, результативні, структурні. Цей підхід дозволяє сформувати напрями розвитку підприємств із визначенням найбільш повних ознак і характеристик взаємодії стейкхолдерів. Представниками системного підходу по праву можна вважати [132, 136].

У рамках системного підходу заслуговує на увагу точка зору, яка представлена у розробці [18]. Відповідно до представлених наукових положень, стейкхолдери будівельних підприємств визначаються як фізичні й (або) юридичні особи або групи осіб, що взаємодіють у будівельній сфері на основі стратегічних контурів і соціальних напрямів та визначаються функціональними, результуючими, структурними, процесними, стратегічними, комплексними ознаками, взаємовідносини яких мають певний рівень ризику й загроз, що дозволяє сформувати підрядні відносини у капітальному будівництві, здійснити архітектурний контроль, відповідні розрахунки, що забезпечено проектною документацією, матеріальними й трудовими ресурсами [18].

Системний підхід розвинено у роботі [32], де визначаються системні стейкхолдерні ознаки і характеристики, що впливають на формування й реалізацію корпоративної соціальної відповідальності будівельних підприємств.

У рамках системного підходу заслуговує на увагу точка зору, де стейкхолдери визначаються як групи, організації, індивідууми, що, з одного боку, впливають на розвиток підприємств, а з іншого боку, підприємства впливають на їх формування й використання, обумовлює взаємозв'язки між зацікавленими особами, взаємодія між якими здійснюється в сфері формування, використання й розподілу всіх видів ресурсів, інформаційного

забезпечення, ризику, капіталу бренду для забезпечення розвитку будівельних корпоративних підприємств [80].

Для визначення стейкхолдерів будівельних підприємств застосовується нормативно-правове забезпечення, характеристика якого представлена в Додатку А, табл. А.1.

Для визначення стейкхолдерів будівельних підприємств охарактеризовано нормативно-правове забезпечення:

– Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»: визначені напрями взаємодії стейкхолдерів у містобудуванні, встановлені суб'єкти управління у представленій сфері (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органи державного архітектурно-будівельного контролю, інші уповноважені органи містобудування та архітектури, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування), встановлена відповідальність стейкхолдерів у сфері містобудування;

– Закон України «Про основи містобудування»: охарактеризовані органи державного контролю у сфері містобудування, що впливають на напрями та особливості взаємодії стейкхолдерів;

– Закон України «Про архітектурну діяльність»: визначені стейкхолдери, що функціонують у сфері архітектурної діяльності, вставлені напрями їх взаємодії із державою, виявлені особливості проведення архітектурних і містобудівних конкурсів;

– Закон України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»: обґрунтовані стейкхолдери, що взаємодіють у містобудівній діяльності за виявлені правопорушення (виконавчі органи з

питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад; структурні підрозділи з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій; центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду);

– Закон України «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду»: визначені напрями та особливості взаємодії зацікавлених осіб щодо комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду;

– Постанова Кабінету міністрів України «Про містобудівний кадастр»: охарактеризовані напрями інформаційного забезпечення містобудівної діяльності, що формують напрями та особливості взаємодії Кабінету Міністрів України; Мінрегіон; Мінекономіки як головного органу у системі органів виконавчої влади з формування і реалізації державної політики у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності; уповноважених органів містобудування та архітектури; інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органи місцевого самоврядування; суб'єктів господарювання усіх форм власності, які виробляють, оновлюють, обробляють, зберігають, постачають та використовують інформаційні ресурси, що підлягають реєстрації та обліку в системі містобудівного кадастру; Держгеокадастр, що формує топографо-геодезичні та картографічні матеріали на відповідні одиниці обліку територіального об'єкта у вигляді наборів геопросторових даних, за документацію із землеустрою та за дані державного земельного кадастру; Мінекоенерго визначає та формує інформацію про використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, формування, збереження і використання національної екологічної мережі, регіональні кадастри природних ресурсів, територіальне розповсюдження та умови використання природних ресурсів, екологічний стан та встановлені відповідні обмеження на охоронюваних природних

територіях, дані з державних кадастрів родовищ та проявів корисних копалин та інформацію з Державного фонду родовищ корисних копалин України і Державного фонду надр; Держводагентство – інформацію про використання водних ресурсів, ведення державного обліку водокористування та державного водного кадастру, про діяльність з проектування, будівництва і реконструкції систем захисту від шкідливої дії вод, групових і локальних водопроводів, систем водопостачання та каналізації у сільській місцевості, гідротехнічних споруд і каналів, меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури, водогосподарських об'єктів багатоцільового використання; Держлісагентство – інформацію про облік лісів та державний лісовий кадастр, лісовпорядкування та мисливське впорядкування; ДСНС – інформацію про надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру, які спричинили зміну об'єктів місцевості; Мінінфраструктури – інформацію про діяльність в області будівництва та експлуатації транспортної інфраструктури (фактичної та на перспективу), про туристичні ресурси України, дані з Державного кадастру природних територій курортів України; Мінкультури – дані обліку об'єктів культурної спадщини; МОЗ – за дані з Державного кадастру природних лікувальних ресурсів; проектні, вишукувальні та будівельні організації – за матеріали і дані щодо проведених проектних інженерно-геодезичних, інженерно-геологічних будівельних та інших вишукувальних робіт та інформацію про встановлені обмеження використання території в затверджених проектах; органи державної статистики – відомості щодо галузевої структури господарства територіального об'єкта, населення, наявності та споживання природних ресурсів тощо; орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань архітектури, структурні підрозділи обласних, районних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій з питань містобудування та архітектури – відомості про містобудівну документацію [127];

– Земельний кодекс України: визначені стейкхолдери, що взаємодіють у сфері земельних відносин для забезпечення будівництва;

– Закон України «Про будівельні норми»: охарактеризовані суб'єкти нормування у будівництві (центральный орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва; інші центральні органи виконавчої влади, до повноважень яких належать питання з нормування у будівництві);

– Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»: визначені стейкхолдери, що розробляють проекти будівництва, які реалізуються із залученням бюджетних коштів, а також кредитів, наданих під державні гарантії (крім випадків, передбачених законодавчими актами), за наявності відповідних рішень щодо їх залучення.

Таким чином, враховуючи вищезазначене, стейкхолдерами будівельних підприємств [202] визначаються юридичні й фізичні особи, що взаємодіють у сфері містобудування, архітектурної діяльності, проектування, моніторингу формування та використання земель забудови, здійснення будівництва, діяльність яких забезпечує зростання ефективності функціонування будівельних підприємств, що призводить до їх розвитку у довгостроковій перспективі шляхом попередження правопорушень та реалізації будівельних проектів відповідно встановлених норм і використання необхідних ресурсів.

1.2 Види стейкхолдерів, що взаємодіють із будівельними підприємствами

Для обґрунтування напрямів та особливостей функціонування й розвитку стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах, зростання ефективності взаємодії зацікавлених осіб, орієнтованих на розвиток суб'єктів господарювання, для формування кількісної основи прийняття обґрунтованих управлінських рішень запропоновано визначити види стейкхолдерів, що взаємодіють із будівельними підприємствами.

В існуючих наукових розробках визначені групи та види стейкхолдерів, які впливають на функціонування підприємств і організацій. Зокрема, формуються групи стейкхолдерів, виходячи із їх впливу на функціонування підприємства:

- внутрішні (працівники підприємства, акціонери, власники);
- зовнішні (споживачі, постачальники, громада та громадські організації, ЗМІ, органи державної влади та місцевого самоврядування, рейтингові агенції, контролюючі та фіскальні органи, фінансово-кредитні установи) [62, 150].

У цьому контексті заслуговує на увагу розробка у якій визначені групи стейкхолдерів:

- прямого впливу на підприємства:
 - менеджмент компанії;
 - персонал;
 - постачальники, партнери, підрядники;
 - акціонери;
 - замовники;
- опосередкованого впливу на підприємства:
 - наукове та освітнє співтовариство;
 - професійні асоціації (промислові об'єднання, торгово-промислова палата України, Український союз промисловців і підприємців, Об'єднання організацій роботодавців України та ін.);
 - громадські організації (Інститут сталого розвитку МГО «ІСР», Інститут суспільно-економічних досліджень (ІСЕД), Всеукраїнська громадська організація «Союз захисту підприємництва» та ін.);
 - профспілкові організації (профспілки підприємств, Федерація профспілок України, Центральної Ради профспілки працівників хімічних та нафтохімічних галузей промисловості, ради ветеранів праці та ін.);
 - органи місцевого та державного контролю (Державна контрольно-ревізійна служба України, Державна податкова служба України, органи

державної статистики, Антимонопольний комітет України, Державний комітет стандартизації, метрології та сертифікації України та ін.);

- органи місцевого самоврядування та органи державної влади;
- міжнародні організації та фонди (ЮНІДО, ПРООН, ЦЕРН, МАГАТЕ, системи ОЕСР та ін.);
- засоби масової інформації;
- фінансові установи [110].

Залежно від інтересів визначаються групи стейкхолдерів, які впливають на діяльність будівельних підприємств:

- клієнти та споживачі;
- постачальники сировини, матеріалів та конструкцій
- співробітники підприємства та їх об'єднання;
- громада (ближнє суспільство – місце спорудження);
- контролюючі органи з будівництва;
- суспільство (дальнє суспільство – громада району або міста);
- державні та фіскальні органи;
- страхувальники;
- майбутні працівники (кадровий резерв);
- бізнес-партнери (субпідрядні організації, агенції з реалізації нерухомості);
- організації фінансової сфери (банки, кредитні спілки);
- місцеві органи влади;
- акціонери, інвестори, власники;
- рейтингові агенції [142].

Більш розширені класифікаційні характеристики представлені у розробці [7]:

- за приналежністю до підприємства: внутрішні та зовнішні;
- за рівнем впливу: прямі та непрямі;
- за соціальною сферою впливу: персонал, споживачі, населення, конкуренти;

- за громадською сферою впливу: територіальні спільноти, державні та громадські організації, місцеві громади, екологічний стан території, яка зазнає впливу від підприємницької діяльності, засоби масової інформації;

- за авіаційно-індустріальною та науковою сферами впливу: міжнародні авіаційні об'єднання, аеропорти, приватні аеродроми, авіапідприємства, виробництво обладнання, виробництво засобів навігації та зв'язку, постачання ПСМ і заправлення паливом, кайтеринг, боргове харчування.

Подібна точка зору представлена у розробках [10, 91, 145, 151].

У контексті формування стейкхолдерних відносин будівельних підприємств, заслуговує на увагу наступне групування зацікавлених осіб:

- зовнішні:
 - інвестори, партнери, соціалізм, кредитні установи, органи державного управління, зовнішні організації, що забезпечують перевірку фінансово-господарської діяльності, граничних (акціонери);
 - внутрішні:
 - органи корпоративного управління, внутрішні підрозділи, що забезпечують перевірку фінансово-господарської діяльності, управлінці різного рівня [80].

Деякі науковці, враховуючи вітчизняний досвід, визначають види стейкхолдерів залежно від рівня економічної ефективності, доступу до матеріальних ресурсів, вирішення конфліктів організації із зацікавленими особами, рівня співпраці, характеристики соціально-відповідального менеджменту [1, 22, 103, 111].

Основні стейкхолдери підприємства визначаються наступні:

«1. Інвестори, що інвестують у діяльність підприємства свій капітал з метою отримання стабільного доходу, який повинен зростати у довгостроковому періоді.

2. Менеджери підприємства, які управляють фінансово-господарською діяльністю підприємства, приймають рішення, контролюють та аналізують ефективність діяльності.

3. Працівники підприємства, основний мотив яких є гарантія зайнятості та стабільне отримання доходу.

4. Споживачі (клієнти підприємства), зацікавлені в отриманні високоякісної та безпечної споживчої вартості та стабільності поставок.

5. Постачальники – суб'єкти партнерських відносин, які зацікавлені в інформації, що дозволяє їм визначити, чи своєчасно виплатять належні їм суми.

6. Кредитори, котрі тимчасово надають підприємству ресурси в обмін на наперед встановлений дохід і зацікавлені в інформації, що дозволяє їм визначити, чи будуть своєчасно здійснені виплати.

7. Суспільні і державні органи та установи» [156].

У розробках [4, 21, 138] визначені групи стейкхолдерів залежно від формування та реалізації корпоративних відносин підприємств: акціонери, працівники, споживачі, постачальники, органи державної та регіональної влади, соціальні та суспільні групи, засоби масової інформації, учасники товариства, засновники, особи, що беруть участь у роботі корпоративних органів (установчі збори, лічильна комісія, наглядова рада, органи контролю).

Розвиваючи корпоративний підхід до визначення груп стейкхолдерів, деякі вчені фокусують увагу на інструментах здійснення корпоративної соціальної відповідальності зацікавлених осіб [67, 71, 160, 171].

У контексті застосування інструментів корпоративної соціальної відповідальності у стейкхолдерних відносинах визначаються наступні групи зацікавлених осіб, що взаємодіють із будівельними підприємствами:

– державні органи влади (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та

нагляду, органи державного архітектурно-будівельного контролю, інші уповноважені органи містобудування та архітектури, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування;

- органи державного архітектурно-будівельного контролю;
- державні органи, що забезпечують розробку та реалізацію містобудівної документації;
- органи формування містобудівного кадастру (Кабінет Міністрів України; Мінрегіон; Мінекономіки як головний орган у системі органів виконавчої влади з формування і реалізації державної політики у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності; уповноважені органи містобудування та архітектури; інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання усіх форм власності, які виробляють, оновлюють, обробляють, зберігають, постачають та використовують інформаційні ресурси, що підлягають реєстрації та обліку в системі містобудівного кадастру);
- органи, що забезпечують формування та використання земель;
- суб'єкти архітектурної діяльності (архітектори, інші особи, які беруть участь у підготовці і розробленні містобудівної документації, проектною документації для будівництва та ін.);
- органи соціального забезпечення;
- органи, що забезпечують відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування;
- органи, що забезпечують реконструкцію житлового фонду;
- органи, що здійснюють авторський та технічний нагляд під час будівництва об'єкта архітектури;
- органи, уповноважені розглядати справи про правопорушення у сфері містобудування
- вітчизняні стейкхолдери, що реалізують інвестиційну діяльність у будівельній сфері;

- стейкхолдери, що забезпечують реалізацію науково-технічної діяльності у будівництві;
- підрядник;
- суб'єкти, що забезпечують інноваційну діяльність;
- замовник;
- фінансові та кредитні установи;
- організації, що забезпечують взаємодію із будівельними підприємствами у сфері операцій з цінними паперами;
- організації, що здійснюють зовнішній і внутрішній контроль за фінансово-економічною діяльністю будівельних підприємств;
- страхові організації та компанії, що взаємодіють із будівельними підприємствами;
- стейкхолдери, що забезпечують формування та реалізацію іноземних інвестицій;
- органи, що забезпечують зовнішній контроль за діяльністю будівельних підприємств;
- працівники;
- органи корпоративного управління будівельними підприємствами;
- засновник;
- топ-менеджмент;
- управлінці різного рівня;
- інші стейкхолдери [32].

При визначенні стейкхолдерів деякі вчені приділяють особливої уваги напрямкам та особливостям взаємодії у системі «власник – менеджер», характеристикам інструментів ефективності їх взаємовідносин [23].

Характеризуючи стейкхолдерів, визначаються споживачі послуг, які поділяються на:

«1. Споживачі, які обирають поміж однотипними послугами різних організацій.

2. Споживачі, які обирають поміж видами фізкультурно-спортивних послуг.

3. Споживачі, які обирають між фізкультурно–спортивними послугами та іншими розважальними послугами» [69].

У контексті визначення стейкхолдерів характеризуються інформаційні суб'єкти, що впливають на рівень їх взаємодії та надають можливості для формування інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень [102, 112].

Виокремлюючи особливості функціонування освітньої системи, виділяються групи стейкхолдерів: абітурієнти та їх родини; студенти; організації-клієнти; керівництво ЗВО; науково-педагогічні кадри ЗВО; заклади середньої, середньо-професійної освіти та заклади вищої освіти I–II рівнів акредитації; працедавці; служба зайнятості, кадрові та рекрутингові агенції, професійні співтовариства та громадські організації; державні органи; випускники ЗВО [42, 106, 175].

У цьому контексті слід відзначити групи стейкхолдерів навчального закладу:

- держава, що здійснює регулювання діяльності навчальних закладів шляхом формування та реалізації нормативно-правового забезпечення;
- органи місцевого та регіонального самоврядування, що здійснюють вплив на навчальні заклади на відповідних рівнях;
- роботодавці, які складаються із підприємств, організацій, установ, що забезпечують взаємодію із навчальними закладами у частині реалізації практичних аспектів реалізації освітніх програми навчальних закладів;
- школярі, абітурієнти їх батьки та інші зацікавлені особи, що впливають на можливості взаємодії зацікавлених осіб у реалізації освітніх програм;
- освітні установи, що знаходяться на регіональному та інших рівнях, що впливають або можуть впливати на діяльність навчального закладу;
- громадських організацій;
- соціалізм;

- науково-педагогічні робітники;
- інші робітники;
- менеджмент навчального закладу;
- інші зацікавлені особи.

У сфері реалізації проектів визначають групи стейкхолдерів, що взаємодіють у представлений сфері: менеджер проекту; замовник; виконуюча організація; члени команди проекту; команда управління проектом; спонсор; офіс управління проектом [136].

У контексті формування типології стейкхолдерів заслуговує на увагу розробках у якій виокремлені зацікавлені особи залежно від їх функціональних характеристик: бездіяльний стейкхолдер; обережний стейкхолдер; вимогливий стейкхолдер; домінуючий стейкхолдер; небезпечний стейкхолдер; залежний стейкхолдер; абсолютний стейкхолдер; нестейкхолдер [180].

Слід зазначити, що деякі автори поділяють зацікавлених осіб залежно від формування регіональної логістичної інфраструктури [14].

Групування стейкхолдерів залежно від напрямів та особливостей здійснення бізнесу представлено у роботі [186]. При цьому увага фокусується на забезпеченні розвитку суспільства, захисту навколишнього середовища, формуванні та реалізації технологічного процесу, рівня заробітної плати, розвитку робочого капіталу, забезпеченні персоналу, витратах бізнесу, рівня задоволеності споживачів.

Узагальнюючи розробки [26, 46, 130] визначені наступні групи зацікавлених осіб: споживачі товарів; місцеве співтовариство; постачальники; засоби масової інформації; бізнес-партнери; дистриб'ютори; акціонери; конкуренти; органи державної влади; громадянське суспільство; наукове співтовариство; інвестори; керівництво; персонал.

Подібна точка зору представлена у розробках [36, 47, 138].

Узагальнюючи вищенаведене, визначені види стейкхолдерів, що взаємодіють із будівельними підприємствами [197]:

зовнішні:

- постачальники товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують будівельні підприємства та будівництво (S_{b11});
- замовники будівельної продукції (S_{b12});
- підрядники, що виконують будівельні роботи (S_{b13});
- проектні організації (S_{b14});
- організації, що здійснюють зовнішній контроль за будівельними підприємствами та за будівництвом (S_{b15});
- архітектори (S_{b16});
- організації та підприємства, що здійснюють свою діяльність в сфері земельних відносин для здійснення містобудування (S_{b17});
- фінансові та страхові організації (S_{b18});
- аудиторські організації (S_{b19});
- зовнішні інвестори (S_{b110});
- екологічні організації (S_{b111});
- організації та підприємства, що здійснюють просторове забезпечення містобудівної діяльності (S_{b112});
- державні установи (S_{b113});
- органи місцевого самоврядування (S_{b114});
- зовнішній топ-менеджмент (S_{b115});
- зовнішні засновники будівельних підприємств (S_{b116});
- засоби масової інформації (S_{b117});
- соціал та громадські організації (S_{b118});
- конкуренти (S_{b119});
- бізнес-партнери будівельних підприємств (S_{b120});
- наукове співтовариство (S_{b121});
- навчальні заклади, що забезпечують будівельні підприємства фахівцями (S_{b122});
- інші зовнішні підприємства та організації (S_{b123});

внутрішні:

- органи управління та корпоративних відносин (S_{b21});
- внутрішній топ-менеджмент (S_{b22});
- внутрішні засновники будівельних підприємств (S_{b23});
- робітники будівельних підприємств (S_{b24});
- внутрішній менеджмент будівельних підприємств (S_{b25});
- внутрішні проектні відділи (S_{b26});
- внутрішні контролюючі відділи (S_{b27});
- внутрішні інвестори будівельних підприємств (S_{b28});
- інші внутрішні стейкхолдери (S_{b29}).

Таким чином, визначені види стейкхолдерів будівельних підприємств, які дозволяють сформувати організаційне і економічне забезпечення створення та реалізації стейкхолдерних відносин. Крім того, на основі видів стейкхолдерів формується кількісна основа прийняття обґрунтованих управлінських рішень, організаційно-економічний механізм їх створення та реалізації у контексті зміцнення фінансового стану будівельних підприємств.

1.3 Організаційне забезпечення формування та реалізації стейкхолдерних відносин будівельних підприємств

Організаційне забезпечення формування та реалізації стейкхолдерних відносин будівельних підприємств характеризуються напрямками, методами та моделями їх управління. Напрями управління стейкхолдерними відносинами будівельних підприємств визначаються: формуванням та використанням інформаційно-аналітичного й нормативно-правового забезпечення взаємодії стейкхолдерів; визначення видів стейкхолдерів будівельних підприємств; формування системи управління взаємовідносинами стейкхолдерів; характеристика та реалізація методів і моделей управління стейкхолдерними відносинами; формування та прийняття обґрунтованих управлінських рішень у системі стейкхолдерних відносин для забезпечення розвитку будівельних підприємств.

Визначаючи напрями управління стейкхолдерними відносинами будівельних підприємств, визначаються типи відношень:

- партнерські, які характеризуються спільною реалізацією завдань та формування стратегічних контурів функціонування суб'єктів господарювання, можливості залучення та формування інноваційних і інвестиційних напрямів діяльності партнерів;

- опортуністичні – визначаються активною конкурентною боротьбою між суб'єктами господарювання, формування стейкхолдерів залежно від рівня задоволеності якості, ціни та інших параметрів, здійснення впливу на конкурентів для задоволення власних інтересів [9].

Характеризуючи стейкхолдерні відносини, фокус уваги зосереджено на забезпечення партнерських відносин із постачальниками, які визначаються наступними ознаками:

- взаємна відповідальність постачальника і замовника за встановлення узгоджених систем контролю якості;

- повна незалежність підприємницької діяльності постачальника і замовника і взаємна повага прав на автономне ведення ділових операцій;

- відповідальність замовника за встановлення чітких і повністю зрозумілих постачальнику вимог до продукції, що поставляється;

- прийняття постачальником і замовником узгоджених понять і вимоги, що відносяться до якості і кількості продукції, що поставляється, її вартості, правилам поставки і взаємних розрахунків;

- відповідальність постачальника за забезпечення рівня якості продукції, що дозволяє замовнику зробити кінцеву продукцію відповідно до встановлених вимог до її якості, а також гарантії надання замовнику інформації, що підтверджує відповідність якості найбільш відповідальних комплектуючих виробів установленим вимогам;

- узгодженість методів перевірки та випробувань комплектуючих виробів при вихідному контролі у постачальника і при вхідному контролі у замовника;

- знання обома сторонами існуючих у них виробничих процесів і обмін інформацією, необхідною для оптимального функціонування їх виробничих систем;
- спільне управління плануванням замовлень, виготовленням комплектуючих виробів, а також інвентаризацією запасів;
- спільне встановлення порядку і правил вирішення виникаючих розбіжностей і проблем у відносинах між сторонами.

Формування системи управління стейкхолдерними відносинами запропоновано застосовувати HRM та SRM системи. HRM-система спрямована на управління людським капіталом із застосуванням мотиваційних аспектів діяльності персоналу, його оцінки, навчання, підвищення кваліфікації, формування кадрового резерву [9].

SRM-система спрямована на формування та реалізацію стейкхолдерних відносин за напрямками управління закупівлями, що забезпечує оптимізацію та підвищення ефективності обслуговування клієнтів із визначенням можливостей виконання функцій: стратегічних постачань, тобто керування контрактами, оцінки ефективності постачальників; оперативного постачання, тобто замовлення необхідних матеріалів автоматично або окремо підрозділами підприємства, або окремо співробітниками; залученням постачальників до процесу закупівель, тобто постачальники мають змогу працювати віддалено та виконувати всі потрібні для закупівель операції [9].

Визначаються принципи реалізації SRM-системи:

- наявність єдиного сховища інформації, в яке миттєво розміщуються і з якого миттєво виймаються доступні відомості про всі випадки взаємодії з клієнтами;
- синхронізація управління безліччю каналів взаємодії;
- постійний аналіз зібраної інформації про клієнтів і прийняття відповідних організаційних рішень – наприклад, визначення пріоритетів клієнтів на основі їх значущості для компанії, вироблення індивідуального

підходу до клієнта у відповідності з його специфічними потребами та запитамі [112].

Для управління взаємовідносинами стейкхолдерами запропоновані моделі:

– взаємодії організації зі стейкхолдерами за Р. Фріменом, яка базується на ідентифікації зацікавлених осіб та графічному визначенні кількості взаємовідносин організації [170]. Представлена модель дозволяє сформулювати та відобразити напрями стейкхолдерних відносин, виокремити особливості взаємодії між стейкхолдерами, що впливає на ефективність прийнятих управлінських рішень. Проте, існують певні складності щодо визначення зв'язків між зацікавленими особами організаціями;

– рівня ефективності СВ через систему чинників: задоволеності стейкхолдерів, внесків зацікавлених осіб, визначення стратегічних контурів, реалізації стейкхолдерних відносин, формування можливостей [98]. Запропонована модель надає можливість визначити рівень ефективності стейкхолдерних відносин, проте виникають проблемні аспекти щодо визначення рівня задоволеності стейкхолдерів та можливостей розвитку взаємовідносин;

– трьох концентричних кіл, які визначаються через призму ресурсної бази, галузевої структури, соціально-політичного середовища [185]. Використання представленої моделі дозволяє сформулювати напрями взаємодії із зацікавленими особами, враховуючи вплив зовнішніх чинників. Проте, виникають певні складності щодо визначення рівня впливу цих чинників на рівень взаємодії із стейкхолдерами;

– модель Мітчелла характеризується визначенням та ідентифікацією значущості зацікавлених осіб через призму владних повноважень, законності та терміновості вимог [180]. Запропонована модель надає можливість врахувати рівень взаємодії із стейкхолдерами, враховуючи рівень владних повноважень та законності, проте виникають складності щодо інформаційно-аналітичного забезпечення здійснення стейкхолдерних відносин;

– балансова модель ресурсних відносин формується та реалізується через призму створення та використання ресурсної бази підприємств із визначенням асиметричних напрямів або на користь, або на шкоду цільових сегментів [184]. У цьому контексті заслуговує на увагу характеристика відхилень та можливостей своєчасного реагування на проблемні аспекти, що виникають у системі стейкхолдерних відносин. Проте виявлені проблемні аспекти щодо визначення цих асиметричних напрямів;

– модель формування та реалізації стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельними підприємствами визначається як система взаємопов'язаних дій, спрямованих на прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо забезпечення взаємодії між замовниками, органами державної влади, громадськими та профспілковими організаціями в будівництві та архітектурі, підрядниками, зовнішніми та внутрішніми контролюючими органами, що впливають на функціонування будівельних підприємств, власниками й управлінцями різного рівня, робітниками та іншими стейкхолдерами, які формуються на кількісній основі і спрямовані на розвиток будівельних підприємств та зростання їхньої інвестиційної привабливості, враховуючи функціональні особливості, стратегічні відносини та напрями [19]. Для розробки та використання моделі застосовуються наступні напрями:

– формування та застосування інформаційно-аналітичного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств;

– характеристика нормативно-правового забезпечення функціонування та розвитку будівельних підприємств, визначенням напрямів та особливостей взаємодії між зацікавленими особами;

– розроблення інструментарію щодо формування та визначення чинників, які впливають на стейкхолдерні відносини;

– побудова аналітико-діагностичної системи показників формування та реалізації СВ;

- формування та використання методів і моделей визначення системних чинників у системі стейкхолдерних відносин будівельних підприємств;
- оцінка системних чинників, що впливають на формування та реалізацію СВ;
- визначення вагових коефіцієнтів, що характеризують вплив системних чинників на інтегральний показник рівня стейкхолдерних відносин будівельних підприємств;
- побудова інтегральної моделі визначення узагальнюючого показника рівня СВ;
- визначення інтегрального показника рівня стейкхолдерних відносин будівельних підприємств;
- на основі розробленого кількісного підґрунтя запропоновано напрями зростання інтегрального показника рівня СВ;
- розроблення методологічного підходу до інтегральної оцінки рівня стейкхолдерних відносин будівельних підприємств;
- розроблення моделі оцінки ІП БП;
- оцінка інтегрального показника їхньої інвестиційної привабливості;
- побудова економіко-математичної моделі впливу інтегрального показника рівня стейкхолдерних відносин на узагальнюючий чинник ІП БП;
- визначення критеріїв адекватності економіко-математичної моделі впливу інтегрального показника рівня стейкхолдерних відносин на узагальнюючий чинник інвестиційної привабливості;
- застосування нейронних технологій для підтвердження критеріїв адекватності економіко-математичної моделі та визначення прогнозних значень інтегрального показника рівня стейкхолдерних відносин у контексті його впливу на узагальнюючий чинник ІП БП;
- розроблення заходів зростання інвестиційної привабливості будівельних підприємств залежно від зміни рівня та ефективності взаємодії С;
- побудова схеми формування стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельними підприємствами;

- розроблення алгоритму реалізації стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельних підприємств;
- побудова дорожньої карти впровадження стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельних підприємств, спрямованої на зростання інвестиційної привабливості БП [19].

Визначена модель розробки та реалізації стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельними підприємствами дозволяє сформувати систему СВ, визначити напрями та особливості взаємодії зацікавлених осіб, що спрямовано на зростання інвестиційної привабливості будівельних підприємств. Поряд з цим, виникають певні складності щодо формування інформаційно-аналітичного забезпечення цієї моделі, що впливає на достовірність та повноту кількісної основи прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо взаємодії стейкхолдерів;

класифікаційна моделі, де взаємодія здійснюється через призму наступних С:

стейкхолдери – юридичні й фізичні особи, які взаємодіють із суб'єктом господарювання;

стейквотчери – зацікавлені особи, які пов'язані інтересами взаємодії із іншими С;

стейккіпери – інституції, що регулюють та контролюють напрями взаємодії стейкхолдерів;

стейксікери – юридичні й фізичні особи, що не мають прямого інтересу щодо розвитку стейкхолдерів, проте знаходяться під їхнім впливом [168, 169].

Трансформуючи представлену модель у систему проектних відносин будівельних підприємств управління взаємодією стейкхолдерами запропоновано здійснювати через призму:

- замовники;
- підрядники;
- інвестори;
- команда;

- організація;
- конкуренти;
- вищі навчальні заклади;
- міністерства;
- держава;
- громадськість;
- підприємства галузі;
- споживачі [88].

Розроблена модель дозволяє сфокусувати увагу на взаємодії стейкхолдерів залежно від їх видів, проте це звужує можливості управління взаємовідносинами зацікавлених осіб, оскільки ігнорує інші важливі параметри системи управління;

- мережева модель – спрямована на формування та реалізацію взаємодії стейкхолдерів, враховуючи мережу їх взаємовідносин та особливостей функціонування підприємств [187]. Ця модель дозволяє дослідити мережі взаємодії зацікавлених осіб. Поряд з цим, виникають складності щодо формування нормативно-правового забезпечення мережевої моделі, оскільки складно визначити мережі та здійснити на їх основі оцінку взаємодії стейкхолдерів;

- модель вимірювання ефективності та продуктивності (Effective Progress and Performance Measurement) спрямована на визначення ефективності взаємодії стейкхолдерів, враховуючи цілі функціонування підприємств відповідно трансформацій: у зовнішньому і внутрішньому середовищі, змін, що відбуваються у управлінській ієрархії та рівнями [99]. Представлена модель орієнтована на визначення ефективності та продуктивності управління взаємодії зацікавлених осіб, проте не запропоновані інструменти її реалізації;

- комплексні моделі, які формуються та застосовуються залежно від видів стейкхолдерів та напрямів їх взаємодії:

- детальна мережна модель – для команди управління проектом, проектного офісу;

- інвестиційно-фінансова модель – для інвестора;
 - приймально-здавальна модель – для замовника;
 - узагальнена мережна модель – для генерального підрядника;
 - операційно-логістична модель – для постачальника;
 - модель виконання владних повноважень – для регулюючих і наглядових органів, органів влади;
- дохідна модель – для комерційної служби [74]. Застосування сукупності моделей дозволяє комплексно сформулювати напрями управління взаємовідносинами стейкхолдерів, створити кількісну основу прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Проте виникають проблемні аспекти щодо їх практичного застосування на підприємствах внаслідок використання складного математичного інструментарію.
- комплексні моделі щодо управління стейкхолдерними відносинами представлені у розробках [11];
 - кількісні моделі управління СВ, які базують на застосуванні математичного апарату кількісної оцінки ефективності та рівня обґрунтованості прийнятих рішень. Представлені моделі розвинені у розробках [75, 153, 179]. Запропоновані моделі надають можливості збільшити рівень обґрунтованості прийнятих управлінських рішень у системі стейкхолдерних відносин. Проте ускладнює цей процес рівень повноти та достовірності інформаційно-аналітичного забезпечення;
 - якісні моделі, які базуються на результатах експертного аналізу і надають можливості визначити напрями та особливості формування стейкхолдерних відносин, враховуючи їх різноаспектність [11, 25]. Поряд з цим, знижується достовірність отриманих результатів для прийняття обґрунтованих управлінських рішень внаслідок застосування результатів експертного аналізу.

Поряд з представленими моделями для забезпечення управління взаємодією стейкхолдерами визначено відповідні методи:

- аналізу стейкхолдерів інвестиційно-будівельних житлових проектів, реалізація якого включає сукупність етапів:
 - проведення аналізу стейкхолдерів проекту;
 - обробка результатів аналізу стейкхолдерів;
 - баланс інтересів стейкхолдерів щодо показників проекту;
 - формулювання вимірювальних цілей проекту з врахуванням збалансованих інтересів стейкхолдерів;
 - оцінка та обробка ризиків проекту, пов'язаних із невідповідністю цілей проекту інтересам окремих С [2].

Представлений метод дозволяє провести аналіз стейкхолдерів із врахуванням їх інтересів та ризиків. Проте не визначені напрями формування інформаційно-аналітичного забезпечення, створення кількісної основи прийняття рішень щодо забезпечення управління взаємодією зацікавлених осіб:

- метод, який базується на збалансованій системі показників, що дозволяє побудувати систему стейкхолдерних відносин, враховуючи фінанси, клієнтів, бізнес-процеси, розвиток персоналу [59, 60]. Реалізація цього методу дозволяє кількісно оцінити систему стейкхолдерних відносин, що забезпечує зростання ефективності прийнятих управлінських рішень. Проте, виникають проблемні аспекти щодо повноти інформаційно-аналітичного забезпечення для визначення представлених показників;
 - метод, що базується на показниках, які характеризують:
 - рівень забезпечення ресурсами;
 - ризики, що виникають у зв'язку із впливом стейкхолдерів на формування та використання ресурсів;
 - рівень владних повноважень С [174].

Застосування представленого методу надає можливості оцінити рівень управління взаємовідносинами стейкхолдерів. Поряд з цим, визначені складності щодо характеристики ризиків та владних повноважень стейкхолдерів, що взаємодію із суб'єктами господарювання:

- метод, що базується на ідентифікації стейкхолдерів через призму їх інтересу та ступеня впливу на прийняття рішень:
- високий рівень інтересу, але низький ступінь впливу (своєчасне, чітке інформування про рішення, що приймаються);
- високий рівень інтересу і високий ступінь впливу (врахування точок зору при прийнятті управлінських рішень, забезпечення зворотного зв'язку);
- низький рівень інтересу і низький ступінь впливу (мають бути об'єктом моніторингу на випадок, якщо відбудеться зміна інтересів і впливу);
- низький рівень інтересу і високий ступінь впливу (створення атмосфери задоволеності від взаємодії). Розвиток представленого методу отримано у роботах [54, 139].

Цей метод дозволяє побудувати ланцюг стейкхолдерних відносин залежно від інтересу та ступеня впливу зацікавлених осіб. Проте, для побудови представленого ланцюга необхідно сформувати інформаційно-аналітичне забезпечення, забезпечити його достовірність та повноту.

Методи, що враховують інтереси та владні повноваження представлені у розробках [166, 189];

- метод визначення потенційних можливостей стейкхолдерів, який дозволяє сформувати можливі напрями їх взаємодії та побудувати систему управління стейкхолдерних відносин [183]. Запропонований метод надає можливості сформувати потенційні можливості стейкхолдерів та побудувати стратегічні контури щодо управління СВ. Поряд з цим, формування та кількісні характеристики цих можливостей ускладняється, оскільки низький рівень інформаційно-аналітичного забезпечення;
- метод, що базується на визначенні напрямів та особливостей встановлення партнерських відносин між стейкхолдерами. Це дозволяє побудувати систему управління, яка формує сприятливе управлінське середовище. Проте виникають проблеми щодо визначення стейкхолдерів, що сприятимуть розвитку партнерських відносин.

Організаційні аспекти стейкхолдерних відносин формуються на основі створення та удосконалення організаційної структури будівельних підприємств і введення окремо в обов'язки існуючих підрозділів напрямів щодо управління стейкхолдерними відносинами.

Таким чином, у результаті дослідження запропоновані методи і моделі управління взаємодією стейкхолдерів будівельних підприємств, які формують організаційні аспекти та дозволяють сформувати систему управління для прийняття обґрунтованих рішень. Крім того, на основі визначених методів і моделей запропоновано розробити організаційно-економічний механізм управління взаємодією С БП.

1.4 Формування економічного забезпечення стейкхолдерних відносин будівельних підприємств

Формування економічного забезпечення стейкхолдерних відносин будівельних підприємств здійснюється на основі методів і моделей оцінки їх рівня. У цьому контексті заслуговує на увагу точка зору, представлена у розробці [156], яка базується на комплексній оцінці і включає наступні етапи:

- формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінки;
- ідентифікація стейкхолдерів;
- визначення напрямів та особливостей взаємодії із зацікавленими особами;
- оцінка рівня СВ;
- формування напрямів зростання ефективності рівня стейкхолдерних відносин.

Подібна точка зору представлена у роботах [36, 47, 138].

Розвиваючи представлений підхід, оцінки взаємодії стейкхолдерами здійснюється за наступними напрямами:

- ідентифікація стейкхолдерів;
- оцінка прямих позитивних/негативних впливів на зацікавлені сторони;

- оцінка рейтингу взаємодії стейкхолдерів;
- очікування зацікавлених сторін;
- оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів, враховуючи відповідні принципи (прозорість та відкритість діяльності; вільне отримання та поширення інформації, крім обмежень, встановлених законом; рівноправність, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак; попереднє інформування щодо запланованої діяльності Компанії; суттєвість – надання об'єктивної, конкретної, достовірної інформації; представлення комунікацій у зрозумілій та зручній стейкхолдерам формі (мова, канали комунікацій, формат); формування діалогу, налагодження зручного для стейкхолдерів формату зворотнього зв'язку; неприйнятність та виключення любых форм залякувань, переслідувань, примусу; забезпечення широкого спектра думок, в тому числі надання можливостей висловитися жінкам, соціально незахищеним людям і / або представникам меншин) [109].

У рамках комплексного підходу визначається:

- множина С;
- побудова матриці оцінки рівня залучення внутрішніх стейкхолдерів;
- розробка модифікованої матриці «влада/інтерес» для кожної програми;
- побудова стратегічного кубу зацікавлених сторін проектів та програм;
- цілеспрямований вплив на прийнятті управлінських рішень стосовно заходів впливу на очікування зацікавлених сторін [57].

Розвинено та модифікована подібний підхід у розробках [13, 58].

Трансформуючи представлений підхід, визначаються наступні етапи:

1. Визначення значимості таких критеріїв оцінки стейкхолдерів для аеропорту як: влада стейкхолдера, ступінь залежності аеропорту від ресурсів стейкхолдера, задоволеність аеропорту якістю ресурсів, що надає стейкхолдер, а також рівень конкуренції на ринку товарів та послуг, що надає стейкхолдер.

2. Порівняння стейкхолдерів за кожним із визначених критеріїв.

3. Оцінка загальної значимості кожного стейкхолдера для аеропорту.

4. Визначення пріоритетності таких критеріїв оцінки значимості запитів стейкхолдерів як: ступінь сприяння запиту досягненню стратегічних цілей аеропорту, економічний ефект від реалізації заходу, динамізм запитів визначеного стейкхолдера та легітимність запиту.

5. Порівняння запитів за кожним із критеріїв.

6. Оцінка значимості запитів для аеропорту, враховуючи значимість критеріїв.

7. Загальна оцінка значимості запитів стейкхолдерів для аеропорту, враховуючи важливість визначеного стейкхолдера для аеропорту [95, 131, 148].

У рамках комплексного підходу, реалізована методологія стейкхолдер-аналізу, яка включає методи і моделі:

- формування інформаційно-аналітичного забезпечення;
- типології та побудови Карти стейкхолдерів;
- ідентифікації стейкхолдерів;
- оцінки рівня збалансованості інтересів пріоритетів груп стейкхолдерів;
- оцінки рівня щільності співпраці із стейкхолдерами;
- оцінювання загроз та ризику конфлікту зі стейкхолдерами чи серед стейкхолдерів;
- оцінки хаотичності поведінки стейкхолдерів;
- розробки Концепції управління відносинами зі стейкхолдерами;
- розробки взаємовідносин із стейкхолдерами [72].

Інтегральний метод оцінки стейкхолдерних відносин спрямований на визначення інтегрального показника через систему чинників, зокрема:

- сила підтримки;
- протидія зацікавленої сторони;
- сила представленої протидії;
- можливість впливу лідера на реалізацію проекту [153].

Подібна точка зору представлена у розробці [19], де особлива увага концентрується на оцінці інтегрального показника рівня стейкхолдерних відносин для забезпечення управління стейкхолдерних відносин.

Метод інтегральної оцінки для визначення рівня економічної безпеки підприємств із врахування напрямів та особливостей взаємодії внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів спрямований на оцінку інтегрального показника через призму:

- взаємодії видів стейкхолдерів:
- персонал;
- власники;
- покупці;
- постачальники;
- конкуренти;
- фінансові організації;
- державні органи [20, 68, 133];
- коефіцієнти значущості взаємодії видів стейкхолдерів [94].

Коефіцієнтний підхід до оцінки рівня стейкхолдерних відносин реалізується через систему показників і коефіцієнтів:

- рівень суттєвості;
- рівень повноти взаємодії;
- ступень реагування;
- коригуючи коефіцієнти.

На ціннісних параметрах оцінки стейкхолдерних відносин зосереджено увагу у роботі [43].

Рівень сили стейкхолдерів визначається на основі методів і моделей, що включають групи показників:

- відносної сили стейкхолдерів;
- темпи розвитку С;
- інші показників взаємодії стейкхолдерів [92].

При цьому визначається узагальнюючий показник рівня сили стейкхолдерів.

У контексті оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів застосовуються методи експертних оцінок, де визначаються чинники:

- рівня взаємодії зацікавлених осіб (здійснення моніторингу, рівень інформування, напрями та особливості укладання угод, рівень партнерства, забезпечення співпраці);

- цілі та потреби С;
- профілі стейкхолдерів;
- зміст взаємин;
- зміст проблем;

- напрями та особливості формування плану взаємодії із стейкхолдерами (підготовка, запрошення/публікація, попереднє інформування, логістика, місце, час, транспорт, харчування, проживання тощо, обладнання, винагорода учасникам, процес, що веде до бажаних результатів, порядок денний/план заходу, основні правила, сфери компетенції та повноваження учасників, поточні ролі та фасилітація, протоколювання та перевірка, процедура засвідчення, зворотній зв'язок з учасниками, донесення результатів до більш широкої аудиторії, ознаки успіху (показники «на вході» і «на виході»), система збору інформації щодо задоволеності учасників) [8].

Застосовуючи метод експертних оцінок, для оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів реалізуються наступні етапи:

- постановка проблеми, цілей досліджень;
- формування робочої групи з проведення оцінки;
- підбір експертів;
- розробка методики опитування;
- обробка та інтерпретація результатів оцінки;
- визначення рівня надійності оцінок [134].

Метод експертних розвинено у розробках через призму визначення питомої ваги позитивних оцінок діяльності заінтересованих сторін стосовно

проектування і розробки кваліфікацій в Україні і встановлення типів взаємодії стейкхолдерів: МОН України; роботодавці; Мінсоцполітики України; міжнародні організації; наукові співробітники; представники підприємств; професійні об'єднання; ВНЗ; консультанти; органи, які присуджують кваліфікації; Мінекономрозвитку України; донорські організації; державні / комунальні заклади; галузеві об'єднання роботодавців і профспілок; екзаменаційні органи; інші профільні організації; інші навчальні заклади; громадські та добровільні асоціації; консультанти (кар'єра, профорієнтація); представники мігрантів; НАЗЯВО; інші державні установи; інструктори (методисти); асоціації вчителів і педагогів; представники учнів та студентів; СПО профспілок; Національне агентство з кваліфікації; торгово-промислові палати.

Таким чином, у результаті дослідження теоретичних положень щодо визначення економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств охарактеризовані методи і моделі, що їх формують. Розділяючи положення методів комплексного аналізу рівня стейкхолдерних відносин, запропоновано здійснювати оцінку рівня взаємодії стейкхолдерів на основі інтегрального показника, що формує кількісне підґрунтя стейкхолдерних відносин та прийняття ефективних управлінських рішень. Крім того, результати проведеного аналізу дозволяють розробити підхід до оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів та визначити економічну складову організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерними відносинами будівельних підприємств.

Висновки до розділу 1

У результаті аналізу та формування теоретико-методичних підходів до визначення стейкхолдерів у будівельній сфері отримані наступні висновки та пропозиції:

1. Встановлено, що формування та реалізація напрямів розвитку будівельних підприємств визначається впливом трансформаційних процесів, які характеризуються неоднозначними процесами, пов'язаними з уповільненням темпів зростання або скороченням основних показників їх діяльності, зниженням виробничо-господарського потенціалу, результативності діяльності. У таких умовах особливого значення має визначення сучасних інструментів забезпечення розвитку будівельних підприємств на основі підвищення ефективності взаємодії стейкхолдерів.

2. Запропоновано авторське визначення стейкхолдерів будівельних підприємств як юридичних і фізичних осіб, що взаємодіють у сфері містобудування, архітектурної діяльності, проектування, моніторингу формування та використання земель забудови, здійснення будівництва, діяльність яких забезпечує зростання ефективності функціонування будівельних підприємств, що призводить до їх розвитку у довгостроковій перспективі шляхом попередження правопорушень та реалізації будівельних проектів відповідно встановлених норм із застосуванням необхідних ресурсів.

3. Визначені види стейкхолдерів: зовнішні (постачальники товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують будівельні підприємства та будівництво; замовники будівельної продукції; підрядники, що виконують будівельні роботи; проектні організації; організації, що здійснюють зовнішній контроль за будівельними підприємствами та за будівництвом; архітектори; організації та підприємства, що здійснюють свою діяльність в сфері земельних відносин для здійснення містобудування; фінансові та страхові організації; аудиторські організації; зовнішні інвестори; екологічні організації; організації та підприємства, що здійснюють просторове забезпечення містобудівної діяльності; державні установи; органи місцевого самоврядування; зовнішній топ-менеджмент; зовнішні засновники будівельних підприємств; засоби масової інформації; соціал та громадські організації; конкуренти; бізнес-партнери будівельних підприємств; наукове співтовариство; навчальні заклади, що забезпечують будівельні підприємства фахівцями; інші зовнішні

підприємства та організації), внутрішні (органи управління та корпоративних відносин; внутрішній топ-менеджмент; внутрішні засновники будівельних підприємств; робітники будівельних підприємств; внутрішній менеджмент будівельних підприємств; внутрішні проектні відділи; внутрішні контролюючі відділи; внутрішні інвестори будівельних підприємств; інші внутрішні стейкхолдери). Види стейкхолдерів будівельних підприємств, які дозволяють сформувати організаційне та економічне забезпечення створення та реалізації стейкхолдерних відносин, запропонувати кількісну основу прийняття обґрунтованих управлінських рішень, організаційно-економічний механізм їх реалізації у контексті зміцнення фінансового стану будівельних підприємств

4. Доведено, що організаційне забезпечення стейкхолдерних відносин будівельних підприємств визначається методами і моделями управління взаємодією зацікавлених осіб, які дозволяють сформувати систему управління для прийняття обґрунтованих рішень.

5. У результаті аналізу теоретичних підходів до визначення економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств охарактеризовані методи і моделі та запропоновано застосовувати положення комплексного підходу і здійснювати оцінку рівня взаємодії стейкхолдерів на основі інтегрального показника, що формує кількісне підґрунтя стейкхолдерних відносин й прийняття ефективних управлінських рішень.

Результати проведеного аналізу, що представлені у даному розділі, висвітлені у наступних публікаціях дисертанта (відповідно до списку використаних літературних джерел) [51, 53, 191, 192, 197, 199, 202].

Список літературних джерел, що використовувались (відповідно до списку використаних публікацій) [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 32, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 80, 84, 88, 89, 90,

91, 92, 94, 95, 99, 100, 101, 102, 103, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 127, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 175, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЗАЄМОДІЇ СТЕЙКХОЛДЕРІВ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1 Аналіз стану та трансформаційних процесів, що відбуваються у будівельній сфері

В сучасних умовах господарювання функціонування будівельної сфери визначається неоднозначними процесами, які характеризуються гальмуванням тенденцій розвитку, уповільненням основних показників діяльності. На думку експертів, основними чинниками, що обумовлюють функціонування будівельної сфери є:

- неоднозначна економічна політики державних інституцій;
- фінансування будівельної сфери за рахунок спекулятивного капіталу;
- зростання вартості енергоносіїв;
- високий рівень корупції [159]. Фахівцями доведено, що зовнішні і внутрішні фактори суттєво вплинули на розвиток будівельної сфери [63, 135].

У результаті аналізу макросередовища будівельної сфери визначені чинники, які обумовлюють зміни, що в ній відбуваються:

політика:

- ступінь впливу держави на галузь;
- вступ держави до недержавних структур;
- поправки до законодавчої бази;
- рівень інвестування;
- посилення податкового натиску на виробників будівельних матеріалів;

економіка:

- попит і пропозиція;
- рівень безробіття;
- рівень інфляції;
- рівень цін і заробітних плат їх співвідношення;

- конкуренція на ринку і в галузі;

соціум:

- демографічна ситуація;
- якість життя;
- суспільні традиції;
- ставлення до трудової діяльності;
- соціальна мобільність;

технологія:

- політика держави в сфері НТП;
- вплив технологічних нововведень;
- вдосконалення технологічного виробництва;
- науково-технологічне регулювання;
- розвиток технологій [37].

За 2011–2020 рр. спостерігається хвилеподібні тенденції щодо індексу будівельної продукції, де періоди зростання (2011–2012 рр., 2015 р., 2017–2018 рр., 2020 р.) змінювались на зниження (2013 – 2014 рр., 2016 р., 2019 р.) (рис. 2.1).

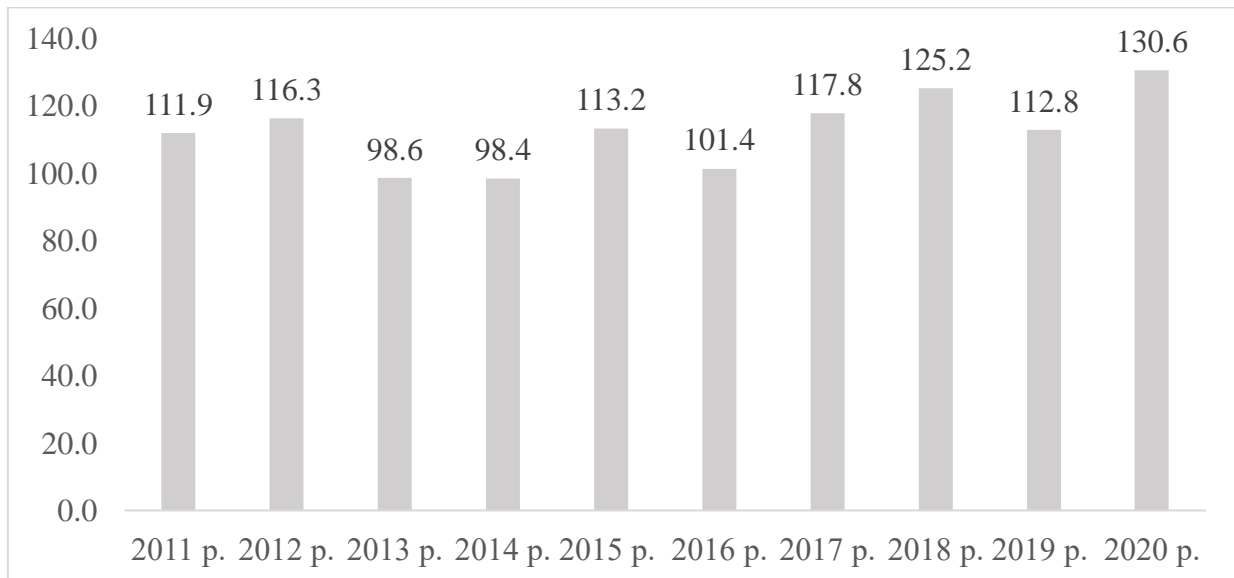

Рис. 2.1 – Динаміка індексу будівельної продукції до відповідного місяця попереднього року, % [104]

Динаміка індексу будівельної продукції за 2020 р. за регіонами України представлена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка індексу будівельної продукції за 2020 р. за регіонами України, у % до минулого року [104]

Регіони	Будівництво, усього	Будівлі	У тому числі		Інженерні споруди
			житлові	нежитлові	
Україна	105,6	93,7	83,5	100,3	115,6
Вінницький	98,7	112,7	130,0	105,2	94,9
Волинський	103,7	98,9	63,7	118,2	110,0
Дніпропетровський	86,4	108,7	111,6	108,3	76,0
Донецький	135,5	94,7	101,8	94,2	149,2
Житомирський	75,6	75,2	77,9	73,9	76,1
Закарпатський	82,0	110,7	97,4	115,0	72,4
Запорізький	78,1	88,8	72,3	90,4	70,3
Івано-Франківський	98,3	94,4	86,9	100,3	102,1
Київський	116,3	81,8	76,3	84,0	153,9
Кіровоградський	64,2	61,0	77,4	59,1	67,4
Луганський	103,6	84,2	36,7	90,3	138,3
Львівський	122,7	88,7	86,7	90,0	174,4
Миколаївський	74,0	95,4	59,2	103,8	61,2
Одеський	149,1	76,4	62,2	102,4	185,0
Полтавський	102,9	119,0	149,1	112,4	94,9
Рівненський	94,5	95,1	117,8	90,7	93,7
Сумський	105,9	102,7	101,7	103,0	118,0
Тернопільський	102,2	89,8	85,4	98,3	152,8
Харківський	93,1	93,7	91,8	96,1	92,7
Херсонський	68,3	124,5	102,3	131,1	45,3
Хмельницький	161,6	89,3	107,1	81,8	244,2
Черкаський	116,8	96,4	98,9	95,0	135,9
Чернівецький	99,1	93,2	74,1	105,1	123,1
Чернігівський	123,8	96,1	91,6	98,5	185,8

За досліджений період спостерігається збільшення індексу будівельної продукції у регіонах: Волинському, Донецькому, Київському, Луганському, Львівському, Одеському, Полтавському, Сумському, Тернопільському, Хмельницькому, Черкаському, Чернігівському.

Гальмували цей процес зниження індексу у регіонах: Вінницькому, Дніпропетровському, Житомирському, Закарпатському, Запорізькому, Івано-

Франківському, Кіровоградському, Миколаївському, Рівненському, Харківському, Херсонському, Чернівецькому.

За представлений період спостерігається зростання обсягів будівельної продукції майже у 3 рази (рис. 2.2).

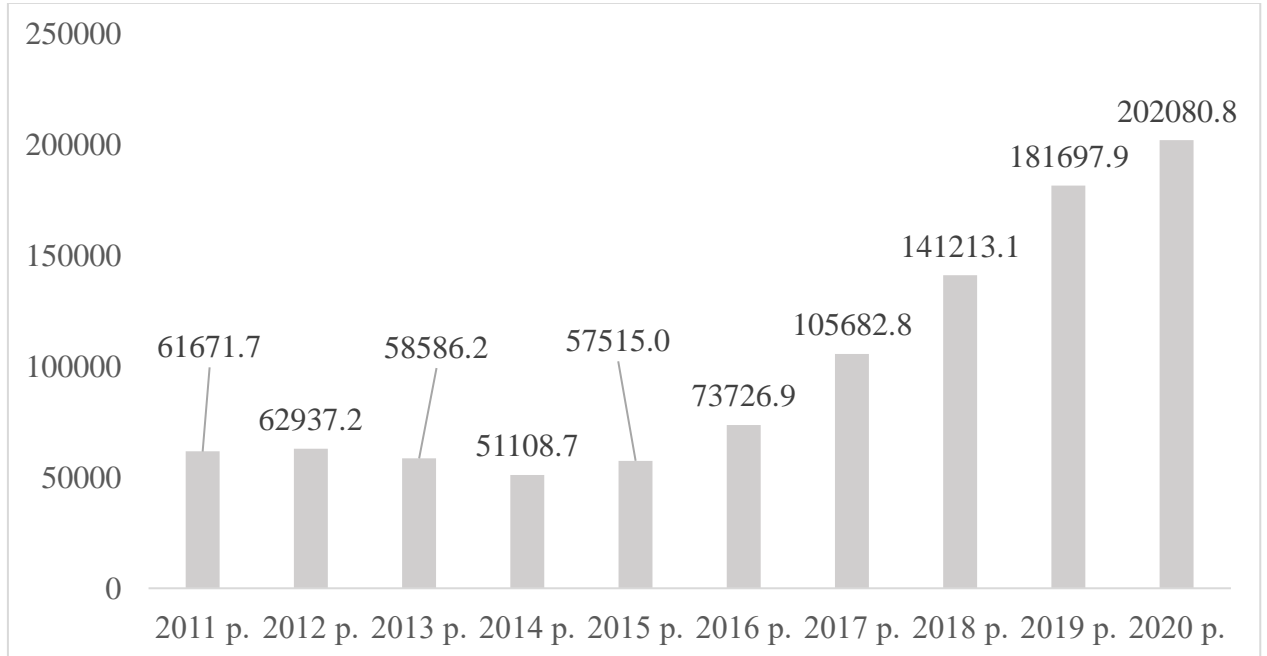

Рис. 2.2 – Динаміка обсягу будівельної продукції, млн. грн. [104]

Подібна тенденція обумовлена збільшенням обсягу будівельної продукції за видами будівельної продукції (будівлями (житловими і нежитловими) та інженерними спорудами).

Динаміка загальної площі житлових будівель на початок будівництва за його видами представлена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка загальної площі житлових будівель на початок будівництва за його видами, (м² загальної площі) [104]

Період	Усього	У тому числі		
		будинки одноквартирні	будинки з двома та більше квартирами	гуртожитки
2018 р.	12873616	417597	12442252	13767
2019 р.	14700707	290183	14362898	47626
2020 р.	5194436	300428	4889963	4045
Індекс	0,4	0,72	0,39	0,29

У результаті аналізу визначено, що за 2018 – 2020 рр. спостерігається зниження загальної площі житлових будівель на початок будівництва на 60% за рахунок зниження загальної площі одноквартирних будинків – на 18%, будинків з двома та більше квартирами на 61% та гуртожитків – на 71%.

Загальна площа житлових будівель на початок будівництва за його видами по регіонах України у 2020 р. представлені в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Загальна площа житлових будівель на початок будівництва за його видами по регіонах України у 2020 р., (м² загальної площі) [104]

Регіони	Усього	У тому числі		
		будинки одноквартирні	будинки з двома та більше квартирами	гуртожитки
Україна	5194436	300428	4889963	4045
Вінницький	87663	8860	78803	-
Волинський	45508	3817	41691	-
Дніпропетровський	133525	-	127908	-
Донецький	21325	-	-	-
Житомирський	7863	1309	6554	-
Закарпатський	114477	-	99938	-
Запорізький	32584	1691	30893	-
Івано-Франківський	336833	-	326818	-
Київський	1555044	74494	1480550	-
Кіровоградський	2576	-	-	-
Луганський	2827	2827	-	-
Львівський	616031	-	583516	-
Миколаївський	17927	3024	14903	-
Одеський	491436	30878	460558	-
Полтавський	41356	2861	38495	-
Рівненський	141534	10629	130905	-
Сумський	27936	400	27536	-
Тернопільський	117306	19225	98081	-
Харківський	102596	-	78429	-
Херсонський	39427	6070	33357	-
Хмельницький	236898	-	233172	-
Черкаський	21218	7770	13448	-
Чернівецький	83204	5914	77290	-
Чернігівський	141387	1105	140282	-

У 2020 р. найбільший обсяг житлових будівель на початок будівництва за його видами демонстрували регіони України: Київський, Львівський, Одеський.

Динаміка загальної площі нежитлових будівель на початок будівництва за його видами представлено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка загальної площі нежитлових будівель на початок будівництва за його видами, (м² загальної площі) [104]

Період	Усього	У тому числі						
		готелі, ресторани та подібні будівлі	будівлі офісні	будівлі торговельні	будівлі транспорту та засобів зв'язку	будівлі промислові та склади	будівлі для публічних виступів,	будівлі нежитлові інші
2018 р.	3832437	355790	224407	648942	103569	974592	429767	1095370
2019 р.	5307329	490570	595560	1128043	148654	1029047	736071	1179384
2020 р.	2244675	217870	145408	529345	46093	653347	177615	474997
Ін-декс	0,59	0,61	0,65	0,82	0,45	0,67	0,41	0,43

Динаміка загальної площі нежитлових будівель на початок будівництва за його видами свідчить про зниження цього показника за рахунок скорочення загальної площі: готелів, ресторанів та подібних будівель – на 39%; будівель офісних – 35%; будівель торговельних – 18%; будівель транспорту та засобів зв'язку – 55%; будівель промислових та складів – 33%; будівель для публічних виступів, закладів освітнього, медичного та оздоровчого призначення – 59%; будівель нежитлових інших – 57%.

Загальна площа нежитлових будівель на початок будівництва за його видами за регіонами України у 2020 р. представлені в Додатку Б, табл. Б.1.

Найбільші обсяги загальної площі нежитлових будівель на початок будівництва за його видами у 2020 р. демонстрували регіони: Київський, Львівський, Одеський.

Кількість квартир у житлових будинках, прийнятих в експлуатацію, за видами по регіонах у 2020 р. за регіонами представлені в Додатку Б, табл. Б.2.

Найбільша кількість квартир у житлових будинках, прийнятих в експлуатацію, за видами у 2020 р. за регіонами України спостерігається у Київському, Одеському, Львівському.

На низькому рівні визначається цей показник у Луганському, Донецькому, Житомирському, Запорізькому, Кіровоградському, Миколаївському регіонах.

У дослідженому періоді спостерігається позитивна результативність діяльності (Додаток Б, табл. Б.3).

Поряд з цим, спостерігається зростання індексу споживчих цін (Додаток Б, табл. Б.4), що впливає на ціноутворення у будівництві та споживчу спроможність замовників будівельної продукції. Проте за останні роки динаміка зростання цього показника уповільнюється.

Індекси капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у 2019 р. у відсотках до минулого року представлено в Додатку Б, табл. Б.5. У представленому періоді відбувається зростання індексу капітальних інвестицій у цілому по Україні і у тому числі по більшості сферам і по будівництву. Скорочення цього показника відбувалось у сільському, лісовому та рибному господарстві; сільському господарстві, мисливстві та наданні пов'язаних із ними послуг; лісовому господарстві та лісозаготівлі; рибному господарстві; оптовій торгівлі, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами; транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності; наземному і трубопровідному транспорту; поштовій та кур'єрській діяльності; телекомунікаціях (електрозв'язках).

У 2020 р. порівняно з минулим роком кардинально змінюється ситуація у сфері формування та використання капітальних інвестицій. Спостерігається значне їх скорочення, що негативно впливає на сфери економіки держави. У будівництві відбуваються подібні тенденції, що гальмує її розвиток та знижує інвестиційну привабливість галузі.

Обсяг капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2020 р. представлені в Додатку Б, табл. Б.7.

У результаті дослідження визначено, що більшість капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2020 р. формувалось за рахунок власних коштів підприємств і організацій за регіонами України. Нажаль, на низькому рівні залучаються кошти інвесторів для формування та використання капітальних інвестицій.

Обсяг капітальних інвестицій у матеріальні активи за видами активів за регіонам у 2020 р. представлено в Додатку Б, табл. Б.8.

У результаті аналізу визначено, що найбільша частина капітальних інвестицій за регіонами України спрямовувалась у інженерні споруди, машини, обладнання та інвентар. На низькому рівні здійснюються капітальні інвестиції у землю.

Слід зазначити, значні диспропорції у здійсненні капітальних інвестицій, які в основному спрямовуються у матеріальні активи порівняно із нематеріальними (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Обсяг капітальних інвестицій у матеріальні і нематеріальні активи за регіонами України у 2020 р. [104]

Регіони	матеріальні активи		нематеріальні активи	
	тис. грн.	у % до загального обсягу капітальних інвестицій у регіоні	тис. грн.	у % до загального обсягу капітальних інвестицій у регіоні
1	2	3	4	5
Україна	400910661	95,5	18926001	4,5
Вінницький	9860051	98,7	131692	1,3
Волинський	10158814	99,7	34954	0,3
Дніпропетровський	51859863	99,1	495831	0,9
Донецький	23147840	92,2	1956047	7,8
Житомирський	7647570	99,5	40073	0,5
Закарпатський	4160243	99,6	15548	0,4
Запорізький	11521927	98,9	130638	1,1
Івано-Франківський	5251102	97,1	157694	2,9
Київський	22663208	98,3	383199	1,7

Закінчення табл. 2.5

1	2	3	4	5
Кіровоградський	5567330	98,7	70595	1,3
Луганський	2668944	99,4	16489	0,6
Львівський	15949977	98,3	270702	1,7
Миколаївський	7787039	99,6	34555	0,4
Одеський	16729224	98,5	247797	1,5
Полтавський	21661566	99,4	128237	0,6
Рівненський	4851805	98,3	82910	1,7
Сумський	6177369	98,8	74636	1,2
Тернопільський	5956671	99,6	25313	0,4
Харківський	16828390	97,7	403464	2,3
Херсонський	3908035	99,3	26046	0,7
Хмельницький	9174108	99,6	36036	0,4
Черкаський	6980896	98,5	103932	1,5
Чернівецький	2420290	99,4	13416	0,6
Чернігівський	5997503	98,7	78350	1,3

Більшість підприємств за 2020 р. отримали позитивний фінансовий результат (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Фінансові результати до оподаткування підприємств за регіонами у 2020 р.,
млн. грн. [104]

Регіони	Фінансовий результат (сальдо) до оподаткування	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
1	2	3	4	5	6
Україна	303219,3	71,4	848622,7	28,6	545403,4
Вінницький	4345,2	73,6	12397,0	26,4	8051,8
Волинський	2529,8	73,3	8318,0	26,7	5788,2
Дніпропетровський	47023,5	74,1	85318,9	25,9	38295,4
Донецький	-11259,8	77,1	23370,0	22,9	34629,8
Житомирський	2552,7	70,7	7582,4	29,3	5029,7
Закарпатський	-	-	-	-	-
Запорізький	-	-	-	-	-
Івано-Франківський	-2126,2	77,1	7982,4	22,9	10108,6
Київський	8510,1	73,8	32823,5	26,2	24313,4
Кіровоградський	4588,4	77,3	8713,8	22,7	4125,4
Луганський	-8594,8	78,9	5226,6	21,1	13821,4
Львівський	3429,5	70,1	20992,7	29,9	17563,2

Закінчення табл. 2.6

1	2	3	4	5	6
Миколаївський	-1149,9	75,7	9092,8	24,3	10242,7
Одеський	-	-	-	-	-
Полтавський	-	-	-	-	-
Рівненський	-1284,0	72,0	5582,5	28,0	6866,5
Сумський	9960,2	72,2	15956,8	27,8	5996,6
Тернопільський	3435,0	73,2	8263,8	26,8	4828,8
Харківський	-	-	-	-	-
Херсонський	-575,7	78,0	6462,8	22,0	7038,5
Хмельницький	5031,4	75,3	11875,1	24,7	6843,7
Черкаський	3277,9	75,0	11665,6	25,0	8387,7
Чернівецький	1430,3	69,9	2642,0	30,1	1211,7
Чернігівський	-	-	-	-	-

Кількість найманих працівників на підприємствах за їх розмірами за регіонами у 2020 р. представлена в Додатку Б, табл. Б.9.

На основі аналізу визначено, що більшість найманих працівників на підприємствах за їх розмірами за регіонами у 2020 р. спостерігається на середніх підприємствах. Майже однаково розподілена кількість працівників для великих і малих підприємств.

Таким чином, у результаті дослідження визначені неоднозначні процеси у будівельній сфері [190, 194], які характеризуються уповільненням тенденцій розвитку будівельних підприємств, обсягів виробництва та реалізації будівельної продукції, зниженням виробничо-господарського потенціалу. Це потребує формування та реалізації організаційно-економічного забезпечення щодо зростання ефективності взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств.

2.2 Функціонування будівельної сфери: міжнародні тренди

Будівельна сфера у міжнародному аспекті відображає загальні тенденції та тренди, що відбуваються у світовій економіці, які характеризуються уповільненням тенденцій розвитку та зростання основних показників. У дисертаційній роботі проведено аналіз показників функціонування будівельної

сфери країн європейського союзу, як одного з основних стратегічних партнерів України.

Індекс вихідних цін у будівництві у національній валюті для двокімнатних та більше житлових будівників у відсотках до 2015 р. по країнах Європейського Союзу та інших країнах представлено у Додатку В, табл. В.1.

У результаті аналізу визначено, що у більшості країн Європейського Союзу та інших країнах спостерігається зростання цін на будівельну продукцію (двокімнатні та більше житлових будинків). Зокрема, у 2019 р. порівняно з 2015 р. скоротились ціни на об'єкти будівництва лише у Швеції, Чорногорії, Північній Македонії, Туреччині. Це відображає загальні тенденції економіки держав та впливає на їх розвиток. В умовах нарощування кризових явищ таке зростання призводить до гальмування розвитку будівельної сфери.

Індекс змін на дозволи на будівництво по країнам Європейського Союзу та інших країнах у відсотках до 2010 р. представлено у Додатку В, табл. В.2.

Слід вказати, що значення індексу змін на дозволи на будівництво по країнам Європейського Союзу та інших країнах у відсотках до 2010 р. свідчать про низький рівень інформаційно-аналітичного забезпечення за останні роки. Зростання цього показника відбувалось у 2016 р. порівняно з 2010 р. відбувалось у: Бельгії, Болгарії, Данії, Німеччині, Естонії, Литві, Люксембурзі, Угорщині, Мальті, Австрії, Польщі, Словаччині, Фінляндії, Швеції, Велика Британія, Норвегії, Чорногорії, Північній Македонії, Сербії, Туреччині.

У 2017 р. інформація по дозволам визначена лише по країнам: Болгарії, Данії, Естонії, Франції, Хорватії, Латвії, Литві, Нідерландах, Португалії, Румунії, Словенії, Норвегії, Північній Македонії, Туреччині. У більшості з цих країн індекс змін на дозволи по будівництву мав тенденцію до зростання.

Індекс витрат на будівництво у національній валюті: житлові будинки, крім резиденцій для громад у відсотках до 2015 р. представлено в Додатку В, табл. В.3.

Протягом дослідженого періоду спостерігається зростання витрат на будівництво по більшості країнам. Така динаміка свідчить про те, що в умовах

неоднозначності впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, здороження ресурсної бази, будівельні підприємства здійснюють зростання витрат, що впливає на взаємовідносини із різними групами стейкхолдерів, особливо із замовниками будівельної продукції.

Слід вказати на збільшення витрат на оплату праці у будівництві країн Європейського Союзу та інших країн (Додаток В, табл. В.4). Проте, відзначимо низький рівень інформаційно-аналітичного забезпечення, у рамках якого у 2018 – 2019 рр. відсутні дані про індекс витрат на оплату праці по всіх країнах.

Аналогічна динаміка та ситуація спостерігається із індексом витрат на матеріали по країнам Європейського Союзу та інших країни (Додаток В, табл. В.5).

Індекс обсягу будівельного виробництва по країнам Європейського Союзу та інших країнах представлено в Додатку В, табл. В.6.

У результаті аналізу визначено, що за досліджений період спостерігається зростання індексу будівельної продукції по країнам: Чехія, Данія, Німеччина, Естонія, Ірландія, Хорватія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Угорщина, Мальта, Нідерланди, Австрія, Польща, Румунія, Словенія, Фінляндія, Швеція, Велика Британія, Чорногорія, Албанія, Сербія. Зниження цього показника спостерігалось лише у Бельгії, Болгарії, Греції, Франції, Італії, Словаччині, Норвегії, Північній Македонії та Боснії і Герцеговині.

Зростання індексу обсягу будівельного виробництва свідчить про збільшення результативності діяльності будівельної сфери по країнам Європейського Союзу та інших країн.

Індекс обсягу виробництва будівельних робіт по країнам Європейського Союзу та інших країн у відсотках до 2010 р. представлено в Додатку В, табл. В.7.

Індекс обсягу виробництва будівельних робіт по країнам Європейського Союзу та інших країн у відсотках до 2010 р. визначається неоднозначними тенденціями. Зокрема, у 2017 р. зростання представленого показника

відбувається у: Бельгії, Данія, Німеччина, Естонія, Ірландія, Латвія, Литва, Угорщина, Австрія, Велика Британія, Норвегія, Чорногорія, Північна Македонія. Поряд з цим, у аналогічному періоді спостерігається скорочення індексу обсягу виробництва будівельних робіт по: Болгарії, Чехії, Франції, Хорватії, Польщі, Португалії, Румунії, Словенії, Словаччині, Швеції, Швейцарії. Слід відзначити, низький рівень інформаційно-аналітичного забезпечення визначення індексу обсягу виробництва будівельних робіт по країнам Європейського Союзу та інших країн, де відсутні данні по всім країнам за 2018 – 2019 рр.

Таким чином, у результаті аналізу визначено, що функціонування будівельної сфери по країнам Європейського Союзу та інших країн за досліджений період характеризується стратегічними контурами [193]:

- уповільнення тенденцій розвитку будівельних підприємств, згортанням кількості дозволів у будівельній сфері;
- для протидії впливу зовнішнім та внутрішнім чинниками у будівельній сфері здійснюють зростання витрат на виробництво будівельної продукції, тим самим для забезпечення протидії нарощуванню негативних явищ за рахунок, особливо, її замовників;
- забезпечується зростання виробництва у будівельній сфері при неоднозначних тенденціях у сфері виконання будівельних робіт;
- визначення деяких основних показників функціонування будівельної сфери характеризується низьким рівнем інформаційно-аналітичного забезпечення, що негативно впливає на розвиток будівельних підприємств.

Визначені стратегічні контури функціонування будівельної сфери по країнам Європейського Союзу та інших країн відповідають траєкторіям і трендам, що відбуваються у вітчизняній будівельній сфері.

2.3 Напрями та особливості функціонування й розвитку будівельних підприємств

У сучасних умовах господарювання відбуваються трансформаційні процеси на будівельних підприємствах, які характеризуються впливом внутрішніх чинників і зовнішніх факторів. У дисертаційній роботі для формування кількісної основи визначення напрямів і виокремлення особливостей функціонування й розвитку будівельних підприємств застосовуються показники, що характеризують їх фінансовий стан.

У дослідженні використовуються інформаційно-аналітичне забезпечення, що сформовано за даними бухгалтерської та фінансової звітності наступних будівельних підприємств:

- ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»;
- ПрАТ «Житомирбуд»;
- ТОВ «Інтеграл-Буд»;
- ПАТ «Прикарпатбуд»;
- АТ «Трест Житлобуд-1».

Відібрані будівельні підприємств характеризують територіальні та регіональні аспекти їх функціонування.

У результаті дослідження визначено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» спостерігаються хвилеподібні зміни активів і джерел фінансування. Найбільшими ці показники спостерігались у 2017 р., найнижчим – у 2019 р. У цілому за досліджений період на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» обсяг активів і джерел фінансування збільшився майже на 5%.

На ПрАТ «Житомирбуд» визначено скорочення активів і джерел фінансування будівельного підприємства скоротились більш ніж у 2,2 рази. Це свідчить про зниження виробничо-господарського потенціалу ПрАТ «Житомирбуд» та значне уповільнення тенденцій його розвитку.

Хвилеподібними тенденціями характеризується динаміка активів і джерел фінансування ТОВ «Інтеграл-Буд»: за 2013 – 2016 рр. спостерігається їх щорічне зростання у 3,1 рази, за наступні періоди знизилась у 1,5 рази. Це свідчить про неоднозначні тенденції, що відбуваються на будівельному підприємстві, що впливає на їх розвиток.

Динаміка активів і джерел фінансування ПАТ «Прикарпатбуд» за 2013 – 2020 рр. свідчить про їх скорочення більш ніж у 2 рази, що визначає зниження основних показників його діяльності і вказує на накопичення негативних тенденцій.

За досліджений період відбувається зростання активів і джерел фінансування у 8,8 разів. На АТ «Трест Житлобуд–1» за досліджений період спостерігається зміцнення виробничо-господарського потенціалу та визначені тенденції його розвитку.

Формування фінансових результатів досліджених будівельних підприємств за 2013 – 2020 рр. представлено в Додатку Г, табл. Г.1.

У результаті аналізу визначено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» за 2013 – 2020 рр. спостерігається зростання чистого прибутку. Проте, у 2013 – 2017 рр. відбувалась збиткова діяльність. На цей процес суттєво впливали інші операційні доходи і витрати, чистий дохід від реалізації продукції та собівартість реалізованої продукції. На ПАТ «Житомирбуд» за 2013 – 2030 рр. збільшився чистий прибуток у 2,23 рази. На ТОВ «Інтеграл-Буд» за досліджений період зросла збитковість діяльності у 2,83 рази, проте у більшості періодів спостерігався позитивний чистий фінансовий результат. Неоднозначні тенденції щодо формування фінансових результатів відбувались на ПАТ «Прикарпатбуд», де періоди прибутковості змінювались на періоди збитковості. Діяльність АТ «Трест Житлобуд–1» характеризувалась отриманням позитивного чистого фінансового результату у більшості періодів.

Таким чином, формування фінансових результатів на досліджених будівельних підприємствах за 2013 – 2020 рр. визначалось неоднозначними

тенденціями, відсутністю чітких напрямів щодо зростання позитивного фінансового результату (окрім АТ «Трест Житлобуд-1»). На формування фінансових результатів впливали чисті доходи від реалізації будівельної продукції, її собівартість, інші доходи і витрати.

На ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» за досліджений період лише у 2016 р. визначена рентабельність реалізованої будівельної продукції, де з її однієї гривні отримано 67 коп. чистого прибутку. В інших періодах показник рентабельності реалізованої будівельної продукції не визначався внаслідок відсутності формування чистого доходу від реалізованої будівельної продукції. Це свідчить про те, що фінансові результати формувались від інших напрямів діяльності будівельного підприємства.

На ПрАТ «Житомирбуд» за 2013 – 2020 рр. відбуваються або низька позитивна рентабельність реалізації будівельної продукції, або негативний показник. Це вказує на відсутність чітких тенденції для формування підґрунтя щодо розвитку будівельного підприємства. На ТОВ «Інтеграл-Буд» за досліджений період спостерігаються подібні тенденції, де періоди негативної рентабельності реалізації будівельної продукції змінювались на періоди низького значення цього показника.

На ПАТ «Прикарпатбуд» за 2013 – 2020 рр. показник рентабельності реалізації будівельної продукції у більшості періодів мав негативне значення. Поряд з цим, на низькому рівні спостерігається отримання чистого прибутку з кожної гривні реалізованої продукції: у 2013 р. – 14 коп., 2014 р. – 6 коп., 2018 р. – 4 коп.

За досліджений період на АТ «Трест Житлобуд-1» у більшості періодів спостерігається позитивна рентабельність реалізації будівельної продукції, проте вона характеризується низькими значеннями: у 2014 р. отримано всього 0,6 коп. з однієї гривні реалізованої будівельної продукції; у 2015 р. – 1 коп.; 2016 р. – 2 коп.; 2017 р. – 3 коп.; 2018 р. – 3 коп.; 2019 р. – 10 коп.; 2020 р. – 10 коп.

У Додатку Г, табл. Г.2 представлені показники ефективності діяльності будівельних підприємств.

Показники ефективності діяльності будівельних підприємств свідчать про неоднозначні тенденції. Зокрема, значення показника фондівіддачі вказує на зниження ефективності використання основних засобів на ТОВ «Інтеграл-Буд» та АТ «Трест Житлобуд–1». Аналогічні тенденції спостерігаються із використанням оборотних активів. Знижується рівень використання матеріальних запасів на АТ «Трест Житлобуд–1», дебіторської заборгованості на ПрАТ «Житомирбуд» та ТОВ «Інтеграл-Буд». Скорочується рівень використання грошових коштів на ПАТ «Прикарпатбуд» та АТ «Трест Житлобуд–1». У цілому, ефективність використання активів характеризується зростанням на ПрАТ «Житомирбуд» та ПАТ «Прикарпатбуд». На інших підприємствах або відсутня інформація, або представлені показники скорочуються.

Показники фінансової автономії будівельних підприємств представлені в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Показники фінансової автономії будівельних підприємств, відн. од.

(розроблено автором)

Роки	ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	ПрАТ «Житомирбуд»	ТОВ «Інтеграл-Буд»	ПАТ «Прикарпатбуд»	АТ «Трест Житлобуд–1»
Коефіцієнт фінансової автономії					
Базовий індекс (2020 / 2013)	1,031	0,832	0,58	1,008	10,478
Коефіцієнт фінансової залежності					
Базовий індекс (2020 / 2013)	0,923	1,073	1,264	0,724	0,777
Співвідношення власного і позикового капіталу					
Базовий індекс (2020 / 2013)	1,114	0,777	0,458	1,411	13,208

Структура джерел фінансування будівельних підприємств свідчить про те, що на ПрАТ «Житомирбуд» та ТОВ «Інтеграл-Буд» відбувається скорочення обсягів власного капіталу при зростанні його на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», ПАТ «Прикарпатбуд» й АТ «Трест Житлобуд-1». Таким чином, на трьох останніх будівельних підприємствах відбувається зростання фінансової автономії, що створює умови для забезпечення фінансування діяльності за рахунок власних джерел та можливостей їх розвитку. Крім того, за представлених будівельних підприємствах відбувається зростання обсягів власного капіталу порівняно із позиковим. Проте, серед представлених будівельних підприємств, на АТ «Трест Житлобуд-1» обсяг власного капіталу був нижчим за позиковий, що відображає особливості їх діяльності. Аналогічна ситуація спостерігається на ПрАТ «Житомирбуд» та ТОВ «Інтеграл-Буд».

Динаміка показників ліквідності будівельних підприємств представлено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка показників ліквідності будівельних підприємств, відн. од.
(розроблено автором)

Роки	ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	ПрАТ «Житомирбуд»	ТОВ «Інтеграл- Буд»	ПАТ «Прикарпатбуд»	АТ «Трест Житло- буд-1»
Коефіцієнт загальної ліквідності					
Базовий індекс (2020 / 2013)	5,675	0,828	2,817	2,753	1,233
Коефіцієнт швидкої ліквідності					
Базовий індекс (2020 / 2013)	1,316	1,278	0,885	0,881	1,479
Коефіцієнт абсолютної ліквідності					
Базовий індекс (2020 / 2013)	116,153	0,078	0,071	7,308	3,036

У результаті дослідження визначено, що на більшості будівельних підприємствах (окрім ПрАТ «Житомирбуд») спостерігається зростання рівня загальної ліквідності. Значення показників коефіцієнту загальної ліквідності свідчать про високий її рівень на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» та ПАТ «Прикарпатбуд». Поряд з цим, найбільш ліквідними коштами (грошовими коштами) значно покривають зобов'язання на представлених будівельних підприємствах.

Таким чином, визначені показники фінансового стану свідчать про неоднозначні тенденції, що відбуваються на будівельних підприємствах, де зміцнюється виробничо-господарський потенціал при низькому рівні результативності й ефективності їх діяльності. В основному функціонування будівельних підприємств здійснюється за рахунок позикового капіталу (3 підприємства). Зростають можливості покриття оборотними активами зобов'язань суб'єктів господарювання.

Результати визначення показників фінансового стану дозволяють створити кількісну основу для оцінки інтегрального чинника фінансового стану, який впливає на формування та реалізації стейкхолдерних відносин [49]. Це дозволяє розробити комплекс організаційно-економічних заходів зростання ефективності взаємодії зацікавлених осіб для забезпечення розвитку будівельних підприємств.

2.4 Оцінка інтегрального чинника фінансового стану у системі стейкхолдерних відносин будівельних підприємств

Оцінка інтегрального чинника фінансового стану у системі стейкхолдерних відносин будівельних підприємств здійснюється за наступними напрямками:

1. Формування інформаційно-аналітичного забезпечення на основі показників фінансового стану, які визначені у попередньому розділі.

2. Оцінка узагальнюючих чинників за показниками фінансового стану та визначеними групами.
3. Визначення вагових коефіцієнтів із засуванням методу експертних оцінок на основі значень відповідних балів.
4. Побудова інтегральної моделі визначення інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств.
5. Оцінка інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств.

Розглядаючи представлені етапи, здійснена оцінка узагальнюючих чинників за показниками фінансового стану та визначеними групами. Слід зазначити, що показники рентабельності реалізації продукції формуються для оцінки за модулем. Узагальнюючі чинники показників фінансового стану будівельних підприємств визначаються за наступними моделями:

показники результативності діяльності (I_R):

$$I_R = i_{R_i}/n, \quad (2.1)$$

де i_{R_i} - узагальнюючий чинник рентабельності реалізації продукції, відн. од.;

n - кількість узагальнюючих показників рентабельності реалізації продукції, відн. од.;

$$i_{R_i} = R_i/m, \quad (2.2)$$

де R_i - локальні показники рентабельності реалізації продукції, відн. од.;

m - кількість локальних показників, відн. од.;

показники ефективності діяльності (I_e):

$$I_e = (i_{F_i} + i_{O_{oai}})/n, \quad (2.3)$$

де i_{F_i} - узагальнюючий чинник фондівдачі, відн. од.;

$i_{O_{oai}}$ - узагальнюючий чинник оборотності оборотних активів, відн. од.;

$$i_{F_i} = F_i/m, \quad (2.4)$$

де F_i – локальні показники фондovіддачі, відн. од.;

$$i_{O_{oai}} = O_{oai}/m, \quad (2.5)$$

де O_{oai} – локальні показники коефіцієнту оборотності оборотних активів, відн. од.;

показники структури капіталу (I_k):

$$I_k = (i_{FA_i} + i_{FN_i} + i_{VP_i})/n, \quad (2.6)$$

де i_{FA_i} - узагальнюючий чинник фінансової автономії, відн. од.;

i_{FZ_i} - узагальнюючий чинник фінансової залежності, відн. од.;

i_{VP_i} - узагальнюючий чинник співвідношення власного і позикового капіталу, відн. од.

$$i_{FA_i} = FA_i/m, \quad (2.7)$$

де FA_i – коефіцієнт фінансової автономії, відн. од.;

$$i_{FZ_i} = FZ_i/m, \quad (2.8)$$

де FZ_i - коефіцієнт фінансової залежності, відн. од.;

$$i_{VP_i} = VP_i/m, \quad (2.8)$$

де VP_i - узагальнюючий чинник співвідношення власного і позикового капіталу, відн. од.;

показники ліквідності (I_L):

$$I_k = (i_{ZL_i} + i_{FZ_i} + i_{AL_i})/n, \quad (2.9)$$

де i_{ZL_i} - узагальнюючий чинник загальної ліквідності, відн. од.;

i_{FZ_i} – узагальнюючий чинник швидкої ліквідності, відн. од.;

i_{AL_i} – узагальнюючий чинник абсолютної ліквідності, відн. од.;

$$i_{ZL_i} = ZL_i/m, \quad (2.10)$$

де ZL_i – коефіцієнт загальної ліквідності, відн. од.;

$$i_{FL_i} = FL_i/m, \quad (2.11)$$

де FL_i – коефіцієнт швидкої ліквідності, відн. од.;

$$i_{AL_i} = AL_i/m, \quad (2.11)$$

де AL_i – коефіцієнт абсолютної ліквідності, відн. од.

Результати оцінки представлено у Додатку Д, табл. Д.1.

Визначення вагових коефіцієнтів із засуванням методу експертних оцінок на основі значень відповідних балів здійснюється шляхом відбору експертів, результати якого використовуються у подальших дослідженнях.

Відбір експертів здійснюється за підходом, запропонованою у розробці [33], яка визначається наступними етапами:

1. Формування загальної кількості експертів (30 осіб) ($\sum_{i=1}^{30} n_i = 30$). Представлені експерти визначались по дослідженим будівельним підприємствам, із середовища, що забезпечують та впливають на їх функціонування, із наукового середовища, яке пов'язано із розвитком будівельної сфери.

2. Визначення критеріїв (k_s) за якими здійснюється відбір експертів:

- рівень теоретичної підготовки експертів у сфері забезпечення функціонування будівельних підприємств та взаємодії різних груп зацікавлених осіб (k_{s1});
- рівень освітньо-кваліфікаційної підготовки (k_{s2});
- досвід взаємодії у будівельній сфері (k_{s3});
- рівень практичної діяльності у будівництві та забезпеченні взаємодії із різними групами стейкхолдерів (k_{s4});
- рівень практичної діяльності та активність щодо роботи у складі експертних груп (k_{s5});
- рівень вищої освіти (k_{s6});
- наявність наукового ступеня (k_{s7});

- наявність наукового звання (k_{s8});
- досвід та рівень участі у розробці та реалізації прийняття управлінських рішень і забезпечення взаємодії із стейкхолдерами на будівельних підприємствах (k_{s9}).

3. Здійснення анкетування експертів за визначеними параметрами. Визначення критерії відбору здійснюється на основі бальної оцінки, які варіюються від 0 до 10. Результати оцінки критеріїв відбору експертів за визначеними параметрами представлені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Результати оцінки критеріїв відбору експертів за визначеними параметрами, відн. од. (розроблено автором)

Номер есперга (E_i)	Критерії відбору (k_{si})								
	k_{s1}	k_{s2}	k_{s3}	k_{s4}	k_{s5}	k_{s6}	k_{s7}	k_{s8}	k_{s9}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E_1	1	1	3	3	2	2	2	1	2
E_2	6	6	7	7	6	6	7	6	6
E_3	5	5	6	6	6	7	6	6	6
E_4	6	6	6	5	5	4	7	6	8
E_5	6	6	6	6	5	6	6	6	6
E_6	5	5	5	4	6	7	7	7	6
E_7	3	3	4	5	4	5	5	4	4
E_8	5	5	5	5	6	5	5	5	5
E_9	5	5	5	5	5	5	5	5	6
E_{10}	6	6	6	7	6	6	6	6	7
E_{11}	5	5	5	5	6	7	5	5	6
E_{12}	6	6	6	7	6	6	6	6	5
E_{13}	4	4	3	4	4	4	3	4	3
E_{14}	5	5	5	5	5	5	5	5	6
E_{15}	6	6	5	6	6	7	6	6	7
E_{16}	5	5	5	5	5	5	5	5	7
E_{17}	6	6	5	5	5	5	5	5	6
E_{18}	6	6	6	5	5	5	5	6	7
E_{19}	5	5	5	5	6	6	5	5	6
E_{20}	5	5	5	6	5	5	6	6	6
E_{21}	5	5	5	3	4	4	5	4	3
E_{22}	6	6	6	6	5	6	5	5	6
E_{23}	7	7	7	7	7	7	7	7	8
E_{24}	6	6	6	5	6	6	6	5	6

Закінчення табл. 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E_{25}	6	6	6	7	6	5	5	5	8

E_{26}	5	5	5	5	5	6	5	6	6
E_{27}	5	5	5	6	5	5	5	6	5
E_{28}	6	5	5	5	5	6	6	6	6
E_{29}	6	6	6	5	6	6	5	6	6
E_{30}	5	5	5	5	5	5	5	5	7

4. Прийняття рішень щодо відбору експертів на основі критеріїв відбору за оціненим середнім його значенням (табл. 2.10) і встановленими рівнями (середнє значення критерію відбору знаходиться у діапазоні від 0 до 5 – приймається рішення щодо виключення експерта із дослідження; середнє значення критерію – від 5,01 до 10 – приймається рішення щодо включення експерта для проведення дослідження).

Таблиця 2.10

Прийняття рішень щодо відбору експертів на основі критеріїв відбору за оціненим середнім його значенням і встановленими рівнями, відн. од.

(розроблено автором)

Номер експерта (E_i)	Середнє значення критерію відбору	Рішення щодо відбору
1	2	3
E_1	1,89	виключається
E_2	6,33	включається
E_3	5,89	включається
E_4	5,89	включається
E_5	5,89	включається
E_6	5,78	включається
E_7	4,11	виключається
E_8	5,11	включається
E_9	5,11	включається
E_{10}	6,22	включається
E_{11}	5,44	включається
E_{12}	6,00	включається
E_{13}	3,67	включається
E_{14}	5,11	включається
E_{15}	6,11	включається
E_{16}	5,22	включається
E_{17}	5,33	включається
E_{18}	5,67	включається
E_{19}	5,33	включається
E_{20}	5,44	включається

Закінчення табл. 2.10

1	2	3
E_{21}	4,22	виключається
E_{22}	5,67	включається
E_{23}	7,11	включається
E_{24}	5,78	включається
E_{25}	6,00	включається
E_{26}	5,33	включається
E_{27}	5,22	включається
E_{28}	5,56	включається
E_{29}	5,78	включається
E_{30}	5,22	включається

Таким чином, у результаті оцінки встановлено, що експерти 1, 7, 21 виключаються із дослідження, тому залишаються 27 експертів та їх нумерація визначається від E_1 до E_{27} .

5. За визначеною методикою [33] оцінюється мінімальна кількість експертів, які застосовуються для проведення дослідження ($n_{min} = 5$ осіб).

Отже, визначена кількість експертів (27 осіб) застосовується для подальшого дослідження.

Для визначення вагових коефіцієнтів у дисертаційній роботі застосовується метод безпосередньої оцінки [24, 29], який включає наступні етапи:

1. Експерти присвоюють за кожним узагальнюючим показником фінансового стану бали за визначеною шкалою (від 0 до 10).

2. За кожним показником визначається середнє значення відповідно до кількості експертів:

$$FS_i = \sum_{j=1}^n FS_{ij} / n_{FS}. \quad (2.12)$$

де FS_i – середнє значення за бальною оцінкою експертів важливості узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств, відн. од.;

FS_{ij} – сума балів за кожним узагальнюючим показником фінансового стану, відн. од.;

n_{FS} – кількість опитаних експертів, од.

3. Визначення вагових коефіцієнтів узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств (k_{vi}):

$$k_{vi} = \frac{FS_i}{\sum_{i=1}^m FS_i}. \quad (2.13)$$

Відповідно до запропонованих етапів здійснена експертна оцінка узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств (Додаток Д, табл. Д.2).

Для підтвердження результатів експертної оцінки, її достовірності та повноти запропоновано визначати коефіцієнт конкордації (k_{kr}), який дозволяє визначити рівень узгодженості думок та враховує кількість чинників та експертів, відхилення суми від середньої суми, результати проміжних розрахунків рангових показників. Результати розрахунку коефіцієнтів конкордації представлено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Результати розрахунку коефіцієнтів конкордації за результатами експертних оцінок узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Будівельні підприємства	k_{kr}
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	0,54
ПрАТ «Житомирбуд»	0,52
ТОВ «Інтеграл-Буд»	0,56
ПАТ «Прикарпатбуд»	0,53
АТ «Трест Житлобуд-1»	0,51

Рівень узгодженості думок експертів за значеннями коефіцієнта конкордації наступна:

$k_{kr} = 0$ – відсутня узгодженість думок експертів;

$k_{kr} = 0,01 - 0,2$ – низький рівень;

$k_{kr} = 0,21 - 0,4$ – несуттєвий;

$k_{kr} = 0,41 - 0,6$ – посередній;

$k_{kr} = 0,61 - 0,8$ – суттєвий;

$k_{kr} = 0,81 - 0,99$ – високий;

$k_{kr} = 1$ – абсолютний

У результаті розрахунку коефіцієнтів конкордації за результатами експертних оцінок узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств визначено посередній або суттєвий рівень узгодженості думок експертів, що підтверджує достовірність та повноту дослідження.

Результати оцінки середніх значень узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств відповідно кількості експертів представлені у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Результати оцінки середніх значень узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств відповідно кількості експертів, балів
(розроблено автором)

Будівельні підприємства	I_R	I_e	I_k	I_L
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	2,889	2,444	5,111	3,407
ПрАТ «Житомирбуд»	2,704	3,037	4,222	3,407
ТОВ «Інтеграл-Буд»	3,444	1,963	3,889	2,148
ПАТ «Прикарпатбуд»	2,704	2,667	4,852	3,519
АТ «Трест Житлобуд-1»	3,333	3,852	6,444	6,667

На основі проведених розрахунків та запропонованої моделі (2.13) здійснено оцінки вагових коефіцієнтів узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств, результати якої представлено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Результати оцінки вагових коефіцієнтів узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Будівельні підприємства	k_{v1}	k_{v2}	k_{v3}	k_{v4}
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	0,209	0,176	0,369	0,246
ПрАТ «Житомирбуд»	0,202	0,227	0,316	0,255
ТОВ «Інтеграл-Буд»	0,301	0,172	0,34	0,188
ПАТ «Прикарпатбуд»	0,197	0,194	0,353	0,256
АТ «Трест Житлобуд-1»	0,164	0,19	0,318	0,328

У результаті дослідження визначено, що на будівельних підприємства найбільший вплив на фінансовий стан у системі стейкхолдерних відносин

здійснюють показники структури капіталу. Це обумовлено зростанням значення власного і позикового капіталу у діяльності будівельних підприємств для виробництва будівельної продукції. Більш того, у сучасних умовах виникає необхідність залучення позикового капіталу для реалізації будівельних проектів внаслідок зростання їх вартості і обмеженості інвестиційних ресурсів. На будівельних підприємствах зростає значення показників ліквідності коштів, що вказує на фокусування їх менеджменту щодо можливостей покриття оборотними активами зобов'язань. Це також пов'язано із можливостями залучення додаткових інвестиційних ресурсів для реалізації будівельних підприємств у контексті забезпечення ліквідності коштів.

На досліджених будівельних підприємствах знижується значення показників результативності й ефективності діяльності. В сучасних неоднозначних умовах, спостерігається скорочення рівня ефективності діяльності будівельних підприємств, гальмується їх розвиток. Крім того, на формування та використання засобів виробництва у сучасних умовах суттєво не впливають результати діяльності внаслідок недосконалості існуючого законодавства та її низького рівня.

На основі визначених узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств, значень вагових коефіцієнтів побудовані інтегральні моделі визначення інтегрального показника фінансового стану (I_{FS}) та його здійснено оцінку (табл. 2.14):

ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»:

$$I_{FS} = \sqrt[4]{0,209 * I_R + 0,176 * I_e + 0,369 * I_k + 0,246 * I_L}. \quad (2.14)$$

ПрАТ «Житомирбуд»:

$$I_{FS} = \sqrt[4]{0,202 * I_R + 0,227 * I_e + 0,316 * I_k + 0,255 * I_L}. \quad (2.15)$$

ТОВ «Інтеграл-Буд»:

$$I_{FS} = \sqrt[4]{0,301 * I_R + 0,172 * I_e + 0,34 * I_k + 0,188 * I_L}. \quad (2.16)$$

ПАТ «Прикарпатбуд»:

$$I_{FS} = \sqrt[4]{0,197 * I_R + 0,194 * I_e + 0,353 * I_k + 0,256 * I_L}. \quad (2.17)$$

АТ «Трест Житлобуд-1»:

$$I_{FS} = \sqrt[4]{0,164 * I_R + 0,19 * I_e + 0,318 * I_k + 0,328 * I_L}. \quad (2.18)$$

Таблиця 2.14

Результати оцінки інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Будівельні підприємства	I_{FS}
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	0,242
ПрАТ «Житомирбуд»	1,362
ТОВ «Інтеграл-Буд»	5,748
ПАТ «Прикарпатбуд»	4,44
АТ «Трест Житлобуд-1»	0,259

Характеристика діапазону граничних значень інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств представлена в Додатку Д, табл. Д.3.

У результаті дослідження визначено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» та АТ «Трест Житлобуд-1» посередній рівень фінансового стану, який визначається відповідним рівнем результативності та ефективності діяльності будівельних підприємств, обсяг власного й позикового капіталів наближаються до оптимальних, зростає величина оборотного капіталу для забезпечення зобов'язань. ПрАТ «Житомирбуд», ТОВ «Інтеграл-Буд», ПАТ «Прикарпатбуд» визначаються значними можливостями щодо забезпечення зростання результативності й ефективності діяльності, формуються зрушення до використання капіталу, що впливають на їх розвиток, забезпечується ліквідність коштів.

Визначений інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств [49] формує кількісну основу для прийняття управлінських рішень, що впливає на напрями та особливості стейкхолдерних відносин, їх економічне й організаційне забезпечення.

2.5 Особливості стейкхолдерних відносин будівельних підприємств

Особливості стейкхолдерних відносин будівельних підприємств визначаються на основі показників, що представлені у бухгалтерській звітності: дебіторської й кредиторської заборгованостей. За досліджений період на більшості будівельних підприємствах (ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», ПрАТ «Житомирбуд», ТОВ «Інтеграл-Буд», АТ «Трест Житлобуд-1») спостерігається зростання дебіторської заборгованості. Лише ПАТ «Прикарпатбуд» за 2013 – 2020 рр. визначалось скороченням дебіторської заборгованості на 61,6%.

За 2013 – 2020 рр. на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» відбувається зростання кредиторської заборгованості у 1,3 рази. Це свідчить про збільшення зобов'язань суб'єкта господарювання та впливає на рівень стейкхолдерних відносин. ПрАТ «Житомирбуд» визначалось скороченням кредиторської заборгованості на 70,8%, що свідчить про намагання менеджменту підприємства для забезпечення взаємодії із зацікавленими особами знизити зобов'язання. Аналогічна тенденція спостерігається на ПАТ «Прикарпатбуд». Тенденції щодо зростання кредиторської заборгованості спостерігаються на ТОВ «Інтеграл-Буд» та АТ «Трест Житлобуд-1».

На всіх будівельних підприємствах спостерігаються значні диспропорції щодо співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованостей. Зокрема, більшість будівельних підприємств характеризуються перевищенням їх зобов'язань порівняно із заборгованостями інших стейкхолдерів.

На ПАТ «Прикарпатбуд» обсяг дебіторської заборгованості перевищує обсяг кредиторської, що свідчить про намагання дослідженого будівельного

підприємства забезпечити його функціонування шляхом стимулювання стейкхолдерів за рахунок формування дебіторської заборгованості.

Для аналізу напрямів формування та погашення дебіторської й кредиторської заборгованостей у контексті забезпечення взаємодії із стейкхолдерами розглянемо їх структуру, результати якого представлені у Додатку Ж, табл. Ж.1 – Ж.2.

Для забезпечення взаємодії стейкхолдерів щодо формування та погашення дебіторської заборгованості й виконання договірних зобов'язань на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» за досліджений період вона в основному зосереджена у іншій поточній заборгованості. На ПрАТ «Житомирбуд» зростає значення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги при зниженні іншої поточної дебіторської заборгованості. ТОВ «Інтеграл-Буд» характеризувалась формуванням дебіторської заборгованості за розрахунками, хоч її значення протягом дослідженого періоду знизилось. На ПАТ «Прикарпатбуд» для виконання договірних умов забезпечувало в основному взаємодії із стейкхолдерами щодо формування та погашення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. АТ «Трест Житлобуд–1» здійснювало активну взаємодію із зацікавленими особами щодо формування та погашення:

- дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- дебіторської заборгованості по розрахунках;
- іншої дебіторської заборгованості.

Структура кредиторської заборгованості на будівельних підприємствах за досліджений період представлена в Додатку Ж, табл. Ж.2.

На ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» за досліджений період взаємодія із групами стейкхолдерів щодо формування та погашення кредиторської заборгованості здійснювалось у розрізі:

- кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- поточними зобов'язаннями із бюджетом;
- іншими поточними зобов'язаннями.

Слід відзначити, що більшість обсягів кредиторської заборгованості будівельного підприємства зосереджена у інших поточних зобов'язаннях, що свідчить про необхідність здійснення стейкхолдерної політики у представлений сфері.

ПрАТ «Житомирбуд» спрямовує свої зусилля на здійснення розрахунків із стейкхолдерами щодо товарів, робіт, послуг, де протягом дослідженого періоду спостерігалось зниження кредиторської заборгованості. Аналогічна тенденція спостерігається із поточною заборгованістю, проте зростає питома вага поточних зобов'язань із розрахунків, особливо із бюджетом та з оплати праці.

На ТОВ «Інтеграл-Буд» у структурі кредиторської заборгованості найбільшу питому вагу складають інші поточні зобов'язання. ПАТ «Прикарпатбуд» характеризувалось взаємодією із стейкхолдерами щодо формування та погашення кредиторської заборгованості хвилеподібними тенденціями, які визначаються або повним її погашенням, або зростанням. Така динаміка свідчить про намагання менеджменту будівельного підприємства здійснювати суттєвий вплив на забезпечення взаємодії із стейкхолдерами у частині формування та погашення кредиторської заборгованості.

Діяльність АТ «Трест Житлобуд-1» визначалась наступними тенденціями:

- погашенням короткострокових кредитів банків та векселів виданих;
- зростанням питомої ваги поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями;
- зниженням значення структурної складової кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги;
- низьким рівнем поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток, зі страхування, з оплати праці при збільшенні значення поточних зобов'язань за виданими авансами;
- скороченням рівня інших поточних зобов'язань.

Слід зазначити, що протягом дослідженого періоду взаємодія із стейкхолдерами щодо формування та погашення довгострокових зобов'язань здійснювалась на двох будівельних підприємствах (ТОВ «Інтеграл-Буд», АТ «Трест Житлобуд-1») динаміка яких мала хвилеподібний характер і зростав їх обсяг.

Для забезпечення взаємодії із стейкхолдерами, показниками ефективності їх взаємовідносин у частині формування та погашення зобов'язань є коефіцієнти оборотності дебіторської й кредиторської заборгованостей. Результати оцінки коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості по дослідженим будівельним підприємствам представлені у підрозділі 2.3. Динаміка коефіцієнтів оборотності кредиторської заборгованості будівельних підприємств наступна:

ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» у 2015 р. – 0,45;

ПрАТ «Житомирбуд»: 2013 р. – 6,14; 2014 р. – 2,37; 2015 р. – 0,28; 2016 р. – 3,59; 2017 р. – 2,7; 2018 р. – 3,6; 2019 р. – 21,51; 2020 р. – 22,89;

ТОВ «Інтеграл-Буд»: 2013 р. – 3822,74; 2014 р. – 1317,12; 2015 р. – 13185,5; 2016 р. – 61953,6; 2017 р. – 34701,65; 2018 р. – 56943,89; 2019 р. – 15700; 2020 р. – 17847,19;

ПАТ «Прикарпатбуд»: 2013 р. – 0,004; 2014 р. – 0,002; 2015 р. – 0,001; 2016 р. – 0,001; 2017 р. – 0,001; 2018 р. – 0,002; 2019 р. – 0,001; 2020 р. – 0,001;

АТ «Трест Житлобуд-1»: 2013 р. – 0,81; 2014 р. – 1,00005; 2015 р. – 1,19; 2016 р. – 1,22; 2017 р. – 0,56; 2018 р. – 0,63; 2019 р. – 0,85; 2020 р. – 1,07.

Таким чином, у результаті аналізу визначено, що взаємодія стейкхолдерів щодо виконання зобов'язань на будівельних підприємствах характеризувалась неоднозначністю та відсутністю стабільності, де періоди їх зростання змінювались на зниження [49]. Крім того, всі будівельні підприємства залучали зацікавлених осіб шляхом створення дебіторської заборгованості, проте позикові кошти в основному зосереджені у поточних зобов'язаннях, довгострокові позикові кошти залучались лише на двох будівельних підприємствах. Визначені особливості стейкхолдерних відносин свідчать про

намагання будівельних підприємств впливати на напрями взаємодії із зацікавленими особами, проте на низькому рівні застосовуються організаційно-економічні механізми їх управління, не створена кількісна основа прийняття обґрунтованих управлінських рішень. На більшості будівельних підприємствах спостерігається зростання ефективності формування та погашення кредиторської заборгованості, поряд із неоднозначними тенденціями у сфері динаміки коефіцієнта дебіторської заборгованості будівельних підприємств. Зокрема, на ПрАТ «Житомирбуд», ТОВ «Інтеграл-Буд» за досліджений період відбувалось скорочення коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості, на ПАТ «Прикарпатбуд», АТ «Трест Житлобуд-1» – зростання.

Висновки до розділу 2

У результаті аналізу стану та основних тенденцій функціонування підприємств будівельної сфери, напрямів і особливостей взаємодії стейкхолдерів обґрунтовані наступні висновки та пропозиції:

1. Доведено, що в сучасних умовах господарювання функціонування будівельної сфери визначається неоднозначними процесами, які характеризуються гальмуванням тенденцій розвитку, уповільненням основних показників діяльності. Встановлено, що за 2011 – 2020 рр. спостерігається хвилеподібні тенденції щодо індексу будівельної продукції, де періоди зростання змінювались на зниження. За досліджений період спостерігається скорочення загальної площі житлових будівель на початок будівництва на 60 % за рахунок скорочення загальної площі одноквартирних будинків, будинки з двома та більше квартирами та гуртожитків. Динаміка загальної площі нежитлових будівель на початок будівництва за його видами свідчить про зниження цього показника за рахунок скорочення загальної площі: готелів, ресторанів та подібних будівель; будівель офісних, торгівельних, транспорту та засобів зв'язку, промислових та складів; будівель

для публічних виступів, закладів освітнього, медичного та оздоровчого призначення; будівель нежитлових інших.

У дослідженому періоді спостерігається позитивна результативність діяльності, поряд із уповільненням динаміки обсягу капітальних інвестицій на будівельних підприємствах. Більшість капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2020 р. формувалось за рахунок власних коштів підприємств і організацій за регіонами України. Нажаль, на низькому рівні залучаються кошти інвесторів для формування та використання капітальних інвестицій.

2. Функціонування будівельної сфери по країнам Європейського Союзу та інших країн за досліджений період характеризується стратегічними контурами, які пов'язані із: уповільненням тенденцій розвитку будівельних підприємств, згортанням кількості дозволів у будівельній сфері; для протидії впливу зовнішнім та внутрішнім чинниками у будівельній сфері здійснюють зростання витрат на виробництво будівельної продукції, тим самим для забезпечення протидії нарощуванню негативних явищ за рахунок, особливо, її замовників; забезпеченням зростання виробництва у будівельній сфері при неоднозначних тенденціях у сфері виконання будівельних робіт; визначенням деяких основних показників функціонування будівельної сфери визначається низьким рівнем інформаційно-аналітичного забезпечення, що негативно впливає на розвиток будівельних підприємств. Встановлено, що визначені стратегічні контури функціонування будівельної сфери по країнам Європейського Союзу та інших країн відповідають траєкторіям і трендам, що відбуваються у вітчизняній будівельній сфері.

3. Для формування кількісної основи визначення напрямів і виокремлення особливостей функціонування й розвитку будівельних підприємств (ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»; ПрАТ «Житомирбуд»; ТОВ «Інтеграл-Буд»; ПАТ «Прикарпатбуд»; АТ «Трест Житлобуд-1») застосовуються показники, що характеризують їх фінансовий стан. У результаті дослідження визначено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» спостерігаються хвилеподібні зміни активів і

джерел фінансування. У цілому за досліджений період на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» обсяг активів і джерел фінансування збільшився майже на 5%. У результаті дослідження визначено скорочення активів і джерел фінансування будівельного підприємства скоротились більш ніж у 2,2 рази. Це свідчить про зниження виробничо-господарського потенціалу ПрАТ «Житомирбуд» та значне уповільнення тенденцій його розвитку. Хвилеподібними тенденціями характеризується динаміка активів і джерел фінансування ТОВ «Інтеграл-Буд». Це вказує на неоднозначні тенденції, що відбуваються на будівельному підприємстві, що впливає на їх розвиток. Динаміка активів і джерел фінансування ПАТ «Прикарпатбуд» свідчить про їх скорочення більш ніж у 2 рази, що визначає зниження основних показників його діяльності і вказує на накопичення негативних тенденцій. За досліджений період відбувається зростання активів і джерел фінансування у 8,8 разів. На АТ «Трест Житлобуд-1» за досліджений період спостерігається зміцнення виробничо-господарського потенціалу та визначені тенденції його розвитку.

4. Показники ефективності діяльності будівельних підприємств свідчать про неоднозначні тенденції. Зокрема, значення показника фондівіддачі вказує на зниження ефективності використання основних засобів на ТОВ «Інтеграл-Буд» та АТ «Трест Житлобуд-1». Аналогічні тенденції спостерігаються із використанням оборотних активів. Знижується рівень використання матеріальних запасів на АТ «Трест Житлобуд-1», дебіторської заборгованості на ПрАТ «Житомирбуд» та ТОВ «Інтеграл-Буд». Скорочується рівень використання грошових коштів на ПАТ «Прикарпатбуд» та АТ «Трест Житлобуд-1». У цілому, ефективність використання активів характеризується зростанням на ПрАТ «Житомирбуд» та ПАТ «Прикарпатбуд». На інших підприємствах або відсутня інформація, або представлені показники скорочуються.

5. Структура джерел фінансування будівельних підприємств свідчить про те, що на ПрАТ «Житомирбуд» та ТОВ «Інтеграл-Буд» відбувається

скорочення обсягів власного капіталу при зростанні його на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», ПАТ «Прикарпатбуд» й АТ «Трест Житлобуд-1». Таким чином, на трьох останніх будівельних підприємствах відбувається зростання фінансової автономії, що створює умови для забезпечення фінансування діяльності за рахунок власних джерел та можливостей їх розвитку. Крім того, за представлених будівельних підприємствах відбувається зростання обсягів власного капіталу порівняно із позиковим. Проте, серед представлених будівельних підприємств, на АТ «Трест Житлобуд-1» обсяг власного капіталу був нижчим за позиковий, що відображає особливості їх діяльності. Аналогічна ситуація спостерігається на ПрАТ «Житомирбуд» та ТОВ «Інтеграл-Буд». На більшості будівельних підприємствах (окрім ПрАТ «Житомирбуд») спостерігається зростання рівня загальної ліквідності. Значення показників коефіцієнту загальної ліквідності свідчать про високий її рівень на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» та ПАТ «Прикарпатбуд». Поряд з цим, найбільш ліквідними коштами (грошовими коштами) значно покривають зобов'язання на представлених будівельних підприємствах.

6. Результати визначення показників фінансового стану дозволяють створити кількісну основу для оцінки інтегрального чинника фінансового стану, який впливає на формування та реалізації стейкхолдерних відносин. Це дозволяє розробити комплекс організаційно-економічних заходів зростання ефективності взаємодії зацікавлених осіб для забезпечення розвитку будівельних підприємств. Запропоновані напрями визначення інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств: формування інформаційно-аналітичного забезпечення на основі показників фінансового стану; оцінка узагальнюючих чинників за показниками фінансового стану та визначеними групами; визначення вагових коефіцієнтів із засуванням методу експертних оцінок на основі значень відповідних балів; побудова інтегральної моделі; оцінка інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств.

7. Запропоновано метод безпосередньої оцінки вагових коефіцієнтів, який включає сукупність взаємопов'язаних дій: експерти присвоюють за кожним узагальнюючим показником фінансового стану бали за визначеною шкалою (від 0 до 10); за кожним показником визначається середнє значення відповідно до кількості експертів; оцінка вагових коефіцієнтів узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств. Визначено, що на будівельних підприємствах найбільший вплив на фінансовий стан у системі стейкхолдерних відносин здійснюють показники структури капіталу. Це обумовлено зростанням значення власного і позикового капіталу у діяльності будівельних підприємств для виробництва будівельної продукції. Більш того, у сучасних умовах виникає необхідність залучення позикового капіталу для реалізації будівельних проектів внаслідок зростання їх вартості і обмеженості інвестиційних ресурсів. На будівельних підприємствах зростає значення показників ліквідності коштів, що вказує на фокусування їх менеджменту щодо можливостей покриття оборотними активами зобов'язань. Це також пов'язано із можливостями залучення додаткових інвестиційних ресурсів для реалізації будівельних підприємств у контексті забезпечення ліквідності коштів.

На досліджених будівельних підприємствах знижується значення показників результативності й ефективності діяльності. В сучасних неоднозначних умовах, спостерігається скорочення рівня ефективності діяльності будівельних підприємств, гальмується їх розвиток. Крім того, на формування та використання засобів виробництва у сучасних умовах суттєво не впливають результати діяльності внаслідок недосконалості існуючого законодавства та її низького рівня.

У результаті оцінки інтегрального показника встановлено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» та АТ «Трест Житлобуд-1» посередній рівень фінансового стану, який визначається відповідним рівнем результативності та ефективності діяльності будівельних підприємств, обсяг власного й позикового капіталів наближаються до оптимальних, зростає

величина оборотного капіталу для забезпечення зобов'язань. ПрАТ «Житомирбуд», ТОВ «Інтеграл-Буд», ПАТ «Прикарпатбуд» характеризуються значними можливостями щодо забезпечення зростання результативності й ефективності діяльності, формуються зрушеннями до використання капіталу, що впливають на їх розвиток, забезпечується ліквідність коштів.

8. Доведено, що для виокремлення особливостей стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах визначаються показники, що формують кредиторську та дебіторську заборгованості. Встановлено, що за досліджений період на більшості будівельних підприємствах (ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», ПрАТ «Житомирбуд», ТОВ «Інтеграл-Буд», АТ «Трест Житлобуд-1») спостерігається зростання дебіторської заборгованості. Лише ПАТ «Прикарпатбуд» визначалось скороченням дебіторської заборгованості на 61,6%. Аналогічна тенденція спостерігалась із обсягом кредиторської заборгованості.

На всіх будівельних підприємствах спостерігаються значні диспропорції щодо співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованостей. Зокрема, більшість будівельних підприємств характеризуються перевищенням їх зобов'язань порівняно із заборгованостями інших стейкхолдерів.

Встановлено, що всі будівельні підприємства залучали зацікавлених осіб шляхом створення дебіторської заборгованості, проте позикові кошти в основному зосереджені у поточних зобов'язаннях, довгострокові позикові кошти залучались лише на двох будівельних підприємствах. Визначені особливості взаємодії зацікавлених осіб свідчать про формування та реалізацію можливостей будівельних підприємств впливати на напрями реалізації стейкхолдерних відносин. Проте встановлені диспропорції у системі виконання договірних відносин свідчать про низький рівень застосування інструментів організаційно-економічного механізму управління стейкхолдерними відносинами.

На більшості будівельних підприємствах спостерігається зростання ефективності формування та погашення кредиторської заборгованості, поряд

із неоднозначними тенденціями у сфері динаміки коефіцієнта дебіторської заборгованості будівельних підприємств.

Результати дослідження, що представлені у даному розділі, висвітлені у наступних публікаціях дисертанта (відповідно до списку використаних літературних джерел) [49, 190, 193, 194].

Список літературних джерел, що використовувались у розділі (відповідно до списку використаних публікацій) [24, 29, 33, 37, 63, 104, 135, 159].

РОЗДІЛ 3

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ВПЛИВУ СТЕЙКХОЛДЕРІВ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1 Розробка теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств

Формування економічного забезпечення управління стейкхолдерними відносинами на будівельних підприємствах залежить від рівня якості та обґрунтованості прийнятих управлінських рішень. У цьому контексті особливого значення набуває створення кількісної основи прийняття цих рішень шляхом розробки теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств. У дисертаційній роботі цей підхід базується на застосуванні комплексу аналітичного, інтегрального та методів експертних оцінок, методу ієрархій. На можливості та напрями застосування цих методів вказують положення, що представлені у розробках [16, 27, 28, 30, 31, 56, 61, 73, 81, 83, 93, 96, 97, 128, 129, 155, 176, 177, 196].

Розробка теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств включає сукупність взаємопов'язаних етапів:

1. Формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств.
2. Визначення груп стейкхолдерів, що взаємодіють на будівельних підприємствах.
3. Формування системи показників щодо зацікавлених осіб у системі стейкхолдерних відносин.
4. Формування локальних моделей оцінки узагальнюючих показників.
5. Визначення локальних узагальнюючих показників рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств.

6. Розробка узагальнюючої моделі оцінки інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів.

7. Визначення вагових коефіцієнтів впливу локальних показників на рівень впливу стейкхолдерів будівельних підприємств.

8. Оцінка інтегрального показника рівня впливу С.

9. Інтерпретація отриманих результатів.

Формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінки рівня впливу стейкхолдерів здійснюється на основі локальних показників, що визначаються через призму їх груп, що визначає рівень створення і реалізації договірних зобов'язань.

Розроблені локальні моделі визначення рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств:

$$I_{S_{bz}} = \sqrt[n]{\sum_{i=1}^n S_{b_{1i}}}, \quad (3.1)$$

де $I_{S_{bz}}$ – узагальнюючий локальний показник рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од.;

$S_{b_{1i}}$ – локальні показники рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів, відн. од.;

n – кількість зовнішніх С будівельних підприємств, од.;

i – порядковий номер зовнішніх стейкхолдерів, відн. од.

$$I_{S_{bv}} = \sqrt[n]{\sum_{i=1}^n S_{b_{2i}}}, \quad (3.2)$$

де $I_{S_{bv}}$ – узагальнюючий локальний показник рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од.;

$S_{b_{2i}}$ – локальні показники рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів, відн. од.;

Запропонована узагальнююча модель оцінки інтегрального показника рівня впливу С:

$$I_S = k_{v_{s1}} * I_{S_{bz}} + k_{v_{s2}} * I_{S_{bv}}, \quad (3.3)$$

де I_S – інтегральний показник рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од.;

$k_{v_{s1}}$ - ваговий коефіцієнт, що характеризує рівень впливу зовнішніх стейкхолдерів між собою та на інтегральний показник, відн. од.;

$k_{v_{s2}}$ - ваговий коефіцієнт, що характеризує рівень впливу внутрішніх С між собою та на інтегральний показник, відн. од.

Визначення вагових коефіцієнтів здійснюється шляхом застосування методу ієрархій, який запропоновано Т. Сааті [137]. Він включає наступні етапи:

1. Формування експертів для визначення показників впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів між собою та на інтегральний показник. Кількість експертів визначається на рівні 27 осіб.

2. Побудовано систему показників: визначаються для кожного будівельного підприємства: узагальнюючі локальні зовнішні й внутрішні показники рівня взаємодії стейкхолдерів.

3. Формування матриці взаємного впливу показників рівня взаємодії стейкхолдерів (3.4) на основі відповідної шкали:

1 – рівна важність та взаємодія показників;

3 – помірна перевага та взаємодія показників;

5 – значна перевага та взаємодія показників;

7 – сильне перевага та взаємодія показників;

9 – дуже сильна перевага та взаємодія показників.

Зворотній вплив показників матриці дорівнює відповідно: 1/3; 1/5; 1/7; 1/9.

$$A_{I_S} = \begin{bmatrix} 1 & I_{S_{bz}}/I_{S_{bv}} \\ I_{S_{bv}}/I_{S_{bz}} & 1 \end{bmatrix}. \quad (3.4)$$

Матриця побудується для кожного будівельного підприємства окремо.

4. За кожною строчкою матриці взаємного впливу здійснюється оцінка за середньою геометричною.
5. Визначення суми середніх геометричних за показниками рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств.
6. Оцінка компонентів нормалізованого вектору.
7. Визначення вагових коефіцієнтів.

На основі вагових коефіцієнтів та узагальнюючих локальних показників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів здійснюється оцінка інтегрального показника для кожного будівельного підприємства. Його значення варіюється від 0 до 10, характеристика яких представлена в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Характеристика значень інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Значення інтегрального показника	Характеристика
0	відсутній рівень впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів будівельних підприємств
0,01 - 2	низький
2,01 - 4	несуттєвий
4,01 - 6	посередній
6,01 - 8	суттєвий
8,01 – 9,99	високий
10	абсолютний

Інтерпретація отриманих результатів здійснюється відповідно кожного будівельного підприємства та запропонованої шкали. Розроблений теоретико-методичний підхід до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств дозволяє сформулювати кількісну основу прийняття обґрунтованих управлінських рішень та економічні засади взаємодії стейкхолдерів.

3.2 Реалізація теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств

Реалізація теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств здійснюється на основі застосування запропонованих у попередньому підрозділі етапів відповідно будівельних підприємств. Інформаційно-аналітичне забезпечення формується шляхом використання результатів експертної оцінки локальних показників рівня впливу стейкхолдерів. Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» представлено у Додатку 3, табл. 3.1 – 3.2. Коефіцієнт конкордації проведеного дослідження дорівнює 0,65.

У результаті оцінки визначено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» найбільший вплив на функціонування будівельного підприємства здійснюють зовнішні стейкхолдери: органи місцевого самоврядування; архітектори; проектні організації; бізнес-партнери будівельних підприємств; наукове співтовариство; зовнішній топ-менеджмент; замовники будівельної продукції; фінансові та страхові організації.

Представлений рівень впливу зовнішніх стейкхолдерів будівельного підприємства свідчить про те, що ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» зосереджений на забезпеченні своєї діяльності і фокусування уваги на залученні кредитів, формування проектної бази, подальших розробок, що базуються на науковій та патентній основі, формуванні бази замовників і підвищення ефективності взаємодії з ними. Крім того, на дослідженому будівельному підприємстві особлива увага фокусується на здійсненні впливу із органами місцевого самоврядування у частини дозвільної документації, розподілу земельних ресурсів.

На низькому рівні здійснюється вплив із: навчальними закладами, що забезпечують будівельні підприємства фахівцями; організаціями та

підприємствами, що здійснюють просторове забезпечення містобудівної діяльності; засобами масової інформації; екологічними організаціями; соціалом та громадськими організаціями; іншими зовнішніми підприємствами та організаціями. Коефіцієнт конкордації визначається на рівні 0,54.

Слід зазначити, що внутрішні стейкхолдери на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» здійснюють посередній, суттєвий або сильний вплив на його діяльність через призму взаємодії із: органами управління та корпоративних відносин; внутрішнім топ-менеджментом; внутрішніми засновниками будівельних підприємств; робітниками будівельних підприємств; внутрішнім менеджментом будівельних підприємств; внутрішніми проектними відділами.

На несуттєвому або низькому рівні здійснюється взаємодія із: внутрішніми контролюючими відділами; внутрішніми інвесторами будівельних підприємств; іншими внутрішніми стейкхолдерами.

Таким чином, ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» при забезпеченні явної діяльності в основному фокусує свою увагу на забезпеченні діяльності на основі впливу із внутрішніми стейкхолдерами через призму реалізації функціональних напрямів.

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів ПрАТ «Житомирбуд» представлено у Додатку 3, табл. 3.3 – 3.4. Коефіцієнт конкордації дорівнює 0,68. На ПрАТ «Житомирбуд» спостерігається зростання значення зовнішніх стейкхолдерів: замовників будівельної продукції; проектних організацій; архітекторів; органів місцевого самоврядування; зовнішнього топ-менеджменту. Це визначається напрямами та особливостями діяльності дослідженого будівельного підприємств. Поряд з цим, на низькому та несуттєвому рівні визначається рівень впливу із: постачальниками товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують будівельні підприємства та будівництво; підрядниками, що виконують будівельні роботи; організаціями, що здійснюють зовнішній контроль за будівельними підприємствами та за будівництвом; аудиторськими

організаціями; зовнішніми інвесторами; екологічними організаціями; організаціями та підприємствами, що здійснюють просторове забезпечення містобудівної діяльності; зовнішніми засновниками будівельних підприємств; засобами масової інформації; соціалом та громадськими організаціями; навчальними закладами, що забезпечують будівельні підприємства фахівцями; іншими зовнішніми підприємствами та організаціями.

Коефіцієнт конкордації визначається на рівні 0,58.

На ПрАТ «Житомирбуд» спостерігається значний або сильний вплив на його функціонування внутрішніх стейкхолдерів: органів управління та корпоративних відносин; внутрішнього топ-менеджменту; робітників будівельних підприємств; внутрішнього менеджменту будівельних підприємств.

Слід зазначити, як і на попередньому будівельному підприємстві, на ПрАТ «Житомирбуд» зростає значення та вплив внутрішніх стейкхолдерів порівняно із зовнішніми зацікавленими особами.

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів ТОВ «Інтеграл-Буд» представлено у Додатку 3, табл. 3.5 – 3.6. Коефіцієнт конкордації характеризується значенням 0,71.

На ТОВ «Інтеграл-Буд» суттєвий вплив на його діяльність здійснюють органи місцевого самоврядування та зовнішній топ-менеджмент. Це пов'язано із тим, що досліджене будівельне підприємство спрямовує свої зусилля на вирішення питань з органами місцевого самоврядування щодо організації своєї діяльності та здійснення будівництва, особливо у сфері земельних відносин. На функціонування ТОВ «Інтеграл-Буд» впливають зовнішній топ-менеджмент, який забезпечує його діяльність та формує стратегічні контури його розвитку.

На низькому або несуттєвому рівні на дослідженому підприємстві впливали стейкхолдери: постачальники товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують будівельні підприємства та будівництво; підрядники, що виконують будівельні роботи; організації, що здійснюють зовнішній контроль

за будівельними підприємствами та за будівництвом; аудиторські організації; зовнішні інвестори; екологічні організації; організації та підприємства, що здійснюють просторове забезпечення містобудівної діяльності; засоби масової інформації; соціал та громадські організації; навчальні заклади, що забезпечують будівельні підприємства фахівцями; інші зовнішні підприємства та організації. Коефіцієнт конкордації визначається на рівні 0,61.

На ТОВ «Інтеграл-Буд» на посередньому або значному рівні впливають внутрішні зацікавлені особи: органи управління та корпоративних відносин; внутрішній топ-менеджмент; робітники будівельних підприємств; внутрішній менеджмент будівельних підприємств.

Причому на дослідженому підприємстві основна увага фокусується на формуванні та забезпеченні ефективності функціонування робітників будівельних підприємств, що відповідає сучасній концепції розвитку суб'єктів господарювання, яка пов'язана із людським капіталом.

Проте, на низькому або несуттєвому рівні впливають стейкхолдери: внутрішні засновники будівельних підприємств; внутрішні проектні відділи; внутрішні контролюючі відділи; внутрішні інвестори будівельних підприємств; інші внутрішні стейкхолдери.

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів ПАТ «Прикарпатбуд» представлено у Додатку 3, табл. 3.7 – 3.8. Коефіцієнт конкордації оцінено на рівні 0,62.

У результаті дослідження визначено, що на ПАТ «Прикарпатбуд» на посередньому рівні впливали зовнішні стейкхолдери: замовники будівельної продукції; проектні організації; архітектори; організації та підприємства, що здійснюють свою діяльність в сфері земельних відносин для здійснення містобудування; фінансові та страхові організації; органи місцевого самоврядування; зовнішній топ-менеджмент; зовнішні засновники будівельних підприємств; бізнес-партнери будівельних підприємств. На дослідженому підприємстві знижується рівень впливу зовнішніх

стейкхолдерів (відсутній суттєвий або високий рівень). Коефіцієнт конкордації дорівнює 0,57.

На суттєвому або посередньому рівнях впливають на функціонування ПАТ «Прикарпатбуд» внутрішні стейкхолдери: органи управління та корпоративних відносин; внутрішній топ-менеджмент; робітники будівельних підприємств; внутрішній менеджмент будівельних підприємств.

Як і на інших будівельних підприємствах, основна увага при забезпеченні впливу зацікавлених осіб фокусується на робітниках будівельних підприємств. Поряд з цим, зростає значення органів управління та корпоративних відносин. Більшість внутрішніх стейкхолдерів на ПАТ «Прикарпатбуд» (внутрішні засновники будівельних підприємств, внутрішні проектні відділи, внутрішні контролюючі відділи, внутрішні інвестори будівельних підприємств, інші внутрішні стейкхолдери) впливають на низькому або несуттєвому рівні.

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів АТ «Трест Житлобуд-1» представлено у Додатку 3, табл. 3.9 – 3.10. Коефіцієнт конкордації визначено на рівні 0,69.

Рівень впливу зовнішніх стейкхолдерів на АТ «Трест Житлобуд-1» характеризується посереднім або суттєвим впливом зацікавлених осіб: постачальників товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують будівельні підприємства та будівництво; замовників будівельної продукції; проектних організацій; архітекторів; організацій та підприємств, що здійснюють свою діяльність в сфері земельних відносин для здійснення містобудування; фінансових та страхових організацій; державних установ; органів місцевого самоврядування; зовнішнього топ-менеджменту; зовнішніх засновників будівельних підприємств; конкурентів; бізнес-партнерів будівельних підприємств; наукового співтовариства.

Порівняно із іншими дослідженими будівельними підприємствами на АТ «Трест Житлобуд-1» зростає значення та вплив зовнішніх стейкхолдерів, що свідчить про спрямування підприємства на формування й реалізацію

стейкхолдерної політики, враховуючи зовнішні умови господарювання. Більш того, представлені дії дозволяють будівельному підприємстві своєчасно реагувати на вплив зовнішніх чинників та формування економічних аспектів зростання ефективності взаємодії із різними групами зацікавлених осіб.

Поряд з цим, на несуттєвому рівні впливали зовнішні стейкхолдери на функціонування АТ «Трест Житлобуд–1»: підрядники, що виконують будівельні роботи; організації, що здійснюють зовнішній контроль за будівельними підприємствами та за будівництвом; аудиторські організації; зовнішні інвестори; екологічні організації; організації та підприємства, що здійснюють просторове забезпечення містобудівної діяльності; засоби масової інформації; соціал та громадські організації; навчальні заклади, що забезпечують будівельні підприємства фахівцями; інші зовнішні підприємства та організації.

Результати оцінки локальних показників рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів АТ «Трест Житлобуд–1» представлені у Додатку 3, табл. 3.10. Коефіцієнт конкордації дорівнює 0,59.

На АТ «Трест Житлобуд–1» на посередньому або значному рівні впливали: органи управління та корпоративних відносин; внутрішній топ-менеджмент; робітники будівельних підприємств; внутрішній менеджмент будівельних підприємств.

Поряд з цим, знижується значення зацікавлених осіб: внутрішніх засновників будівельних підприємств; внутрішніх проектних відділів; внутрішніх контролюючих відділів; внутрішніх інвесторів будівельних підприємств; інших внутрішніх стейкхолдерів.

Таким чином, у результаті дослідження визначено, що на АТ «Трест Житлобуд–1» фокусує увагу на забезпеченні взаємодії із внутрішніми стейкхолдерами, які безпосередньо впливають на процеси будівництва, формують людський капітал. При цьому будівельне підприємство намагається знижувати рівень впливу контролюючих органів, забезпечуючи тим самим розвиток партнерських стейкхолдерних відносин. Проте, слід відзначити, що

в сучасних неоднозначних умовах господарювання спостерігається зниження значень та впливу інвесторів, що гальмує розвиток будівельного підприємства.

На основі запропонованих локальних моделей, визначено узагальнюючий локальний показник рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів будівельних підприємств (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Результати оцінки узагальнюючого локального показника рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од.
(розроблено автором)

Будівельні підприємства	Значення узагальнюючого локального показника
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	3,27
ПрАТ «Житомирбуд»	3,22
ТОВ «Інтеграл-Буд»	3,14
ПАТ «Прикарпатбуд»	2,97
АТ «Трест Житлобуд-1»	3,9

Результати оцінки узагальнюючого локального показника рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів будівельних підприємств представлено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Результати оцінки узагальнюючого локального показника рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од.
(розроблено автором)

Будівельні підприємства	Значення узагальнюючого локального показника
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	4,52
ПрАТ «Житомирбуд»	4,18
ТОВ «Інтеграл-Буд»	3,75
ПАТ «Прикарпатбуд»	3,63
АТ «Трест Житлобуд-1»	4,2

Оцінка вагових коефіцієнтів здійснюється із застосуванням методу аналізу ієрархій. Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний

показник узагальнюючих показників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів будівельних підприємств представлених в Додатку 3, табл. 3.11 – 3.15. Коефіцієнт конкордації дорівнює 0,69.

Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний показник узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерних показників ПрАТ «Житомирбуд» представлено в Додатку 3, табл. 3.12. Коефіцієнт конкордації визначено на рівні 0,63.

Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний показник узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерних показників ТОВ «Інтеграл-Буд» представлено в Додатку 3, табл. 3.13. Коефіцієнт конкордації визначено на рівні 0,55.

Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний показник узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерних показників ПАТ «Прикарпатбуд» представлено в Додатку 3, табл. 3.14. Коефіцієнт конкордації визначено на рівні 0,56.

Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний показник узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерних показників АТ «Трест Житлобуд–1» представлено в Додатку 3, табл. 3.15. Коефіцієнт конкордації визначається значенням 0,63.

Таким чином, у результаті дослідження визначено, що на всіх будівельних підприємствах спостерігається найбільший вплив узагальнюючих внутрішніх стейкхолдерів порівняно із впливом зовнішніх зацікавлених осіб. Крім того, визначено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», АТ «Трест Житлобуд–1» спостерігається рівень значного впливу внутрішніх стейкхолдерів, на ПрАТ «Житомирбуд» – посередній рівень впливу. На незначному рівні представлені зацікавлені особи впливають на ТОВ «Інтеграл-Буд» та ПАТ «Прикарпатбуд». Такий стан свідчить про те, що на будівельних підприємствах відбувається різноспрямована стейкхолдерна політики щодо забезпечення взаємодії між внутрішніми стейкхолдерами. У цьому контексті одна група підприємств приділяє значну

увагу щодо забезпечення впливу між внутрішніми зацікавленими особами, інша група – не визначають та не виокремлюють стратегічні контури забезпечення впливу внутрішніх стейкхолдерів.

Відповідно до запропонованих етапів щодо застосування методу аналізу ієрархій визначимо вагові коефіцієнти взаємного впливу узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб та їх впливу на інтегральний показник на будівельних підприємствах. Результати оцінки вагових коефіцієнтів представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Результати оцінки вагових коефіцієнтів взаємного впливу узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб та їх впливу на інтегральний показник на будівельних підприємствах, відн. од. (розроблено автором)

Будівельні підприємства	Вагові коефіцієнти	
	$k_{v_{s1}}$	$k_{v_{s2}}$
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	0,42	0,58
ПрАТ «Житомирбуд»	0,34	0,66
ТОВ «Інтеграл-Буд»	0,35	0,65
ПАТ «Прикарпатбуд»	0,39	0,61
АТ «Трест Житлобуд-1»	0,34	0,66

На основі отриманих узагальнюючих чинників впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів та вагових коефіцієнтів здійснено оцінку інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб будівельних підприємств (рис. 3.1).

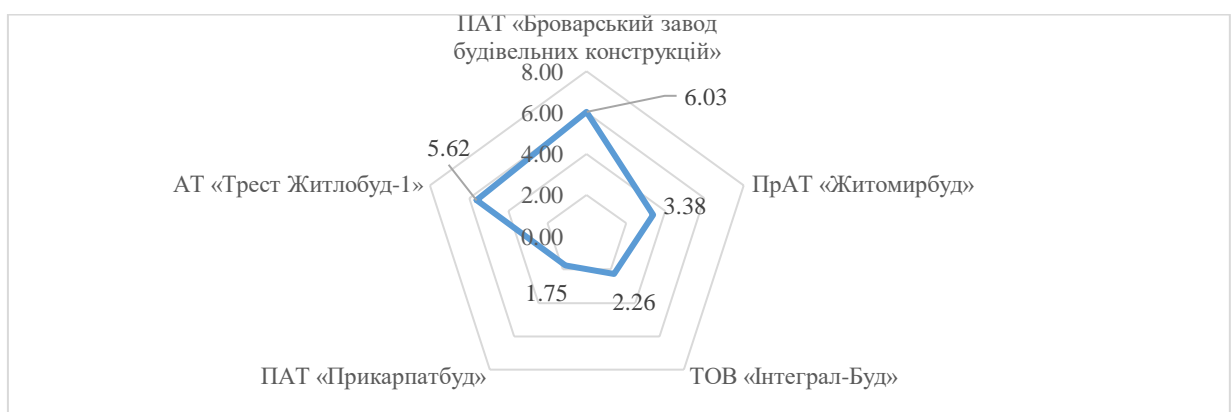

Рис. 3.1 – Інтегральний показник рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

У результаті дослідження визначено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» та АТ «Трест Житлобуд-1» спостерігається найбільший рівень впливу стейкхолдерів. Проте він визначається посередніми значеннями. На інших будівельних підприємствах визначено низький або несуттєвий рівень впливу із зацікавленими особами.

Отже, сформоване кількісне підґрунтя для прийняття ефективних управлінських рішень щодо забезпечення впливу стейкхолдерів для зміцнення фінансового стану будівельних підприємств. Крім того, виникає необхідність розробки заходів для зростання ефективності взаємовідносин із зовнішніми і внутрішніми групами зацікавлених осіб. Розроблений та реалізований теоретико-методичний підхід сформував економічне забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств.

3.3 Економічне забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств

Економічне забезпечення взаємодії стейкхолдерів на будівельних підприємствах здійснюється через на основі розробленого і реалізованого теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу зацікавлених осіб. Узагальнюючи положення, які представлені у попередньому розділі побудована схема розробки та реалізації теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств (рис. 3.2).

Для формування економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів у дисертаційній роботі здійснюється економіко-математичне моделювання інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб і узагальнюючого критерію фінансового стану будівельних підприємств [49, 196, 198, 200]. Для його реалізації запропоновані наступні етапи:

- формування інформаційно-аналітичного забезпечення здійснення економіко-математичного моделювання інтегрального показника рівня

впливу зацікавлених осіб на узагальнюючий критерій фінансового стану будівельних підприємств;

Рис. 3.2 – Напрями розробки та реалізації теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

- розробка економіко-математичної моделі інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів;
- оцінка коефіцієнтів кореляції та детермінації економіко-математичної моделі;
- визначення критерії адекватності розробленої економіко-математичної моделі: F -критерію Фішера, t -критерію Стюдента, критерій Дарбіна – Уотсона, перевірка на гомо або гетероскедастичність;
- інтерпретація отриманих результатів економіко-математичного моделювання впливу інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів на узагальнюючий критерій фінансового стану будівельних підприємств.

Формування інформаційно-аналітичного забезпечення для економіко-математичного моделювання здійснюється на основі значень визначених інтегральних показників рівня впливу стейкхолдерів, фінансового стану.

Розробка економіко-математичної моделі, оцінка коефіцієнтів кореляції та детермінації, критеріїв її адекватності здійснюється із застосуванням програмного комплексу Statistica.

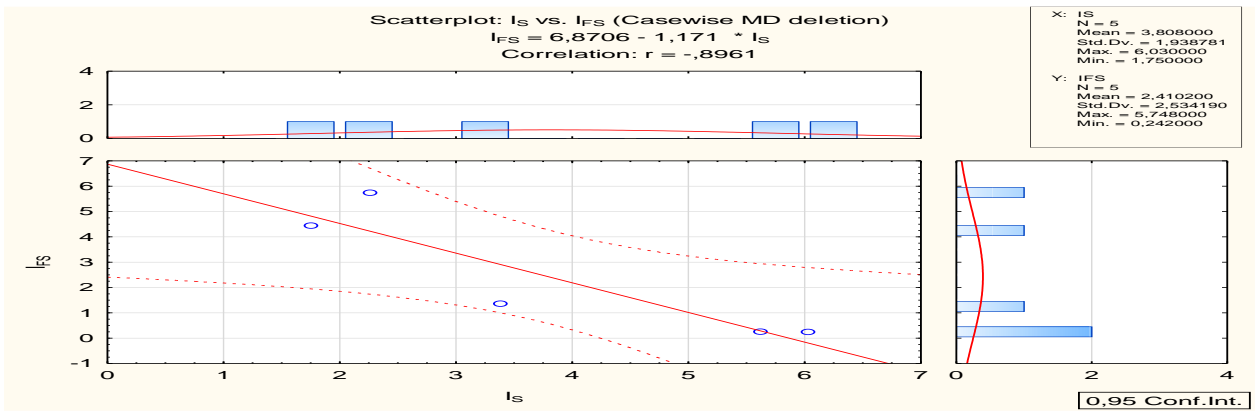
Для розробки економіко-математичної моделі побудовано матрицю коефіцієнтів кореляції інтегральних показників фінансового стану та рівня впливу стейкхолдерів (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

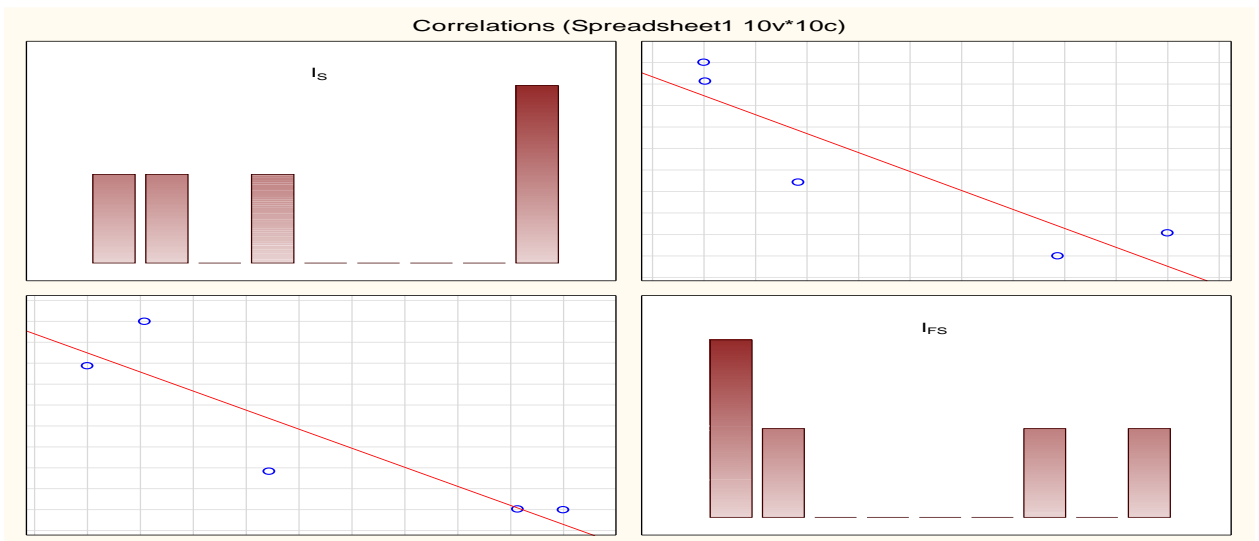
Матриця коефіцієнтів кореляції інтегральних показників фінансового стану та рівня впливу стейкхолдерів, відн. од. (розроблено автором)

Показники	Means	Std.Dev.	I_{FS}	I_S
I_{FS}	2,41	2,53	1,0	-0,9
I_S	3,81	1,94	-0,9	1,0

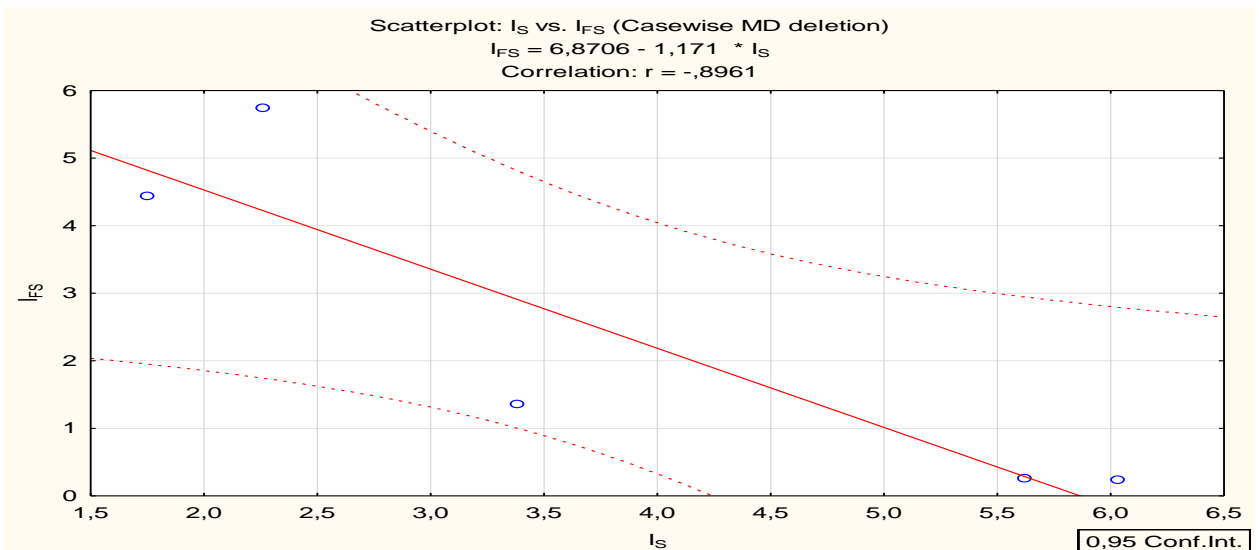
Графічно залежність представлених чинників представлено на рис. 3.3 (а), (б), (в).

(a)

(б)

(B)

Рис. 3.3 (а, б, с) – Матриця коефіцієнтів кореляції інтегральних показників фінансового стану та рівня впливу стейкхолдерів: графічний аспект, відн. од. (розроблено автором)

Результати визначення коефіцієнтів регресії для побудови економіко-математичної моделі залежності інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств представлено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Результати визначення коефіцієнтів регресії для побудови економіко-математичної моделі залежності інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Параметри моделі	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t	p-value
Вільний параметр			6,87	1,401	4,9	0,016
I_S	-0,9	0,26	-1,17	0,335	-3,5	0,039

Враховуючи проведені розрахунки, розроблена економіко-математична модель залежності інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств:

$$I_{FS} = 6,87 - 1,17 * I_S. \quad (3.5)$$

Визначені коефіцієнти кореляції (R) і детермінації (R^2) економіко-математичної моделі:

$$R = 0,9;$$

$$R^2 = 0,81.$$

Значення t-критерія Стьюдента, що підтверджує доцільність включення чинників в економіко-математичну модель, представлена в табл. 3.21. Вони дорівнюють:

для вільного параметру – 4,9

для I_S – 3,5 (значення враховується за модулем).

Для визначення адекватності включення чинників у модель розрахункове значення t-критерія Стьюдента порівнюється із його розрахунковим

значенням ($t_{\text{табл}} = 2,35$, при рівні значущості 10%). У випадку, коли розрахункове значення критерію перевищує табличне, приймається рішення щодо доцільності включення чинників, у протилежному – відхиляється і чинник виключається із моделі. У результаті дослідження визначено перевищення розрахункових значення t-критерія Стьюдента порівняно із його табличними значеннями. Таким чином, приймається рішення щодо доцільності включення чинників у модель.

Результати оцінки F -критерія Фішера економіко-математичної моделі залежності інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств представлено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Результати оцінки F -критерія Фішера економіко-математичної моделі залежності інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Показники	Sums of Squares	df	Mean Squares	F	p-value
Regress.	20,63	1	20,63	12,23	0,04
Residual	5,06	3	1,69		
Total	25,69				

F -критерій Фішера визначається для встановлення повноти та якості встановлених зв'язків у моделі. Якщо розрахункове значення критерію перевищує його табличне значення, то підтверджується висновок щодо повноти та якості встановлених зв'язків. У протилежному випадку – модель є неадекватною. У розробленій економіко-математичній моделі залежності інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств розрахункове значення F -критерій Фішера (12,23) перевищує його табличне (9,12). Це підтверджує висновок про повноту та якість встановлених зв'язків у моделі.

Для перевірки економіко-математичної моделі на однорідність розподілу зв'язків між рівнем взаємодії стейкхолдерів та узагальнюючим чинником фінансового стану (гомо або гетероскедастичність) застосовується критерій рангової кореляції Спірмена, результати розрахунку якого представлені в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Результати розрахунку критерію рангової кореляції Спірмена для перевірки економіко-математичної моделі на однорідність розподілу зв'язків між рівнем впливу стейкхолдерів та узагальнюючим чинником фінансового стану (гомо або гетероскедастичність), відн. од. (розроблено автором)

Показники	Spearman Rank Order Correlations (Spreadsheet1) MD pairwise deleted Marked correlations are significant at $p < ,05000$	
	I_S	I_{FS}
I_S	1,0	-0,9
I_{FS}	-0,9	1,0

Розрахункове значення критерію рангової кореляції Спірмена (0,9) порівнюється із табличними значення t-критерія Стюдента (2,78). У випадку, коли розрахункове значення критерію перевищує табличне, то робить висновок про неоднорідність розподілу залишків моделі. Це призводить до отримання недостовірних результатів моделювання. У протилежному випадку – розподіл залишків моделі однорідний, а модель вважається адекватною.

У результаті дослідження розрахункове значення критерію рангової кореляції Спірмена нижче табличного значення t-критерія Стюдента, що підтверджує висновок про однорідність розподілу залишків та адекватність економіко-математичної моделі, яка визначає зв'язки між рівнем впливом стейкхолдерів та узагальнюючим чинником фінансового стану.

Для перевірки моделі на автокореляцію застосовується критерій Дарбіна-Уотсона, результати розрахунку якого представлені в табл. 3.9.

Автокореляція залишків моделі визначається за розрахунковим значенням критерія Дарбіна-Уотсона залежно від його попадання у відповідний діапазон значень:

Таблиця 3.9

Результати оцінки критерію Дарбіна-Уотсона для перевірки моделі, яка визначає зв'язки між рівнем впливу стейкхолдерів та узагальнюючим чинником фінансового стану на автокореляцію, відн. од.

(розроблено автором)

	Durbin-Watson d (Spreadsheet1) and serial correlation of residuals	
	Durbin-Watson d	Serial Corr.
Estimate	3,387	-0,713

– розрахунковий критерій не перевищує найменше граничне значення табличного критерію Дарбіна-Уотсона – підтверджується позитивна автокореляція;

– розрахунковий критерій перевищує найбільше граничне значення табличного критерію Дарбіна-Уотсона – відсутня автокореляція;

– розрахункове значення критерію попадає у проміжок між найменшим і найбільшим значеннями табличного критерію Дарбіна-Уотсона – не можливо зробити висновок про наявність або відсутність автокореляції.

У результаті дослідження визначено, що розрахунковий критерій Дарбіна-Уотсона економіко-математичної моделі (3,387) перевищує найбільше граничне значення табличного критерію Дарбіна-Уотсона (1,4), що свідчить про відсутність автокореляції.

Таким чином, у результаті дослідження визначено сильний вплив інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств на узагальнюючий чинник фінансового стану. Інтегральний показник рівня впливу стейкхолдерів на 81% обумовлює зміни узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств. Цей вплив характеризується оберненим зв'язком. Тобто, на сучасному етапі зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів не призводить до зміцнення фінансового стану будівельних підприємств. Слід зазначити, що критерії адекватності економіко-математичної моделі свідчать про повноту та

достовірність встановлених зв'язків між рівнем впливу стейкхолдерів та узагальнюючим чинником фінансового стану. За результатами економіко-математичного моделювання, потребує подальшого дослідження вплив зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник рівня взаємодії стейкхолдерів.

Матриця коефіцієнтів кореляції впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник рівня впливу стейкхолдерів представлена в табл. 3.10.

Таблиця 3.10

Матриця коефіцієнтів кореляції впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

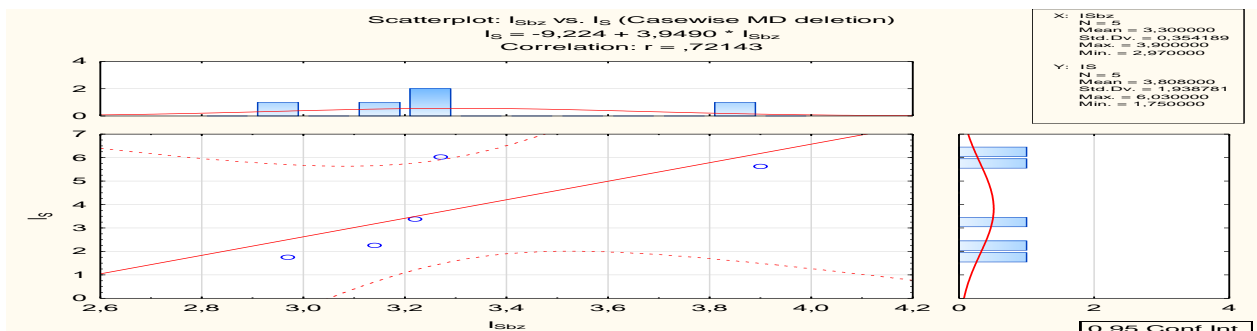
Показники	Means	Std.Dev.	I _S	I _{Sbz}	I _{Sbv}
I _S	3,81	1,94	1,0	0,72	0,92
I _{Sbz}	3,3	0,35	0,72	1,0	0,49
I _{Sbv}	4,06	0,36	0,92	0,49	1,0

Графічно вплив зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на показник рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств представлено на рис. 3.4 (а), (б), (в), 3.5 (а), (б), (в).

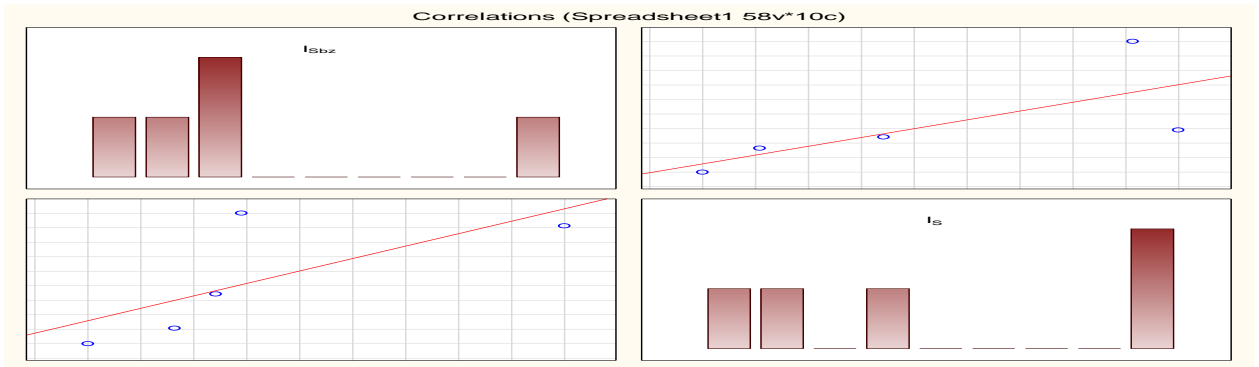
Результати оцінки коефіцієнтів кореляції та детермінації економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на рівень впливу стейкхолдерів будівельних підприємств наступні:

$$R = 0,97;$$

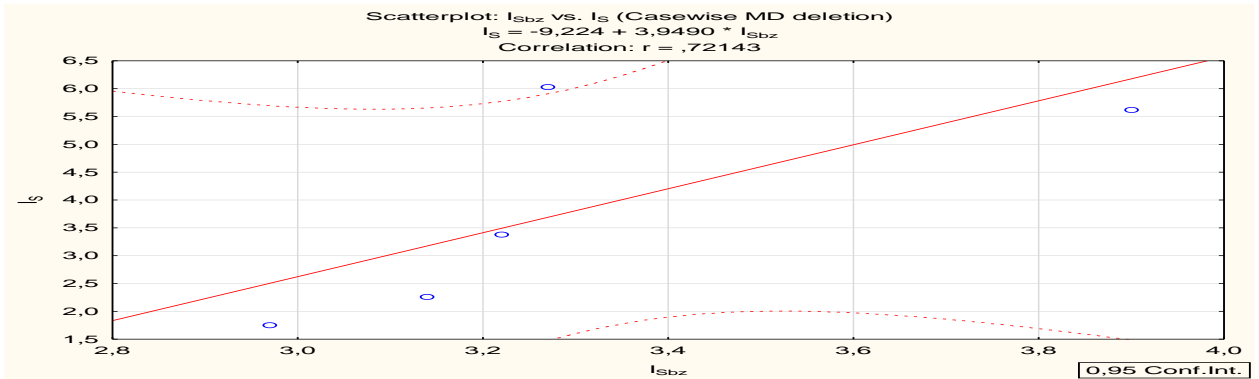
$$R^2 = 0,94.$$

(a)

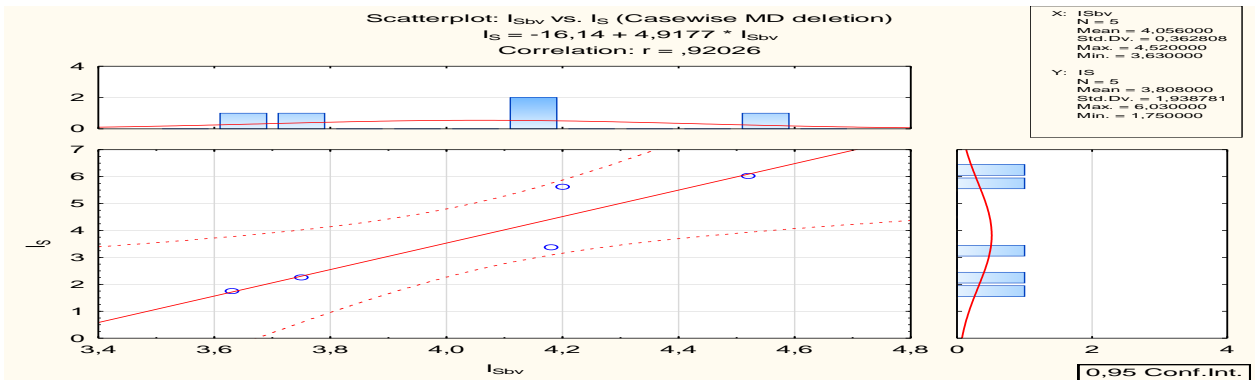

(б)

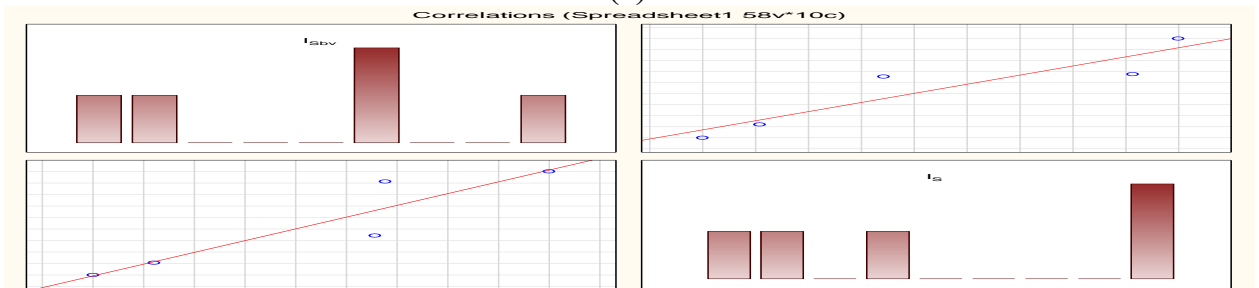

(в)

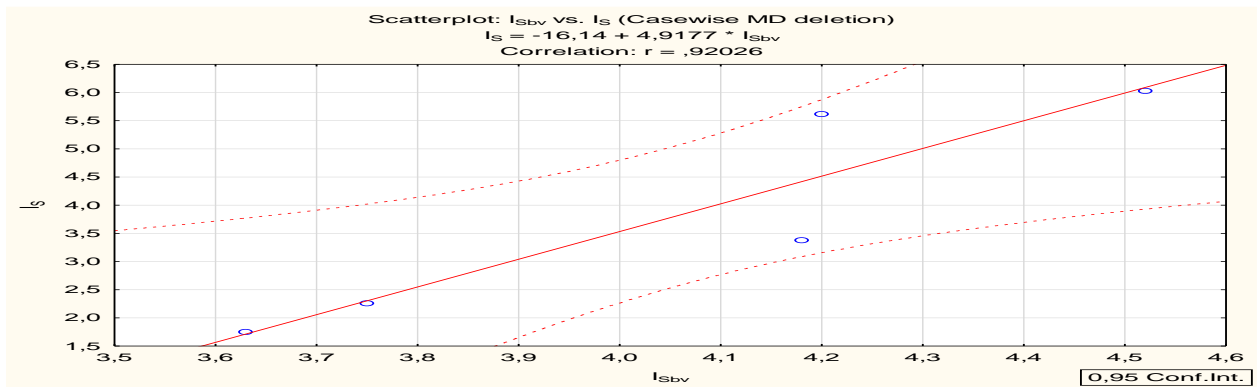
Рис. 3.4 – Вплив зовнішніх стейкхолдерів на рівень впливу стейкхолдерів будівельних підприємств: графічний аспект, відн. од. (розроблено автором)

(а)

(б)

(В)

Рис. 3.5 – Вплив внутрішніх стейкхолдерів на рівень впливу стейкхолдерів будівельних підприємств: графічний аспект, відн. од. (розроблено автором)

Результати оцінки параметрів економіко-математичної моделі представлені в табл. 3.11.

Таблиця 3.11

Результати оцінки параметрів економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на рівень впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Показники	b^*	Std.Err. of b^*	b	Std.Err. of b	t	p -value
Вільний параметр			-18,78	3,94	-4,76	0,041
I_{Sbv}	0,74	0,19	3,98	1,04	3,82	0,061
I_{Sbz}	0,35	0,19	3,95	1,06	3,73	0,208

На основі оцінених параметрів розроблена економіко-математична модель впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на рівень впливу зацікавлених осіб будівельних підприємств:

$$I_S = -18,78 + 3,95 * I_{S_z} + 3,98 * I_{S_{bv}}. \quad (3.6)$$

У результаті дослідження визначені критерії адекватності економіко-математичної моделі (3.6). Зокрема, значення розрахункового t -критерію Стьюдента показників моделі і вільного параметру свідчать про те, що

фактичні значення критерію перевищують табличне (2,92). F-критерій Фішера визначено на рівні 19,52, який перевищує його табличне значення (19).

Значення критерію Спірмена економіко-математичної моделі (табл. 3.12) свідчать про однорідність розподілу залишків, оскільки розрахункові значення менше, ніж табличне значення t-критерію Стьюдента.

Таблиця 3.12

Розрахункові значення критерію Спірмена економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на рівень впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Показники	Spearman Rank Order Correlations (Spreadsheet1) MD pairwise deleted Marked correlations are significant at $p < ,05000$		
	I _S	I _{Sbv}	I _{Sbz}
I _S	1,0	1,0	0,9
I _{Sbv}	1,0	1,0	0,9
I _{Sbz}	0,9	0,9	1,0

Результати визначення критерію Дарбіна-Уотсона економіко-математичної моделі представлено в табл. 3.13.

Таблиця 3.13

Розрахункові значення критерію Дарбіна-Уотсона економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на рівень впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Значення критерію	Durbin-Watson d (Spreadsheet1) and serial correlation of residuals	
	Durbin-Watson d	Serial Corr.
		2,48

Розрахункове значення критерію Дарбіна-Уотсона економіко-математичної моделі перевищує найбільше нормативне його значення, що вказує на відсутність автокореляції.

Гістограма нормального розподілу значень показників економіко-математичної моделі представлена на рис. 3.6.

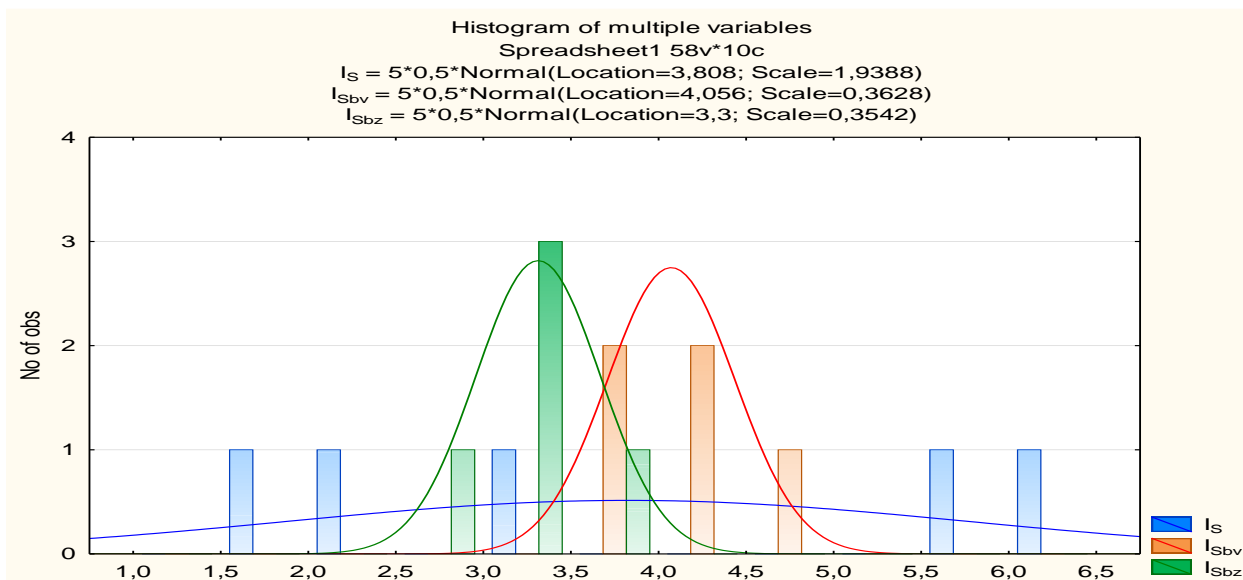

Рис. 3.6 – Гістограма нормального розподілу значень показників економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на рівень впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

3-D модель залежності зовнішніх, внутрішніх й інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств представлено на рис. 3.7.

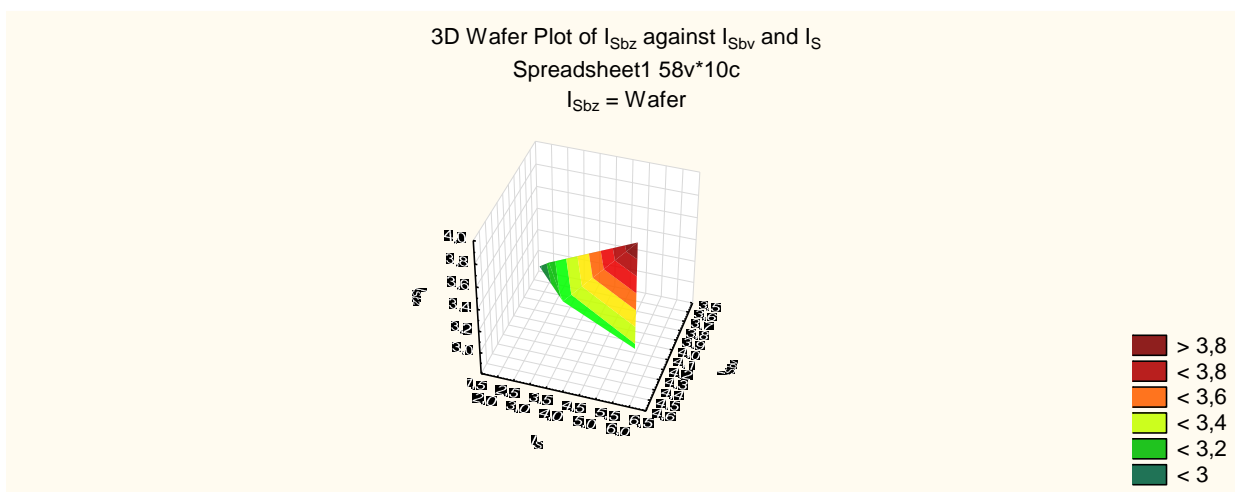

Рис. 3.7 – 3-D модель залежності зовнішніх, внутрішніх й інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Розроблена економіко-математична модель є багатofакторною, тому здійснюється перевірка на мультиколінеарність (тобто перевірку на ступінь

взаємного впливу незалежних чинників за коефіцієнтами парної кореляції). При наявності мультиколінеарності один із незалежних чинників виключається із моделі. Рівень мультиколінерності між незалежними чинниками (зовнішніх і внутрішніх чинників) економіко-математичної моделі представлена в табл. 3.14.

Таблиця 3.14

Рівень мультиколінерності між незалежними чинниками (зовнішніх і внутрішніх чинників) економіко-математичної моделі впливу показників на інтегральний критерій рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Значення коефіцієнтів парної кореляції незалежних чинників	Рівень мультиколінеарності
0	відсутній
0,01 – 0,2	низький
0,201 – 0,4	несуттєвий
0,401 – 0,6	посередній
0,601 – 0,8	суттєвий
0,801 – 0,99	високий
1	абсолютний

У випадку, коли значення коефіцієнтів парної кореляції незалежних чинників варіюється у проміжку від 0 до 0,6 – модель вважається адекватною, а мультиколінеарність не впливає на її достовірність. Розрахункове значення коефіцієнту парної кореляції між незалежними показникам дорівнює (0,49), що відповідає вимогам адекватності моделі.

У результаті дослідження визначено, що побудована економіко-математична модель є адекватною, визначає достовірність і повноту встановлених зв'язків. Спільний вплив зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на 94% обумовлює зміни інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів на будівельних підприємствах. Підтверджено висновок про найбільший впливу внутрішніх стейкхолдерів порівняно із зовнішніми. Встановлено, що зростання як зовнішніх, так і внутрішніх стейкхолдерів призводить до розвитку стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах. Їх скорочення, гальмує зростання рівня стейкхолдерних відносин.

Встановлено, що на будівельних підприємствах склалось стейкхолдерне середовище, яке не сприяє їх розвитку. Це потребує проведення дослідження щодо впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств. У рамках економіко-математичного моделювання побудована матриця коефіцієнтів кореляції впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств (табл. 3.15).

Таблиця 3.15

Матриця коефіцієнтів кореляції впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств, відн.

од. (розроблено автором)

Показники	Means	Std.Dev.	I_{FS}	I_{Sbv}	I_{Sbz}
I_{FS}	2,41	2,534	1,0	-0,91	-0,65
I_{Sbv}	4,06	0,363	-0,91	1,0	0,49
I_{Sbz}	3,3	0,354	-0,65	0,49	1,0

Графічне відображення матриці кореляції впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств представлено на рис. 3.8.

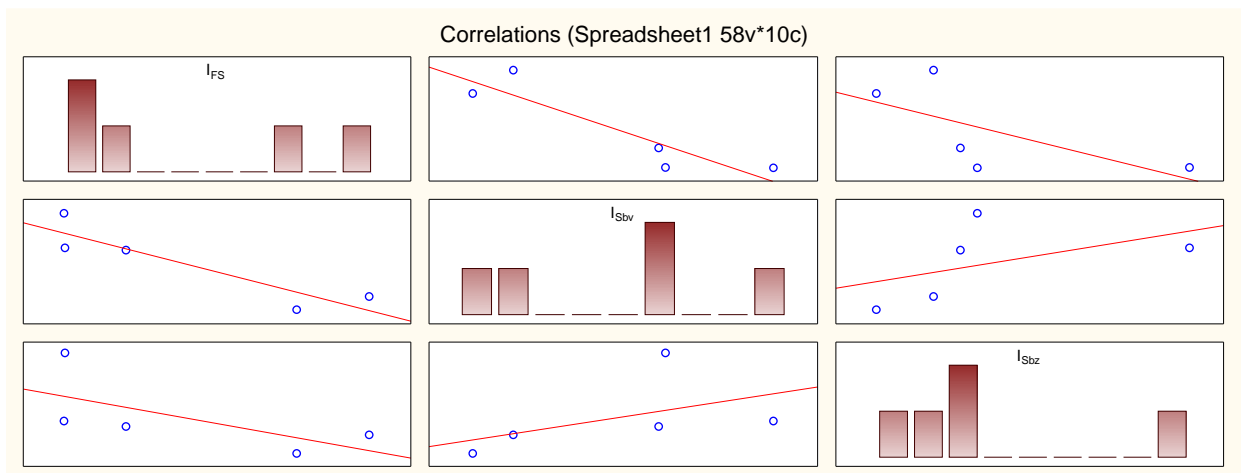
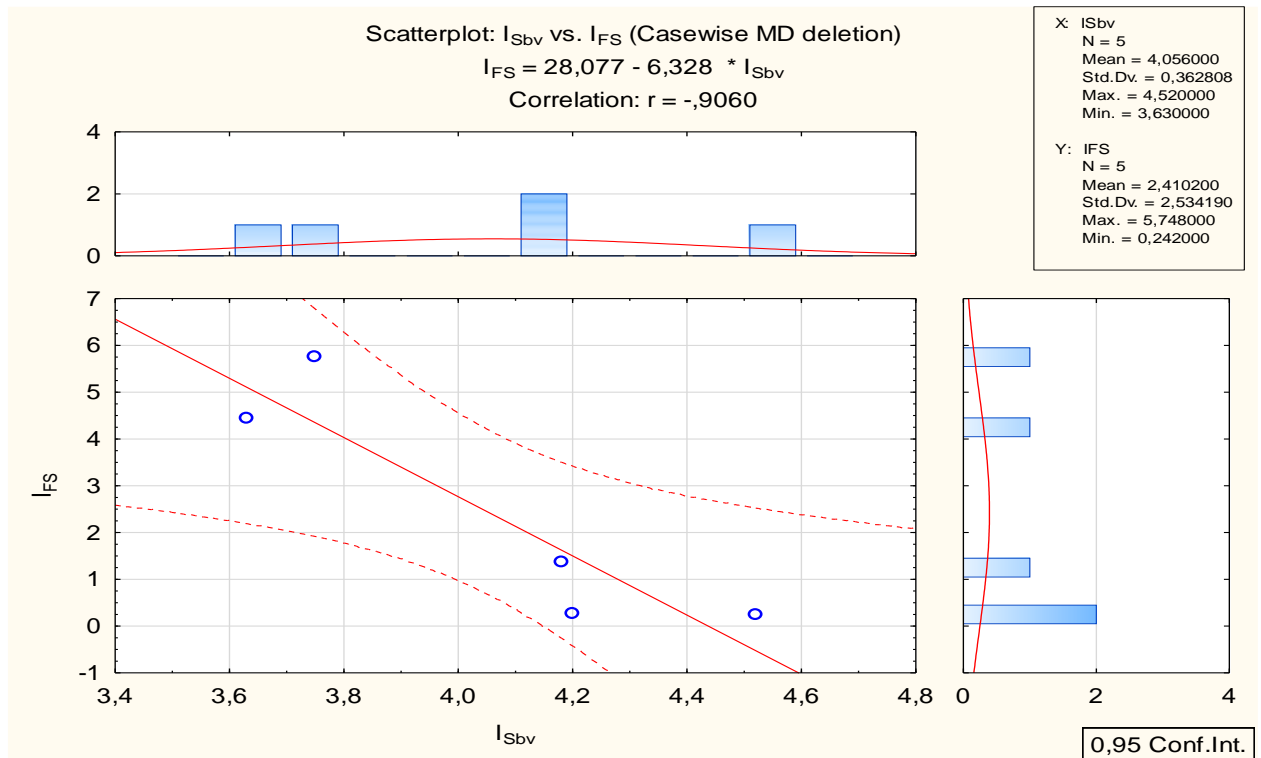
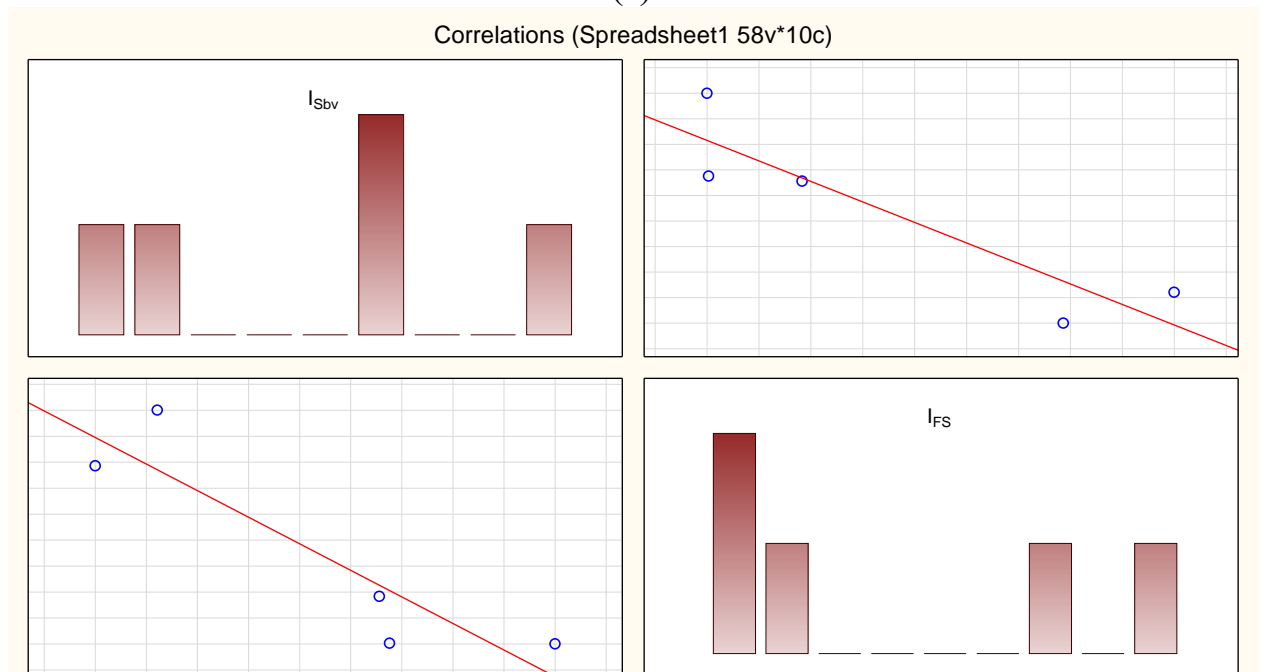

Рис. 3.8 – Матриця кореляції впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств: графічний аспект, відн. од. (розроблено автором)

Графічні аспекти матриці кореляції впливу внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств представлені на рис. 3.9 (а), (б).

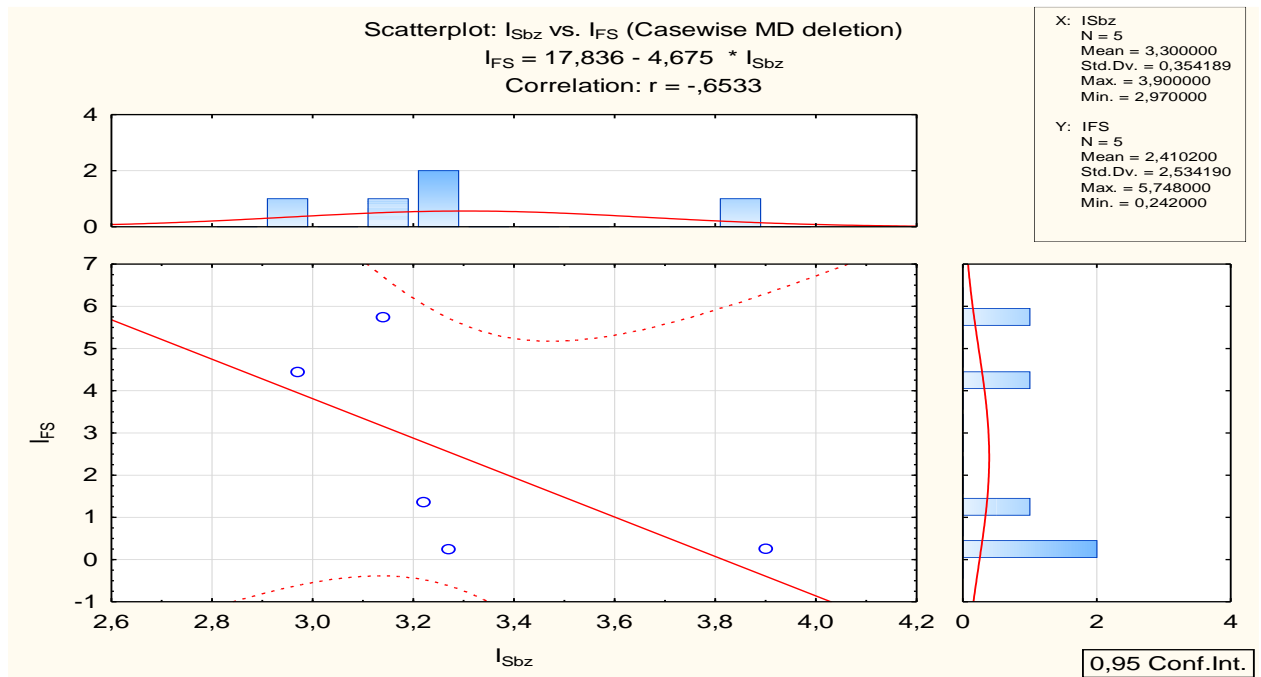
(a)

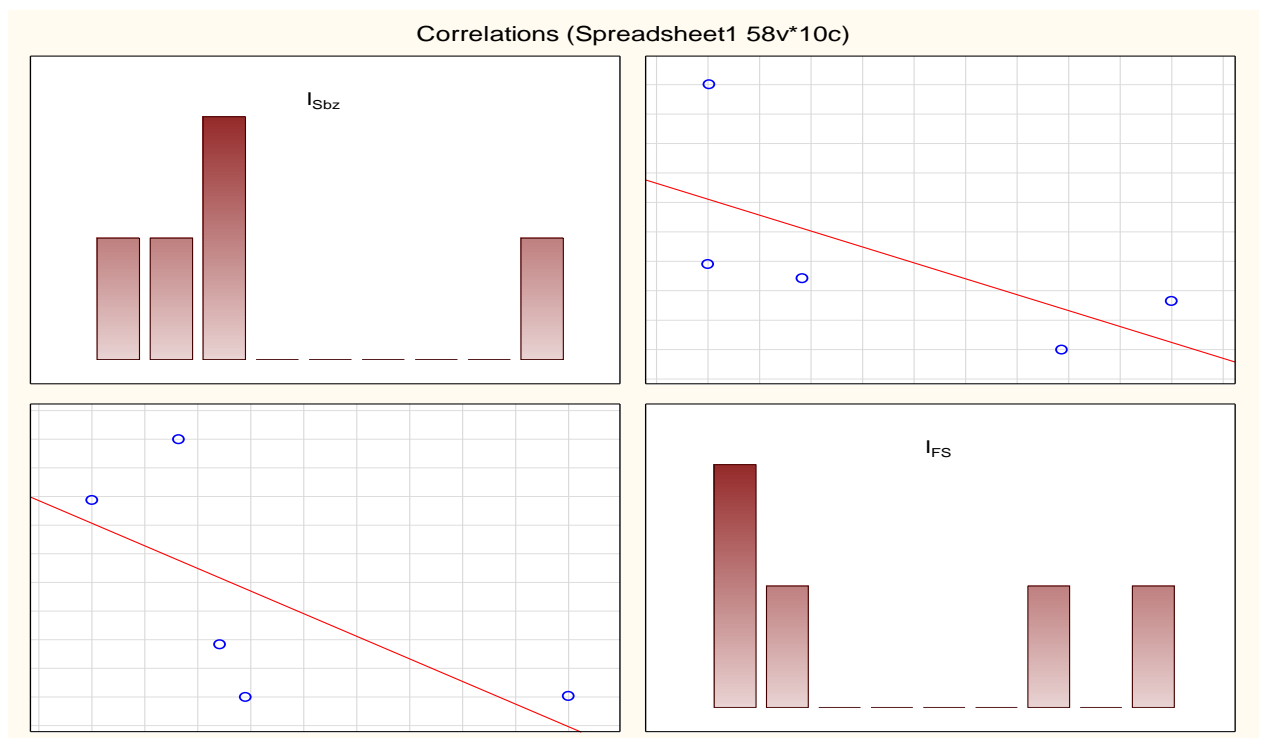
(б)

Рис. 3.9 (а), (б) – Матриця кореляції впливу внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств: графічний аспект, відн. од. (розроблено автором)

Аналогічно побудована матриця кореляції впливу зовнішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств (рис. 3.10 (а), (б)).

(a)

(б)

Рис. 3.10 – (а), (б) – Матриця кореляції впливу зовнішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств: графічний аспект, відн. од. (розроблено автором)

Параметри економіко-математичної моделі представлені у табл. 3.16.

Таблиця 3.16

Параметри економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Параметри моделі	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(2)	p-value
Незалежний параметр			30,75	7,53	4,08	0,055
I_{Sbv}	-0,77	0,28	-5,38	1,45	-3,71	0,112
I_{Sbz}	-0,27	0,28	-5,97	2,01	-2,97	0,433

На основі визначених параметрів розроблена економіко-математична модель впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств:

$$I_{FS} = 30,75 - 5,38 * I_{Sbv} - 5,97 * I_{Sbz}. \quad (3.7)$$

Коефіцієнти кореляції та детермінації економіко-математичної моделі наступні:

$$R = 0,94;$$

$$R^2 = 0,88.$$

Розрахункове значення F-критерію Фішера економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств наступне:

$$F_{\text{розр}} = 21,22.$$

Результати розрахунку критерію Дарбіна-Уотсона представлені у табл. 3.17.

Таблиця 3.17

Результати розрахунку критерію Дарбіна-Уотсона економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств, відн. од.
(розроблено автором)

	Durbin-Watson d (Spreadsheet1) and serial correlation of residuals	
	Durbin-Watson d	Serial Corr.
Estimate	3,22	-0,64

Значення критерія Спірмена представлені у табл. 3.18.

3-D економіко-математичної математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств представлені на рис. 3.11.

У результаті дослідження визначено, що вплив зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств характеризується як сильний (на 88% спільний вплив незалежних чинників обумовлює зміну інтегрального показника). Розраховані критерії (t -

Таблиця 3.18

Результати розрахунку критерію Спірмена економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств, відн. од.
(розроблено автором)

Показники моделі	I_{FS}	I_{Sbv}	I_{Sbz}
I_{FS}	1,0	-0,9	-0,8
I_{Sbv}	-0,9	1,0	0,9
I_{Sbz}	-0,8	0,9	1,0

критерій Стюдента, F -критерій Фішера, критерій Дарбіна-Уотсона, критерій Спірмена) виконують умови за якими економіко-математична модель вважається адекватною і в повній мірі відображає встановлені зв'язки між

зовнішніми і внутрішніми стейкхолдерами та інтегральним показником фінансового стану будівельних підприємств.

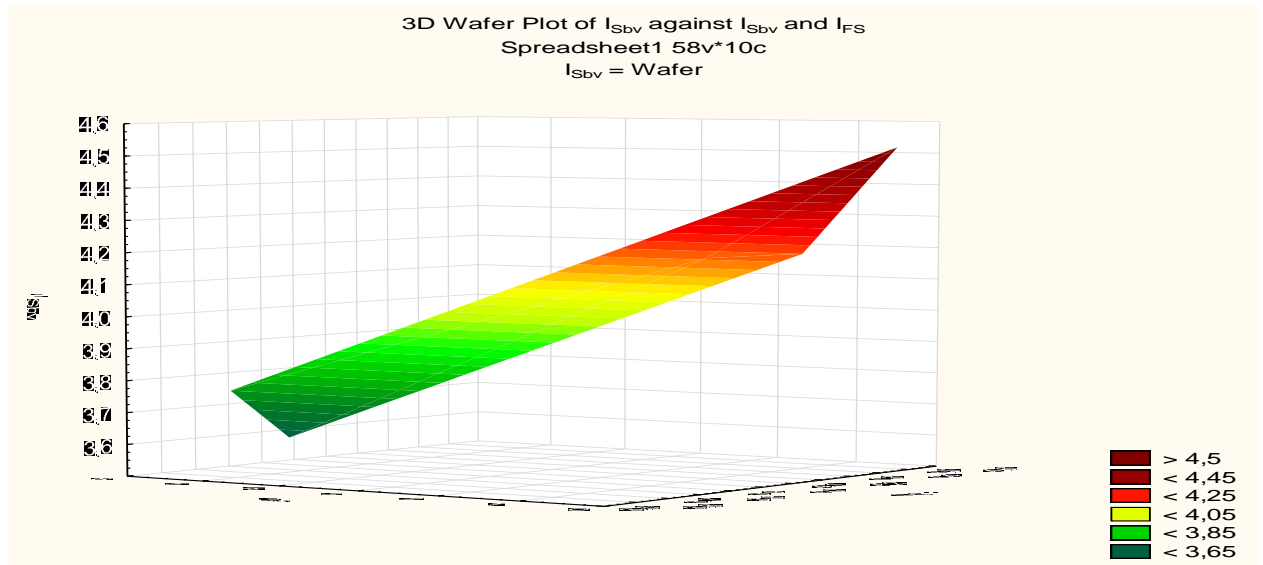

Рис. 3.11 – 3-D економіко-математичної моделі впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Інтерпретуючи представлену економіко-математичну модель визначено, що оберненій вплив зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств. Це підтверджує висновок про зовнішнє і внутрішнє стейкхолдерне середовище, де взаємодія зацікавлених осіб, зростання цих зв'язків призводить до зниження фінансового стану будівельних підприємств. У таких умовах необхідно змінювати траєкторію змін взаємодії зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів та формування партнерських відносин із зацікавленими особами на основі здійснення прогнозування та розробки організаційного забезпечення і відповідних дій.

Таким чином, розроблено і реалізовано теоретико-методичний підхід до оцінки рівня впливу стейкхолдерів, використано інструментарій економіко-математичного моделювання впливу напрямів та особливостей взаємовідносин зацікавлених осіб на рівень фінансового стану будівельних підприємств, що дозволило сформувати економічне забезпечення

стейкхолдерних відносин для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Встановлена необхідність переосмислення підходів до забезпечення впливу між зацікавленими особами на будівельних підприємствах. У цьому контексті виникає необхідність розробки та реалізації організаційного забезпечення стейкхолдерних відносин, заходів, спрямованих на підвищення ефективності взаємодії між зацікавленими особами та застосування відповідного механізму їх використання на підприємствах будівельної сфери.

Висновки до розділу 3

На основі розробки теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств сформовано економічне забезпечення стейкхолдерних відносин і отримані наступні висновки та пропозиції:

1. Доведено, що формування економічного забезпечення управління стейкхолдерними відносинами на будівельних підприємствах залежить від рівня якості та обґрунтованості прийнятих управлінських рішень. У цьому контексті особливого значення набуває створення кількісної основи прийняття цих рішень шляхом розробки теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств.

2. Запропоновані етапи теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств, які полягають у: формуванні інформаційно-аналітичного забезпечення оцінки рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств; визначенні видів стейкхолдерів, що взаємодіють на будівельних підприємствах; формуванні системи показників щодо зацікавлених осіб у системі стейкхолдерних відносин; формуванні локальних моделей оцінки узагальнюючих показників; визначенні локальних узагальнюючих показників рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств; розробці узагальнюючої моделі оцінки інтегрального показника рівня взаємодії стейкхолдерів; визначенні вагових коефіцієнтів впливу

локальних показників на рівень впливу стейкхолдерів будівельних підприємств; оцінці інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів; інтерпретації отриманих результатів.

3. Запропонована узагальнююча модель оцінки інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів, яка визначається на основі узагальнюючих локальних показників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб та вагових коефіцієнтів, що характеризують рівень їх впливу між собою та на інтегральний показник.

4. Для визначення вагових коефіцієнтів застосовується метод аналізу ієрархій, який запропоновано Т. Сааті, що включає наступні етапи: формування експертів для визначення показників впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів між собою та на інтегральний показник; побудова системи показників; формування матриці взаємного впливу стейкхолдерних показників; за кожною строчкою матриці взаємного впливу здійснюється оцінка за середньою геометричною; визначення суми середніх геометричних за показниками рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств; оцінка компонентів нормалізованого вектору; визначення вагових коефіцієнтів.

5. У результаті дослідження визначено, що на всіх будівельних підприємствах спостерігається найбільший вплив узагальнюючих внутрішніх стейкхолдерів порівняно із впливом зовнішніх зацікавлених осіб. Крім того, визначено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», АТ «Трест Житлобуд-1» спостерігається рівень значного впливу внутрішніх стейкхолдерів, на ПрАТ «Житомирбуд» – посередній рівень впливу. На незначному рівні представлені зацікавлені особи впливають на ТОВ «Інтеграл-Буд» та ПАТ «Прикарпатбуд». Такий стан свідчить про те, що на будівельних підприємствах відбувається різноспрямована стейкхолдерна політики щодо забезпечення взаємодії між внутрішніми стейкхолдерами. У цьому контексті одна група підприємств приділяє значну увагу щодо забезпечення взаємодії між внутрішніми зацікавленими особами, інша група – не визначають та не

виокремлюють стратегічні контури забезпечення взаємодії внутрішніх стейкхолдерів.

6. Встановлено, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» та АТ «Трест Житлобуд-1» спостерігається найбільший рівень впливу стейкхолдерів. Проте він визначається посередніми значеннями. На інших будівельних підприємствах визначено низький або несуттєвий рівень впливу зацікавлених осіб. Сформоване кількісне підґрунтя для прийняття ефективних управлінських рішень щодо впливу стейкхолдерів для зміцнення фінансового стану будівельних підприємств. Крім того, виникає необхідність розробки заходів для зростання ефективності взаємовідносин із зовнішніми і внутрішніми групами зацікавлених осіб. Розроблений та реалізований теоретико-методичний підхід сформував економічне забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств.

7. Для формування економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів застосовується інструментарій економіко-математичного моделювання залежності інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб на узагальнюючий критерій фінансового стану будівельних підприємств і включає наступні етапи: формування інформаційно-аналітичного забезпечення здійснення економіко-математичного моделювання рівня впливу зацікавлених осіб і узагальнюючого критерію фінансового стану будівельних підприємств; розробка економіко-математичної моделі інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів; оцінка коефіцієнтів кореляції та детермінації економіко-математичної моделі; визначення критерії адекватності розробленої економіко-математичної моделі: F -критерію Фішера, t -критерію Стюдента, критерій Дарбіна – Уотсона, перевірка на гомо або гетероскедастичність; інтерпретація отриманих результатів економіко-математичного моделювання залежності інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів і узагальнюючого критерію фінансового стану будівельних підприємств.

8. Розроблена економіко-математична модель залежності інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств. У результаті дослідження визначено сильний вплив інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств на узагальнюючий чинник фінансового стану. Інтегральний показник рівня впливу стейкхолдерів на 81% обумовлює зміни узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств. Цей вплив характеризується оберненим зв'язком. Тобто, на сучасному етапі зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів не призводить до зміцнення фінансового стану будівельних підприємств. Критерії адекватності економіко-математичної моделі свідчать про повноту та достовірність встановлених зв'язків між рівнем впливом стейкхолдерів та узагальнюючим чинником фінансового стану. За результатами економіко-математичного моделювання, потребує подальшого дослідження вплив зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник рівня впливу зацікавлених осіб.

9. Розроблена економіко-математична модель залежності зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів і рівня впливу зацікавлених осіб будівельних підприємств. У результаті дослідження визначені критерії адекватності економіко-математичної моделі: значення розрахункового t-критерію Стьюдента показників моделі і вільного параметру свідчать про те, що фактичні значення критерію перевищують табличне (2,92). F-критерій Фішера визначено на рівні 19,52, який перевищує його табличне значення (19). Значення критерію Спірмена економіко-математичної моделі свідчать про однорідність розподілу залишків, оскільки розрахункові значення менше, ніж табличне значення t-критерію Стьюдента. Розрахункове значення критерію Дарбіна-Уотсона економіко-математичної моделі перевищує найбільше нормативне його значення, що вказує на відсутність автокореляції. Мультиколінеарність не впливає на достовірність моделі. У результаті дослідження визначено, що побудована економіко-математична модель є

адекватною, визначає достовірність і повноту встановлених зв'язків. Спільний вплив зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на 94% обумовлює зміни інтегрального показника рівня їх впливу на будівельних підприємствах. Підтверджено висновок про найбільший вплив внутрішніх стейкхолдерів порівняно із зовнішніми. Встановлено, що зростання як зовнішніх, так і внутрішніх стейкхолдерів призводить до розвитку стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах. Їх скорочення, гальмує зростання рівня стейкхолдерних відносин.

10. У результаті дослідження визначено, що вплив зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств характеризується як сильний (на 88% спільний вплив незалежних чинників обумовлює зміну інтегрального показника). Розраховані критерії (*t*-критерій Стюдента, *F*-критерій Фішера, критерій Дарбіна-Уотсона, критерій Спірмена) виконують умови за якими економіко-математична модель вважається адекватною і в повній мірі відображає встановлені зв'язки між зовнішніми і внутрішніми стейкхолдерами та інтегральним показником фінансового стану будівельних підприємств. Визначено обернений вплив зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств. Це свідчить, що взаємодія зацікавлених осіб, зростання цих зв'язків призводить до зниження фінансового стану будівельних підприємств. У таких умовах необхідно змінювати траєкторію змін взаємодії зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на основі здійснення прогнозування та розробки організаційного забезпечення і відповідних дій.

11. Визначена необхідність переосмислення підходів до забезпечення взаємодії між зацікавленими особами на будівельних підприємствах, які агресивно впливають на їх діяльність та фінансовий стан. Запропоновано розробити та реалізувати організаційне забезпечення стейкхолдерних відносин, заходи, спрямовані на підвищення ефективності взаємодії між

зацікавленими особами та застосування відповідного механізму їх використання на підприємствах будівельної сфери.

Результати дослідження, що представлені у даному розділі, висвітлені у наступних публікаціях дисертанта (відповідно до списку використаних літературних джерел) [49, 177, 196, 198, 200].

Список літературних джерел, що представлені у розділі (відповідно до списку використаних публікацій) [16, 27, 28, 30, 31, 56, 61, 73, 81, 83, 93, 96, 97, 128, 129, 137, 155, 176].

РОЗДІЛ 4

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТЕЙКХОЛДЕРНИХ ВІДНОСИН НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

4.1 Прогнозування змін рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств

Прогнозування змін рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств здійснюється на основі застосування теоретико-методичного підходу до оцінки рівня впливу зацікавлених осіб, визначених показників, економіко-математичного моделювання [195]. Представлений процес дозволяє сформулювати організаційне забезпечення стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах й розробити відповідні заходи підвищення їх ефективності.

Результати прогнозування впливу інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів на узагальнюючий чинник фінансового стану будівельних підприємств представлені в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Результати прогнозування впливу інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів на узагальнюючий чинник фінансового стану будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Будівельні підприємства	Значення узагальнюючого чинника фінансового стану залежно від зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств на							
	1 %	2 %	3 %	5 %	10 %	15 %	20 %	30 %
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	-0,197	-0,208	-0,22	-0,244	-0,302	-0,361	-0,419	-0,536
ПрАТ «Житомирбуд»	2,904	2,892	2,88	2,857	2,798	2,740	2,681	2,564
ТОВ «Інтеграл-Буд»	4,214	4,202	4,191	4,167	4,109	4,050	3,992	3,875
ПАТ «Прикарпатбуд»	4,811	4,799	4,787	4,764	4,706	4,647	4,589	4,472
АТ «Трест Житлобуд-1»	0,283	0,271	0,26	0,236	0,178	0,119	0,061	-0,056

Зміни узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств залежно від зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів представлено у табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Зміни узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств залежно від зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів,
% (розроблено автором)

Будівельні підприємства	Зміни узагальнюючого чинника фінансового стану залежно від зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств на							
	1 %	2 %	3 %	5 %	10 %	15 %	20 %	30 %
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	- 81,322	- 86,157	- 90,992	- 100,66 1	- 124,83 5	- 149,00 8	- 173,18 2	- 221,52 9
ПрАТ «Житомирбуд»	213,19 4	212,33 5	211,47 6	209,75 8	205,46 3	201,16 7	196,87 2	188,28 2
ТОВ «Інтеграл-Буд»	73,314	73,111	72,907	72,500	71,482	70,465	69,447	67,411
ПАТ «Прикарпатбуд»	108,35 1	108,08 8	107,82 4	107,29 7	105,98	104,66 2	103,34 5	100,70 9
АТ «Трест Житлобуд-1»	109,22 8	104,71	100,19 3	91,158	68,571	45,985	23,398	- 21,776

У результаті дослідження визначено, що зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів призводить на більшості будівельних підприємствах до зростання узагальнюючого чинника фінансового стану. Проте, на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» складається агресивне стейкхолдерне середовище, навіть про значному збільшенні інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів. На АТ «Трест Житлобуд-1» при збільшенні інтегрального показника на 30% призвело до зниження рівня його фінансового стану. Взагалі в таких умовах необхідно змінити траєкторію змін інтегральних показників і створити умови для формування партнерських відносин між різними групами зацікавлених осіб.

У таких умовах особливого значення набуває прогнозування змін інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів залежно від зростання

узагальнюючих чинників рівня взаємодії зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств (табл. 4.3).

Таблиця 4.3

Результати прогнозування інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств, відн. од.
(розроблено автором)

Будівельні підприємства	Значення інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств на			
	1 %	2 %	3 %	5 %
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	12,205	12,285	12,364	12,523
ПрАТ «Житомирбуд»	10,655	10,734	10,813	10,972
ТОВ «Інтеграл-Буд»	8,627	8,707	8,786	8,945
ПАТ «Прикарпатбуд»	7,478	7,558	7,637	7,795
АТ «Трест Житлобуд-1»	13,42	13,5	13,579	13,738

Зміни інтегрального показника рівня взаємодії стейкхолдерів залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств представлено в табл. 4.4.

Таблиця 4.4

Зміни інтегрального інтегрального показника рівня взаємодії стейкхолдерів залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств, %
(розроблено автором)

Будівельні підприємства	Значення змін інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств на			
	1 %	2 %	3 %	5 %
1	2	3	4	5
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	202,411	203,726	205,041	207,672
ПрАТ «Житомирбуд»	315,228	317,574	319,92	324,612

Закінчення табл. 4.4

1	2	3	4	5
ТОВ «Інтеграл-Буд»	381,739	385,248	388,757	395,774
ПАТ «Прикарпатбуд»	427,326	431,857	436,389	445,451
АТ «Трест Житлобуд-1»	238,795	240,206	241,617	244,44

За досліджений період на всіх будівельних підприємствах спільне зростання рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб призводить до суттєвого збільшення рівня впливу стейкхолдерів. Отже, зовнішні й внутрішні стейкхолдери формують стейкхолдерну політику на будівельних підприємствах, створюють умови для її розвитку, визначають напрями взаємодії. Отже, особливого значення має дослідження впливу рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів на інтегральний показник фінансового стану будівельних підприємств.

Результати прогнозування інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів будівельних підприємств представлені в табл. 4.5.

Таблиця 4.5

Результати прогнозування інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Будівельні підприємства	Значення інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня взаємодії зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств на			
	1 %	2 %	3 %	5 %
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	-13,203	-13,317	-13,430	-13,657
ПрАТ «Житомирбуд»	-11,075	-11,189	-11,302	-11,529
ТОВ «Інтеграл-Буд»	-8,284	-8,398	-8,511	-8,738
ПАТ «Прикарпатбуд»	-6,624	-6,737	-6,851	-7,078
АТ «Трест Житлобуд-1»	-15,243	-15,356	-15,47	-15,697

Зміни інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств представлено в табл. 4.6.

Таблиця 4.6

Зміни інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств, % (розроблено автором)

Будівельні підприємства	Зміни інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств на			
	1 %	2 %	3 %	5 %
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	-5455,785	-5602,686	-5549,587	-5643,388
ПрАТ «Житомирбуд»	-813,164	-921,497	-829,831	-846,498
ТОВ «Інтеграл-Буд»	-144,125	-246,099	-148,074	-152,023
ПАТ «Прикарпатбуд»	-149,185	-251,741	-154,297	-159,41
АТ «Трест Житлобуд-1»	-5885,135	-6028,957	-5972,78	-6060,425

Спільний вплив рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб на всіх будівельних підприємств створює агресивне стейкхолдерне середовище, що призводить до значного зниження їх фінансового стану. Це призводить до необхідності змін траєкторій стейкхолдерних відносин і формування позитивного стейкхолдерного середовища, що базується на партнерських відносинах.

Таким чином, у дисертаційній роботі на основі побудованої економіко-математичної моделі зроблено проектування зміни негативного спільного впливу узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів (обернений зв'язок) на позитивний (пряма залежність), результати якого представлені в Додатку К, табл. К.1.

Зміни інтегрального інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств для формування партнерських відносин [50, 52] представлено в Додатку К, табл. К.2.

На основі економіко-математичного моделювання встановлено, для формування партнерських відносин необхідно змінити траєкторію та напрями взаємодії із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами, що призведе до синергетичного ефекту і значного зростання фінансового стану. Проте таке складне завдання вирішується шляхом застосування організаційних заходів, трансформації організаційної структури будівельних підприємств, застосування економічного забезпечення взаємодії зацікавлених осіб.

У цілому забезпечення позитивного впливу інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів на узагальнюючий чинник фінансового стану будівельних підприємств призводить до позитивних зрушень і зміцнення його фінансового стану (Додаток К, табл. К.3 – К.4).

У результаті дослідження визначено, що на сучасному етапі економічних перетворень сформовано агресивне стейкхолдерне середовище, що характеризується зниженням рівня фінансового стану. Це негативно впливає на функціонування та розвиток будівельних підприємств. Поряд з цим, необхідно змінити напрями та особливості взаємодії із внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами, зокрема на основі кількісного забезпечення та інструментарію економіко-математичного моделювання, де показники рівня взаємодії стейкхолдерів змінюємо із оберненого впливу на прямий. Такі трансформації призводять до забезпечення синергетичного ефекту на основі значного зростання фінансового стану будівельних підприємств.

4.2 Розробка та реалізація організаційних заходів щодо формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств

Розробка та реалізація організаційних заходів щодо формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств здійснюється через призму груп зацікавлених осіб:

зовнішні:

1 постачальники товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують будівельні підприємства та будівництво: зростання рівня взаємодії із будівельними підприємствами щодо формування та використання товарно-матеріальних цінностей, забезпечення логістичної політики, реалізація можливостей функціонування складського господарства товарно-матеріальними цінностями, використання сучасних логістичних технологій, здійснення діяльності будівельного виробництва із «коліс»;

2 замовники будівельної продукції: формування партнерських відносин із фізичними та юридичними особами, що взаємодіють із будівельними підприємствами щодо придбання будівельної продукції, її використання та обслуговування;

3 підрядники, що виконують будівельні роботи: підвищення ефективності взаємодії із підприємствами та організаціями, що взаємодіють із будівельними підприємствами за напрямками виконання будівельних робіт;

4 проектні організації: забезпечення якості виконання проектних робіт, розробки будівельних проектів, що забезпечують реалізацію можливостей реалізації будівельної продукції;

5 організації, що здійснюють зовнішній контроль за будівельними підприємствами та за будівництвом: взаємодіють відповідно до діючого законодавства щодо здійснення зовнішнього архітектурного контролю за будівельними підприємствами та за будівництвом. Забезпечення партнерських відносин щодо здійснення зовнішнього контролю, який спрямовано на формування напрямів виконання законності діяльності будівельних підприємств на основі функціонування СБУ, національної поліції, органів фінансового та економічного контролю, інших органів зовнішнього контролю. Головними завданнями органу державного фінансового контролю є: здійснення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і

достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності у міністерствах та інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах і суб'єктах господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують (отримували у періоді, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або використовують (використовували у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно, за дотриманням бюджетного законодавства, дотриманням законодавства про закупівлі, діяльністю суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності, які не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні [122];

- архітектори: зростання ефективності взаємодії із будівельними підприємствами щодо проектування, будівництва та реалізації будівельної продукції;

- організації та підприємства, що здійснюють свою діяльність в сфері земельних відносин для здійснення містобудування: забезпечення взаємодії із будівельними підприємствами щодо формування та використання земельних ділянок для здійснення містобудівної діяльності, створення повної й достовірної бази, зниження корупційної складової, застосування геоінформаційних систем;

- фінансові та страхові організації: створення умов щодо формування та використання фінансових ресурсів, зростання напрямів та можливостей страхування будівельної продукції;

- аудиторські організації: забезпечення партнерських відносин із ними, діяльність яких регулюється законом, іншими нормативно-правовими актами та міжнародними стандартами аудиту. У разі якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містить Закон, застосовуються правила міжнародного

договору. Кабінет Міністрів України може встановлювати особливості провадження аудиторської діяльності щодо певних завдань відповідно до міждержавних угод, укладених відповідно до законодавства від імені Уряду України з урядами інших держав. Особливості проведення аудиту фінансової звітності Національного банку України та банків встановлюються Законом та іншими актами законодавства. Аудитор набуває права на провадження аудиторської діяльності після підтвердження кваліфікаційної придатності та набуття практичного досвіду в порядку, визначеному Законом. Аудитор, який набув права на провадження аудиторської діяльності, включається до Реєстру. Аудитор має право провадити аудиторську діяльність одноосібно лише після включення його до Реєстру як суб'єкта аудиторської діяльності. Аудиторська фірма набуває права на провадження аудиторської діяльності за умови відповідності вимогам статті та в порядку, визначеному Законом. Складається аудиторський звіт, який передбачає надання впевненості користувачам шляхом висловлення незалежної думки аудитора про відповідність в усіх суттєвих аспектах фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам [113];

- зовнішні інвестори: залучення, формування та використання зовнішніх інвестиційних ресурсів для будівництва;

- екологічні організації: забезпечення партнерських відносин з цими організаціями, врахування напрямів реалізації екологічної політики у будівництві, впливу на будівельні підприємства щодо формування та реалізації екологічних напрямів;

- організації та підприємства, що здійснюють просторове забезпечення містобудівної діяльності: зростання рівня взаємодії із підприємствами щодо формування та використання просторової інформації для будівельних підприємств шляхом застосування сучасного геодезичного, фотограметричного, геоінформаційного та іншого інструментарію;

– державні установи: формування партнерських відносин із державними установами щодо забезпечення взаємодії із будівельними підприємствами відносно регулювання їх діяльності, формування та реалізації нормативно-правового забезпечення, що впливає на розвиток суб'єктів господарювання. Здійснюється Верховною Радою України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органами державного архітектурно-будівельного контролю, іншими уповноваженими органами містобудування та архітектури;

– органи місцевого самоврядування: формування партнерських відносин із органами місцевого самоврядування відносно забезпечення зовнішнього управління діяльністю будівельними підприємствами, впливу на будівельну діяльність, розподілу земельних ресурсів, підвищення ефективності функціонування їх структурних підрозділів;

– зовнішні засновники будівельних підприємств: зростання ефективності й рівня їх впливу на діяльність БП, «неформальний» підхід до їх функціонування, формування напрямів розвитку, здійснення впливу на процеси виробничо-господарської, економічної, фінансової та інвестиційної діяльності;

– засоби масової інформації: забезпечення взаємодії із засобами масової інформації, які впливають на будівельні підприємства через: пошук, одержання і поширення інформації; ведення будь-яких записів, в тому числі з використанням засобів аудіовізуальної техніки, кіно- і фотозйомку, за винятком випадків, передбачених законом; після пред'явлення посвідчення журналіста перебування в районах стихійного лиха, на мітингах і

демонстраціях; звернення до спеціалістів при перевірці фактів та обставин у зв'язку з матеріалами, що надійшли; відмовитися від створення матеріалу за своїм підписом, що суперечить його переконанням; обумовити збереження таємниці авторства [124];

– соціал та громадські організації: забезпечення взаємодії щодо вільного поширювання інформації про свою діяльність, пропагувати свою мету (цілі); звернення у порядку, визначеному законом, до органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами; одержання у порядку, визначеному законом, публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації; участі у порядку, визначеному законодавством, у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності громадського об'єднання та важливих питань державного і суспільного життя; проведення мирних зібрань; здійснення інших прав, не заборонені законом [116]. Зростання ефективності взаємодії із профспілковими організаціями здійснюється через призму напрямів:

1) формування та контролю виконання колективного договору, його виконання на загальних зборах трудового колективу, реалізація звернень з вимогою до відповідних органів про притягнення до відповідальності посадових осіб за невиконання умов колективного договору;

2) разом з роботодавцем вирішення питань запровадження, перегляду та змін норм праці;

3) разом з роботодавцем вирішення питань оплати праці працівників підприємства, форм і систем оплати праці, розцінок, тарифних сіток, схем посадових окладів, умов запровадження та розмірів надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних, компенсаційних виплат;

4) разом з роботодавцем вирішень питань робочого часу і часу відпочинку, погоджує графіки змінності та надання відпусток, запровадження підсумованого обліку робочого часу, дає дозвіл на проведення надурочних робіт, робіт у вихідні дні тощо;

5) разом з роботодавцем вирішень питань соціального розвитку підприємства, поліпшення умов праці, матеріально-побутового, медичного обслуговування працівників;

6) вирішення соціально-економічних питань, визначення та затвердження переліку і порядку надання працівникам соціальних пільг;

7) розробка правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства, установи або організації;

8) представлення інтересів працівників за їх дорученням при розгляді трудових індивідуальних спорів та у колективному трудовому спорі, сприяння його вирішенню;

9) прийняв рішення про вимогу до роботодавця розірвати трудовий договір (контракт) з керівником підприємства, установи, організації, якщо він порушує законодавство, ухиляється від участі у переговорах щодо укладення або зміни колективного договору, не виконує зобов'язань за колективним договором, допускає інші порушення законодавства про колективні договори;

10) формування згоди або відмови у дачі згоди на розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця з працівником, який є членом діючої на підприємстві, в установі, організації профспілки, у випадках, передбачених законом;

11) розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, роботі комісії з питань охорони праці;

12) здійснення громадського контролю за виконанням роботодавцем законодавства про працю та про охорону праці, за забезпеченням на підприємстві, в установі або організації безпечних та нешкідливих умов праці, виробничої санітарії, правильним застосуванням установлених умов оплати праці, вимагає усунення виявлених недоліків;

13) здійснення контролю за підготовкою та поданням роботодавцем документів, необхідних для призначення пенсій працівникам і членам їх сімей;

14) здійснення контролю за наданням пенсіонерам та особам з інвалідністю, які до виходу на пенсію працювали на підприємстві, в установі або організації, права користування нарівні з його працівниками наявними можливостями щодо медичного обслуговування, забезпечення житлом, путівками до оздоровчих і профілактичних закладів та іншими соціальними послугами і пільгами згідно із статутом підприємства, установи або організації та колективним договором;

15) представлення інтересів застрахованих осіб у комісії із соціального страхування, направлення працівників на умовах, передбачених колективним договором або угодою, до санаторіїв, профілакторіїв і будинків відпочинку, туристичних комплексів, баз та оздоровчих закладів, перевірка організаціями медичного обслуговування працівників та членів їх сімей;

16) разом з роботодавцем відповідно до колективного договору визначення розміру коштів, що будуть спрямовані на будівництво, реконструкцію, утримання житла, здійснює облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, розподілення у встановленому законодавством порядку жилу площу в будинках, збудованих за кошти або за участю підприємства, установи, організації, а також ту жилу площу, яка надається роботодавцеві у розпорядження в інших будинках, контролює житлово-побутове обслуговування працівників;

17) представлення інтересів працівників підприємства-боржника у ході процедури банкрутства [123];

– конкуренти: підвищення ефективності взаємодії щодо формування та використання виробничих запасів, створення та реалізації будівельної продукції, здійснення впливу один на одного для забезпечення конкурентних переваг на партнерських засадах, створення умов для розвитку будівельних підприємств;

– бізнес-партнери будівельних підприємств: створення та реалізації будівельної продукції на основі спільних цілей та напрямів діяльності;

– наукове співтовариство: формування взаємодії щодо:

1) формування соціально-економічних, організаційних, правових умов для формування та ефективного використання наукового та науково-технічного потенціалу, включаючи державну підтримку суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності;

2) створення сучасної наукової інфраструктури і системи інформаційного забезпечення наукової і науково-технічної діяльності, інтеграцію освіти, науки і виробництва;

3) підготовка кадрів у сфері наукової і науково-технічної діяльності вищими навчальними закладами, закладами післядипломної освіти, науковими установами, а також спеціалізованими загальноосвітніми навчальними закладами, які взаємодіють між собою та з науковими установами;

4) підвищення престижності наукової і науково-технічної діяльності, підтримку та заохочення молодих вчених;

5) фінансування та матеріальне забезпечення фундаментальних та прикладних досліджень;

6) організація прогнозування тенденцій науково-технічного розвитку на довгостроковий та середньостроковий періоди;

7) підтримка пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, державних цільових наукових і науково-технічних програм та концентрацію ресурсів для їх реалізації;

8) створення ринку наукової і науково-технічної продукції та впровадження досягнень науки і техніки в усі сфери суспільного життя;

9) правова охорона інтелектуальної власності та створення умов для її ефективного використання;

10) організація і проведення статистичних спостережень у сфері наукової і науково-технічної діяльності;

11) проведення наукової і науково-технічної експертизи виробництва, нових технологій, техніки, результатів досліджень, наукових (науково-технічних) програм і проектів тощо;

12) стимулювання наукової та науково-технічної творчості, винахідництва;

13) пропагування наукових та науково-технічних досягнень, винаходів, нових сучасних технологій, внеску України у розвиток світової науки і техніки;

14) встановлення взаємовигідних зв'язків з іншими державами для інтеграції вітчизняної та світової науки, входження вітчизняної науки у світовий науковий та Європейський дослідницький простір [120];

– навчальні заклади, що забезпечують будівельні підприємства фахівцями: підвищення якості та взаємодії щодо підготовки та перепідготовки кадрів, які здійснюють свою діяльність у сфері будівництва;

– інші зовнішні підприємства та організації: зростання ефективності взаємодії відносно напрямів, що не входили до попередніх;

внутрішні:

– органи управління та корпоративних відносин: удосконалення системи управління, підвищення ефективності його здійснення, формування й реалізація корпоративних відносин, що забезпечують їх розвиток. Корпоративні відносини реалізують органи корпоративного управління будівельних підприємств, забезпечення ефективності їх взаємодії;

– внутрішній топ-менеджмент: зростання ефективності управління будівельними підприємствами, забезпечення повноти реалізації поставлених завдань органами корпоративних відносин, забезпечення взаємодії між органами корпоративних відносин;

– внутрішні засновники будівельних підприємств: формування та забезпечення взаємодії й можливостей реалізації напрямів щодо підвищення взаємовідносин між вітчизняними та міжнародними засновниками та

учасниками, фізичними та юридичними особами, відповідно до встановленого законодавства;

– робітники будівельних підприємств: підвищення ефективності взаємодії щодо реалізації права на працю шляхом укладення трудового договору про роботу на підприємстві. Забезпечення реалізації права на відпочинок відповідно до законів про обмеження робочого дня та робочого тижня і про щорічні оплачувані відпустки, права на здорові і безпечні умови праці, на об'єднання в професійні спілки та на вирішення колективних трудових конфліктів (спорів) у встановленому законом порядку, на участь в управлінні підприємством, установою, організацією, на матеріальне забезпечення в порядку соціального страхування в старості, а також у разі хвороби, повної або часткової втрати працездатності, на матеріальну допомогу в разі безробіття, на право звернення до суду для вирішення трудових спорів незалежно від характеру виконуваної роботи або займаної посади, крім випадків, передбачених законодавством, та інші права, встановлені законодавством. Оплата праці працівників здійснюється за погодинною, відрядною або іншими системами оплати праці. Оплата може провадитися за результатами індивідуальних і колективних робіт. Використання робітників будівельного підприємства спрямовано на зростання продуктивності праці.

Відповідно до діючого законодавства, власник або уповноважений ним орган чи фізична особа не має права в односторонньому порядку приймати рішення з питань оплати праці, що погіршують умови, встановлені законодавством, угодами, колективними договорами. Оплата праці працівників здійснюється в першочерговому порядку. Всі інші платежі здійснюються власником або уповноваженим ним органом після виконання зобов'язань щодо оплати праці. Трудова дисципліна на підприємствах, в установах, організаціях забезпечується створенням необхідних організаційних та економічних умов для нормальної високопродуктивної роботи, свідомим ставленням до праці, методами переконання, виховання, а також заохоченням за сумлінну працю [65].

У трудових колективах створюється обстановка нетерпимості до порушень трудової дисципліни, суворої товариської вимогливості до працівників, які несумлінно виконують трудові обов'язки. Щодо окремих несумлінних працівників застосовуються в необхідних випадках заходи дисциплінарного і громадського впливу. Власник або уповноважений ним орган повинен правильно організувати працю працівників, створювати умови для зростання продуктивності праці, забезпечувати трудову і виробничу дисципліну, неухильно додержувати законодавства про працю і правил охорони праці, уважно ставитися до потреб і запитів працівників, поліпшувати умови їх праці та побуту. Трудовий розпорядок на підприємствах, в установах, організаціях визначається правилами внутрішнього трудового розпорядку, які затверджуються трудовими колективами за поданням власника або уповноваженого ним органу і виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) на основі типових правил. На всіх підприємствах, в установах, організаціях створюються безпечні і нешкідливі умови праці. Забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці покладається на власника або уповноважений ним орган [65].

Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам нормативних актів про охорону праці. Власник або уповноважений ним орган повинен впроваджувати сучасні засоби техніки безпеки, які запобігають виробничому травматизмові, і забезпечувати санітарно-гігієнічні умови, що запобігають виникненню професійних захворювань працівників. Власник або уповноважений ним орган не вправі вимагати від працівника виконання роботи, поєднаної з явною небезпекою для життя, а також в умовах, що не відповідають законодавству про охорону праці. Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або людей, які його оточують, і

навколишнього середовища. У разі неможливості повного усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я умов праці власник або уповноважений ним орган зобов'язаний повідомити про це центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, який може дати тимчасову згоду на роботу [65];

- внутрішній менеджмент будівельних підприємств: забезпечення ефективності управління будівельними підприємствами, враховуючи внутрішню їх структуру та систему, забезпечення впливу на прийняття рішень, крім повноважень засновників та топ-менеджменту, забезпечуючи взаємодію між органами управління, виробничими структурами, формуючи корпоративні відносини;

- внутрішні проектні відділи: забезпечення взаємодії щодо розробки, реалізації проектів, виконання проектних робіт, контроль за здійсненням проектів;

- внутрішні контролюючі відділи: підвищення ефективності взаємодії щодо формування та здійснення внутрішнього контролю за фінансово-господарською діяльністю, відповідно до нормативно-правового забезпечення;

- внутрішні інвестори будівельних підприємств: підвищення ефективності інвестиційної діяльності, забезпечуючи підвищення інвестиційної привабливості будівельних підприємств, здійснення інвестування та фінансування будівництва об'єктів житлового будівництва з використанням недержавних коштів, залучених від фізичних та юридичних осіб, у тому числі в управління, та може здійснення виключно через фонди фінансування будівництва, фонди операцій з нерухомістю, інститути спільного інвестування, а також шляхом емісії цільових облігацій підприємств, виконання зобов'язань за якими здійснюється шляхом передачі об'єкта (частини об'єкта) житлового будівництва. Забезпечення підвищення інвестиційної діяльності на будівельних підприємствах здійснюється через призму державного впливу на діяльність шляхом:

- співфінансування реалізації інвестиційних проектів за рахунок коштів державного бюджету;
- надання відповідно до законодавства для реалізації інвестиційних проектів державних гарантій з метою забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єкта господарювання;
- кредитування за рахунок коштів державного бюджету суб'єктів господарювання для реалізації інвестиційних проектів;
- повної або часткової компенсації за рахунок коштів державного бюджету відсотків за кредитами суб'єктів господарювання для реалізації інвестиційних проектів;
- застосування інших форм, передбачених законом. Держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів. Умови договорів, укладених між суб'єктами інвестиційної діяльності, зберігають свою чинність на весь строк дії цих договорів і у випадках, коли після їх укладення законодавством (крім податкового, митного та валютного законодавства, а також законодавства з питань ліцензування певних видів господарської діяльності) встановлено умови, що погіршують становище суб'єктів або обмежують їх права, якщо вони не дійшли згоди про зміну умов договору. Державні органи та їх посадові особи не мають права втручатися в діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності, крім випадків, коли таке втручання допускається чинним законодавством і здійснюється в межах компетенції цих органів та посадових осіб. Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується рівноправний режим, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій. З метою забезпечення сприятливого та стабільного інвестиційного режиму держава

встановлює державні гарантії захисту інвестицій. Державні гарантії захисту інвестицій – це система правових норм, які спрямовані на захист інвестицій та не стосуються питань фінансово-господарської діяльності учасників інвестиційної діяльності та сплати ними податків, зборів (обов'язкових платежів). Державні гарантії захисту інвестицій не можуть бути скасовані або звужені стосовно інвестицій, здійснених у період дії цих гарантій. Інвестиції не можуть бути безоплатно націоналізовані, реквізовані або до них не можуть бути застосовані заходи, тотожні за наслідками. Такі заходи можуть застосовуватися лише на основі законодавчих актів України з відшкодуванням інвестору в повному обсязі збитків, заподіяних у зв'язку з припиненням інвестиційної діяльності. Порядок відшкодування збитків інвестору визначається в зазначених актах. Внесені або придбані інвесторами цільові банківські вклади, акції та інші цінні папери, платежі за набуте майно або за орендні права у разі вилучення відповідно до законодавчих актів України відшкодовуються інвесторам, за винятком сум, що виявилися використаними або втраченими в результаті дій самих інвесторів або вчинених за їх участю. Спори, що виникають в результаті здійснення інвестиційної діяльності, розглядаються відповідно судом або третейським судом. Інвестиції можуть, а у випадках, передбачених законодавством, мають бути застраховані [118];

– інші внутрішні стейкхолдери: забезпечення ефективності взаємодії між стейкхолдерами, які не відносяться до наведених вище внутрішніх зацікавлених осіб щодо формування та реалізації виробничо-господарської, контролюючої, фінансово-економічної діяльності для зростання ефективності й розвитку будівельних підприємств.

Для реалізації представлених заходів визначаються рівень взаємодії внутрішніх і зовнішніх зацікавлених осіб та формування стейкхолдерного середовища. У цьому контексті проведено дослідження із застосуванням результатів рейтингової оцінки експертами. Стейкхолдери підрозділяються на групи, характеристика яких представлена у Додатку Л, табл. Л.1. Значення

показників по представленим розрахункам здійснюються за середніми бальними оцінками.

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» представлено у Додатку Л, табл. Л.2. Коефіцієнт конкордації дорівнює 0,55.

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПрАТ «Житомирбуд» представлено в Додатку Л, табл. Л.3. Коефіцієнт конкордації визначається на рівні 0,61.

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ТОВ «Інтеграл-Буд» представлено в Додатку Л, табл. Л.4. Коефіцієнт конкордації становить 0,62. Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПАТ «Прикарпатбуд» представлено в Додатку Л, табл. Л.5. Коефіцієнт конкордації дорівнює 0,6. Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі АТ «Трест Житлобуд-1» представлено в Додатку Л, табл. Л.6. Коефіцієнт конкордації становить 0,65.

Визначені показники дозволили сформувати групи стейкхолдерів, які взаємодіють у стейкхолдерному середовищі будівельних підприємств (табл. 4.7).

Таблиця 4.7

Групи стейкхолдерів, які взаємодіють у стейкхолдерному середовищі будівельних підприємств (розроблено автором)

Будівельні підприємства	1 група стейкхолдерів	2 група стейкхолдерів	3 група стейкхолдерів
1	2	3	4
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	$S_{b11}, S_{b16}, S_{b114}, S_{b21}, S_{b22}, S_{b24}$	$S_{b12}, S_{b14}, S_{b18}, S_{b113}, S_{b115}, S_{b120}, S_{b121}, S_{b25}$	$S_{b13}, S_{b15}, S_{b17}, S_{b19}, S_{b110}, S_{b111}, S_{b112}, S_{b116}, S_{b117}, S_{b118}, S_{b119}, S_{b122}, S_{b123}, S_{b23}, S_{b26}, S_{b27}, S_{b28}, S_{b29}$

Закінчення табл. 4.7

1	2	3	4
ПрАТ «Житомирбуд»	$S_{b11}, S_{b16}, S_{b114}, S_{b21},$ $S_{b22}, S_{b24}, S_{b25}$	$S_{b12}, S_{b14}, S_{b18}, S_{b113},$ $S_{b115}, S_{b120}, S_{b121}, S_{b26}$	$S_{b13}, S_{b15}, S_{b17}, S_{b19},$ $S_{b110}, S_{b111}, S_{b112},$ $S_{b116}, S_{b117}, S_{b118},$ $S_{b119}, S_{b122}, S_{b123}, S_{b23},$ $S_{b27}, S_{b28}, S_{b29}$
ТОВ «Інтеграл-Буд»	$S_{b11}, S_{b16}, S_{b114}, S_{b21},$ $S_{b22}, S_{b24}, S_{b25}$	$S_{b12}, S_{b13}, S_{b14}, S_{b18},$ $S_{b110}, S_{b113}, S_{b115},$ $S_{b120}, S_{b121}, S_{b26}$	$S_{b15}, S_{b17}, S_{b19}, S_{b111},$ $S_{b112}, S_{b116}, S_{b117},$ $S_{b118}, S_{b119}, S_{b122},$ $S_{b123}, S_{b23}, S_{b27}, S_{b28},$ S_{b29}
ПАТ «Прикарпатбуд»	$S_{b11}, S_{b12}, S_{b14}, S_{b16},$ $S_{b114}, S_{b115}, S_{b21}, S_{b22},$ S_{b24}, S_{b25}	$S_{b13}, S_{b18}, S_{b110}, S_{b113},$ $S_{b120}, S_{b121}, S_{b26}, S_{b27}$	$S_{b15}, S_{b17}, S_{b19}, S_{b111},$ $S_{b112}, S_{b116}, S_{b117},$ $S_{b118}, S_{b119}, S_{b122},$ $S_{b123}, S_{b23}, S_{b28}, S_{b29}$
АТ «Трест Житлобуд-1»	$S_{b11}, S_{b12}, S_{b14}, S_{b16},$ $S_{b114}, S_{b115}, S_{b21}, S_{b22},$ S_{b24}, S_{b25}	$S_{b13}, S_{b17}, S_{b18}, S_{b110},$ $S_{b113}, S_{b116}, S_{b119},$ $S_{b120}, S_{b121}, S_{b23}, S_{b26},$ S_{b27}, S_{b28}	$S_{b15}, S_{b19}, S_{b111}, S_{b112},$ $S_{b117}, S_{b118}, S_{b122},$ S_{b123}, S_{b29}

Графічно взаємодія між зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами на будівельних підприємствах за визначеними групами представлено на рис. 4.1 – 4.5.

Рис. 4.1 – Стейкхолдерне середовище за групами стейкхолдерів на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» (розроблено автором)

Рис. 4.2 – Стейкхолдерне середовище за групами стейкхолдерів на ПрАТ «Житомирбуд» (розроблено автором)

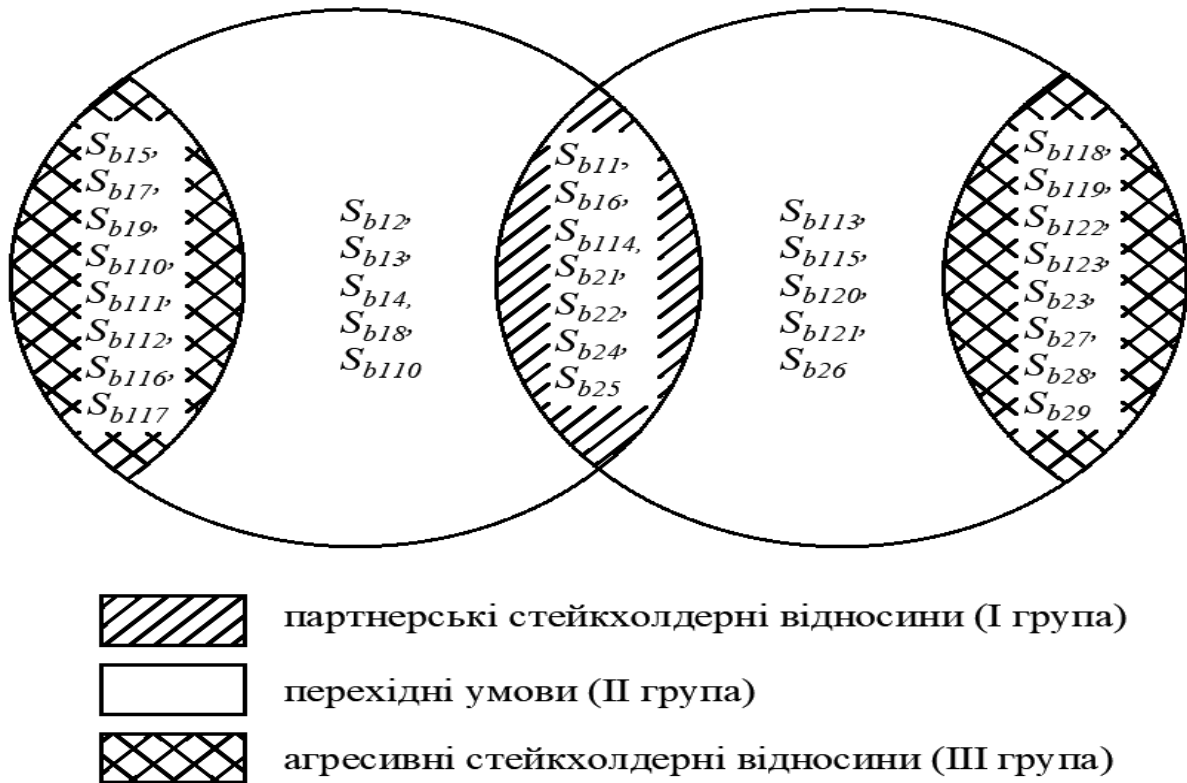

Рис. 4.3 – Стейкхолдерне середовище за групами стейкхолдерів на ТОВ «Інтеграл-Буд» (розроблено автором)

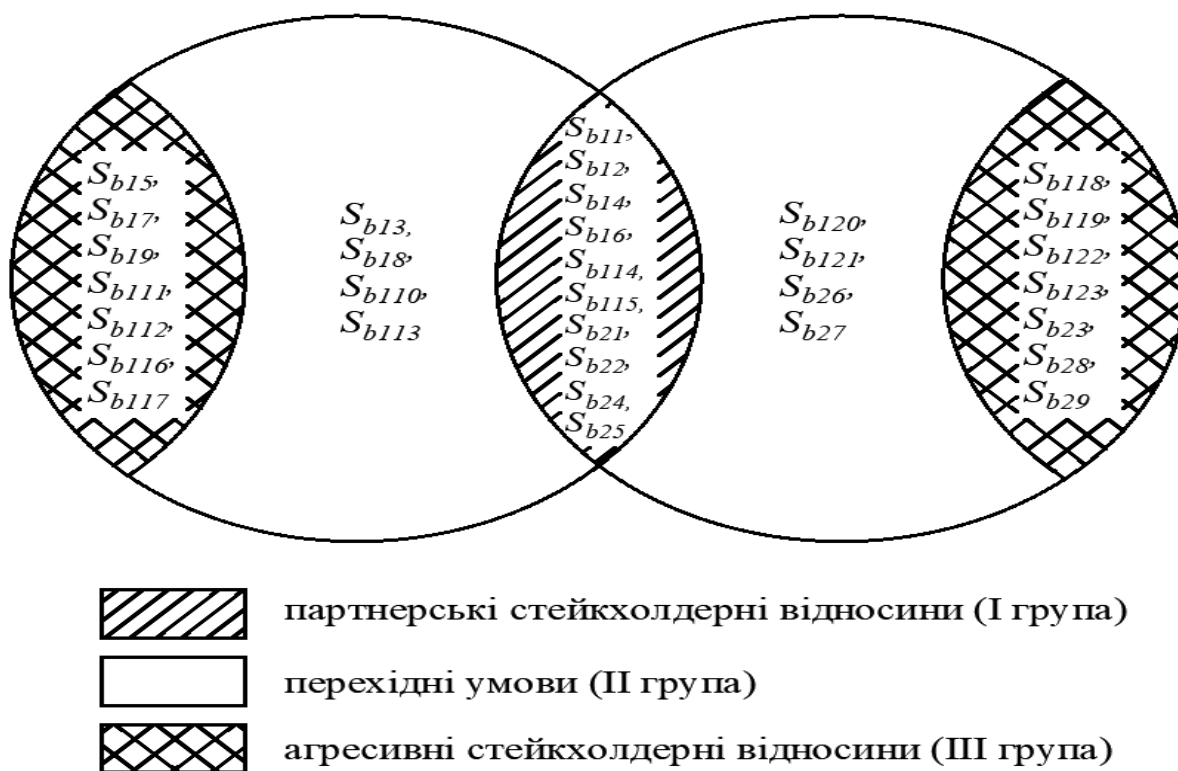

Рис. 4.4 – Стейкхолдерне середовище за групами стейкхолдерів на ПАТ «Прикарпатбуд» (розроблено автором)

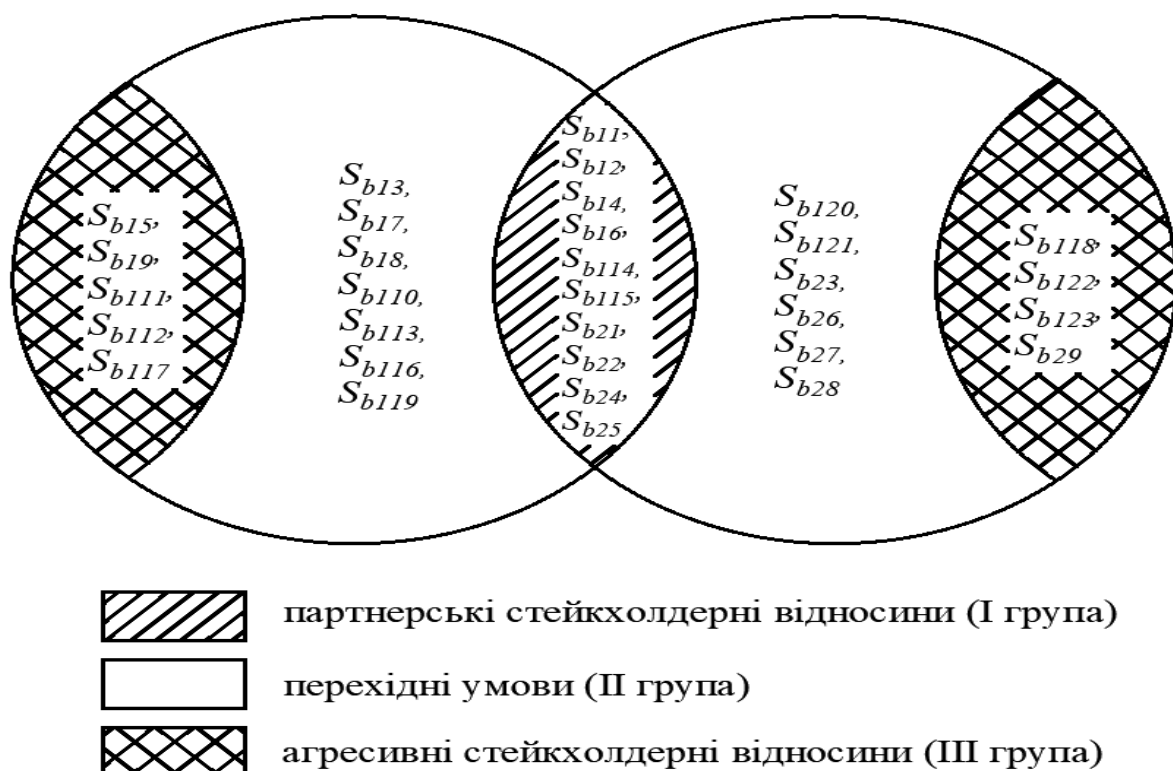

Рис. 4.5 – Стейкхолдерне середовище за групами стейкхолдерів на АТ «Трест Житлобуд-1» (розроблено автором)

Формування організаційного забезпечення спрямовано на створення стейкхолдерного середовища, яке забезпечує розвиток будівельних підприємств. У цьому контексті особливого значення має формування партнерських відносин між зацікавленими особами та розробка й удосконалення організаційної структури підприємств. Характеристика агресивного й партнерського стейкхолдерного середовища представлено в Додатку М, табл. М.1.

На основі результатів визначення агресивного й партнерського стейкхолдерного середовища будівельних підприємств, застосування теоретико-методичного підходу до оцінки інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб, вагових коефіцієнтів сформовані напрями застосування економічного й організаційного забезпечення. Слід зазначити, що у контексті формування стейкхолдерного середовища визначені перехідні умови, які відповідають 2-ій групі стейкхолдерів та створюють умови для переходу від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин. Отже, це визначені можливості для підвищення ефективності взаємодії зацікавленими особами та протидії негативним явища, що виникають під впливом агресивних стейкхолдерних відносин.

Таким чином, у результаті дослідження розроблено організаційне забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств, що дозволило сформувати організаційне підґрунтя прийняття ефективних управлінських рішень та розробки організаційно-економічного механізму взаємодії зацікавлених осіб.

4.3 Розробка організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств

Економічне та організаційне забезпечення створюють можливості для розробки й реалізації організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств. На важливість розробки та реалізації

організаційно-економічного механізму як важливого інструментарію, що впливає на розвиток підприємств вказують вчені [34, 35, 77, 78, 79, 82, 85, 86, 87, 105, 141, 172].

Базуючись на існуючих теоретико-методичних розробках, запропоновано авторське визначення організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств, який характеризується як сукупність взаємопо'язаних елементів, що визначаються економічним та організаційним забезпеченням, метою, завданнями, відповідним організаційним підрозділом розробка й реалізація якого спрямована на зростання ефективності взаємодії між зацікавленими особами для зміцнення фінансового стану будівельних підприємств.

Характеризуючи елементи організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств слід відзначити, що метою його розробки та реалізації є формування науково-обґрунтованих та практичних рекомендацій щодо зростання ефективності взаємодії між зацікавленими особами для зміцнення фінансового стану та забезпечення розвитку будівельних підприємств. Завданнями розробки та реалізації організаційно-економічного механізму управління є:

- формування економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств на основі застосування комплексу економічної інформації та теоретико-методичного підходу до оцінки рівня стейкхолдерних відносин;

- розробка та використання організаційного забезпечення взаємодії стейкхолдерів, перехід від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин;

- удосконалення системи управління будівельними підприємствами та формування відділу управління взаємодією стейкхолдерами, який базується на принципах: повноти формування та використання економічного та організаційного забезпечення; певного рівня відкритості інформації та реалізації безпекових процедур; формування та реалізації партнерських

відносин між групами стейкхолдерів; забезпечення ефективності взаємодії між зацікавленими особами; цілеспрямованості; компетентності; стимулювання; формування та розподілу повноважень і відповідальності; підпорядкованості інтересів; формування та використання корпоративної культури.

Функціями діяльності відділу управління взаємодією стейкхолдерами будівельних підприємств є:

- формування та використання реєстру зацікавлених осіб будівельних підприємств;
- створення та характеристика економічного й організаційного забезпечення взаємодією стейкхолдерів будівельних підприємств;
- реалізація можливостей застосування теоретико-методичного підходу до оцінки рівня стейкхолдерних відносин;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків між інтегральними показниками фінансового стану та рівня стейкхолдерних відносин будівельних підприємств;
- реалізація переходу від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин;
- розробка заходів підвищення ефективності взаємодії зацікавлених осіб для зміцнення фінансового стану та розвитку будівельних підприємств;
- застосування сучасних методів і моделей управління взаємодією стейкхолдерів.

Запропоновані напрями розробки та реалізації організаційно-економічного механізму управління взаємодією стейкхолдерами будівельних підприємств:

- формування організаційно-економічного забезпечення взаємодією стейкхолдерами будівельних підприємств;
- застосування результатів оцінки інтегрального показника рівня стейкхолдерних відносин;

- визначення інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств;
- застосування результатів економіко-математичного моделювання впливу інтегрального показника стейкхолдерних відносин на узагальнюючий чинник фінансового стану будівельних підприємств;
- розробка та реалізація організаційних заходів щодо формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств
- характеристика відділу управління взаємодією стейкхолдерами;
- розробка та реалізація заходів підвищення ефективності стейкхолдерних відносин;
- визначення та застосування напрямів зміцнення фінансового стану будівельних підприємств.

Розроблено організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерами будівельних підприємств (рис. 4.6).

Характеризуючи представлений механізм слід відзначити, що він формується із застосуванням економічного й організаційного забезпечення. Це важливі елементи, які забезпечують формування та реалізацію організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерами будівельних підприємств. Економічне забезпечення формує кількісну основу прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо взаємодії зацікавлених осіб. Крім того, якщо значення інтегрального показника рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств знаходиться у діапазоні від 6,01 до 10, то формується інформаційно-аналітичне забезпечення здійснення економіко-математичного моделювання впливу рівня взаємодії зацікавлених осіб на узагальнюючий критерій фінансового стану.

У випадку, якщо цей показник менше встановленого рівня, то здійснюється перегляд та трансформація існуючого стану взаємодії зацікавлених осіб і повертається на перший етап організаційно-економічного механізму.

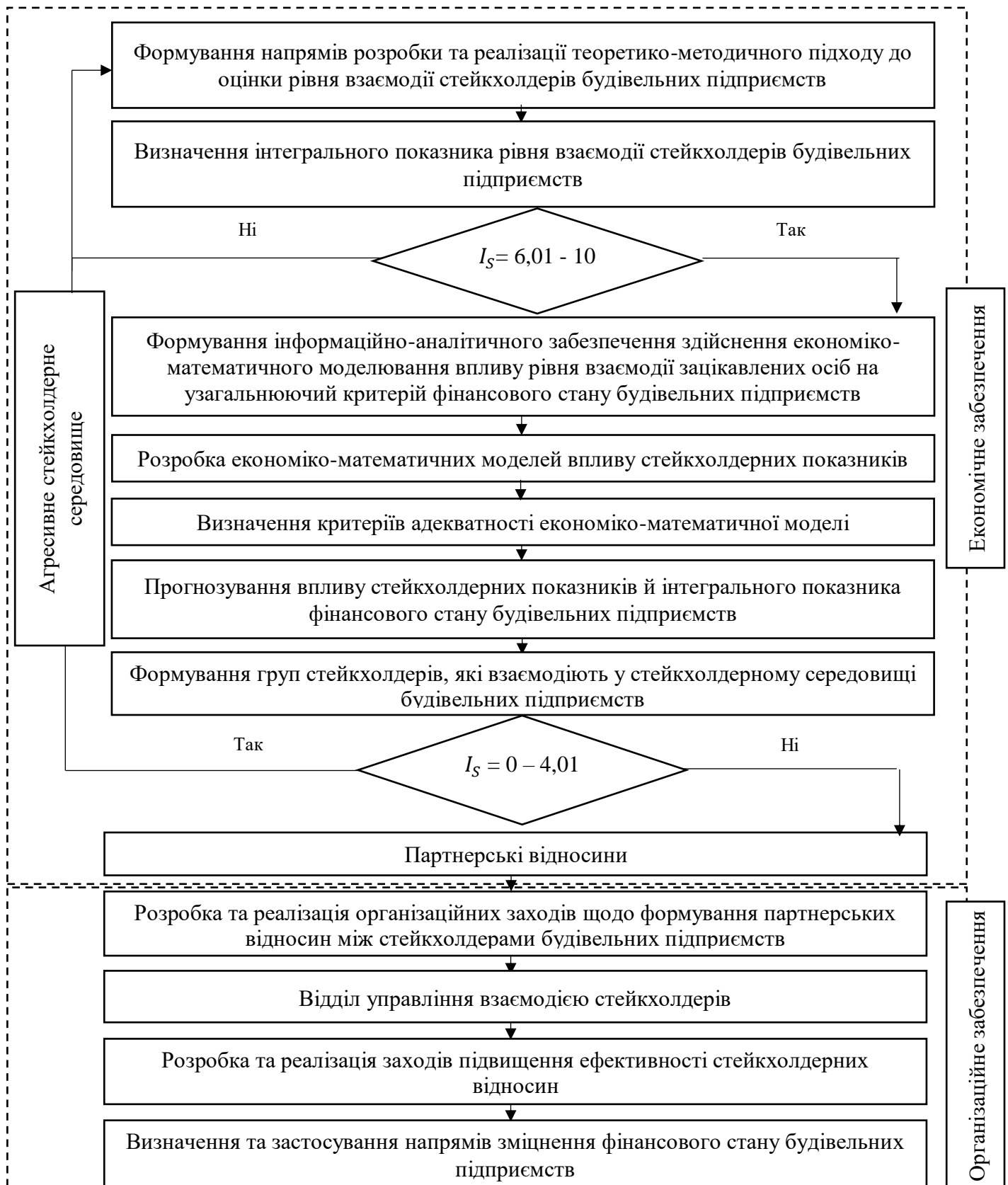

Рис. 4.6 – Організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерами будівельних підприємств (розроблено автором)

У рамках економічного забезпечення реалізується інструментарій економіко-математичного моделювання впливу стейкхолдерних показників.

У результаті моделювання здійснено прогнозування впливу стейкхолдерних показників й інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств та сформовані групи зацікавлених осіб. Запропоновані напрями функціонування організаційно-економічного механізму визначено, якщо значення інтегрального показника рівня взаємодії стейкхолдерів знаходиться у діапазоні від 0 до 4,01, то формується агресивне стейкхолдерне середовище. Це негативно впливає на взаємодію стейкхолдерів, на фінансовий стан будівельних підприємств, їх розвиток. У випадку перевищення інтегральним показником встановленого рівня, то формуються партнерські відносини між зацікавленими особами.

Організаційне забезпечення механізму формується й здійснюється на основі заходів підвищення ефективності стейкхолдерних відносин і зміцнення фінансового стану із трансформацією існуючої системи управління шляхом створення відділу управління взаємодією стейкхолдерів будівельних підприємств [50, 52, 178, 201].

Таким чином, розроблений організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерів є закритою системою, в якій формуються й реалізуються економічне й організаційне забезпечення, що дозволило побудувати підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, сформувавши основу для розвитку будівельних підприємств шляхом підвищення ефективності взаємодії із зацікавленими особами та зміцнення їх фінансового стану. У рамках організаційно-економічного механізму запропоновано здійснити перехід від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин на основі застосування сучасного економічного й управлінського інструментарію.

Впровадження результатів дисертаційної роботи представлено у відповідних актах і довідки (Додаток Н).

Висновки до розділу 4

На основі формування організаційного забезпечення стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах отримані наступні висновки та пропозиції:

1. Визначено, що формування організаційного забезпечення стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах здійснюється шляхом прогнозування змін рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств на основі застосування теоретико-методичного підходу до оцінки рівня стейкхолдерних відносин, визначених показників, економіко-математичного моделювання.

2. У результаті прогнозування встановлено, що зростання інтегрального показника рівня взаємодії стейкхолдерів призводить на більшості будівельних підприємствах до зростання узагальнюючого чинника фінансового стану. За досліджений період на всіх будівельних підприємствах спільне зростання рівня взаємодії зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб призводить до суттєвого збільшення рівня взаємодії стейкхолдерів. Визначено, що зовнішні й внутрішні стейкхолдери формують стейкхолдерну політику на будівельних підприємствах, створюють умови для її розвитку, визначають напрями взаємодії. Спільний вплив рівня взаємодії зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб на всіх будівельних підприємств створює агресивне стейкхолдерне середовище, що призводить до значного зниження їх фінансового стану. На основі економіко-математичного моделювання встановлено, для формування партнерських відносин необхідно змінити траєкторію та напрями взаємодії із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами, що призведе до синергетичного ефекту і значного зростання фінансового стану.

3. Запропоновані організаційні заходи щодо формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств, які розроблені та реалізовані через призму груп зацікавлених осіб. Групи

стейкхолдерів характеризують напрями та особливості формування стейкхолдерного середовища. На основі результатів визначення агресивного й партнерського стейкхолдерного середовища будівельних підприємств, застосування теоретико-методичного підходу до визначення інтегрального показника рівня взаємодії зацікавлених осіб, оцінки вагових коефіцієнтів сформовані напрями застосування економічного й організаційного забезпечення. У контексті формування стейкхолдерного середовища визначені перехідні умови, які відповідають 2-ій групі стейкхолдерів та створюють умови для переходу від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин. Таким чином, охарактеризовані можливості для підвищення ефективності взаємодії зацікавленими особами та протидії негативним явища, що виникають під впливом агресивних стейкхолдерних відносин.

4. Визначено, що організаційне й економічне забезпечення формують організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств. Запропоновано визначення представленого механізму як сукупності взаємопов'язаних елементів, що визначаються економічним та організаційним забезпеченням, метою, завданнями, відповідним організаційним підрозділом розробка й реалізація якого спрямована на зростання ефективності взаємодії між зацікавленими особами для зміцнення фінансового стану та забезпечення розвитку будівельних підприємств.

5. Запропоновано для розробки та реалізації організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерів сформувати відділ управління взаємодією зацікавлених осіб будівельних підприємств, який визначається функціями: формування та використання реєстру зацікавлених осіб будівельних підприємств; створення та характеристика економічного й організаційного забезпечення взаємодією стейкхолдерів будівельних підприємств; реалізація можливостей застосування теоретико-методичного підходу до оцінки рівня стейкхолдерних відносин; встановлення причинно-

наслідкових зв'язків між інтегральними показниками фінансового стану та рівня стейкхолдерних відносин будівельних підприємств; реалізація переходу від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин; розробка заходів підвищення ефективності взаємодії зацікавлених осіб для зміцнення фінансового стану та розвитку будівельних підприємств; застосування сучасних методів і моделей управління взаємодією стейкхолдерів.

6. Визначені напрями розробки та реалізації організаційно-економічного механізму управління взаємодією стейкхолдерами будівельних підприємств: формування організаційно-економічного забезпечення взаємодією стейкхолдерами будівельних підприємств; застосування результатів оцінки інтегрального показника рівня стейкхолдерних відносин; визначення інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств; застосування результатів економіко-математичного моделювання впливу інтегрального показника стейкхолдерних відносин на узагальнюючий чинник фінансового стану будівельних підприємств; розробка та реалізація організаційних заходів щодо формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств; характеристика відділу управління взаємодією стейкхолдерами; розробка та реалізація заходів підвищення ефективності стейкхолдерних відносин; визначення та застосування напрямів зміцнення фінансового стану будівельних підприємств.

7. Розроблений організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерів є закритою системою, елементами якого є економічне та організаційне забезпечення, що дозволило побудувати підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, сформувавши основу для розвитку будівельних підприємств шляхом підвищення ефективності взаємодії із зацікавленими особами та зміцнення їх фінансового стану. У рамках організаційно-економічного механізму запропоновано здійснювати перехід від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських

відносин шляхом застосування сучасного економічного й управлінського інструментарію.

Результати дослідження, що представлені у даному розділі, висвітлені у наступних публікаціях дисертанта (відповідно до списку використаних літературних джерел) [50, 52, 195, 201].

Список літературних джерел, що представлені у розділі (відповідно до списку використаних публікацій) [34, 35, 65, 77, 78, 79, 82, 85, 86, 87, 105, 113, 116, 118, 120, 122, 123, 124, 141, 172, 178].

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження вирішено актуальне науково-практичне завдання відносно формування та реалізації економічного й організаційного забезпечення взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств, що дозволило отримати наступні висновки та пропозиції:

1. Охарактеризовано та доведено, що економіко-організаційний зміст поняття «стейкхолдери будівельних підприємств» запропоновано визначати як юридичні й фізичні особи, що взаємодіють у сфері містобудування, архітектурної діяльності, проектування, моніторингу формування та використання земель забудови, здійснення будівництва, діяльність яких забезпечує зростання ефективності функціонування будівельних підприємств, що призводить до їх розвитку у довгостроковій перспективі, попереджуючи правопорушення та здійснюючи реалізацію будівельних проектів відповідно встановлених норм, застосовуючи необхідні ресурси.

2. Визначені види стейкхолдерів будівельних підприємств, які відображають зовнішні й внутрішні чинники та особливості їх функціонування і взаємодії, що дозволило сформулювати організаційне і економічне забезпечення створення та реалізації стейкхолдерних відносин, побудувати кількісну основу прийняття обґрунтованих управлінських рішень, організаційно-економічний механізм їх формування та реалізації у контексті зміцнення фінансового стану будівельних підприємств.

3. У результаті аналізу стану та трансформаційних процесів, що відбуваються у будівельній сфері, визначені неоднозначні процеси, які характеризуються уповільненням тенденцій розвитку будівельних підприємств, обсягів виробництва та реалізації будівельної продукції, зниженням виробничо-господарського потенціалу. Функціонування будівельної сфери по країнам Європейського Союзу та інших країн за досліджений період характеризується стратегічними контурами, які

визначаються: уповільненням тенденцій розвитку будівельних підприємств, згортанням кількості дозволів у будівельній сфері, забезпеченням зростання виробництва у будівельній сфері при неоднозначних тенденціях у сфері виконання будівельних робіт, зниженням рівня інформаційно-аналітичного забезпечення. У результаті оцінки показників фінансового стану будівельних підприємств свідчать про зниження результативності й ефективності їх діяльності, активне залучення позикового капіталу, зростання можливостей покриття оборотними активами зобов'язань суб'єктів господарювання.

4. На основі дослідження запропоновано інтегральний показник фінансового стану, результати оцінки якого дозволили встановити, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» та АТ «Трест Житлобуд-1» посередній рівень фінансового стану, який визначається відповідним рівнем результативності та ефективності діяльності будівельних підприємств, обсяг власного й позикового капіталів наближаються до оптимальних, зростає величина оборотного капіталу для забезпечення зобов'язань. ПрАТ «Житомирбуд», ТОВ «Інтеграл-Буд», ПАТ «Прикарпатбуд» визначаються значними можливостями щодо забезпечення зростання результативності й ефективності діяльності, формуються зрушення до використання капіталу, що впливають на їх розвиток, забезпечується ліквідність коштів. Інтегральні показники фінансового стану будівельних підприємств формує кількісну основу для прийняття управлінських рішень, що впливає на напрями та особливості стейкхолдерних відносин, їх економічне й організаційне забезпечення.

5. Розроблено теоретико-методичний підхід до оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств, який включає сукупність взаємопов'язаних етапів: формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств; визначення груп стейкхолдерів, що взаємодіють на будівельних підприємствах; формування системи показників щодо зацікавлених осіб у системі стейкхолдерних відносин; формування локальних моделей оцінки

узагальнюючих показників; визначення локальних узагальнюючих показників рівня взаємодії стейкхолдерів; розробка узагальнюючої моделі оцінки інтегрального показника рівня взаємодії стейкхолдерів; визначення вагових коефіцієнтів впливу локальних показників на рівень взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств; оцінка інтегрального показника рівня взаємодії стейкхолдерів; інтерпретація отриманих результатів.

Практичні аспекти застосування теоретико-методичного підходу дозволили встановити, що на ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій» та АТ «Трест Житлобуд-1» спостерігається найбільший рівень впливу стейкхолдерів. Проте він визначається посередніми значеннями. На інших будівельних підприємствах визначено низький або несуттєвий рівень взаємодії із зацікавленими особами.

6. Для формування економічного забезпечення взаємодії стейкхолдерів здійснюється економіко-математичне моделювання залежності інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб і узагальнюючого критерію фінансового стану будівельних підприємств. У результаті дослідження встановлена необхідність зміни підходів до забезпечення впливу між зацікавленими особами на будівельних підприємствах, формування партнерських відносин між стейкхолдерами.

Доведено, що за останні роки у сфері діяльності будівельних підприємств сформовано агресивне стейкхолдерне середовище, що характеризується зниженням рівня фінансового стану. Запропоновано змінити напрями та особливості взаємодії із внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами, зокрема на основі кількісного забезпечення, інструментарію економіко-математичного моделювання, результатів прогнозування, де показники рівня впливу зацікавлених осіб змінюємо із оберненого на прямий.

7. Сформовано організаційне забезпечення та розроблені й реалізовані організаційні заходи щодо формування партнерських відносин між стейкхолдерами будівельних підприємств. Визначені групи зацікавлених осіб, які взаємодіють у стейкхолдерному середовищі будівельних підприємств,

виокремлені агресивне й партнерське середовище. Охарактеризовані перехідні умови, які відповідають 2-ій групі стейкхолдерів та створюють умови для переходу від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин.

8. Запропоновано визначення організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств, який характеризується як сукупність взаємопов'язаних елементів, що визначаються економічним та організаційним забезпеченням, метою, завданнями, відповідним організаційним підрозділом розробка й реалізація якого спрямована на зростання ефективності взаємодії між зацікавленими особами для зміцнення фінансового стану будівельних підприємств.

Розроблено організаційно-економічний механізм взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств, який формується на основі економічного й організаційного забезпечення із застосуванням сучасного економіко-математичного та управлінського інструментарію, спрямованого на зміцнення фінансового стану і переходу від агресивного стейкхолдерного середовища до партнерських відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агропромхолдинг «Астарта-Київ». Звіт зі сталого розвитку «До духовного – через земне». 2015. 24 с.
2. Азарова І. Б. Ціннісно-орієнтований підхід в управлінні інвестиційно-будівельними проектами житлового будівництва: дис... канд. техн. наук: 05.13.22. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2015. 144 с.
3. Акофф Р. Планирование в больших экономических системах / Пер. с англ. Г. Б. Рубальского. Под ред. И. А. Ушакова. М.: Советское радио, 1972. 223 с.
4. Акофф Р., Эмери Ф. О целеустремлённых системах / Пер. с англ. под ред. И. А. Ушакова. М.: Советское радио, 1974. 272 с.
5. Алексеев С. Б., Жебокритський Є. І. Визначення поняття «ресурсний потенціал підприємства» / Економіка та підприємництво. 2014. № 2(77). С. 53–56.
6. Алькема В. Г., Ботьботенко І. В. Методика оцінки рівня економічної безпеки суб'єктів аудиторської діяльності / Глобальні та національні проблеми економіки. 2014. Вип. 2. С. 375–382.
7. Аммарі А. О. Класифікація стейкхолдерів на основі взаємних очікувань / Актуальні проблеми економіки: науковий екон. журнал. 2012. № 8. С. 150–155.
8. Аналіз стейкхолдерів. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php?file=/279123/mod_resource/content/1/Аналіз%20стейкхолдерів.pdf (дата звернення 15.05.2020).
9. Андрющенко Т. Ю. Системи управління взаємовідносинами із стейкхолдерами на поліграфічному підприємстві. Інформаційні технології в виробничо-поліграфічній галузі. Системи обробки інформації, 2012, випуск 8(106). С. 170–176. URL: [https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=\(дата звернення 04.02.2020\)](https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=(дата звернення 04.02.2020)).

10. Бас Ю. В. Концепція зацікавлених сторін у системі корпоративної соціальної відповідальності / Менеджмент і маркетинг. 2013. № 4 (32), Т. 2. С. 115–120.
11. Белоконь А. И., Маланчий С. А., Алкубалайт Т. А. Теоретические аспекты определения и взаимодействия заинтересованных групп лиц в проектах / Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. 2016. № 1 (214). С. 72–78.
12. Белоусов Д. Р., Фролов И. Э. Долгосрочный научно-технологический прогноз. Форсайт. 2008. № 3 (7). С. 54–56.
13. Белоусов К. Ю. Эволюция взглядов на роль управления заинтересованными сторонами в системе устойчивого развития компании: проблема идентификации стейкхолдеров. Проблемы современной экономики. 2013. № 4 (48). С. 418–422.
14. Белякова Е. В., Самарцева А. В. Роль стейкхолдеров в формировании региональной логистической инфраструктуры / Вестник СибГАУ. 2013. №2 (48). URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/rol-steykholderov-v-formirovanii-regionalnoy-logisticheskoy-infrastruktury> (дата звернення 24.03.2020).
15. Благоев Ю. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции. СПб.: Высшая школа менеджмента, 2011. 271 с.
16. Бойчак Т. М. Модель комплексної оцінки фінансової стійкості підприємств харчової промисловості / Науковий вісник БДФА. 2009. № 4. С. 352–357.
17. Величко В. А. Розробка заходів зростання ефективності взаємодії із стейкхолдерами будівельних підприємств / Економічний простір, 2020. № 154. С. 84–87.
18. Величко В. А. Стейкхолдери будівельних підприємств: визначення, оцінка взаємодії та напрями трансформацій: монографія. Х.: ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2020. 388 с.

19. Величко В. А. Сучасні підходи до управління взаємодією стейкхолдерами будівельних підприємств / Приазовський економічний вісник. Економіка та управління підприємствами. Класичний приватний університет, 2020. Випуск 3(20). С. 89–93. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2020/3_20_ukr/17.pdf (дата звернення 29.01.2020).
20. Веретенникова Г. Б. Дослідження зовнішнього середовища як джерела загроз економічній безпеці підприємства / Бізнесінформ. 2012. № 11. С. 182–185.
21. Верхоглядова Н. І., Кононова І. В. Оцінка впливу стейкхолдерів на управління стійкістю функціонування будівельного підприємства / Економічний простір. 2011. № 53. С. 187–197.
22. Взаємодія із зацікавленими сторонами. Холдинг «Elitist Alliance «GLOBE». URL: <http://www.heaglobe.com/stabilnij-rozvitok/napramki-dialnosti/vzaemodia-iz-zacikavlenimi-storonami> (дата звернення 02.06.2020).
23. Внутрішні стейкхолдери як конкурентний ресурс. URL: https://studme.com.ua/146110057064/menedzhment/vnutrennie_steykholdery_kak_konkurentnyu_resurs.htm (дата звернення 19.02.2020).
24. Волощук Р. В. Порівняльний аналіз підходів до визначення вагових коефіцієнтів інтегральних індексів стану складних систем / Індуктивне моделювання складних систем. 2013. випуск 5. С. 151–165.
25. Гайденко О. В., Кошкин К. В. Стейкхолдери медичних проєктів / Управління проєктами та розвиток виробництва. 2016. № 2 (58). С. 12–18.
26. Галимзянов М. Д. Методики аналізу стейкхолдерів проєкта / Молодой ученый. 2019. № 35 (273). С. 35–37. URL: <https://moluch.ru/archive/273/62188/> (дата звернення 28.03.2020).
27. Глізнуца М. Ю. Визначення складових та оцінка інноваційного потенціалу регіону / Технологічний аудит і резерви виробництва. 2016. № 3/5(29). С. 11–14.
28. Горбаль Н. І., Сухорська У. Р. Оцінювання рівня конкурентних переваг та конкурентоспроможності підприємства / Вісник Національного

університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2012. № 748. С. 126–132.

29. Грабовецький Б. Є. Основи економічного прогнозування: Навчальний посібник. Вінниця: ВФ ТАНГ, 2000. 209 с.

30. Григорук П. М. Методологічні засади побудови інтегрального показника / Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2012. № 2. Т. 2. С. 81–85.

31. Григорук П. М., Хрущ Н. А. Інтегральне оцінювання рівня та динаміки інноваційного потенціалу регіону / Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2016. № 3. С. 109–129.

32. Грицьков Є. В. Організаційно-економічне забезпечення управління інтелектуальним капіталом на будівельних підприємствах: автореф...канд. екон. наук: 08.00.04. Харків, ХНУМГ імені О.М. Бекетова, 2016. 24 с.

33. Грицьков Є. В. Теоретико-методологічні основи формування та використання корпоративної соціальної відповідальності будівельних підприємств: дис... докт. екон. наук: 08.00.04. Київ: МАУП, 2021. 694 с.

34. Грицьков Є. В. Концептуальні положення щодо визначення організаційно-економічного механізму управління інтелектуальним капіталом будівельних підприємств / Економічний аналіз. 2014. Т. 17(2). С. 10–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2014_17%282%29 (дата звернення 15.09.2020).

35. Грицьков Є. В. Характеристика організаційно-економічного механізму управління інтелектуальним капіталом будівельних підприємств / Наукові підходи до ефективного використання потенціалу економіки країни: збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук. 2015. С. 18–20.

36. Гросул В. А. Аванесова Н. Є. Концепція стейкхолдерів в системі оцінки ефективності функціонування підприємства / Вісник ЖДТУ. 2010. № 2 (52). С. 233–236.

37. Давидова Н. М. Аналіз та оцінка чинників будівельного сектору економіки за допомогою PEST-аналізу / Управління розвитком. 2013. № 118. С. 101–103. URL: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=> (дата звернення 18.10.2020).
38. Димченко О. В. Стратегія і механізм розвитку підприємств / Інтелект ХХІ. 2019. № 2. С. 30–34.
39. Димченко О. В., Бабаєв В. М., Торкатюк В. І., Шутенко Л. М., Стадник Г. В. Банкрутство підприємств будівельної галузі України: стан, проблеми і шляхи їх вирішення: монографія. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 723 с.
40. Димченко О. В., Тараруєв Ю. О., Аболхасанзад А. Інвестиційна привабливість підприємства як економічне поняття / Проблеми системного підходу в економіці: збірник наукових праць. Вип. 3(71) Част. 1. С. 206–214.
41. Економічна діагностика: конспект лекцій / Укладач І.Б. Дегтярьова. Суми: Сумський державний університет. 2012. 112 с.
42. Жегус О. В. Ключові стейкхолдери закладів вищої освіти на галузевому рівні. Економіка та управління підприємствами. Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. Випуск 4. 2018. С. 170–177. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/15_2018/29.pdf (дата звернення 18.02.2020).
43. Железко Б. А., Синявська О. А. Методи оцінки ефективності інтелектуальних компонентів системи підтримки прийняття рішень / Наукові праці Білоруського державного економічного університету. М-во освіти Респ. Беларусь, УО «Білоруський держ. екон. ун-т». Мінск: БГЕУ, 2010. С. 139–144.
44. Зарецкий А., Иванова Т. Корпоративная социальная ответственность: мировая и отечественная практика: учебное пособие. Минск: КНОРУС, 2016. 292 с.

45. Земельний кодекс України. Документ 2768-III. Редакція від 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення 07.07.2020).

46. Зильберштейн О. Б., Невструев К. В., Семенюк Д. Д., Шкляр Т. Л., Юрковский А. В. Анализ стейкхолдеров на примере российских предприятий / Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ». 2016. № 8–3.

47. Зінченко А. Г., Саприкіна М. А. Соціальна відповідальність в Україні: погляди різних стейкхолдерів. К.: Регіональний аспект, 2008. 60 с.

48. Зубарев Д. В. Вплив стейкхолдерних відносин на функціонування та розвиток будівельних підприємств / Економіка, фінанси та управління: аспекти інноваційного розвитку: Матеріали науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 26-29 лютого 2021 р.). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2021. С. 92–93.

49. Зубарев Д. В. Зміцнення фінансового стану будівельних підприємств на основі зростання ефективності стейкхолдерських відносин / Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Заклад вищої освіти «Міжнародний Університет бізнесу і права». Видавничий дім «Гельветика», 2021. Випуск 2. С. 77–81.

50. Зубарев Д. В. Формування партнерських стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах: організаційні заходи. Підприємництво та бізнес-адміністрування: сучасні тренди: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Харків, 01 – 28 лютого 2021 р. / редкол.: П. Т. Бубенко, О. Ю. Палант, С. Ю. Юр'єва. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. С. 303–304.

51. Зубарев Д. В., Грицьков Є. В. Фактори, що впливають на формування соціальної корпоративної відповідальності будівельних підприємств / IV International scientific and practical conference «Perspectives of world science and education». Osaka, 2019. С. 320–325.

52. Зубарев Д. М., Мамонов К. А., Величко В. А., Грицьков Є. В., Троян В. І. Формування партнерських стейкхолдерних відносин на

будівельних підприємствах: організаційно-економічні аспекти / Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2021. № 2. С. 362–373.

53. Зубарєв Д. В., Величко В. А., Грицьков Є. В. Соціальна корпоративна відповідальність у системі взаємодії зі стейкхолдерами будівельних підприємств / Підприємництво та інновації. Видавничий дім «Гельветика», 2019. Випуск 9. С. 70–76.

54. Ивашковская И. В. Стейкхолдерский подход к управлению, ориентированному на приращение стоимости компании / Корпоративные финансы. 2012. № 1 (21). С. 14–23.

55. Індеси капітальних інвестицій за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України. 2016. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 05.04.2020).

56. Кабальська Б. В. Методологічні аспекти комплексної оцінки конкурентоспроможності підприємства / Наука й економіка. 2013. Вип. 2. С. 129–134.

57. Кадикова І. М., Ларіна С. О., Чумаченко І. В. Метод визначення очікувань зацікавлених сторін і їх коригування при стратегічному управлінні програмою проектів. Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості. 2019. № 1 (7). С. 51–58. URL: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=> (дата звернення 23.01.2020).

58. Кадыкова И. Н., Чумаченко И. В. Управление ожиданиями заинтересованных сторон для обеспечения жизнеспособности продукта проекта информатизации / Управління розвитком складних систем. 2014. № 19. С. 34–38.

59. Каплан Р., Нортон Д. Организация, ориентированная на стратегию. Как в новой бизнес-среде преуспевают организации, применяющие Сбалансированную систему показателей / пер. с англ. М.: Олимп–Бизнес, 2004. 392 с.

60. Каплан Р., Нортон Д. Стратегические карты. Трансформация нематериальных активов в материальные результаты / пер. с англ. М.: Олимп–Бизнес, 2005. 482 с.
61. Кваша Т. К., Волощук Р. В. Підходи до інтегрального оцінювання стану економічної безпеки як складної системи. НТІ, 2015. № 3. С. 31–41. URL: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=> (дата звернення 11.11.2020).
62. Керівництво із соціальної відповідальності ISO/DIS 26000/ Міжнародна організація стандартизації Guidance on social responsibility. URL: <http://www.isotc.iso.org> (дата звернення 20.03.2020).
63. Кирнос В. М. Организация строительства. Днепропетровск: Пороги, 2005. 309 с.
64. Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України. 2016. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 03.06.2020).
65. Кодекс законів про працю України. Документ 322-08. Редакція від 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 28.08.2020).
66. Корпоративная социальная ответственность: учебник / коллектив авторов; под. ред. И. Беляевой, М. Эскиндарова. Минск: КНОРУС, 2016. 320 с.
67. Котлер Ф., Ли Н. Корпоративная социальная ответственность: Как сделать как можно больше добра для вашей компании и общества / пер. с англ. С. Яринич. К.: Стандарт, 2005. 302 с.
68. Кравченко В. О. Кадрова безпека – основа економічної безпеки підприємства. URL: <https://www.dspace.oneu.edu.ua> (дата звернення 15.02.2020).
69. Кравченко О. Роль стейкхолдерів для створення ефективної системи зовнішніх комунікацій організацій сфери масового спорту та спорту для всіх. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. № 4. 2014. С. 107–

110. URL:
<https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiN8bfCqJnrAhW-> (дата звернення 10.04.2020).
70. Кулікова Л. В. Сучасні тенденції розвитку будівельних підприємств. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. №8. 2017. С. 52–55. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2017/12.pdf (дата звернення 19.03.2020).
71. Лебедев І. В. Корпоративна соціальна відповідальність як передумова сталого розвитку / Вісник Донецького університету: Серія В: Економіка і право. 2011. №2. С. 114.
72. Левченко Н. М. Стейкхолдер-аналіз як інструмент ефективного управління проектами в умовах інтеграції України до європейського та світового бізнес-простору. URL:
http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/4899/1/Levchenko_Steakhouse.pdf
(дата звернення 17.06.2020).
73. Левченко О. М., Ткачук О. В. Методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу регіонів в контексті формування інноваційно-інтегрованих структур / Наукові праці центрально українського національного технічного університету. Економічні науки. 2017. № 31. С. 28–38.
74. Логиновский О. В., Гельруд Я. Д. Информационно-аналитическая система управления проектами на базе использования комплекса математических моделей функционирования стейкхолдеров / Вестник ЮУрГУ. Серия «Компьютерные технологии, управление, радиоэлектроника». 2015. Т. 15. № 3. С. 133–141.
75. Ломазов А. В. Стейкхолдер-анализ инновационных агропроектов / Fundamental Research. 2017. № 9. С. 200–205.
76. Макарова Г. С. Оцінка економічного потенціалу підприємств будівельної галузі України / Інноваційна економіка. 2012. № 31. С. 159–164.
77. Мамонов К. А. Організаційно-економічний механізм управління стейкхолдерами будівельних компаній: розробка, особливості впровадження,

інформаційний захист / Комунальне господарство міст. Харків: Харківська національна академія міського господарства, 2011. вип. 100. С. 227–234.

78. Мамонов К. А. Організаційно-економічний механізм управління стейкхолдерами будівельних компаній: сутність, структура й інформаційний захист / Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. Х.: Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» 2011. №2 (14). С. 75–86.

79. Мамонов К. А. Розробка механізму управління капіталом будівельних підприємств / Коммунальное хозяйство городов: К.: Техніка, 2003. Вип. 50. С. 130–136.

80. Мамонов К. А. Стейкхолдерна стратегія вартісно-орієнтованого управління капіталом бренду будівельних корпоративних підприємств: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.04.. Х.: Харківська національна академія міського господарства. 2013. 40 с.

81. Мамонов К. А., Величко В. А. Розробка підходу інтегральної оцінки формування та використання бренду будівельного підприємства. Територіальний розвиток у системі земельного адміністрування регіонів: монографія. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ФОП Панов А. М., 2020. С. 276–282.

82. Мамонов К. А., Величко В. А. Формування та використання структурно логічної моделі формування та реалізації стейкхолдерно-орієнтованої стратегії управління будівельними підприємствами / International scientific–practical conference «Perspective directions for the development of science and practice». Athens, 2020. С. 219–220.

83. Мамонов К. А., Пруненко Д. О. Оцінка конкурентоспроможності будівельних підприємств: теоретичні аспекти Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. Том 27. № 3. С. 199–203.

84. Мамонов К. А., Пруненко Д. О. Характеристика напрямів формування капітальних інвестицій для забезпечення ефективності використання інтелектуального капіталу будівельного підприємства / Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Економіка. 2017. Вип. 1 (49). Том 1. Ужгород. С. 183–187.
85. Мамонов К. А., Таркін О. В. Організаційно-методичний механізм оцінки об'єктів нерухомого майна: особливості використання ГІС-технологій / Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої міжнародному дню геоінформаційних систем (19 листопада 2015 р.). Харків. нац. ун.-т міск. госп. Х. : ХНУМГ, 2015. С. 50–52.
86. Мамонов К. А., Угоднікова О. І. Організаційно-економічний механізм управління формуванням і використанням економічного потенціалу будівельного підприємства / Коммунальное хозяйство городов: К.: Техніка, 2010. вип. 92. С. 253–258.
87. Мандзюк О. М. Сутність та особливості організаційно-економічного механізму трансформації відносин власності / Вісник національного університету водного господарства та природокористування. 2011. № 2. С. 139–144.
88. Мартиненко О. С. Методи моніторингу вимог проектів та програм з урахуванням ресурсних обмежень: дис.. д-ра філософії. Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Харків, 2019. 193 с.
89. Матвеев А. Корпоративная социальная ответственность как фактор устойчивости предприятия: монография. М.: АП «Наука и образование», 2011. 205 с.
90. Мир управления проектами. Основы, методы, организация, применение / Пер. с англ. под ред. Х. Решке, Х.Шелле. Общ. ред. пер., доп. к рус. изд. и предисл. В.В. Познякова. М.: Аланс, 1994. 303 с.

91. Мирошниченко Ю. О., Бондар А. В. Модель взаємодії стейкхолдерів у реальному секторі економіки України в контексті КСВ / Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. 2018. Вип. 5. С. 71–74.
92. Мінц О. Ю., Комишнікова Е. В. Метод аналізу рівня пріоритетності стейкхолдерів промислових підприємств / Економіка та управління підприємствами. Приазовський економічний вісник. Класичний приватний університет. 2019. Випуск 5(16). С. 170–174.
93. Мірошник М. В., Науменко І. В., Мандич О. В. Інтегральна оцінка забезпечення ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств / Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Економічні науки. 2016. № 5. С. 256–260.
94. Момот Т. В., Філатова І. О., Конопліна О. О. Стейкхолдер-орієнтований підхід до забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств: теоретико-методичні засади впровадження. Економічна теорія та історія економічної думки. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 8. С. 36–44. URL: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=> (дата звернення 15.02.2020).
95. Назаренко А. С. Визначення значимості груп зацікавлених сторін та запитів для аеропортів. URL: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewjjuo->. (дата звернення 30.03.2020).
96. Науменко І. В., Науменко А. О., Мандич О. В. Інтегральна оцінка забезпечення ефективності використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств / Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Економічні науки. 2016. № 5. С. 256–260.
97. Николюк О. М. Методологічні аспекти оцінювання конкурентоспроможності підприємств / Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. 2011. № 2(2). С. 61–72.

98. Нили Э., Адамс К., Кеннерли М. Призма эффективности. Карта сбалансированных показателей для измерения успеха в бизнесе и управления им / пер. с англ. Днепропетровск: Баланс-Клуб, 2003. 400 с.
99. Нильс-Горан О., Рой Ж., Веттер М. Сбалансированная система показателей: практ. рук-во по использованию / пер. с англ. М.: Издательский дом «Вильямс», 2006. 304 с.
100. Новикова І. В. Методичні підходи до формування системи управління персоналом будівельних підприємств / Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. праць. К.: КНУБА, 2017. Вип. 35. Ч. 2. С. 73–82.
101. Новикова І. В. Управління ризиками будівельних підприємств в сучасних умовах / Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: зб. наук. праць. К.: КНУБА, 2018. Вип. 36. Ч. 2. С. 135–144.
102. Озоль С. А. Работа с поставщиками: стратегия отношений / Управление компанией. 2008. № 3. С. 45–53.
103. Олексів І. Б. Групи економічного впливу та методи узгодження їх інтересів в системі управління підприємством: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.04. Львів, 2014. 41 с.
104. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 18.08.2020).
105. Паламарчук О. М. Сутність та формування організаційно-економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства / Економічний вісник університету. 2011. Вип. 17/2. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_2/Palamarchuk.pdf (дата звернення 23.09.2020).
106. Панчишин С. М., Гринькевич О. С. Поняттєвий апарат інституційного аналізу конкурентоспроможності системи вищої освіти. Економіка розвитку. 2017. № 1(81). С. 50–58.

107. Перетятко А. Ю. Підвищення ефективності управління будівельним підприємством в умовах ринкової нестабільності: дис... канд. екон. наук: 08.07.03 економіка будівництва. Харків, 2005. 217 с.
108. Петрищенко Н. А. Аналіз стану будівельної діяльності у регіонах України / Економіка: реалії часу. 2015. № 4 (20). С. 192–197.
109. План взаємодії із стейкхолдерами агропромхолдинга Астарта-Київ. URL: <https://astartaholding.com/files/uploads/331b0c2a2d3bccea5a8bc74df05c9754.pdf> (дата звернення 01.03.2020).
110. Подходы к взаимодействию с заинтересованными сторонами. URL: <http://ar2016.niaep.ru/ru/stakeholder-engagement> (дата звернення 20.02.2020).
111. Потрашкова Л. В. Влияние партнерских отношений на потенциал предприятия / Механізм регулювання економіки. 2008. № 4. Т. 1. С. 188–193.
112. Потрашкова Л. В., Андрющенко Т. Ю. Комп'ютерна підтримка управління партнерськими відносинами підприємств / Системи обробки інформації. Збірник наукових праць. Х.: Вид-во ХУПС ім. І. Кожедуба, 2011. Вип. 7 (97). С. 164–165.
113. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України. Документ 2258-VIII. Редакція від 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 15.10.2020).
114. Про архітектурну діяльність. Закон України. Документ 687-XIV. Редакція від 01.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text> (дата звернення 15.10.2020).
115. Про будівельні норми. Закон України. Документ 1704-VI. Редакція від 19.10.2019. URL: (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1704-17#Text> (дата звернення 15.10.2020)).
116. Про громадські об'єднання. Закон України. Документ 4572-VI. Редакція від 28.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення 15.10.2020).

117. Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності. Закон України. Документ 208/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208/94-вр#Text> (дата звернення 16.10.2020).

118. Про інвестиційну діяльність. Закон України. Документ 1560-XII. Редакція від 20.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення 15.10.2020).

119. Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду. Закон України. Документ 525-V. Редакція від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/525-16#Text> (дата звернення 16.10.2020).

120. Про наукову і науково-технічну діяльність. Закон України. Документ 848-VIII. Редакція від 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення 15.10.2020).

121. Про основи містобудування. Закон України. Документ 2780-XII. Редакція від 10.06.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text> (дата звернення 16.10.2020).

122. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні. Закон України. Документ 2939-XII. Редакція від 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (дата звернення 15.10.2020).

123. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності. Закон України. Документ 1045-XIV. Редакція від 25.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text> (дата звернення 16.10.2020).

124. Про пресу та інші засоби масової інформації. Закон Союзу Радянських соціалістичних республік. Документ v1552400-90. Введення в дію від 01.08.1990. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1552400-90#Text> (дата звернення 15.10.2020).

125. Про затвердження Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України. Постанова Кабінету міністрів України від 11 травня 2011 р. № 560. Документ 560-2011-п. Редакція від 28.02.2019.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2011-п#Text> (дата звернення 16.10.2020).

126. Про регулювання містобудівної діяльності. Закон України Документ 3038-VI. Редакція ід 01.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення 14.10.2020).

127. Про містобудівний кадастр. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. № 559. Документ 559-2011-п. Редакція від 24.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2011-п#Text> (дата звернення 20.03.2020).

128. Пруненко Д. О. Розробка методологічного підходу до оцінки формування та використання інтелектуального капіталу будівельних підприємств / Науковий вісник ужгородського університету: збірн. наук. праць. Серія: Економіка. Ужгород. 2017. Вип. 2 (50). С. 212–217.

129. Пруненко Д. О., Грицьков Є. В., Алиреза Аболхасанзад. Аналіз теоретико-методичних положень до оцінки інвестиційної привабливості підприємств / Економічний аналіз: збірник наукових праць. Тернопіль. 2018. Том 28. №. 1. С. 18–22.

130. Рассел Д., Кон Р. Теория стейкхолдеров. «Книга по требованию», 2013. 96 с.

131. Рахманова М. С. Разработка методов инновационного стратегического анализа ВУЗа на основе теории заинтересованных сторон: автореф. дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05. Владивостокский государственный университет экономики и сервиса. Владивосток, 2009. 28 с.

132. Рахманова М. С., Солодухин К. С. Инновационный стратегический анализ вуза на основе теории заинтересованных сторон. Владивосток: Изд-во ВГУЭС. 2010. 174 с.

133. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: монографія. Львів: ЛБІ НБУ, 2004. 195 с.

134. Рибак А. І., Азарова І. Б. Аналіз стейкхолдерів проекту з використанням експертних оцінок. Збірник наукових праць / Вісник ЛДУ

БЖД. 2015. № 12. С. 44–49. URL: https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/3_nauka/visnyky/visnyk/12/12_9.pdf (дата звернення 27.01.2020).

135. Ромасько В. О. Державний контроль у сфері будівництва: адміністративно-правові засади: автор. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2010. 36 с.

136. Руководство к Своду знаний по управлению проектами. 5-е изд. Project Management Institute. М.: Олимп-бизнес, 2014. 586 с.

137. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий. 278 с. URL: <http://pqm-online.com/assets/files/lib/books/saaty.pdf> (дата звернення 10.11.2020).

138. Саприкіна М., Каба Д. Діалог зі стейкхолдерами: рекомендації компаніям. К.: ТОВ «Фарбований лист», 2011. 475 с.

139. Селандер Й. Стейкхолдер-менеджмент: управління заінтересованими групами / Менеджер по персоналу. 2008. № 3. URL: <http://hrliga.com/index.php?module=profession&op=view&id=844> (дата звернення 20.05.2020).

140. Семенов С. В трех проекциях и в разрезе ... / Бизнес, 2003. № 30. С. 26.

141. Слободян Н. Я. Теоретичні засади організаційно-економічного механізму функціонування підприємств. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4484/1/THEORETICAL%20ASPECTS.pdf> (дата звернення 19.08.2020).

142. Смачило В. В., Войтова Н. О. Визначення стейкхоллерів будівельного підприємства. «Молодий вчений». № 5.1 (57.1), травень, 2018 р., С. 68–73.

143. Смачило В. В., Головка-Марченко І. С. Аналіз стану будівництва в Україні / Молодий вчений. 2014. № 10(13). С. 19–22.

144. Смачило В. В., Калініченко Л. Л., Попович Д. В., Авдієвська О. В. Процедура формування комунікативної політики підприємства зі

стейкхолдерами / Економіка, управління та адміністрування. 2020. №2. С. 7–14.

145. Смачило В. В., Колмакова О. М., Коломієць Ю. В. Процедура аналізу стейкхолдерів підприємства / Економіка та суспільство, 2017. вип. №12. С. 348–353.

146. Смачило В. В., Халіна В. Ю., Кильницька Є. В. Development of the social entrepreneurship in Ukraine as an innovative form of the business / Маркетинг і менеджмент інновацій, 2018. №1. С. 235–246. URL: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2018_1_235_246.pdf (дата звернення 24.02.2020).

147. Смачило В. В., Шуміло О. С., Халіна В. Ю. Аналіз стану персоналу в сфері будівництва. Інфраструктура ринку. 2020. Випуск 41. С. 150–156.

148. Солодухин К. С. Разработка методологии стратегического управления основе теории заинтересованных сторон: автореф. дис. ... д-ра экон. наук: 08.00.05. Владивостокский государственный университет экономики и сервиса. М.: 2011. 38 с.

149. Спірідонова К. Аналіз витрат підприємств будівельної галузі / Економічний аналіз. 2011. №8. С. 184–187.

150. Стандарт взаимодействия с заинтересованными сторонами AA1000SES. URL: <http://www.accountability21.net/uploadedFiles/publications/SES%20Exposure%20Draft%20-%20FullPDF.pdf> (дата звернення 06.03.2020).

151. Стрелков О. Розвиток підприємства через урахування інтересів стейкхолдерів / Схід: Економічні науки. 2016. №6 (146). С. 49–55.

152. Татар М. С. Дослідження процесу розвитку ресурсного потенціалу будівельних підприємств України в умовах активізації факторів зовнішнього середовища. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 6, частина 3, 2016. 81 – 86. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10977/1/ДОСЛІДЖЕННЯ%20ПР>

ОБЛЕМ%20РОЗВИТКУ%20РЕСУРСНОГО%20ПОТЕНЦІАЛУ%20БУДІВЕЛ
БНИХ%20ПІДПРИЄМСТВ%20УКРАЇНИ.pdf (дата звернення 25.04.2020).

153. Фурта С. Д., Соломатина Т. Б. Карта заинтересованных сторон – инструмент анализа окружения бизнеса / Научный и общественно-просветительский журнал «Инициативы XXI века». 2010. № 1. С. 22–27.

154. Хуснутдинов Р. А. Формирование стратегии заключения договоров подряда строительного предприятия / Экономика строительства, 2003. № 6. С. 32.

155. Шевченко І. Ю. Методичні засади оцінювання конкурентоспроможності автомобілебудівних підприємств у контексті формування державної стратегії розвитку автомобілебудування / Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2018. № 4 (125). С. 49–61.

156. Шкроміда М. Я. Стейкхолдери як основні фактори впливу на економічний потенціал підприємства: необхідність їх обліку та аналізу / Вісник Прикарпатського університету. Економіка. 2014. Випуск X. С. 83–87.

157. Шматько Н. М. Закономірності здійснення організаційних трансформацій структури управління підприємством / Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2017. Випуск 25. Частина 2. Херсон. С. 37–40.

158. Шматько Н. М., Корнєєв М. В. Оцінка ефективності структурних трансформацій в процесі організаційного розвитку підприємства / Ефективна економіка. 2018. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7222>.

159. Экономика строительства. В. И. Беспалов, О. Ю. Богатырева, В. В. Бузырев и др. / под ред. Ю. Ф. Симионова. Ростов на Дону: Феникс, 2009. 378 с.

160. Blindheim B. T. Institutional Models of Corporate Social Responsibility: A Proposed Refinement of the Explicit-Implicit Framework. *Business & Society*, 2015. Vol. 54(1). pp. 52–88.

161. D'Anselmi P. Values and Stakeholders in an Era of Social Responsibility. Free Press, New York, 2011. p. 27.
162. Dearden J. Measuring profit center managers / Harvard Business Review. September – October 1987. Vol. 65. P. 84–88.
163. Donaldson T., Preston L. The Stakeholder Theory of the Corporation: Concepts, Evidence, and Implications, Academy of Management Review, 1997. № 1, pp. 65–66.
164. Dymchenko O. V., Rudachenko O. A., Guryanova L. S., Gvozdytskyi V. S. Models of forecasting in the mechanism of early informing and prevention of financial crises in corporate systems Financial and credit activity: problems of theory and practice, 2018. Vol. 3. (№26). PP. 303–312.
165. Dymchenko E. V., Mamonov K. A., Grytskov E. V., Velychko V. A. Integrated approach for assessing the level of stakeholder interaction on construction enterprises. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. EpSBS. 2021. PP. 1054–1063
166. Eden C. Making Strategy: The Journey of Strategic Management. London: Sage Publications, 1998.
167. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (дата звернення 25.09.2020).
168. Fassin Y.A. Dynamic perspective in Freeman's stakeholder model. Journal of business ethics. 2010. № 96 (suppl. 1). P. 39–49.
169. Fassin Y. The stakeholder model refined. Journal of business ethics. 2009. № 84(1). P. 113–135.
170. Freeman R. Edward Strategic management: a stakeholder approach, Pitman.1984. 279 p.
171. Griffin J. J., Prakash A. Corporate Responsibility: Initiatives and Mechanisms. Business Society, 2014. Vol. 53(4). pp. 465–482.
172. Grytskov E. V. Organizational-economic mechanism of management of intellectual capital on construction enterprises: trends of formation and implementation / Молодий вчений. 2015. № 12. P. 34–43.

173. Hult G. T. M., Mena J. A., Ferrell O. C., Ferrell L. Stakeholder marketing: a definition and conceptual framework. *AMS Review*, 2011. №. 1, pp. 44–65.
174. Kochan T. A., Rubinstein T. A. Toward a Stakeholder theory of the firm: the Saturn partnership / *Organization Science*. 2000. Vol. 11, № 4. Pp. 367–386.
175. Mainardes E. W., Alves H., Raposo M. An Exploratory Research on the Stakeholders of a University. *Journal of Management and Strategy*. 2010. Vol. 1. № 1. P. 66–88. URL: <http://dx.doi.org/10.5430/jms.v1n1p76> (дата звернення 14.01.2020).
176. Mamonov K., Grytskov E., Velychko V. Determining the factors of formation and use corporate social responsibility of construction companies / *The scientific heritage. Economic sciences*. 2020. № 50. P. 4. p. 3 – 5.
177. Mamonov K., Grytskov E., Velychko V., Zubarev D. Econometric modeling of the level of stakeholder interaction at construction enterprises / *Український метрологічний журнал. Економічні аспекти метрології та економетрика*, 2020. № 2. Х.: НЦЦ «Інститут метрології». С. 72 – 77.
178. Mamonov K., Prunencko D., Velychko V., Grytskov E., Achckasov A. Stakeholder-oriented enterprise management model enterprises / *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2020, № 4. С. 396–410.
179. Mendelow A. Stakeholder Mapping / *Proceedings of the 2nd International Conference on Information Systems*. Cambridge, MA. 1991. pp.18–23.
180. Mitchell R. K., Agle B. R., Wood D. J. Toward a theory of stakeholder identification and salience: defining the principle of who and what really counts / *Academy of Management Review*. 1997. Vol. 22. №. 4. pp. 853–888.
181. Novytkova I. V. The monitoring system of building competitiveness of enterprises in the technological changes / *Topical questions of contemporary science – Aspect Publishing*, Taunton, MA, United States of America, 2017. Pp. 156–162.

182. Novykova I. V., Apostol M. V., Fedun I. L., Cherkasov A. V. Methodical bases of Formation of Tasks and Development of Risk-oriented Strategy of Development of the Enterprises in the Conditions of Internationalization and Economic Globalization / *Dynamical and Control Systems (JARDCS)*. 2020. Volume 12. Issue 7. PP. 405–411.
183. OGC, *Managing Successful Programmes*. London: TSO, 2007. 51 p.
184. Pfeffer J., Salancik G. *The external control of organization*. N.Y.: Harper&Row, 1978. 257 c.
185. Post J. E., Preston L. E., Sachs S. *Redefining the Corporation: Stakeholder Management and Organization Wealth*. Stanford: Stanford University Press. 2002. 320 p.
186. Rausch Alexandra, Nidzara Osmanagić Bedenik, Irene Fafaliou, Davor Labas, Malgorzata Porada-Rochon. *Controlling and Sustainability: Empirical Evidence from Europe / Zagreb International Review of Economics & Business*, 2013. Vol. 16. № 1. pp. 37–63.
187. Rowley T. *Moving beyond dyadic ties: a network theory of stakeholder influences*. *Academy of Management Review*, 1997. № 22 (4). PP. 887–910.
188. Shmatko N. M., Hutsaliuk O. M, Yaroshevska O. V., Kulko-Labyntseva I. V., Navolokina A. S. *Stakeholder approach to selecting enterprise-bank interaction strategies / Problems and Perspectives in Management*, 2020. Volume 18. Issue №3. PP. 42–55.
189. *Stakeholder Analysis*. URL: <http://www.stakeholdermap.com/stakeholder-analysis.html> (дата звернення 25.01.2020).
190. Zubarev D., Grytskov E. *Assessment of the state and directions of investment in the construction industry / V International scientific and practical conference «Priority directions of science development»*. Lviv, 2020. C. 466–467.
191. Zubarev D., Grytskov E. *Factors of the functioning of the construction industry in modern business conditions / VI International scientific and practical conference «Dynamics of the development of world science»*. Vancouver, 2020. C. 86–88.

192. Zubarev D., Grytskov E. Identification of the factors of influence of corporate social responsibility of construction companies on the formation and implementation of stakeholder relations. Scientific research of the XXI century. Volume 2: collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California: GS publishing service, 2021. P. 91–96.
193. Zubarev D., Grytskov E. International experience of interaction among stakeholders of construction enterprises / III International scientific and practical conference «Science, society, education: topical issues and development prospects». Kharkiv, 2020. С. 332–334.
194. Zubarev D., Grytskov E. The current state and direction of transformations taking place in the construction industry / II International scientific and practical conference «Eurasian scientific congress». Barcelona, 2020. С. 423–425.
195. Zubarev D.V., Mamonov K. A. Features of functioning of construction enterprises in modern conditions: stakeholder aspect / Тренди та тенденції розвитку будівельної галузі: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 18 – 19 листопада 2020 р. Харків: ХНУМГ, 2020. С. 131–133.
196. Zubarev D., Mamonov K., Velychko V., Grytskov E. Econometric modeling of the level of stakeholder interaction at construction enterprises / Український метрологічний журнал. Економічні аспекти метрології та економетрика, 2020. № 2. С. 72–77.
197. Zubarev D., Mamonov K., Velychko V., Grytskov E. Features of stakeholder relations at construction enterprises / International independent scientific journal, 2020. №. 19. Vol. 2. pp. 16–19.
198. Zubarev D., Mamonov K., Velychko V., Grytskov E., Troyan V. The formation and use of the construction enterprise brand to ensure interaction with stakeholders / Danish Scientific Journal, 2020. №39. Vol. 2. pp. 33–35.
199. Zubarev D.V., Mamonov K., Wingming Wen, Chang Liu, Troyan V.I., Grytskov E.V., Fuchen Bai. Geoeconomics of China coastal regions: theoretical and

methodological platform / International economical forum (China). This article is supported by the Major project of innovation and strengthening school project of Guangdong Provincial Department of Education, 2020. pp. 251–269.

200. Zubarev D., Velychko V., Grytskov E. Application of methods of economic and mathematical modeling in the system of stakeholder relations and the formation and implementation of social corporate responsibility of construction enterprises / Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». Одеса, 2020. Випуск 40. С. 139–143.

201. Zubarev D., Velychko V., Grytskov E. Directions for the development of a stakeholder-oriented strategy for managing construction enterprises: domestic and international experience / Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст». Серія: економічні науки. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. Вип. 155. С. 2–7.

202. Zubarev D., Velychko V., Grytskov E. Stakeholders of construction enterprises: areas and features of interaction / Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ». Видавничий дім «Гельветика», 2020. №1. С. 108–113.

Додатки

Додаток А

Характеристика нормативно-правового забезпечення щодо визначення стейкхолдерів будівельних підприємств

Таблиця А.1

Характеристика нормативно-правового забезпечення щодо визначення стейкхолдерів будівельних підприємств (узагальнено автором)

Назва нормативно-правового забезпечення	Основні положення
1	2
Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»	<p>Визначені напрями, за якими здійснюється взаємодія стейкхолдерів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) прогнозування розвитку територій; 2) забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій; 3) обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням; 4) взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови територій; 5) визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів; 6) встановлення режиму забудови територій, на яких передбачено провадження містобудівної діяльності; 7) розроблення містобудівної та проектної документації, будівництво об'єктів; 8) реконструкцію існуючої забудови та територій; 9) збереження, створення та відновлення рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих територій та об'єктів, ландшафтів, лісів, парків, скверів, окремих зелених насаджень; 10) створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури; 11) створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення; 12) проведення моніторингу забудови; 13) ведення містобудівного кадастру; 14) здійснення контролю у сфері містобудування. <p>Управління у сфері містобудівної діяльності здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органами державного архітектурно-будівельного контролю, іншими уповноваженими органами містобудування та архітектури, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування.</p> <p>До органів державного архітектурно-будівельного контролю належать:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) структурні підрозділи з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій; 2) виконавчі органи з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад. <p>Органом державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду.</p> <p>Управління у сфері містобудівної діяльності та архітектурно-будівельного</p>

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>контролю здійснюється шляхом:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) планування територій на державному, регіональному та місцевому рівнях; 2) моніторингу стану розроблення та реалізації містобудівної документації на всіх рівнях; 3) визначення державних інтересів для їх врахування під час розроблення містобудівної документації; 4) проведення ліцензування і професійної атестації; 5) розроблення і затвердження будівельних норм, державних стандартів і правил, запровадження одночасної дії міжнародних кодів та стандартів; 6) контролю за дотриманням законодавства у сфері містобудівної діяльності, вимог будівельних норм, державних стандартів і правил, положень містобудівної документації всіх рівнів, вихідних даних для проектування об'єктів містобудування (далі - вихідні дані), проектної документації; 7) надання (отримання, реєстрації), відмови у видачі чи анулювання (скасування) документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів (крім анулювання (скасування) документів, що засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів). <p>Планування територій здійснюється на державному, регіональному та місцевому рівнях відповідними органами виконавчої влади, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування. Планування та забудова земельних ділянок здійснюється їх власниками чи користувачами в установленому законодавством порядку. Рішення з питань планування та забудови територій приймаються сільськими, селищними, міськими радами та їх виконавчими органами, районними, обласними радами, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями в межах визначених законом повноважень з урахуванням вимог містобудівної документації. Нормативне регулювання планування та забудови територій здійснюється шляхом прийняття нормативно-правових актів, правил, державних та галузевих будівельних норм, національних (державних) стандартів, кодексів усталеної практики. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, містобудування та архітектури, забезпечує розроблення, затвердження, перегляд, внесення змін і скасування державних будівельних норм. Для професійного обговорення проектних рішень у сфері містобудування центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, уповноважені органи містобудування та архітектури можуть утворювати архітектурно-містобудівні ради як дорадчі органи, що діють на громадських засадах. Типове положення про архітектурно-містобудівні ради затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування.</p> <p>Результати розгляду проектів містобудівної документації архітектурно-містобудівною радою враховуються під час подальшого доопрацювання та затвердження таких проектів. Спеціально уповноважений орган містобудування та архітектури, при якому функціонує архітектурно-містобудівна рада, за 20 робочих днів до розгляду на засіданні ради містобудівної документації письмово інформує про дату та місце такого розгляду державні органи, які відповідно до закону мають повноваження щодо розгляду містобудівної документації, та забезпечує можливість ознайомлення з її розділами (за відповідним напрямом). За результатами розгляду зазначені органи подають спеціально уповноваженому органу містобудування та архітектури свої висновки. Для розгляду спірних питань, що виникають у процесі громадського обговорення, може утворюватися погоджувальна комісія.</p> <p>До складу погоджувальної комісії входять:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) посадові особи замовника містобудівної документації; 2) представники органу земельних ресурсів, природоохоронного і санітарно-епідеміологічного органу, органу містобудування та архітектури, охорони культурної спадщини та інших органів; 3) представники професійних об'єднань та спілок, архітектори, науковці; 4) уповноважені представники громадськості, які обираються під час

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>громадських слухань. Кількість представників громадськості має становити не менш як 50 відсотків і не більш як 70 відсотків загальної чисельності комісії.</p> <p>Головою погоджувальної комісії є посадова особа замовника містобудівної документації. Погоджувальна комісія протягом двох тижнів після її утворення розглядає спірні питання, зафіксовані у протоколі громадських слухань, та ухвалює рішення про врахування або мотивоване відхилення таких пропозицій (зауважень). Засідання погоджувальної комісії є правомочним, якщо у ньому взяли участь не менш як дві третини її членів (з них не менше половини - представники громадськості). Замовники, орган ліцензування, ліцензіати, експертно-апеляційна рада з питань ліцензування, експертні організації, що здійснюють експертизу проектної документації на будівництво об'єктів, уповноважені органи містобудування та архітектури, органи державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, юридичні особи, які надають технічні умови, уповноважені органи, які надають висновки з оцінки впливу на довкілля, фахівці з аудиту енергетичної ефективності будівель, фахівці з обстеження інженерних систем, саморегульованні організації у сфері архітектурної діяльності, виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, суб'єкти нормування у будівництві, інші державні органи, фізичні та юридичні особи, які є користувачами електронної системи, несуть встановлену законом відповідальність за внесення до Реєстру будівельної діяльності завідомо неправдивих відомостей або порушення строків внесення відомостей/надання документів до/з Реєстру будівельної діяльності [126]. Проектна документація на будівництво об'єктів розробляється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, з урахуванням вимог містобудівної документації та вихідних даних і дотриманням вимог законодавства, будівельних норм, державних стандартів і правил та затверджується замовником. Проектування об'єктів в рамках здійснення державно-приватного партнерства або реалізації проекту, що здійснюється на умовах концесії, на відповідних землях державної чи комунальної власності може здійснюватися на підставі документа, що засвідчує право користування земельною ділянкою, виданого підприємству, установі, організації, що є балансоутримувачем майна, що передається у концесію/є об'єктом державно-приватного партнерства, за умови, що така земельна ділянка (або її частина) відповідно до положень договору необхідна для здійснення державно-приватного партнерства або реалізації проекту, що здійснюється на умовах концесії. Затвердження проектної документації на будівництво об'єктів, що споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. До проектної документації на будівництво об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», додаються результати оцінки впливу на довкілля.</p> <p>Експертиза проектів будівництва проводиться в установленому Кабінетом Міністрів України порядку експертними організаціями незалежно від форми власності, які відповідають критеріям, визначеним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, відомості про які внесені таким органом або на підставі делегованих повноважень саморегулювальною організацією у сфері архітектурної діяльності за відповідним напрямом підприємницької діяльності (у разі її утворення) до переліку експертних організацій. До проведення експертизи залучаються (у тому числі на підставі цивільно-правових договорів) експерти з питань санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, екології, охорони праці, енергозбереження, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, які пройшли професійну атестацію, що проводилася із залученням представників відповідних центральних органів виконавчої влади, та отримали відповідний кваліфікаційний сертифікат. Порядок проведення професійної атестації таких експертів встановлюється Кабінетом Міністрів України. Орган (організація), що формує перелік експертних</p>

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>організацій, оприлюднює його на своєму офіційному веб-сайті у вільному безоплатному доступі та підтримує в актуальному стані на підставі інформації, яка щоквартально подається експертними організаціями. У разі встановлення невідповідності експертної організації визначеним критеріям відомості про таку організацію виключаються з переліку експертних організацій. Порядок формування та ведення переліку експертних організацій визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування.</p> <p>Експертиза проектів будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із значними наслідками (СС3), що споруджуються за рахунок бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, здійснюється експертними організаціями із статусом юридичної особи, які відповідають критеріям, визначеним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, у складі яких не менше 80 відсотків експертів працюють на постійній основі і отримали відповідний кваліфікаційний сертифікат за напрямами проведення експертизи, зазначеними в абзаці першому частини другої цієї статті, та мають філії (представництва) у регіонах, на території яких реалізуються проекти будівництва. Не підлягають обов'язковій експертизі проекти будівництва об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1).</p> <p>Обов'язковій експертизі підлягають проекти будівництва об'єктів, які:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, - щодо додержання нормативів з питань санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, екології, охорони праці, енергозбереження, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, міцності, надійності, довговічності будинків і споруд, їх експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, у тому числі щодо додержання нормативів з питань створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення; 2) споруджуються на територіях із складними інженерно-геологічними та техногенними умовами, - в частині міцності, надійності та довговічності будинків і споруд; 3) споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, якщо їх кошторисна вартість перевищує 300 тисяч гривень, - щодо кошторисної частини проектної документації; 4) підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» в частині врахування результатів оцінки впливу на довкілля. <p>За рішенням замовника може проводитися також експертиза проектів будівництва інших об'єктів, ніж передбачені у цій частині, або окремих розділів проектної документації.</p> <p>Встановлення випадків та порядку проведення експертизи проектів будівництва іншими законами не допускається. Проектна документація на будівництво об'єктів не потребує погодження державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, юридичними особами, утвореними такими органами [126].</p>
Закон України «Про основи містобудування»	державний контроль у сфері містобудування здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю, органами місцевого самоврядування та іншими уповноваженими на це державними органами [121].
Закон України «Про архітектурну діяльність»	визначені стейкхолдери, що функціонують в архітектурній діяльності: суб'єкти архітектурної діяльності - архітектори, інші особи, які беруть участь у підготовці і розробленні містобудівної документації, проектної документації для будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту будинків і споруд, благоустрою, ландшафтних та садово-паркових об'єктів, науково-дослідній і викладацькій роботі, замовники проектів та будівництва об'єктів архітектури, підрядники на виконання проектних і будівельних робіт, виробники будівельних

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>матеріалів, виробів та конструкцій, власники і користувачі об'єктів архітектури, а також органи влади, що реалізують свої повноваження у сфері містобудування.</p> <p>Держава забезпечує умови для здійснення архітектурної діяльності шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> підтримки наукових досліджень, сприяння підготовці і підвищенню кваліфікації кадрів в галузі містобудування, архітектури і будівництва; залучення інвестицій у проектування і будівництво об'єктів архітектури; проведення містобудівних та архітектурних конкурсів на створення нових, реконструкцію та реставрацію існуючих об'єктів архітектури загальнодержавного значення; захисту авторських прав і забезпечення свободи творчості архітекторів; створення сприятливих організаційних, правових та економічних умов для діяльності творчих спілок архітекторів; заохочення архітекторів, інших суб'єктів архітектурної діяльності за видатні досягнення у сфері містобудування та архітектури; забезпечення участі України в міжнародних організаціях та заходах з питань архітектури, містобудування і охорони пам'яток архітектури; забезпечення адаптації нормативно-правової бази та навчальних професійних програм до міжнародних вимог, впровадження фундаментальних наукових знань, нових технологій проектування та будівництва у сфері містобудування; сприяння діяльності самоврядних професійних організацій архітекторів та інженерів; забезпечення безпеки будівництва, довговічності будинків та споруд, стимулювання заходів щодо заощадження енергії, захисту навколишнього природного середовища, створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення, а також забезпечення економічних та інших аспектів, важливих з погляду задоволення інтересів суспільства; здійснення інших заходів, спрямованих на розвиток національної архітектури. <p>Архітектурні та містобудівні конкурси (місцеві, регіональні, всеукраїнські, міжнародні) проводяться для виявлення кращих архітектурно-планувальних, інженерно-технічних та економічних проектних пропозицій щодо об'єктів містобудування та архітектури і визначення виконавців проектної документації.</p> <p>Архітектурні та містобудівні конкурси можуть організовуватися також для виявлення кращої проектної пропозиції щодо забудови конкретних земельних ділянок. Виключно на конкурсній основі здійснюється розроблення проектів об'єктів архітектури, реалізація яких має суттєвий вплив на розвиток і формування забудови населених пунктів, а також об'єктів, які розміщуються в зоні охорони пам'яток історії та культури або можуть негативно впливати на території і об'єкти природно-заповідного фонду.</p> <p>Необхідність проведення таких конкурсів визначається згідно з вимогами містобудівного законодавства та за рішеннями центральних і місцевих органів виконавчої влади, виконавчих органів місцевих рад, а також за ініціативою замовників та об'єднань професійних архітекторів. Переможці архітектурних та містобудівних конкурсів визначаються журі, до складу якого повинно входити не менш як дві третини висококваліфікованих фахівців у сфері містобудування та архітектури. Автор проекту, який переміг у конкурсі, має переважне право на подальше розроблення проектної документації, якщо інше не передбачено умовами конкурсу. Особа, конкурсний проект якої визнано кращим, користується переважним правом його реалізації. Положення про порядок проведення архітектурних та містобудівних конкурсів затверджується Кабінетом Міністрів України. Програми і умови архітектурних та містобудівних конкурсів складаються за участю Національної спілки архітекторів України або її місцевих організацій. Конкурси проводяться за кошти замовника конкурсу.</p> <p>Проект об'єкта архітектури розробляється під керівництвом або з обов'язковою участю головного архітектора проекту та/або головного інженера проекту, які мають відповідний кваліфікаційний сертифікат. Проект об'єкта архітектури завіряється підписом і скріплюється особистою печаткою головного архітектора проекту та/або головного інженера проекту, які мають кваліфікаційний сертифікат. Проектна документація на будівництво об'єктів, розроблена відповідно до містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, не</p>

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>підлягає погодженню з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, органами охорони культурної спадщини, державної санітарно-епідеміологічної служби і природоохоронними органами.</p> <p>Проекти об'єктів архітектури затверджуються замовником. Затвердження проектів об'єктів архітектури, які споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Робоча документація для будівництва або авторський нагляд за її розробкою виконуються за участю архітектора - автора затвердженого проекту відповідно до укладеного договору на розроблення проекту цього об'єкта архітектури [114].</p>
<p>Закон України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»</p>	<p>суб'єкти містобудування, які здійснюють проектування об'єктів, експертизу проектів будівництва, несуть відповідальність у вигляді штрафу за передачу замовнику проектної документації для виконання будівельних робіт на об'єкті будівництва, розробленої з порушенням вимог законодавства, містобудівної документації, вихідних даних для проектування об'єктів містобудування, будівельних норм, державних стандартів і правил, у тому числі за нестворення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення, незабезпечення приладами обліку води і теплової енергії, а також за зниження класу наслідків (відповідальності) об'єкта будівництва:</p> <p>проектна організація - у розмірі дев'яноста прожиткових мінімумів для працездатних осіб;</p> <p>експертна організація - у розмірі вісімнадцяти прожиткових мінімумів для працездатних осіб.</p> <p>Справи про правопорушення, передбачені цим Законом, розглядаються:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) виконавчими органами з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад; 2) структурними підрозділами з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій; 3) центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду. <p>Накладати штраф в межах та відповідно до вимог, визначених Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності», мають право від імені:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) органів державного архітектурно-будівельного контролю: керівники виконавчих органів з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних, міських рад; керівники структурних підрозділів з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій; 2) органів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду - головні інспектори будівельного нагляду [117].
<p>Закон України «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду»</p>	<p>органи місцевого самоврядування:</p> <p>забезпечують проведення інвентаризації застарілого житлового фонду, що підлягає комплексній реконструкції;</p> <p>приймають рішення щодо проведення комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду;</p> <p>проводять конкурс з метою визначення інвестора-забудовника для виконання програми комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду;</p> <p>затверджують та погоджують передпроектну та проектну документацію забудови території, підготовлену інвесторами-забудовниками;</p> <p>укладають з інвесторами-забудовниками - переможцями конкурсу договір на проведення реконструкції, заміни нежитлового та житлового фондів;</p> <p>контролюють виконання інвестором-забудовником своїх зобов'язань;</p> <p>протягом одного місяця з дня прийняття оприлюднюють у засобах масової інформації своє рішення про реалізацію проекту реконструкції, заміни житлового фонду;</p> <p>у встановлений законом строк письмово повідомляють власників та наймачів жилих приміщень, власників та користувачів земельних ділянок, інженерних</p>

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>мереж, розташованих у межах кварталів (мікрорайонів) реконструкції, про умови та особливості реалізації прав власності/користування у зв'язку з проведенням комплексної реконструкції кварталу (мікрорайону);</p> <p>створюють фонди реконструкції, заміни житлового фонду за рахунок коштів, що надійшли від продажу і оренди комунального майна, землі, у складі місцевого бюджету;</p> <p>ініціюють разом з інвесторами-забудовниками скликання установчих зборів щодо створення об'єднання співвласників багатоквартирних будинків;</p> <p>передають у власність або в оренду об'єднанню співвласників багатоквартирного будинку земельну ділянку - прибудинкову територію;</p> <p>забезпечують своєчасне відселення власників та наймачів жилих (нежилих) приміщень із застарілого житлового фонду, що підлягає знесенню, на попередньо погоджених з інвестором-забудовником умовах та вирішують в установленому законом порядку всі спірні питання, пов'язані з таким відселенням;</p> <p>виступають позивачем у судових спорах щодо переселення власників та наймачів жилих (нежилих) приміщень із застарілого житлового фонду;</p> <p>оприлюднюють у засобах масової інформації проекти забудови території комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду;</p> <p>залучають представників відповідних територіальних громад, громадських організації до обговорення планів реконструкції застарілого житлового фонду;</p> <p>після прийняття рішень про розроблення містобудівної документації щодо реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду повідомляють через засоби масової інформації про порядок подання пропозицій щодо цієї документації, порядок її обговорення.</p> <p>Інвестор-забудовник забезпечує:</p> <p>розроблення детального плану, проекту забудови території, плану земельно-господарського устрою, проектів будівель і споруд з дотриманням вимог щодо безбар'єрного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення до всіх реконструйованих об'єктів житлового та цивільного призначення і територій кварталів (мікрорайонів);</p> <p>виконання повного обсягу будівельних робіт;</p> <p>з метою попереднього переселення надання на умовах компенсації власникам (наймачам) жилих приміщень іншого житла відповідно до статті 12 цього Закону або за їх згодою відшкодовує вартість жилих приміщень;</p> <p>надання органу місцевого самоврядування на умовах, визначених інвестиційним договором, частини житла у повній будівельній готовності, призначеній для переселення мешканців із жилих приміщень, що підлягають знесенню;</p> <p>виконання досягнутої та попередньо погодженої органом місцевого самоврядування домовленості про умови та строки припинення права власності на нерухоме майно, в тому числі права власності та права на оренду земельних ділянок, з його власником, що оформлюється відповідними договорами. У разі недосягнення домовленості спір про припинення прав власності розв'язується у судовому порядку;</p> <p>надання на умовах компенсації власникам нежилих приміщень у будинках, що були знесені, іншої рівноцінної площі на території комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду або за згодою власника відшкодування її вартості у порядку, встановленому законом;</p> <p>здійснення власними силами та за рахунок власних коштів заходів з утилізації відходів, що утворюються під час знесення будинків, сприяє вивезенню для повторного використання будівельних матеріалів і конструкцій заінтересованими у цьому фізичними та юридичними особами, які набули право на здійснення такого виду діяльності в установленому законом порядку, з подальшим благоустроєм території;</p> <p>підтвердження обсягів власних та залучених інвестицій відповідно до показників вартості одного гектара території забудови.</p> <p>Інвестор-забудовник розпоряджається на власний розсуд визначеною інвестиційним договором часткою побудованої ним жилої та нежилої площі для одержання прибутку [119].</p> <p>Для забезпечення моніторингу у містобудуванні визначаються стейкхолдери:</p>

Продовження табл. А.1

1	2
<p>Постанова Кабінету міністрів України «Про містобудівний кадастр»</p>	<p>1) Кабінет Міністрів України; 2) Мінрегіон; 3) Мінекономіки як головний орган у системі органів виконавчої влади з формування і реалізації державної політики у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності; 4) уповноважені органи містобудування та архітектури; 5) інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання усіх форм власності, які виробляють, оновлюють, обробляють, зберігають, постачають та використовують інформаційні ресурси, що підлягають реєстрації та обліку в системі містобудівного кадастру.</p> <p>В організаційній структурі системи містобудівного кадастру визначаються базові суб'єкти, які відповідають в межах своїх повноважень за постачання інформаційних ресурсів для системи містобудівного кадастру, в тому числі:</p> <p>Мінрегіон - за цифрові масиви профільних геопросторових даних містобудівної та проектної документації, матеріали завершеного будівництва, інформаційні ресурси будівельних норм, державних стандартів і правил; Держгеокадастр - за топографо-геодезичні та картографічні матеріали на відповідні одиниці обліку територіального об'єкта у вигляді наборів геопросторових даних, за документацію із землеустрою та за дані державного земельного кадастру; Мінекоенерго - за інформацію про використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, формування, збереження і використання національної екологічної мережі, регіональні кадастри природних ресурсів, територіальне розповсюдження та умови використання природних ресурсів, екологічний стан та встановлені відповідні обмеження на охоронюваних природних територіях, дані з державних кадастрів родовищ та проявів корисних копалин та інформацію з Державного фонду родовищ корисних копалин України і Державного фонду надр; Держводагентство - за інформацію про використання водних ресурсів, ведення державного обліку водокористування та державного водного кадастру, про діяльність з проектування, будівництва і реконструкції систем захисту від шкідливої дії вод, групових і локальних водопроводів, систем водопостачання та каналізації у сільській місцевості, гідротехнічних споруд і каналів, меліоративних систем та окремих об'єктів інженерної інфраструктури, водогосподарських об'єктів багатопільового використання; Держлісагентство - за інформацію про облік лісів та державний лісовий кадастр, лісовпорядкування та мисливське впорядкування; ДСНС - за інформацію про надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру, які спричинили зміну об'єктів місцевості; Мінінфраструктури - за інформацію про діяльність в області будівництва та експлуатації транспортної інфраструктури (фактичної та на перспективу), про туристичні ресурси України, дані з Державного кадастру природних територій курортів України; Мінкультури - за дані обліку об'єктів культурної спадщини; МОЗ - за дані з Державного кадастру природних лікувальних ресурсів; проектні, вишукувальні та будівельні організації - за матеріали і дані щодо проведених проектних інженерно-геодезичних, інженерно-геологічних будівельних та інших вишукувальних робіт та інформацію про встановлені обмеження використання території в затверджених проектах; органи державної статистики - за відомості щодо галузевої структури господарства територіального об'єкта, населення, наявності та споживання природних ресурсів тощо; орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань архітектури, структурні підрозділи обласних, районних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій з питань містобудування та архітектури - за відомості про містобудівну документацію; інші органи державної влади та органи місцевого самоврядування, комунальні підприємства і служби експлуатації - за дані щодо одиниць обліку</p>

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>територіальних об'єктів (транспорт, об'єкти капітального будівництва, зелені насадження та об'єкти благоустрою території, інженерні комунікації, території з потенційним впливом небезпечних природних і техногенних процесів тощо); галузеві кадастрові та інші інформаційні служби - за дані, що стосуються відповідних одиниць обліку територіальних об'єктів.</p> <p>Стейкхолдери для ведення містобудівного кадастру здійснюють діяльність спрямовану на:</p> <p>створення та ведення містобудівного кадастру, в тому числі містобудівний моніторинг об'єктів, із залученням науково-дослідних і проектних організацій; визначення пріоритетів у формуванні містобудівного кадастру і черговості виконання робіт;</p> <p>розроблення типових форм містобудівного паспорта об'єкта та кадастрових довідок;</p> <p>впровадження у практику служб містобудівного кадастру єдиних організаційно-правових, нормативно-методичних та програмно-технологічних основ ведення містобудівного кадастру;</p> <p>впровадження використання керівних документів щодо містобудівного кадастру, дія яких поширюється на відповідну територію;</p> <p>підготовка та подання органам виконавчої влади щорічної аналітичної доповідної записки щодо стану ведення містобудівного кадастру та результатів кадастрової діяльності.</p> <p>Служба містобудівного кадастру забезпечує (у разі утворення):</p> <p>взаємодію з базовими суб'єктами містобудівного кадастру та постійне отримання від них інформації, що підлягає реєстрації у містобудівному кадастрі; первинне оброблення, вхідний контроль та систематизацію отриманих даних і документів та введення їх в базу даних інформаційної системи містобудівного кадастру;</p> <p>обслуговування програмних та технічних засобів інформаційної системи і геопорталу містобудівного кадастру;</p> <p>обслуговування системи зберігання та архівування інформації;</p> <p>організацію робіт з обміну інформацією і обмін інформації з іншими кадастрами, реєстрами та інформаційними системами;</p> <p>організацію робіт із захисту інформації від несанкціонованого доступу відповідно до нормативних документів;</p> <p>формування кадастрових документів та їх видачу у порядку, встановленому відповідним уповноваженим органом містобудування та архітектури; узагальнення інформації та складення аналітичних звітів про стан використання території, стан та зміни об'єктів архітектурної, містобудівної і будівельної діяльності на відповідній території;</p> <p>створення та ведення бази метаданих про інформаційні ресурси містобудівного кадастру, формування відкритих інформаційних ресурсів містобудівного кадастру та забезпечення доступу до них в мережі геопорталів;</p> <p>формування кадастрових довідок на запити користувачів в межах санкціонованого доступу до інформаційних ресурсів містобудівного кадастру та їх надання;</p> <p>забезпечення прямого санкціонованого доступу до кадастрової системи окремих користувачів відповідно до переліку, затвердженого розпорядником інформаційних ресурсів містобудівного кадастру;</p> <p>адаптацію та доповнення типових методичних та нормативних документів ведення містобудівного кадастру;</p> <p>розвиток та вдосконалення засобів ведення містобудівного кадастру;</p> <p>внесення відомостей про містобудівну документацію до системи містобудівного кадастру;</p> <p>проведення іншої діяльності щодо створення та ведення містобудівного кадастру, визначеної цим Положенням.</p> <p>Місцеві уповноважені органи містобудування та архітектури здійснюють керівництво Службою містобудівного кадастру з питань щодо: організації створення та ведення містобудівного кадастру, визначення завдань моніторингу об'єктів, залучення науково-дослідних та проектно-вишукувальних організацій для впровадження інноваційних</p>

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>технологій ведення містобудівного кадастру; визначення пріоритетів формування містобудівного кадастру і черговості виконання робіт; введення в роботу Служби містобудівного кадастру єдиних організаційно-правових та нормативно-методичних документів, а також програмно-технічних комплексів ведення містобудівного кадастру; участі у підготовці та поданні звітів органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування про стан ведення містобудівного кадастру та результати кадастрової діяльності; введення в межах компетенції в дію керівних документів щодо діяльності з ведення містобудівного кадастру.</p> <p>Користувачами кадастрової інформації можуть бути:</p> <p>органи, відповідальні за розв'язання задач та підготовки пропозицій з політики збалансованого в ресурсному і правовому відношенні розвитку території та поселень, визначення пріоритетів інвестування, - для виконання їх функцій; замовники містобудівної документації, забудовники - для надання земель під забудову, отримання містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок, завдання на проектування, технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкт будівництва, вишукування і проведення робіт з будівництва, формування будівельного паспорта; проектні, вишуквальні, науково-дослідні та будівельні підприємства - для отримання вихідних даних на виконання відповідних робіт; уповноважені органи містобудування та архітектури - для складення містобудівних умов і обмежень, контролю за розробленням містобудівної документації, відведення, містобудівного освоєння та використання земельних ділянок, забезпечення іншої містобудівної діяльності; органи земельних ресурсів – для регулювання землекористування, організації встановлення меж населених пунктів і адміністративно-територіальних одиниць, окремих земельних ділянок, підготовки пропозицій щодо встановлення розміру платежів за землю і нормативної оцінки земельних ділянок з урахуванням містобудівної цінності території, ведення моніторингу земель поселень; органи державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі - для контролю за використанням земельних ділянок відповідно до цільового призначення; органи з управління та розпорядження державним майном – для проведення оцінки нерухомості з урахуванням її містобудівної цінності та пов'язаної з нею території; органи охорони навколишнього природного середовища – для розроблення природоохоронних заходів, проведення моніторингу, нагляду і контролю за використанням природних ресурсів і станом навколишнього природного середовища населених пунктів, їх систем; фінансові установи, інвестори, страхові компанії – для визначення рентних платежів з урахуванням містобудівної цінності території, оцінки і страхування ризику інвестицій під час освоєння території; служби державних кадастрів і галузеві банки даних - для взаємоузгодження ведення розподілених баз даних і отримання кадастрової інформації; органи, що ведуть державну реєстрацію прав на нерухоме майно; інші органи державної влади, органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи - для отримання відповідної інформації для містобудівних потреб.</p> <p>Служба містобудівного кадастру здійснює:</p> <p>операції з отримання та реєстрації кадастрової інформації; контроль стану кадастрової інформації; операції з первинної обробки даних, із зберігання та оновлення кадастрової інформації; операції з внесення даних до баз даних містобудівного кадастру; операції з обслуговування програмно-технічних комплексів ведення містобудівного кадастру; операції з обслуговування системи зберігання та архівації інформації; операції з інформаційного обміну з нормативно визначеними базами даних;</p>

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>заходи із захисту інформації від несанкціонованого доступу відповідно до вимог законодавства;</p> <p>операції з формування кадастрових документів та їх видача за запитом;</p> <p>операції з формування кадастрових довідок за запитом користувачів в межах санкціонованого доступу до бази даних містобудівного кадастру;</p> <p>операції із забезпечення безпосереднього санкціонованого доступу до кадастрових даних окремих користувачів за відповідним переліком, затвердженим розпорядником інформаційних фондів містобудівного кадастру;</p> <p>адаптацію і супроводження нормативно-правових та методичних документів містобудівного кадастру з урахуванням установлених особливостей;</p> <p>розвиток та вдосконалення містобудівного кадастру на відповідній території;</p> <p>операції з ведення банку даних містобудівного кадастру;</p> <p>попередній розгляд заяв власників, користувачів та розпорядників земельних ділянок, будівель і споруд, ділянок і вузлів інженерних та транспортних комунікацій щодо передбачених змін або реконструкції на відповідність діючим містобудівним регламентам, підготовку висновків;</p> <p>підготовку інформаційних матеріалів для складення будівельного паспорта;</p> <p>внесення відомостей про містобудівну документацію до системи містобудівного кадастру [127].</p>
Земельний кодекс України	<p>визначаються стейкхолдери щодо використання земель для здійснення містобудівної діяльності:</p> <p>до повноважень Верховної Ради України в галузі земельних відносин належить:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) прийняття законів у галузі регулювання земельних відносин; б) визначення засад державної політики в галузі використання та охорони земель; в) затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель; г) встановлення і зміна меж районів і міст; г) погодження питань, пов'язаних із зміною цільового призначення особливо цінних земель державної та комунальної власності, припиненням права постійного користування ними відповідно до цього Кодексу; д) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до Конституції України; <p>до повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим у галузі земельних відносин на території республіки належить:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) розпорядження землями, що знаходяться у спільній власності територіальних громад; б) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель; в) погодження загальнодержавних програм використання та охорони земель, участь у їх реалізації в межах території Автономної Республіки Крим; г) затвердження та участь у реалізації республіканських програм використання земель, підвищення родючості ґрунтів, охорони земель; д) координація діяльності районних і міських (міст республіканського значення) рад у галузі земельних відносин; е) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів; є) координація здійснення контролю за використанням та охороною земель; з) встановлення та зміна меж сіл, селищ, що не входять до складу відповідного району; и) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону. <p>До повноважень обласних рад у галузі земельних відносин на території області належить:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) розпорядження землями, що знаходяться у спільній власності територіальних громад; б) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель; в) погодження загальнодержавних програм використання та охорони земель, участь у їх реалізації на відповідній території; г) затвердження та участь у реалізації регіональних програм використання земель, підвищення родючості ґрунтів, охорони земель;

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>д) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів; е) організація землеустрою; ж) встановлення та зміна меж сіл, селищ, що не входять до складу відповідного району, або у разі, якщо районна рада не утворена; з) вирішення земельних спорів; и) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону; до повноважень Київської і Севастопольської міських рад у галузі земельних відносин на їх території належить: а) розпорядження землями територіальної громади міста; б) передача земельних ділянок комунальної власності у власність громадян та юридичних осіб відповідно до Кодексу; в) надання земельних ділянок у користування із земель комунальної власності відповідно до цього Кодексу; г) вилучення земельних ділянок із земель комунальної власності в порядку, передбаченому Кодексом; г) викуп земельних ділянок для суспільних потреб міста; д) припинення права користування земельними ділянками у випадках, передбачених Кодексом; е) прийняття рішення щодо звільнення самовільно зайнятих земельних ділянок; е) підготовка висновків щодо вилучення (викупу) та надання земельних ділянок із земель державної власності, що проводяться органами виконавчої влади; ж) встановлення та зміна меж сіл, селищ, районів у містах; з) організація землеустрою; и) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів; і) здійснення контролю за використанням і охороною земель комунальної власності, додержанням земельного та екологічного законодавства; ї) обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення використання земельної ділянки громадянами та юридичними особами в разі порушення ними вимог земельного законодавства; й) інформування населення щодо надання, вилучення (викупу) земельних ділянок; л) вирішення земельних спорів; м) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону; до повноважень районних рад у галузі земельних відносин на території району належить: а) розпорядження землями на праві спільної власності відповідних територіальних громад; в) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів; г) забезпечення реалізації державної політики в галузі охорони та використання земель; г) організація землеустрою та затвердження землевпорядних проектів; е) вирішення земельних спорів; е¹) встановлення та зміна меж сіл, селищ, які входять до складу відповідного району; е) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону; до повноважень сільських, селищних, міських рад у галузі земельних відносин на території сіл, селищ, міст належить: а) розпорядження землями територіальних громад; б) передача земельних ділянок комунальної власності у власність громадян та юридичних осіб відповідно до Кодексу; в) надання земельних ділянок у користування із земель комунальної власності відповідно до Кодексу; г) вилучення земельних ділянок із земель комунальної власності відповідно до Кодексу; г) викуп земельних ділянок для суспільних потреб відповідних територіальних громад сіл, селищ, міст; д) організація землеустрою; е) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів; е) здійснення контролю за використанням та охороною земель комунальної власності, додержанням земельного та екологічного законодавства;</p>

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>ж) обмеження, тимчасова заборона (зупинення) використання земель громадянами і юридичними особами у разі порушення ними вимог земельного законодавства;</p> <p>з) підготовка висновків щодо вилучення (викупу) та надання земельних ділянок відповідно до Кодексу;</p> <p>и) встановлення та зміна меж районів у містах з районним поділом;</p> <p>і) інформування населення щодо вилучення (викупу), надання земельних ділянок;</p> <p>ї) внесення пропозицій до районної ради щодо встановлення і зміни меж сіл, селищ, міст;</p> <p>й) вирішення земельних спорів;</p> <p>к) вирішення інших питань у галузі земельних відносин відповідно до закону. При визначенні стейкхолдерів щодо формування та розподілу земель у сфері забудови територій характеризуються:</p> <p>до земель житлової та громадської забудови належать земельні ділянки в межах населених пунктів, які використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування; використання земель житлової та громадської забудови здійснюється відповідно до генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, плану земельно-господарського устрою з дотриманням будівельних норм, державних стандартів і норм;</p> <p>громадянам України за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування можуть передаватися безоплатно у власність або надаватися в оренду земельні ділянки для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і гаражного будівництва в межах норм, визначених цим Кодексом. Понад норму безоплатної передачі громадяни можуть набувати у власність земельні ділянки для зазначених потреб за цивільно-правовими угодами;</p> <p>житлово-будівельним (житловим) та гаражно-будівельним кооперативам за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування земельні ділянки для житлового і гаражного будівництва передаються безоплатно у власність або надаються в оренду у розмірі, який встановлюється відповідно до затвердженої містобудівної документації;</p> <p>житлово-будівельні (житлові) та гаражно-будівельні кооперативи можуть набувати земельні ділянки у власність за цивільно-правовими угодами;</p> <p>земельні ділянки, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території державної або комунальної власності, надаються в постійне користування підприємствам, установам і організаціям, які здійснюють управління цими будинками;</p> <p>земельні ділянки, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкова територія, що перебувають у спільній сумісній власності власників квартир та нежитлових приміщень у будинку, передаються безоплатно у власність або в постійне користування співвласникам багатоквартирного будинку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;</p> <p>порядок використання земельних ділянок, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території, визначається співвласниками;</p> <p>розміри та конфігурація земельних ділянок, на яких розташовані багатоквартирні будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території, визначаються на підставі відповідної землевпорядної документації;</p> <p>у разі знищення (руйнування) багатоквартирного будинку майнові права на земельну ділянку, на якій розташовано такий будинок, а також належні до нього будівлі, споруди та прибудинкова територія, зберігаються за співвласниками багатоквартирного будинку [45].</p>
Закон України «Про будівельні норми»	<p>до суб'єктів нормування у будівництві належать:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва; 2) інші центральні органи виконавчої влади, до повноважень яких належать питання з нормування у будівництві.

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>Перелік суб'єктів нормування у будівництві встановлюється Кабінетом Міністрів України.</p> <p>Об'єктами нормування у будівництві є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) планування та забудова території; 2) об'єкт будівництва, містобудування та архітектури і його складові частини; 3) склад і зміст документації об'єктів будівництва, містобудування та архітектури. <p>До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, у сфері нормування у будівництві належать:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) забезпечення формування державної політики у сфері нормування у будівництві; 2) затвердження, внесення змін, визнання такими, що втратили чинність, скасування державних будівельних норм та координація їх розроблення та перевірки; 3) погодження технічних завдань на розроблення будівельних норм; 4) погодження проектів галузевих будівельних норм; 5) реєстрація державних і галузевих будівельних норм; <p>7) організація роботи із створення та забезпечення функціонування центрального фонду будівельних норм;</p> <ol style="list-style-type: none"> 8) організація роботи з перевірки державних будівельних норм щодо відповідності вимогам законодавства, забезпечення їх взаємоузгодженості та актуалізації; 9) представлення України у відповідних міжнародних спеціалізованих організаціях з нормування у будівництві; 10) забезпечення офіційного оприлюднення державних будівельних норм шляхом розміщення на своєму офіційному веб-сайті і надання безоплатного доступу до них. <p>До повноважень центральних органів виконавчої влади у сфері нормування у будівництві належать:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) затвердження, внесення змін, визнання такими, що втратили чинність, скасування галузевих будівельних норм і координація їх розроблення та перевірки, а також погодження технічних завдань на їх розроблення; 2) подання центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, пропозицій щодо розроблення державних будівельних норм та внесення змін до них; 3) розроблення державних будівельних норм, проектів змін до них та подання на затвердження відповідно до погодженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, технічного завдання; 4) надання центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, інформації щодо розроблення проектів галузевих будівельних норм; 5) створення фондів галузевих будівельних норм; 6) забезпечення офіційного оприлюднення галузевих будівельних норм, у тому числі шляхом розміщення на офіційному веб-сайті відповідного суб'єкта нормування у будівництві і надання безоплатного доступу до них. <p>Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, створює центральний фонд будівельних норм, що містить контрольні примірники державних і галузевих будівельних норм.</p> <p>Положення про центральний фонд будівельних норм і типові положення про фонди галузевих будівельних норм затверджуються Кабінетом Міністрів України. Суб'єкти нормування у будівництві створюють фонди галузевих будівельних норм, що містять контрольні примірники галузевих будівельних норм. Фонди галузевих будівельних норм діють на підставі положень, затверджених відповідними суб'єктами нормування.</p> <p>Організації, підприємства, установи, на які покладаються функції зберігання центрального фонду будівельних норм та фондів галузевих будівельних норм, визначаються відповідними суб'єктами нормування. Тексти державних будівельних норм, включені до центрального фонду будівельних норм, та</p>

Продовження табл. А.1

1	2
	<p>галузевих будівельних норм, включених до фондів галузевих будівельних норм, оприлюднюються на офіційних веб-сайтах відповідних суб'єктів нормування у будівництві. Доступ до таких текстів є безоплатним.</p> <p>Розроблення, затвердження, внесення змін до державних будівельних норм та визнання їх такими, що втратили чинність, здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва. Розроблення, затвердження, внесення змін до галузевих будівельних норм та визнання їх такими, що втратили чинність, здійснюються відповідними суб'єктами нормування.</p> <p>Виконавцями робіт з нормування у будівництві є базові організації у будівництві. Положення про базову організацію у будівництві затверджує Кабінет Міністрів України. Перелік базових організацій у будівництві встановлює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах будівництва, містобудування та архітектури. Проект галузевих будівельних норм перед затвердженням суб'єктом нормування підлягає погодженню з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва. Порядок розроблення, погодження, затвердження, реєстрації, внесення змін до будівельних норм та визнання їх такими, що втратили чинність, встановлюється Кабінетом Міністрів України. Для забезпечення гармонізації нормативної бази України з нормативною базою Європейського Союзу встановлюється період одночасної дії будівельних норм, розроблених на основі національних технологічних традицій, та будівельних норм, гармонізованих з нормативними документами Європейського Союзу (або інших будівельних норм, кодів). Порядок застосування зазначених норм визначається Кабінетом Міністрів України.</p> <p>Обґрунтовані відхилення від будівельних норм, що забезпечують дотримання встановлених вимог безпеки у спосіб, не передбачений будівельними нормами, можуть бути погоджені суб'єктом нормування відповідно до встановленого ним порядку. Державні та галузеві будівельні норми протягом одного місяця з дня їх затвердження підлягають реєстрації в центральному органі виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва.</p> <p>Державні та галузеві будівельні норми не підлягають реєстрації в Міністерстві юстиції України. Зареєстровані державні та галузеві будівельні норми, зміни до них набувають чинності не раніше ніж через 90 днів з дня їх реєстрації та оприлюднення на офіційному веб-сайті. Суб'єкти нормування у будівництві, що затвердили державні та галузеві будівельні норми чи зміни до них, зобов'язані розмістити тексти та актуалізовані тексти норм із внесеними змінами на своїх офіційних веб-сайтах і забезпечити безоплатний доступ до них.</p> <p>Застосування будівельних норм або їх окремих положень є обов'язковим для всіх суб'єктів містобудування. Будівельні норми, правила іноземних держав застосовуються в Україні відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.</p> <p>Будівельні норми можуть містити вимоги щодо оцінки відповідності будівельної продукції вимогам законодавства. Правила підтвердження придатності нових будівельних виробів для застосування, щодо яких відсутні вимоги будівельних норм, інших нормативних актів і документів у сфері будівництва, встановлює Кабінет Міністрів України. У разі якщо у будівельних нормах є посилання на стандарти, то ці стандарти є обов'язковими до застосування. Державний контроль за дотриманням суб'єктами господарювання державних будівельних норм здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю.</p> <p>Будівельні норми та зміни до них у повному обсязі підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті суб'єкта нормування. Будівельні норми не є об'єктом авторського права. Право власності на будівельні норми належить державі. [115].</p>
<p>Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження</p>	<p>проекти будівництва, що реалізуються із залученням бюджетних коштів, а також кредитів, наданих під державні гарантії (крім випадків, передбачених законодавчими актами), за наявності відповідних рішень щодо їх залучення, затверджують: центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, інші державні органи та державні наукові організації, про що інформують</p>

Закінчення табл. А.1

1	2
<p>Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»</p>	<p>Мінрегіон протягом п'яти робочих днів, - щодо об'єктів загальною кошторисною вартістю від 120 млн. гривень;</p> <p>виконавчі органи сільських, селищних, міських рад за погодженням протягом п'яти робочих днів з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та Севастопольською міською держадміністраціями - щодо об'єктів, які належать до сфери управління відповідної ради та реалізуються за рахунок коштів місцевого бюджету, загальною кошторисною вартістю від 120 млн. гривень;</p> <p>державні і комунальні підприємства, установи та організації - щодо об'єктів загальною кошторисною вартістю до 120 млн. гривень;</p> <p>проекти будівництва, що реалізуються за рахунок власних коштів державних та комунальних підприємств, незалежно від вартості проектів затверджуються такими підприємствами за погодженням з органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, до сфери управління яких вони належать, крім проектів будівництва, визначених пунктами Порядку;</p> <p>проекти будівництва, що реалізуються підприємствами із залученням бюджетних коштів, власних коштів підприємств, а також кредитів, наданих під державні гарантії (крім випадків, передбачених законодавчими актами), суб'єктом управління яких є Кабінет Міністрів України, незалежно від вартості проектів затверджуються такими підприємствами у разі передбачення у затверджених фінансових планах відповідних видатків на реалізацію таких проектів будівництва;</p> <p>перед схваленням та затвердженням проектів будівництва у випадках, визначених Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності», проводиться експертиза проектів будівництва, а у випадках, визначених Законом України «Про інвестиційну діяльність», - державна експертиза інвестиційного проекту, складовою якого є проект будівництва;</p> <p>перед затвердженням проектів будівництва для проведення їх експертизи до проектної документації на будівництво об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», додаються результати проведення такої оцінки;</p> <p>для об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля, розробляється звіт з оцінки впливу на довкілля. За наявності звіту з оцінки впливу на довкілля матеріали (розділ) оцінки впливів на навколишнє середовище у складі проектної документації не розробляються;</p> <p>схваленню, затвердженню та проведенню експертизи проекту будівництва, що реалізується за рахунок державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії, передусім відповідно до законодавства відбір та/або обов'язкова державна експертиза державного інвестиційного проекту, складовою якого є проект будівництва.</p> <p>Експертизу проводять експертні організації незалежно від форми власності, що відповідають визначеним Мінрегіоном критеріям і відомості про які внесені Мінрегіоном або на підставі делегованих повноважень саморегульованою організацією у сфері архітектурної діяльності за відповідним напрямом підприємницької діяльності до переліку експертних організацій.</p> <p>Орган (організація), що формує перелік експертних організацій, оприлюднює його на своєму веб-сайті у вільному безоплатному доступі та підтримує в актуальному стані на підставі інформації, яка щокварталу подається експертними організаціями. У разі встановлення невідповідності експертної організації визначеним критеріям відомості про таку організацію виключаються з переліку експертних організацій. Порядок формування та ведення переліку експертних організацій визначається Мінрегіоном. Експертна організація, яка проводить експертизу, визначається замовником будівництва. Експертизу не може проводити розробник проекту будівництва.</p> <p>Замовником експертизи є: замовник будівництва; проектувальник, якщо це передбачено договором на виконання проектно-вишукувальних робіт [125].</p>

Додаток Б

Показники функціонування будівельної сфери

Таблиця Б.1

Загальна площа нежитлових будівель на початок будівництва за його видами за регіонами України у 2020 р., (м² загальної площі) [104]

Регіони	Усього	У тому числі						
		готелі, ресторани та подібні будівлі	будівлі офісні	будівлі торговельні	будівлі транспорту та засобів зв'язку	будівлі промислові та склади	будівлі для публічних виступів, закладів освітнього, медичного та оздоровчого призначення	будівлі нежитлові інші
Україна	2244675	217870	145408	529345	46093	653347	177615	474997
Вінницький	116464	-	5361	27355	-	59362	-	22206
Волинський	113492	1037	4146	19518	1481	36517	4033	46760
Дніпропетровський	110081	-	14176	13485	-	30368	12715	38917
Донецький	43358	-	-	15377	-	10637	13498	3053
Житомирський	37292	-	10415	6566	-	9453	5130	-
Закарпатський	63294	6510	4084	24067	834	2103	7570	18126
Запорізький	27191	7253	-	6937	-	-	-	2200
Івано-Франківський	49739	12380	-	22248	-	3730	3554	4218
Київський	323733	5761	25061	58811	1853	119792	13397	99058
Кіровоградський	27971	-	4512	3277	2343	5914	-	9615
Луганський	5531	-	-	-	95	-	2074	-
Львівський	185886	15541	47005	39091	1426	47106	30871	4846
Миколаївський	41702	-	-	2947	-	5514	5000	26514
Одеський	252705	143961	7160	36297	314	35701	21557	7715
Полтавський	59030	-	3376	-	4318	35124	-	12526
Рівненський	73849	-	5293	29944	1903	16472	-	9127
Сумський	55844	-	-	4146	1073	27870	-	16366
Тернопільський	55468	-	-	29892	1228	4085	2203	17021
Харківський	104774	-	3635	47330	67	26637	11254	15851
Херсонський	107678	6208	-	12824	-	12539	1561	70327
Хмельницький	151855	2644	3341	37514	5233	72985	18773	11365
Черкаський	56717	-	-	10257	6285	19950	1263	15668
Чернівецький	57194	-	-	47802	-	2822	-	4521
Чернігівський	35862	-	646	5809	8050	11503	-	9854

Таблиця Б.2

Кількість квартир у житлових будинках, прийнятих в експлуатацію, за видами у 2020 р. за регіонами України [104]

Регіони	Усього	У тому числі	
		будинки одноквартирні	будинки з двома та більше квартирами
Україна	65916	16077	49839
Вінницький	1391	625	766
Волинський	2010	1391	619
Дніпропетровський	1440	453	987
Донецький	266	-	-
Житомирський	353	344	9
Закарпатський	2160	1060	1100
Запорізький	374	140	234
Івано-Франківський	3942	743	3199
Київський	21014	4149	16865
Кіровоградський	226	-	-
Луганський	31	31	-
Львівський	7295	1572	5723
Миколаївський	245	80	165
Одеський	7831	805	7026
Полтавський	771	298	473
Рівненський	1744	997	747
Сумський	607	211	396
Тернопільський	1539	378	1161
Харківський	1117	415	702
Херсонський	708	277	431
Хмельницький	3112	311	2801
Черкаський	436	246	190
Чернівецький	1712	953	759
Чернігівський	1626	156	1470

Таблиця Б.3

Чистий прибуток (непокритий збиток) за видами підприємств і регіонами,
млн. грн. [104]

Регіони	Чистий прибуток (збиток), млн.грн.	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, млн. грн.	у % до загальної кількості підприємств	Фінансо- вий результат, млн. грн.
1	2	3	4	5	6
Україна	68054,9	71,0	599404,7	29,0	531349,8
по великих підприємствах	27632,6	69,7	206188,9	30,3	178556,3
по середніх підприємствах	65951,7	76,2	251010,9	23,8	185059,2
по малих підприємствах	-25529,4	70,7	142204,9	29,3	167734,3
у тому числі по мікропідприємствах	-28019,9	69,7	55980,9	30,3	84000,8

Продовження табл. Б.3

1	2	3	4	5	6
Вінницький	3229,2	73,3	11295,0	26,7	8065,8
по великих підприємствах	-1333,4	64,7	964,8	35,3	2298,2
по середніх підприємствах	2977,2	79,1	5834,4	20,9	2857,2
по малих підприємствах	1585,4	72,9	4495,8	27,1	2910,4
у тому числі по мікропідприємствах	826,9	72,3	1893,8	27,7	1066,9
Волинський	1883,2	72,8	7681,8	27,2	5798,6
по великих підприємствах	-896,4	75,0	645,7	25,0	1542,1
по середніх підприємствах	3672,9	83,3	5022,3	16,7	1349,4
по малих підприємствах	-893,3	72,0	2013,8	28,0	2907,1
у тому числі по мікропідприємствах	296,1	71,0	809,7	29,0	513,6
Дніпропетровський	35354,5	73,6	71848,6	26,4	36494,1
по великих підприємствах	31897,0	74,6	44232,2	25,4	12335,2
по середніх підприємствах	2089,5	76,9	15371,6	23,1	13282,1
по малих підприємствах	1368,0	73,4	12244,8	26,6	10876,8
у тому числі по мікропідприємствах	-1016,2	72,1	5065,7	27,9	6081,9
Донецький	-10274,0	76,7	25923,7	23,3	36197,7
по великих підприємствах	-7835,1	51,9	9458,3	48,1	17293,4
по середніх підприємствах	-1309,8	71,5	13293,6	28,5	14603,4
по малих підприємствах	-1129,1	77,1	3171,8	22,9	4300,9
у тому числі по мікропідприємствах	-759,1	76,3	1207,3	23,7	1966,4
Житомирський	2194,8	70,4	7000,5	29,6	4805,7
по великих підприємствах	-79,4	57,1	677,6	42,9	757,0
по середніх підприємствах	1531,8	78,6	3600,0	21,4	2068,2
по малих підприємствах	742,4	69,8	2722,9	30,2	1980,5
у тому числі по мікропідприємствах	-286,8	68,4	830,5	31,6	1117,3
Закарпатський	-917,8	74,0	3140,6	26,0	4058,4
по великих підприємствах	-	-	-	-	-
по середніх підприємствах	-	-	-	-	-
по малих підприємствах	-785,5	74,1	1134,2	25,9	1919,7
у тому числі по мікропідприємствах	-264,6	74,2	541,8	25,8	806,4
Запорізький	871,8	74,6	17283,8	25,4	16412,0
по великих підприємствах	-1574,2	63,6	6207,0	36,4	7781,2
по середніх підприємствах	126,3	77,3	5442,0	22,7	5315,7
по малих підприємствах	2319,7	74,4	5634,8	25,6	3315,1
у тому числі по мікропідприємствах	939,2	73,3	2368,6	26,7	1429,4
Івано-Франківський	-2981,9	76,8	7119,8	23,2	10101,7
по великих підприємствах	-4462,2	75,0	1495,4	25,0	5957,6
по середніх підприємствах	1106,0	76,3	3607,6	23,7	2501,6
по малих підприємствах	374,3	76,8	2016,8	23,2	1642,5
у тому числі по мікропідприємствах	-290,6	76,4	758,8	23,6	1049,4
Київський	4631,1	73,4	28433,0	26,6	23801,9
по великих підприємствах	4787,1	64,3	11101,9	35,7	6314,8
по середніх підприємствах	1761,2	73,1	10303,6	26,9	8542,4
по малих підприємствах	-1917,2	73,4	7027,5	26,6	8944,7
у тому числі по мікропідприємствах	-2339,6	72,5	2746,8	27,5	5086,4
Кіровоградський	4043,1	77,2	8139,9	22,8	4096,8
по великих підприємствах	1249,8	100,0	1249,8	-	-
по середніх підприємствах	830,8	75,0	3290,1	25,0	2459,3

Продовження табл. Б.3

1	2	3	4	5	6
по малих підприємствах	1962,5	77,3	3600,0	22,7	1637,5
у тому числі по мікропідприємствах	216,1	76,9	1425,6	23,1	1209,5
Луганський	-8902,1	78,7	4939,3	21,3	13841,4
по великих підприємствах	-	-	-	-	-
по середніх підприємствах	-	-	-	-	-
по малих підприємствах	1654,4	78,9	1962,8	21,1	308,4
у тому числі по мікропідприємствах	555,2	78,9	707,5	21,1	152,3
Львівський	-455,2	69,7	17512,0	30,3	17967,2
по великих підприємствах	-1682,3	57,7	1887,5	42,3	3569,8
по середніх підприємствах	3108,3	74,7	9160,5	25,3	6052,2
по малих підприємствах	-1881,2	69,4	6464,0	30,6	8345,2
у тому числі по мікропідприємствах	-1864,0	68,3	2817,2	31,7	4681,2
Миколаївський	-1758,4	75,5	8204,5	24,5	9962,9
по великих підприємствах	-691,0	75,0	1404,1	25,0	2095,1
по середніх підприємствах	-1436,3	76,9	3392,8	23,1	4829,1
по малих підприємствах	368,9	75,4	3407,6	24,6	3038,7
у тому числі по мікропідприємствах	518,9	75,2	1507,7	24,8	988,8
Одеський	-7364,3	67,4	18604,8	32,6	25969,1
по великих підприємствах	2477,4	85,0	3863,3	15,0	1385,9
по середніх підприємствах	-4324,0	71,7	8884,2	28,3	13208,2
по малих підприємствах	-5517,7	67,2	5857,3	32,8	11375,0
у тому числі по мікропідприємствах	-3275,3	66,3	2573,6	33,7	5848,9
Полтавський	22874,7	75,4	29218,0	24,6	6343,3
по великих підприємствах	14049,4	71,4	14158,9	28,6	109,5
по середніх підприємствах	6242,8	78,6	10139,5	21,4	3896,7
по малих підприємствах	2582,5	75,2	4919,6	24,8	2337,1
у тому числі по мікропідприємствах	576,0	74,5	2243,2	25,5	1667,2
Рівненський	-1885,4	71,8	4986,1	28,2	6871,5
по великих підприємствах	-3954,7	83,3	669,2	16,7	4623,9
по середніх підприємствах	1728,5	82,6	2591,6	17,4	863,1
по малих підприємствах	340,8	71,1	1725,3	28,9	1384,5
у тому числі по мікропідприємствах	159,7	70,0	710,3	30,0	550,6
Сумський	9103,9	72,0	15106,3	28,0	6002,4
по великих підприємствах	2248,0	85,7	2356,6	14,3	108,6
по середніх підприємствах	3684,3	79,0	8643,1	21,0	4958,8
по малих підприємствах	3171,6	71,4	4106,6	28,6	935,0
у тому числі по мікропідприємствах	751,7	70,1	1214,9	29,9	463,2
Тернопільський	2924,0	73,1	7723,8	26,9	4799,8
по великих підприємствах	270,9	66,7	1133,5	33,3	862,6
по середніх підприємствах	2458,3	79,6	4427,9	20,4	1969,6
по малих підприємствах	194,8	72,6	2162,4	27,4	1967,6
у тому числі по мікропідприємствах	279,4	72,4	745,7	27,6	466,3
Харківський	10900,5	70,8	25512,6	29,2	14612,1
по великих підприємствах	-26,7	61,1	3463,2	38,9	3489,9
по середніх підприємствах	6273,3	80,1	11882,0	19,9	5608,7
по малих підприємствах	4653,9	70,2	10167,4	29,8	5513,5
у тому числі по мікропідприємствах	1151,5	68,8	4188,8	31,2	3037,3
Херсонський	-535,1	77,8	6142,7	22,2	6677,8

Закінчення табл. Б.3

1	2	3	4	5	6
по великих підприємствах	-	-	-	-	-
по середніх підприємствах	-	-	-	-	-
по малих підприємствах	584,6	77,8	2990,8	22,2	2406,2
у тому числі по мікропідприємствах	498,5	77,7	1246,9	22,3	748,4
Хмельницький	4750,5	75,1	11225,9	24,9	6475,4
по великих підприємствах	887,7	75,0	2740,1	25,0	1852,4
по середніх підприємствах	3433,8	80,7	5720,2	19,3	2286,4
по малих підприємствах	429,0	74,7	2765,6	25,3	2336,6
у тому числі по мікропідприємствах	-278,9	74,1	1316,1	25,9	1595,0
Черкаський	2467,0	74,6	10834,8	25,4	8367,8
по великих підприємствах	-3703,8	70,0	1083,1	30,0	4786,9
по середніх підприємствах	4891,8	78,4	6722,4	21,6	1830,6
по малих підприємствах	1279,0	74,4	3029,3	25,6	1750,3
у тому числі по мікропідприємствах	167,0	74,0	1073,1	26,0	906,1
Чернівецька	1218,5	69,7	2469,0	30,3	1250,5
по великих підприємствах	-	-	-	-	-
по середніх підприємствах	-	-	-	-	-
по малих підприємствах	641,6	69,1	1008,1	30,9	366,5
у тому числі по мікропідприємствах	231,5	67,8	423,1	32,2	191,6
Чернігівський	11050,1	71,9	13988,8	28,1	2938,7
по великих підприємствах	4049,8	100,0	4049,8	-	-
по середніх підприємствах	5083,6	76,9	6645,1	23,1	1561,5
по малих підприємствах	1916,7	71,4	3293,9	28,6	1377,2
у тому числі по мікропідприємствах	495,0	70,4	1114,2	29,6	619,2

Таблиця Б.4

Індекс споживчих цін за 2008–2020 рр., у відсотках до минулого року [104]

Регіони	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Україна	122,3	112,3	109,1	104,6	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1	105,0
Вінницький	119,1	111,2	107,0	102,8	99,0	99,7	123,3	138,8	110,0	113,0	109,0	102,4	102,9
Волинський	121,3	110,0	108,1	103,2	99,0	99,7	125,9	143,3	111,8	114,6	109,9	104,9	105,8
Дніпропетровський	124,4	113,0	109,3	104,3	99,7	100,4	125,7	142,6	112,7	112,8	109,2	103,7	104,5
Донецький	124,0	113,1	110,3	105,0	101,3	101,3	122,0	146,9	111,6	115,9	112,3	106,0	105,2
Житомирський	120,8	111,9	108,9	103,9	99,0	99,4	125,2	143,7	112,6	113,0	109,1	103,6	104,6
Закарпатський	115,4	111,8	108,5	103,0	98,8	99,7	125,7	144,0	111,7	113,9	112,2	104,3	105,7
Запорізький	123,6	113,0	109,7	104,6	99,3	100,3	125,7	142,1	112,3	114,1	109,2	103,2	104,2

Закінчення табл. Б.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Івано-Франківський	121,8	110,3	108,3	102,9	99,3	100,0	125,0	143,4	110,9	113,7	109,1	104,5	105,6
Київський	125,6	109,5	107,9	103,9	99,1	99,9	124,7	144,3	112,2	113,8	110,0	104,4	105,2
Кропивницький	121,4	109,7	108,5	103,7	98,8	100,1	124,4	141,3	112,3	113,8	109,0	103,6	105,3
Луганський	123,3	112,8	110,5	105,6	100,3	101,3	125,2	138,8	110,7	114,9	109,3	104,3	105,0
Львівський	125,1	113,4	109,7	104,9	99,3	100,2	126,7	145,2	111,9	113,0	110,1	104,2	105,3
Миколаївський	121,8	112,8	110,0	104,4	99,3	100,7	124,9	143,5	112,2	113,5	109,4	103,8	104,9
Одеський	123,7	114,4	110,5	105,4	99,4	100,9	127,2	144,6	113,6	114,6	109,3	103,9	104,4
Полтавський	123,5	112,8	108,4	103,7	99,1	99,6	123,8	145,0	114,2	113,1	109,3	104,5	103,7
Рівненський	122,1	112,0	108,3	103,4	98,9	99,3	127,0	144,9	112,3	115,0	109,3	104,4	105,3
Сумський	121,0	110,8	108,9	103,6	98,8	99,5	124,7	145,5	114,2	113,6	109,7	104,8	104,8
Тернопільський	118,6	111,2	108,5	103,7	98,9	99,2	125,4	145,1	111,6	113,3	109,7	104,2	103,7
Харківський	123,8	112,9	109,0	104,1	99,2	99,6	125,3	144,2	114,1	113,8	111,2	104,8	105,2
Херсонський	121,9	112,6	110,6	104,5	99,4	100,5	124,1	145,8	112,8	114,4	109,5	103,3	105,6
Хмельницький	122,7	113,0	109,6	104,0	99,6	100,0	123,7	142,5	111,4	113,8	109,2	104,4	104,9
Черкаський	122,3	111,5	109,0	103,5	99,5	100,3	124,2	143,8	112,7	114,6	109,7	103,2	105,9
Чернівецький	119,0	110,1	108,2	102,4	98,8	99,9	123,5	142,0	111,0	112,4	108,7	103,8	105,5
Чернігівський	123,1	112,7	109,5	103,6	98,8	99,4	126,7	145,6	112,8	113,9	109,6	104,3	105,2

Таблиця Б.5

Індекси капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у 2019 р. у відсотках до минулого року [104]

Види економічної діяльності	Січень-березень	Січень-червень	Січень-вересень	Січень-грудень
1	2	3	4	5
Усього	117,8	112,3	112,4	115,5
Сільське, лісове та рибне господарство	102,1	91,4	88,7	90,0
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	102,8	91,8	89,1	90,4
Лісове господарство та лісозаготівлі	57,3	63,0	60,9	60,7
Рибне господарство	53,3	159,9	111,4	75,9
Промисловість	132,0	130,8	128,1	134,7
Будівництво	103,4	105,0	105,6	109,8

Продовження табл. Б.5

1	2	3	4	5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	118,9	106,3	112,4	100,3
Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт	131,5	121,7	133,5	130,6
Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	108,4	102,3	101,0	96,5
Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	137,9	110,8	132,3	101,4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	120,8	104,7	99,8	96,6
Наземний і трубопровідний транспорт	126,2	103,6	94,7	89,4
Водний транспорт	166,8	163,0	150,6	129,7
Авіаційний транспорт	92,2	114,3	108,9	109,6
Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	120,0	107,9	109,3	110,9
Поштова та кур'єрська діяльність	20,6	11,3	14,3	16,8
Тимчасове розміщування й організація харчування	257,2	199,3	167,5	148,7
Тимчасове розміщування	80,6	95,8	95,7	106,0
Діяльність із забезпечення стравами та напоями	455,6	313,1	240,6	185,5
Інформація та телекомунікації	57,7	62,7	76,6	83,4
Видавнича діяльність, виробництво кіно-та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення	142,5	134,7	137,4	124,8
Телекомунікації (електрозв'язок)	37,1	45,4	59,3	67,3
Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг	147,1	126,7	127,8	140,5
Фінансова та страхова діяльність	75,4	82,5	92,8	102,8
Операції з нерухомим майном	114,7	111,0	112,3	111,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	188,7	164,5	143,8	131,4
Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку, архітектури та інжинірингу, технічні випробування та дослідження, діяльність головних управлінь (хед-офісів)	181,4	162,4	135,9	125,8
Наукові дослідження та розробки	242,5	180,9	179,0	162,3
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, інша професійна, наукова та технічна діяльність, ветеринарна діяльність	155,3	157,0	144,2	120,2
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	140,7	111,6	119,6	137,2
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	186,7	145,8	134,1	129,9
Освіта	124,6	122,6	122,7	131,6

Закінчення табл. Б.5

1	2	3	4	5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	135,9	127,3	132,4	146,6
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	244,3	152,1	118,0	117,1
Надання інших видів послуг	71,5	73,1	100,9	114,7

Таблиця Б.6

Індекси капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у 2020 р. у відсотках до минулого року [104]

Види економічної діяльності	Січень-березень	Січень-червень	Січень-вересень	Січень-грудень
1	2	3	4	5
Усього	64,5	65,1	64,6	61,8
Сільське, лісове та рибне господарство	55,9	55,5	56,6	54,7
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	56,1	55,8	56,8	54,6
Лісове господарство та лісозаготівлі	28,0	28,6	43,4	65,5
Рибне господарство	93,2	44,9	45,7	53,6
Промисловість	63,8	62,8	61,9	56,4
<i>Будівництво</i>	<i>82,0</i>	<i>77,1</i>	<i>65,5</i>	<i>60,3</i>
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	67,5	67,5	62,1	60,8
Оптова та роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їх ремонт	69,0	63,6	66,8	65,2
Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	53,8	56,6	53,3	51,5
Роздрібна торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	89,0	87,3	75,0	73,5
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	42,2	45,6	53,2	56,8
Наземний і трубопровідний транспорт	42,7	50,9	60,3	64,2
Водний транспорт	45,5	98,9	70,6	67,1
Авіаційний транспорт	22,7	18,2	22,0	24,1
Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	43,7	40,4	43,2	45,7
Поштова та кур'єрська діяльність	69,0	139,2	826,5	734,7
Тимчасове розміщення й організація харчування	33,3	42,2	46,9	55,2
Тимчасове розміщення	73,0	71,6	69,6	57,5
Діяльність із забезпечення стравами та напоями	25,8	32,2	37,4	54,0
Інформація та телекомунікації	108,7	91,7	86,2	87,3
Видавнича діяльність, виробництво кіно-та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіо та телевізійного мовлення	71,4	60,1	61,8	68,9
Телекомунікації (електрозв'язок)	141,4	110,7	101,5	102,7
Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг	86,1	79,6	70,8	60,7
Фінансова та страхова діяльність	88,7	99,8	89,1	76,6
Операції з нерухомим майном	69,8	65,7	74,1	67,1
Професійна, наукова та технічна діяльність	61,7	82,8	77,9	77,3
Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку, архітектури та інжинірингу, технічні випробування та дослідження, діяльність головних	75,1	91,6	88,3	86,9

Закінчення табл. Б.6

1	2	3	4	5
управління (хед-офісів)				
Наукові дослідження та розробки	26,8	79,2	57,9	59,0
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку, інша професійна, наукова та технічна діяльність, ветеринарна діяльність	64,1	52,7	55,4	57,9
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	55,7	62,0	68,6	61,1
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	81,5	89,1	90,4	92,6
Освіта	86,1	68,2	59,9	54,3
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	61,0	59,1	52,6	52,5
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	20,9	25,6	33,0	28,9
Надання інших видів послуг	151,4	124,3	95,7	78,1

Таблиця Б.7

Обсяг капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2020 р. [104]

Регіони	коштів державного бюджету		коштів місцевих бюджетів		власних коштів підприємств та організацій		з них амортизаційних відрахувань	
	тис.грн.	у % до загального обсягу у регіоні	тис.грн.	у % до загального обсягу у регіоні	тис.грн.	у % до загального обсягу у регіоні	тис.грн.	у % до загального обсягу власних коштів у регіоні
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Україна	36512490	8,7	43558332	10,4	279330400	66,5	55248550	19,8
Вінницький	366171	3,7	868463	8,7	7088638	70,9	710180	10,0
Волинський	588615	5,8	853911	8,4	3361283	33,0	934372	27,8
Дніпропетровський	3865878	7,4	5078269	9,7	40975139	78,3	3230010	7,9
Донецький	2951848	11,8	2448642	9,8	19311820	76,9	2783827	14,4
Житомирський	865029	11,3	1826747	23,8	4002916	52,1	348833	8,7
Закарпатський	177503	4,3	580057	13,9	2224571	53,3	679200	30,5
Запорізький	1707199	14,7	1361267	11,7	8045665	69,0	1379634	17,1
Івано-Франківський	441855	8,2	972229	18,0	2774903	51,3	889953	32,1
Київський	178596	0,8	1537550	6,7	13153621	57,1	2013025	15,3
Кіровоградський	448790	8,0	517968	9,2	4127863	73,2	260074	6,3
Луганський	361434	13,5	717037	26,7	1522358	56,7	226058	14,8
Львівський	1526217	9,4	2011437	12,4	8449047	52,1	1384878	16,4
Миколаївський	1722820	22,0	874349	11,2	4607789	58,9	538024	11,7
Одеський	976356	5,8	2552979	15,0	10933617	64,4	607721	5,6
Полтавський	5396292	24,8	1883175	8,6	13243018	60,8	304999	2,3
Рівненський	1281079	26,0	582876	11,8	2247472	45,5	342911	15,3
Сумський	1142143	18,3	583071	9,3	3771219	60,3	421524	11,2

Закінчення табл. Б.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тернопільський	255911	4,3	597367	10,0	3323265	55,6	169626	5,1
Харківський	850556	4,9	3984115	23,1	8894208	51,6	2895424	32,6
Херсонський	286405	7,3	916627	23,3	2384155	60,6	270722	11,4
Хмельницький	1942303	21,1	962685	10,5	5010750	54,4	592572	11,8
Черкаський	1552491	21,9	619687	8,7	3941269	55,6	416155	10,6
Чернівецький	153739	6,3	394330	16,2	1066438	43,8	70381	6,6
Чернігівський	532427	8,8	928981	15,3	4136417	68,1	146975	3,6

Таблиця Б.7

Обсяг капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2020 р. [104]

(продовження)

Ре- гіони	кредитів банків та інших позик		з них		коштів інвесторів- нерезидентів		коштів населення на будівництво житла		інших джерел фінансування	
			кредити банків- нерезидентів							
	тис. грн.	у % до загаль- ного обсягу у регіоні	тис. грн.	у % до зага- льно- го обсягу кре- дитів банків та інших позик у ре- гіоні	тис. грн.	у % до зага- льно- го обсягу у ре- гіоні	тис. грн.	у % до зага- льного обсягу у регіоні	тис. грн.	у % до зага- льного обсягу у регіо- ні
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Ук- раїна	2789 4481	6,7	120881 28	43,3	1729 174	0,4	20590 878	4,9	102209 07	2,4
Вінни- цький	3682 97	3,7	9964	2,7	-	-	10364 25	10,4	263749	2,6
Волин- ський	4041 131	39,6	391772 6	96,9	-	-	10112 62	9,9	-	-
Дніп- ропе- тров- ський	1779 948	3,4	-	-	-	-	17617 5	0,3	-	-
До- нець- кий	3377 77	1,3	-	-	-	-	28636	0,1	-	-
Жи- томир- ський	6454 01	8,4	404240	62,6	-	-	23186 9	3,0	115681	1,5
Закар- патсь- кий	3506 5	0,8	-	-	-	-	88686 8	21,2	-	-
Запо- різь- кий	3782 83	3,2	-	-	2986	0,01	64941	0,6	92224	0,8

Закінчення табл. Б.7

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Івано-Франківський	1047 17	1,9	-	-	-	-	87997 4	16,3	-	-
Київський	2925 390	12,7	192366 3	65,8	-	-	21212 49	9,2	-	-
Кіровоградський	4584 68	8,1	-	-	-	-	65970	1,2	18866	0,3
Луганський	6370 8	2,4	-	-	-	-	7974	0,3	12922	0,5
Львівський	9548 92	5,9	348581	36,5	7163 2	0,4	26401 62	16,3	567292	3,5
Миколаївський	4204 05	5,4	-	-	-	-	65640	0,8	-	-
Одеський	4785 01	2,8	-	-	-	-	17688 40	10,4	266728	1,6
Полтавський	6939 94	3,2	-	-	-	-	53230 1	2,4	-	-
Рівненський	7989 3	1,6	-	-	-	-	61891 7	12,5	124478	2,5
Сумський	3452 01	5,5	-	-	-	-	38464 0	6,2	25731	0,4
Тернопільський	3932 13	6,6	-	-	-	-	12893 54	21,6	-	-
Харківський	6016 32	3,5	126028	20,9	-	-	12790 43	7,4	162230 0	9,4
Херсонський	1917 97	4,9	-	-	-	-	12037 6	3,1	34721	0,9
Хмельницький	3429 43	3,7	-	-	-	-	47512 5	5,2	-	-
Черкаський	3746 93	5,3	-	-	-	-	28639 4	4,0	310294	4,4
Чернівецький	5585 3	2,3	-	-	-	-	63675 2	26,2	-	-
Чернігівський	2884 37	4,7	-	-	-	-	17486 9	2,9	14722	0,2

Таблиця Б.8

Обсяг капітальних інвестицій у матеріальні активи за видами активів за
регіонам у 2020 р. [104]

Регіони	будівлі житлові		будівлі нежитлові		інженерні споруди	
	тис. грн.	у % до загального обсягу капітальних інвестицій у матеріальні активи у регіоні	тис. грн.	у % до загального обсягу капітальних інвестицій у матеріальні активи у регіоні	тис. грн.	у % до загального обсягу капітальних інвестицій у матеріальні активи у регіоні
1	2	3	4	5	6	7
Україна	36517767	9,1	64103756	16,0	113270538	28,3
Вінницький	1262845	12,8	2074948	21,0	1046320	10,6
Волинський	1394031	13,7	1366090	13,4	952337	9,4
Дніпропетровський	556340	1,1	11737294	22,6	16827914	32,4
Донецький	208880	0,9	2667866	11,5	9869871	42,6
Житомирський	348677	4,6	1495663	19,6	2861728	37,4
Закарпатський	1039643	25,0	841432	20,2	912920	21,9
Запорізький	197237	1,7	1552953	13,5	2991846	26,0
Івано-Франківський	1088538	20,7	863430	16,4	1276822	24,3
Київський	4892117	21,6	3341435	14,7	3015466	13,3
Кіровоградський	96846	1,7	1118919	20,1	871457	15,7
Луганський	59434	2,2	637250	23,9	336667	12,6
Львівський	3484270	21,8	2546329	16,0	3306814	20,7
Миколаївський	260180	3,3	1523663	19,6	2584535	33,2
Одеський	2340162	14,0	3031699	18,1	4177151	25,0
Полтавський	637975	2,9	2347169	10,8	10687226	49,3
Рівненський	715904	14,8	763324	15,7	1535640	31,7
Сумський	468471	7,6	884175	14,3	1559633	25,2
Тернопільський	1352871	22,7	1054908	17,7	921889	15,5
Харківський	3160951	18,8	2402330	14,3	3381565	20,1
Херсонський	197113	5,0	562591	14,4	691292	17,7
Хмельницький	586338	6,4	1401845	15,3	3195479	34,8

Закінчення табл. Б.8

1	2	3	4	5	6	7
Черкаський	541370	7,8	1287854	18,4	1819901	26,1
Чернівецький	709775	29,3	537777	22,2	469581	19,4
Чернігівський	491446	8,2	973976	16,2	1577169	26,3

Таблиця Б.8

Обсяг капітальних інвестицій у матеріальні активи за видами активів за регіонам у 2020 р. [104] (продовження)

Регіони	машини, обладнання та інвентар		транспортні засоби		земля		довгострокові біологічні активи рослинництва та тваринництва	
	тис. грн.	у % до загального обсягу капітальних інвестицій у матеріальні активи у регіоні	тис. грн.	у % до загального обсягу капітальних інвестицій у матеріальні активи у регіоні	тис. грн.	у % до загального обсягу капітальних інвестицій у матеріальні активи у регіоні	тис. грн.	у % до загального обсягу капітальних інвестицій у матеріальні активи у регіоні
8	9	10	11	12	13	14	15	16
Україна	13224 1526	33,0	3721 1478	9,3	1747 165	0,4	3996 710	1,0
Вінницький	38360 59	38,9	1134 604	11,5	6627 1	0,7	1769 93	1,8
Волинський	56138 60	55,3	6307 50	6,2	3631 8	0,4	5169 2	0,5
Дніпропетровський	18762 887	36,2	2977 280	5,7	2783 85	0,5	9022 6	0,2
Донецький	85616 26	37,0	1171 058	5,1	1479	0,0	2000 26	0,9
Житомирський	19273 52	25,2	7639 93	10,0	1794 2	0,2	1170 59	1,5
Закарпатський	97388 3	23,4	2634 85	6,3	3681 8	0,9	5756	0,1
Запорізький	52850 64	45,9	8909 95	7,7	3165	0,0	4842 2	0,4
Івано-Франківський	12514 30	23,8	5740 88	10,9	1525 5	0,3	5597 3	1,1
Київський	78921 90	34,8	1676 062	7,4	1675 95	0,7	1447 030	6,4
Кіровоградський	26870 94	48,3	6735 79	12,1	7159	0,1	2240 5	0,4
Луганський	11387 88	42,7	3139 90	11,8	1085 0	0,4	1910 6	0,7
Львівський	49829 64	31,2	7089 32	4,4	7789 1	0,5	3445 1	0,2
Миколаївський	21270 72	27,3	1114 191	14,3	6566	0,1	5964 8	0,8

Закінчення табл. Б.8

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Одеський	51444 15	30,8	1530 352	9,1	1270 0	0,1	2774 3	0,2
Полтавський	56513 66	26,1	1743 806	8,1	3213 7	0,1	2306 44	1,1
Рівненський	12099 22	24,9	4228 21	8,7	2123 6	0,4	9150 9	1,9
Сумський	22825 68	37,0	6768 75	11,0	2260 3	0,4	1536 24	2,5
Тернопільський	19763 57	33,2	4665 91	7,8	1952 9	0,3	3049 6	0,5
Харківський	54658 59	32,5	1596 639	9,5	7403 9	0,4	1030 32	0,6
Херсонський	18412 09	47,1	4234 17	10,8	1508 0	0,4	1014 81	2,6
Хмельницький	29648 57	32,3	7299 27	8,0	1811 6	0,2	1206 49	1,3
Черкаський	20273 65	29,0	6236 36	8,9	1130 9	0,2	5224 91	7,5
Чернівецький	38638 5	16,0	2199 61	9,1	-	-	1806 9	0,7
Чернігівський	21270 58	35,5	5373 51	9,0	1436 7	0,2	1746 30	2,9

Таблиця Б.9

Кількість найманих працівників на підприємствах за їх розмірами за регіонами у 2020 р. [104]

Регіони	Усього, тис. осіб	У тому числі							
		Великі Підприємства		середні підприємства		малі підприємства		з них мікропід- приємства	
		тис. осіб	у % до загальної кількості найманих працівників відповідного регіону	тис. осіб	у % до загальної кількості найманих працівників відповідного регіону	тис. осіб	у % до загальної кількості найма- них праців- ників відповід- ного регіону	тис. осіб	у % до зага- льної кіль- кості най- маних праців- ників відпо- відно- го ре- гіону
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Україна	6366,1	1574,6	24,7	3088,4	48,5	1703,1	26,8	721,7	11,3
Вінницький	173,1	26,8	15,5	94,0	54,3	52,3	30,2	19,5	11,3
Волинський	114,3	16,4	14,4	67,7	59,2	30,2	26,4	12,0	10,5
Дніпропетровський	665,7	253,5	38,1	271,8	40,8	140,4	21,1	60,9	9,2
Донецький	267,7	87,8	32,8	137,0	51,2	42,9	16,0	17,2	6,4
Житомирський	135,2	8,9	6,6	89,2	66,0	37,1	27,4	14,0	10,3

Закінчення табл. Б.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Закарпатський	91,4	-	-	-	-	27,0	29,6	11,5	12,5
Запорізький	268,6	70,9	26,4	128,9	48,0	68,8	25,6	30,4	11,3
Івано-Франківський	112,3	10,1	9,0	67,5	60,1	34,7	30,9	15,2	13,5
Київський	329,3	75,3	22,9	155,7	47,3	98,3	29,8	38,3	11,6
Кіровоградський	111,6	7,8	7,0	65,0	58,3	38,8	34,7	17,6	15,8
Луганський	75,2	-	-	-	-	16,6	22,1	7,0	9,3
Львівський	353,5	47,8	13,5	201,1	56,9	104,6	29,6	41,6	11,8
Миколаївський	132,1	23,5	17,8	63,5	48,0	45,1	34,2	21,7	16,4
Одеський	301,9	33,8	11,2	156,6	51,9	111,5	36,9	47,6	15,8
Полтавський	209,6	28,1	13,4	128,3	61,2	53,2	25,4	23,5	11,2
Рівненський	103,5	6,3	6,1	66,7	64,4	30,5	29,5	12,2	11,8
Сумський	122,5	10,8	8,8	81,0	66,2	30,7	25,0	11,7	9,6
Тернопільський	92,8	11,2	12,1	54,0	58,2	27,6	29,7	10,5	11,3
Харківський	395,7	37,1	9,4	238,3	60,2	120,3	30,4	49,9	12,6
Херсонський	92,6	-	-	-	-	35,5	38,4	15,5	16,8
Хмельницький	126,9	11,4	9,0	76,9	60,6	38,6	30,4	15,3	12,1
Черкаський	145,5	16,2	11,1	85,3	58,6	44,0	30,3	18,5	12,7
Чернівецький	60,4	-	-	-	-	20,2	33,5	7,9	13,0
Чернігівський	113,4	7,2	6,4	74,5	65,7	31,7	27,9	12,6	11,1

Додаток В

Показники функціонування будівельної сфери: міжнародний аспект

Таблиця В.1

Індекс вихідних цін у будівництві - у національній валюті: двокімнатні та більше житлових будинків по країнах Європейського Союзу та інших країнах (зміни у відсотках до 2015 р.) за даними [167]

Країни	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Європейський Союз–27 країн (з 2020)	136,2	133,2	111,2	93,3	93,5	100,0	114,9	126,3	130,9	131,6
Європейський Союз–28 країн (2013-2020)	126,7	124,1	104,5	91,7	93,6	100,0	113,3	123,6	127,6	127,4
Єврозона–19 країн (з 2015)	145,1	141,5	118,0	97,4	95,6	100,0	113,4	12,3	129,9	131,4
Бельгія	110,6	96,7	102,0	107,1	119,1	100,0	111,4	110,0	136,1	121,5
Болгарія	74,3	63,6	61,5	71,1	91,8	100,0	105,2	144,6	205,8	189,9
Чехія	107,8	106,4	90,0	84,0	90,9	100,0	104,2	123,0	127,2	152,4
Данія	66,6	73,0	53,1	51,2	71,6	100,0	129,6	128,1	154,3	131,7
Німеччина (до 1990 колишня територія ФРН)	64,0	77,7	80,2	90,1	93,2	100,0	115,6	113,1	115,4	119,4
Естонія	46,2	50,6	54,3	54,6	70,5	100,0	107,7	141,0	125,1	143,6
Ірландія	141,7	89,3	47,9	55,2	56,8	100,0	122,3	159,3	223,1	308,6
Греція	749,4	410,1	224,9	128,8	104,6	100,0	103,5	123,9	175,9	234,4
Іспанія	253,8	215,8	159,4	86,6	92,4	100,0	123,7	154,4	191,8	216,3
Франція	118,9	130,8	119,7	106,3	93,1	100,0	114,7	122,1	113,9	109,4
Хорватія	191,8	193,6	140,9	110,2	112,1	100,0	133,1	179,6	168,9	221,0
Італія	278,2	261,9	191,2	124,4	109,0	100,0	103,9	120,8	127,4	127,5
Кіпр	447,7	276,5	183,9	129,5	89,3	100,0	114,1	154,5	194,0	301,1
Латвія	130,9	124,0	152,4	197,5	112,1	100,0	122,0	143,1	167,6	167,7
Литва	61,6	53,9	74,5	88,3	83,0	100,0	122,0	119,4	122,5	113,8
Люксембург	91,0	108,3	107,2	90,8	145,7	100,0	120,6	123,6	137,3	134,8
Угорщина	141,8	96,3	81,3	59,2	77,4	100,0	257,1	312,3	302,4	291,1
Мальта	112,6	100,2	77,6	68,5	74,4	100,0	190,2	248,8	326,5	316,3
Нідерланди	114,0	104,2	69,8	48,9	73,5	100,0	97,7	125,9	129,3	104,7
Австрія	75,0	89,1	79,2	90,6	95,9	100,0	115,6	130,0	108,2	121,8
Польща	90,9	96,4	86,1	72,4	82,5	100,0	112,2	133,8	138,2	144,5
Португалія	295,7	207,7	138,8	90,4	84,9	100,0	139,2	172,5	245,8	287,7
Румунія	107,9	100,8	96,8	96,6	96,3	100,0	98,8	106,4	109,2	108,8
Словенія	178,8	140,6	117,9	117,6	99,3	100,0	109,2	116,8	136,2	122,2
Словаччина	82,0	66,0	65,8	74,7	81,1	100,0	114,6	104,7	116,6	115,5
Фінляндія	104,3	109,6	100,7	84,2	94,5	100,0	126,2	150,7	134,9	120,4
Швеція	56,9	57,8	50,5	63,5	76,0	100,0	123,4	134,7	111,5	99,4
Велика Британія	77,3	76,9	69,6	83,3	94,4	100,0	104,8	109,8	110,3	105,8
Норвегія	74,1	101,7	101,6	102,3	96,2	100,0	117,7	121,3	117,8	102,5
Чорногорія	93,3	104,3	119,5	110,0	98,4	100,0	100,4	148,3	78,1	52,8

Закінчення табл. В.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Північна Македонія	89,1	101,8	119,4	77,3	88,4	100,0	126,9	128,6	117,4	97,0
Албанія	-	-	-	-	-	100,0	614,6	1083,3	1583,3	1500,0
Сербія	106,9	115,2	106,2	76,2	77,4	100,0	126,0	168,9	184,8	238,6
Туреччина	101,0	72,5	85,9	93,6	115,0	100,0	112,2	156,4	74,2	36,0
Боснія і Герцеговина	-	-	-	66,0	80,8	100,0	106,6	116,4	122,1	132,6

Таблиця В.2

Індекс змін на дозволи на будівництво по країнам Європейського Союзу та інших країнах у відсотках до 2010 р. за даними [167]

Країни	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Європейський Союз–27 країн (з 2020)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Європейський Союз–28 країн (2013-2020)	100,0	99,5	86,2	80,5	85,2	92,1	103,4	-	-	-
Єврозона–19 країн (з 2015)	100,0	99,3	85,4	73,6	74,6	78,7	89,4	-	-	-
Бельгія	100,0	87,5	92,2	96,8	107,7	90,4	101,8	-	-	-
Болгарія	100,0	85,5	82,7	95,7	123,5	134,5	141,5	194,6	-	-
Чехія	100,0	98,7	83,5	77,9	84,3	92,8	96,7	-	-	-
Данія	100,0	111,9	79,8	77,0	106,6	149,5	176,9	138,5	-	-
Німеччина (до 1990 колишня територія ФРН)	100,0	121,4	125,3	140,7	145,6	156,2	180,6	-	-	-
Естонія	100,0	109,6	117,6	118,1	152,7	216,5	233,3	305,2	-	-
Ірландія	100,0	63,0	33,8	39,0	40,1	70,6	88,6	-	-	-
Греція	100,0	54,7	30,0	17,2	14,0	13,3	13,8	-	-	-
Іспанія	100,0	85,0	62,8	34,1	36,4	39,4	48,7	-	-	-
Франція	100,0	108,6	100,8	88,5	79,6	84,2	96,6	104,5	-	-
Хорватія	100,0	100,9	73,4	57,5	58,4	52,1	69,4	93,6	-	-
Італія	100,0	94,1	68,7	44,7	39,2	35,9	37,6	-	-	-
Кіпр	100,0	61,8	41,1	28,9	19,9	22,3	25,5	-	-	-
Латвія	100,0	94,8	116,6	151,1	85,8	75,7	93,3	109,5	-	-
Литва	100,0	87,6	121,1	143,5	136,7	163,9	201,1	197,0	-	-
Люксембург	100,0	119,0	117,8	99,8	160,1	109,9	132,5	-	-	-
Угорщина	100,0	67,9	57,3	41,8	54,5	70,5	181,3	-	-	-
Мальта	100,0	89,0	68,9	60,9	66,1	88,8	168,9	-	-	-
Нідерланди	100,0	91,4	61,2	42,9	64,5	87,7	85,7	110,4	-	-
Австрія	100,0	118,8	105,5	120,0	129,3	131,4	139,2	-	-	-
Польща	100,0	106,1	94,8	79,6	90,7	110,0	123,5	-	-	-
Португалія	100,0	70,2	46,9	30,6	28,7	33,8	47,1	58,1	-	-
Румунія	100,0	93,4	89,7	89,5	89,3	92,7	91,6	98,6	-	-
Словенія	100,0	78,7	66,0	65,8	55,5	55,9	61,1	63,1	-	-
Словаччина	100,0	80,5	80,3	91,1	98,9	122,0	139,8	-	-	-
Фінляндія	100,0	105,1	96,2	80,7	90,5	95,2	120,4	-	-	-

Закінчення табл. Б.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Швеція	100,0	101,6	88,8	111,5	133,5	175,7	212,1	-	-	-
Велика Британія	100,0	99,4	90,0	107,7	122,0	128,9	134,4	-	-	-
Норвегія	100,0	137,1	137,0	138,0	129,8	134,9	158,8	163,6	-	-
Чорногорія	100,0	111,9	128,1	117,9	105,5	107,2	107,6	-	-	-
Північна Македонія	100,0	114,3	134,1	86,8	99,2	112,3	142,5	144,4	-	-
Албанія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сербія	100,0	107,8	99,3	71,3	72,4	93,6	117,9	-	-	-
Туреччина	100,0	71,8	85,0	92,6	113,8	99,0	110,4	145,8	-	-
Боснія і Герцеговина	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблиця В.3

Індекс витрат на будівництво у національній валюті: житлові будинки, крім резиденцій для громад у відсотках до 2015 р. за даними [167]

Країни	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Європейський Союз–27 країн (з 2020)	93,5	96,9	98,8	99,0	99,5	100,0	100,8	102,9	105,6	107,9	109,3
Європейський Союз–28 країн (2013–2020)	93,1	96,1	98,0	98,6	99,4	100,0	101,1	103,5	106,4	108,8	-
Єврозона–19 країн (з 2015)	93,5	97,0	98,9	99,1	99,6	100,0	100,7	102,8	105,3	107,3	108,7
Бельгія	91,7	95,3	97,1	97,3	98,4	100,0	101,6	102,9	105,5	108,1	-
Болгарія	96,6	97,2	96,6	98,0	98,7	100,0	100,8	103,3	106,3	111,6	114,0
Чехія	97,0	98,7	99,2	98,8	100,0	100,0	100,3	103,0	107,2	113,1	115,5
Данія	89,6	92,8	95,2	96,6	98,1	100,0	101,6	102,4	104,2	105,0	105,8
Німеччина (до 1990 колишня територія ФРН)	91,8	95,2	97,1	97,8	98,7	100,0	101,3	104,5	107,8	110,1	112,2
Естонія	87,3	90,3	94,2	98,9	99,1	100,0	99,6	100,8	102,7	104,6	105,1
Ірландія	99,3	97,1	98,1	98,9	99,5	100,0	100,7	102,4	105,4	107,9	-
Греція	106,1	107,2	107,1	105,6	102,4	100,0	98,3	98,5	99,1	99,2	99,3
Іспанія	97,5	101,2	100,9	101,2	101,4	100,0	98,7	100,8	103,3	104,4	103,6
Франція	93,8	98,9	101,4	100,4	100,6	100,0	100,7	102,6	105,0	107,8	-
Хорватія	103,7	105,1	102,4	96,6	96,9	100,0	98,9	98,6	100,3	104,6	-
Італія	94,0	96,9	99,1	99,7	99,6	100,0	100,3	100,9	102,2	102,8	103,4
Кіпр	102,3	105,8	106,8	102,5	100,5	100,0	99,2	99,3	100,6	102,8	103,1
Латвія	87,3	89,6	92,3	96,1	96,8	100,0	105,7	108,3	113,2	118,6	127,3
Литва	84,9	88,1	90,8	94,9	97,9	100,0	102,2	106,5	110,2	115,6	117,9
Люксембург	90,3	92,6	95,3	97,2	98,9	100,0	101,0	102,9	104,8	107,9	-
Угорщина	85,6	86,1	90,2	94,4	96,7	100,0	101,6	108,6	114,4	125,7	139,4

Закінчення табл. В.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Мальта	91,5	92,9	95,0	96,5	98,9	100,0	102,2	103,9	105,1	106,2	107,6
Нідерланди	93,6	95,4	97,6	97,8	98,7	100,0	101,6	103,9	106,5	109,5	111,9
Австрія	91,5	93,6	95,7	97,4	98,5	100,0	100,6	104,1	107,1	108,3	109,2
Польща	101,7	102,9	103,2	101,6	100,6	100,0	99,8	100,6	103,7	108,1	-
Португалія	94,9	96,3	96,9	98,1	98,8	100,0	101,2	103,0	105,4	107,9	110,0
Румунія	91,2	99,4	105,8	101,2	100,7	100,0	100,8	108,7	121,4	133,3	135,9
Словенія	97,7	102,1	100,9	99,8	99,3	100,0	98,8	103,5	106,3	109,6	111,0
Словаччина	96,3	97,0	97,1	97,7	98,6	100,0	101,1	103,9	107,8	112,6	-
Фінляндія	92,2	95,2	97,6	98,5	99,5	100,0	100,5	100,8	103,1	104,1	103,9
Швеція	90,3	93,0	95,4	97,0	97,8	100,0	102,2	104,9	109,0	112,1	111,9
Велика Британія	90,8	92,0	94,2	96,5	99,2	100,0	102,8	106,8	110,8	114,1	114,3
Норвегія	85,8	89,0	91,7	94,4	97,5	100,0	102,8	105,4	108,7	111,6	-
Швейцарія	97,8	99,8	100,0	100,2	100,6	100,0	99,3	99,3	100,3	101,1	-
Чорногорія	118,8	126,6	108,0	111,1	107,3	100,0	91,9	97,9	101,4	108,5	-
Північна Македонія	93,7	98,5	100,1	102,0	101,7	100,0	97,6	102,4	108,5	111,3	112,6
Туреччина	68,5	77,0	81,2	85,4	94,4	100,0	112,8	128,9	161,4	190,3	214,8

Таблиця В.4

Індекс витрат на оплату праці по країнах Європейського Союзу та інших країнах у відсотках до 2010 р. за даними [167]

Країни	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Європейський Союз–27 країн (з 2020)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Європейський Союз–28 країн (2013-2020)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Єврозона–19 країн (з 2015)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Бельгія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Болгарія	100,0	103,3	104,1	109,3	114,8	120,4	126,9	136,6	-	-
Чехія	100,0	100,9	102,0	102,2	102,7	104,1	106,6	-	-	-
Данія	100,0	101,6	104,5	107,4	111,3	116,3	120,0	-	-	-
Німеччина (до 1990 колишня територія ФРН)	100,0	102,2	105,1	105,2	106,5	110,3	113,7	-	-	-
Естонія	100,0	107,6	114,7	129,6	129,0	132,3	133,7	137,0	-	-
Ірландія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Греція	100,0	98,9	97,9	96,5	93,0	90,4	89,0	88,9	-	-
Іспанія	100,0	101,8	102,1	104,3	105,5	103,8	101,2	-	-	-
Франція	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хорватія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Італія	100,0	103,2	105,8	106,7	107,4	108,7	109,5	-	-	-
Кіпр	100,0	102,4	103,7	94,9	89,9	-	-	-	-	-

Закінчення табл. В.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Латвія	100,0	112,4	120,6	129,8	136,0	153,5	169,5	-	-	-
Литва	100,0	105,6	110,1	118,4	125,4	131,5	138,9	150,4	-	-
Люксембург	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Угорщина	100,0	98,8	105,3	114,1	119,8	126,3	129,1	-	-	-
Мальта	100,0	102,9	103,5	108,4	112,0	112,6	116,0	-	-	-
Нідерланди	100,0	101,5	104,1	106,0	108,2	109,1	110,9	112,9	-	-
Австрія	100,0	100,4	103,8	106,6	109,3	111,8	113,4	114,6	-	-
Польща	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Португалія	100,0	101,1	102,5	104,7	104,5	105,0	108,0	110,8	-	-
Румунія	100,0	102,1	105,4	106,1	109,7	121,8	134,9	149,5	-	-
Словенія	100,0	103,0	98,9	96,4	95,7	97,1	96,4	-	-	-
Словаччина	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Фінляндія	100,0	101,7	103,8	104,9	105,6	106,5	107,8	106,8	-	-
Швеція	100,0	103,2	106,4	108,8	110,3	112,9	115,1	117,1	-	-
Велика Британія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Норвегія	100,0	103,2	106,6	110,4	114,3	117,4	119,4	122,1	-	-
Швейцарія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Чорногорія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Північна Македонія	100,0	101,7	106,2	125,1	129,8	133,8	141,4	-	-	-
Туреччина	100,0	106,6	112,6	120,1	131,8	142,7	157,8	177,8	-	-

Таблиця В.5

Індекс цін на матеріали для житлових будівель та резиденцій по країнам
Європейського Союзу та інших країн у відсотках до 2010 р. за даними [167]

Країни	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Європейський Союз– 27 країн (з 2020)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Європейський Союз– 28 країн (2013–2020)	100,0	104,3	105,8	105,6	105,8	105,1	105,0	-	-	-
Єврозона–19 країн (з 2015)	100,0	103,9	104,9	104,8	104,6	104,2	103,9	-	-	-
Бельгія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Болгарія	100,0	99,8	98,8	99,2	98,6	98,3	98,1	98,5	-	-
Чехія	100,0	101,8	102,4	101,7	103,4	103,2	103,0	-	-	-
Данія	100,0	104,6	107,2	108,0	108,7	109,3	110,3	-	-	-
Німеччина (до 1990 колишня територія ФРН)	100,0	104,5	106,2	107,4	108,4	108,6	108,7	-	-	-
Естонія	100,0	102,0	105,5	107,0	108,3	107,6	106,5	107,2	-	-
Ірландія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Греція	100,0	102,5	103,1	101,6	98,8	96,8	95,1	95,4	-	-
Іспанія	100,0	104,9	104,3	103,5	103,1	101,9	101,3	-	-	-
Франція	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хорватія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Італія	100,0	102,8	104,5	105,0	104,0	103,3	103,1	-	-	-

Закінчення табл. В.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Кіпр	100,0	103,4	103,8	103,4	104,3	102,6	101,5	101,7	-	-
Латвія	100,0	95,1	94,7	94,3	94,6	94,2	93,9	-	-	-
Литва	100,0	102,5	104,7	106,8	108,0	107,6	106,9	108,1	-	-
Люксембург	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Угорщина	100,0	101,9	104,8	107,3	108,4	110,7	112,3	-	-	-
Мальта	100,0	101,1	103,9	104,5	106,9	108,1	110,2	-	-	-
Нідерланди	100,0	102,1	103,5	102,8	103,0	105,5	108,0	111,3	-	-
Австрія	100,0	104,3	105,4	106,1	105,8	106,6	106,4	112,7	-	-
Польща	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Португалія	100,0	102,2	104,9	106,7	108,1	107,3	108,2	109,8	-	-
Румунія	100,0	114,3	126,0	113,3	110,1	99,2	94,0	104,2	-	-
Словенія	100,0	105,7	106,8	106,6	106,3	106,7	105,2	-	-	-
Словаччина	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Фінляндія	100,0	103,7	105,9	106,7	107,8	108,0	108,1	109,5	-	-
Швеція	100,0	102,5	104,8	106,7	107,3	110,4	113,1	116,8	-	-
Велика Британія	100,0	105,2	107,2	108,1	110,0	109,2	109,5	115,3	-	-
Норвегія	100,0	104,1	107,7	110,3	114,3	117,7	122,3	125,3	-	-
Швейцарія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Чорногорія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Північна Македонія	100,0	106,1	107,0	104,3	102,6	99,2	92,7	-	-	-
Туреччина	100,0	114,2	120,4	126,0	139,7	147,0	157,2	191,4	-	-

Таблиця В.6

Індекс обсягу будівельного виробництва по країнам Європейського Союзу та інших країнах у відсотках до 2015 р. за даними [167]

Країни	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Європейський Союз–27 країн (з 2020)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Європейський Союз–28 країн (2013-2020)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Єврозона–19 країн (з 2015)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Бельгія	101,7	106,9	106,1	102,5	102,1	100,0	100,7	101,1	103,0	102,4	94,6
Болгарія	101,0	88,0	87,4	84,1	90,0	100,0	83,3	87,1	88,5	91,9	87,0
Чехія	108,0	104,2	96,2	89,8	93,6	100,0	94,4	97,5	106,5	109,4	102,5
Данія	88,7	91,6	92,5	91,8	95,8	100,0	104,6	109,1	112,7	116,1	118,0
Німеччина (до 1990 колишня територія ФРН)	93,1	99,5	98,9	98,6	101,4	100,0	105,9	108,3	108,6	112,1	116,8
Естонія	71,3	90,8	105,9	105,8	103,6	100,0	104,6	127,1	142,7	147,2	141,8
Ірландія	94,7	78,9	77,0	85,7	92,7	100,0	112,6	129,9	147,2	159,5	131,5
Греція	234,4	138,1	91,7	84,3	97,5	100,0	106,5	86,6	74,7	70,1	63,5
Іспанія	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Франція	112,2	109,9	104,2	104,7	101,9	100,0	99,6	102,5	102,1	102,7	87,6

Закінчення табл. В.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Хорватія	148,5	131,5	114,4	107,9	100,5	100,0	103,3	105,1	110,3	119,5	124,7
Італія	147,2	139,5	121,3	108,9	101,1	100,0	99,3	99,4	101,1	103,3	96,9
Кіпр	213,5	199,0	157,0	127,4	99,8	100,0	120,7	154,1	180,7	202,2	188,7
Латвія	65,8	73,8	84,8	91,0	100,6	100,0	83,4	99,0	120,6	124,1	127,4
Литва	70,2	85,7	79,6	88,5	103,6	100,0	90,7	98,8	112,4	121,8	119,9
Люксембург	104,6	105,5	101,2	97,2	100,8	100,0	103,3	104,4	108,9	109,9	101,2
Угорщина	91,7	84,4	78,8	85,5	97,1	100,0	81,1	105,2	127,5	153,9	138,8
Мальта	73,5	76,8	78,1	79,6	92,5	100,0	100,5	113,7	123,3	144,9	161,6
Нідерланди	103,7	104,7	96,3	90,6	93,5	100,0	108,6	116,8	122,4	128,6	128,1
Австрія	98,0	99,5	102,7	103,4	101,4	100,0	102,4	108,4	115,9	122,4	118,6
Польща	97,5	112,4	106,5	95,6	99,7	100,0	85,5	97,2	116,3	120,6	116,4
Португалія	184,9	160,7	135,4	113,9	102,8	100,0	95,1	96,7	100,4	103,2	100,0
Румунія	93,7	96,3	97,6	97,1	90,6	100,0	95,7	90,4	86,7	110,6	128,2
Словенія	149,5	112,4	93,5	91,1	108,9	100,0	82,3	96,9	116,0	119,8	130,3
Словаччина	100,0	106,7	93,4	88,4	84,7	100,0	89,3	92,0	99,8	96,2	85,3
Фінляндія	91,1	98,4	96,7	93,7	94,3	100,0	105,9	110,6	113,0	112,9	113,8
Швеція	87,3	94,1	92,7	89,9	91,4	100,0	101,7	112,3	109,9	117,6	121,7
Велика Британія	91,5	92,8	86,0	87,4	96,2	100,0	103,9	110,1	110,2	112,3	111,2
Норвегія	80,0	82,4	88,6	94,2	98,6	100,0	103,7	108,2	111,6	114,9	99,6
Швейцарія	97,4	100,2	99,6	100,9	103,4	100,0	99,4	101,5	101,6	100,6	-
Чорногорія	88,3	97,3	84,5	92,7	94,5	100,0	131,5	199,2	248,8	275,4	260,2
Північна Македонія	37,0	47,5	51,4	73,5	71,1	100,0	107,2	78,1	72,7	75,5	76,5
Албанія	104,7	103,5	91,7	79,8	83,8	100,0	105,1	125,7	132,7	129,4	141,7
Сербія	84,5	101,5	101,2	81,0	82,9	100,0	107,3	116,4	132,8	180,0	175,5
Туреччина	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Боснія і Герцеговина	107,5	100,7	95,3	92,5	98,3	100,0	98,1	97,0	97,4	95,5	95,7

Таблиця В.7

Індекс обсягу виробництва будівельних робіт по країнам Європейського Союзу та інших країн у відсотках до 2010 р. за даними [167]

Країни	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Європейський Союз–27 країн (з 2020)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Європейський Союз–28 країн (2013-2020)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Євросона–19 країн (з 2015)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Бельгія	100,0	107,9	109,8	105,3	103,9	100,7	102,1	106,0	-	-
Болгарія	100,0	80,0	84,8	79,4	92,1	104,9	87,2	85,1	-	-
Чехія	100,0	90,3	81,3	73,8	78,5	91,9	77,3	72,8	-	-
Данія	100,0	109,5	115,9	118,6	125,6	130,5	133,5	139,3	-	-

Додаток Г

Показники функціонування будівельних підприємств

Таблиця Г.1

Формування фінансових результатів досліджених будівельних підприємств
за 2013 – 2020 рр., тис. грн. (розроблено автором)

Показники	Базовий індекс
1	2
«Броварський завод будівельних конструкцій»	
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	-
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-
Інші операційні доходи	-
Інші доходи ПАТ	-
Разом чисті доходи	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-
Інші операційні витрати	2,59
Вписуваний рядок	-
- у тому числі:	-
Вписуваний рядок:	-
Інші витрати	-
Разом витрати	13,1
Фінансовий результат до оподаткування	4,7
Податок на прибуток	-
Чистий прибуток (збиток)	-4,1
ПрАТ «Житомирбуд»	
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	0,91
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	-
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1,09
Інші операційні доходи	0,013
Інші доходи	-
Разом чисті доходи	0,999
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	0,46
Інші операційні витрати	3,35
Вписуваний рядок	-
- у тому числі:	-
Вписуваний рядок:	-
Інші витрати	-
Разом витрати	0,99
Фінансовий результат до оподаткування	2,1
Податок на прибуток	1,69
Чистий прибуток (збиток)	2,23
ТОВ «Інтеграл-Буд»	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1,3
Чисті зароблені страхові премії	-
Премії підписані, валова сума	-
Премії, передані у перестраховання	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1,03
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	-
Валовий: прибуток	2,2
Валовий: збиток	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	-

Продовження табл. Г.1

1	2
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	-
Інші операційні доходи	0,18
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	-
Адміністративні витрати	2,5
Витрати на збут	0,71
Інші операційні витрати	1,85
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	-
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	1,88
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	-
Дохід від участі в капіталі	-
Інші фінансові доходи	-
Інші доходи	0,64
Дохід від благодійної допомоги	-
Фінансові витрати	1,08
Втрати від участі в капіталі	-
Інші витрати	444,4
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	-
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	3,34
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	-
Чистий фінансовий результат: збиток	2,83
ПАТ «Прикарпатбуд»	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1,22
Чисті зароблені страхові премії	-
Премії підписані, валова сума	-
Премії, передані у перестраховання	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	-
Інші доходи	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2,56
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	-
Валовий: прибуток	-
Валовий: збиток	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	-
Інші операційні доходи	-
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	-
Адміністративні витрати	-
Витрати на збут	-
Інші операційні витрати	-
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	-
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	-
Дохід від участі в капіталі	-
Інші фінансові доходи	-
Інші доходи	-

Закінчення табл. Г.1

1	2
Дохід від благодійної допомоги	-
Фінансові витрати	-
Втрати від участі в капіталі	-
Інші витрати	-
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	-
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	-
Чистий фінансовий результат: збиток	-
АТ «Трест Житлобуд-1»	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5,9
Чисті зароблені страхові премії	-
Премії підписані, валова сума	-
Премії, передані у перестраховання	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	5,8
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	-
Валовий: прибуток	-
Валовий: збиток	-
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	-
Інші операційні доходи	4,7
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	-
Адміністративні витрати	5,1
Витрати на збут	9,3
Інші операційні витрати	2,7
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	-
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	-
Дохід від участі в капіталі	-
Інші фінансові доходи	-
Інші доходи	0,57
Дохід від благодійної допомоги	-
Фінансові витрати	0,66
Втрати від участі в капіталі	-
Інші витрати	0,49
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	-
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	-
Чистий фінансовий результат: збиток	-

Таблиця Г.2

Показники ефективності діяльності будівельних підприємств, відн. од.
(розроблено автором)

Роки	ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	ПрАТ «Житомирбуд»	ТОВ «Інтеграл- Буд»	ПАТ «Прикарпатбуд»	АТ «Трест Житлобуд- 1»
Фондовіддача					
Базовий індекс (2020 / 2013)	-	1,66	0,65	15,72	0,37
Коефіцієнт оборотності оборотних активів					
Базовий індекс (2020 / 2013)	-	2,27	0,17	1,27	0,69
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів					
Базовий індекс (2020 / 2013)	-	18,34	1,21	-	0,45
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості					
Базовий індекс (2020 / 2013)	-	0,46	0,41	3,18	1,28
Коефіцієнт оборотності грошових коштів					
Базовий індекс (2020 / 2013)	-	24,12	6,75	0,48	0,28
Коефіцієнт оборотності активів					
Базовий індекс (2020 / 2013)	-	1,87	0,61	2,5	0,67

Додаток Д

Результати оцінки показників фінансового стану будівельних підприємств

Таблиця Д.1

Результати оцінки узагальнюючих чинників за показниками фінансового стану та визначеними групами, відн. од. (розроблено автором)

Роки	ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	ПрАТ «Житомирбуд»	ТОВ «Інтеграл-Буд»	ПАТ «Прикарпатбуд»	АТ «Грест Житлобуд-1»
1	2	3	4	5	6
Показники результативності діяльності (I_R)					
Показник рентабельності реалізації продукції (R_i)					
Узагальнюючий чинник рентабельності реалізації продукції (i_{R_i})	0,667	0,196	0,055	0,253	0,025
Узагальнюючий чинник результативності діяльності (I_R)	0,667	0,196	0,055	0,253	0,025
Показники ефективності діяльності (I_e)					
Фондовіддача (F_i)					
Узагальнюючий чинник фондовіддачі (i_{F_i})	-	38,164	263,29	3,521	6,755
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (O_{oai})					
Узагальнюючий чинник оборотності оборотних активів ($i_{O_{oai}}$)	0,13	6,995	1,465	0,775	0,459
Узагальнюючий чинник ефективності діяльності (I_e)	0,13	22,579	132,378	2,148	3,607
Показники структури капіталу (I_k)					
Коефіцієнт фінансової автономії (FA_i)					
Узагальнюючий чинник фінансової автономії (i_{FA_i})	0,691	0,213	0,27	0,982	0,118
Коефіцієнт фінансової залежності (FZ_i)					
Узагальнюючий чинник фінансової залежності (i_{FZ_i})	0,309	0,787	0,73	0,019	0,882
Співвідношення власного і позикового капіталу (VP_i)					
Узагальнюючий чинник співвідношення власного і позикового капіталу (i_{VP_i})	2,273	0,294	0,387	78,793	0,16

Закінчення табл. Д.1

1	2	3	4	5	6
Узагальнюючий чинник структури капіталу (I_k)	1,091	0,431	0,462	26,598	0,387
Показники ліквідності (I_l)					
Коефіцієнт загальної ліквідності (ZL_i)					
Узагальнюючий чинник загальної ліквідності (i_{ZL_i})	2,468	0,914	0,553	46,655	1,065
Коефіцієнт швидкої ліквідності (FL_i)					
Узагальнюючий чинник швидкої ліквідності (i_{FL_i})	0,579	0,717	0,254	23,05	0,986
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (AL_i)					
Узагальнюючий чинник абсолютної ліквідності (i_{AL_i})	1,892	0,114	0,01	22,902	0,008
Узагальнюючий чинник ліквідності (I_l)	1,646	0,581	0,272	30,869	0,686

Таблиця Д.2

Результати експертної оцінки узагальнюючих показників фінансового стану будівельних підприємств, балів (розроблено автором)

Номер експерта (E_i)	I_R	I_e	I_k	I_L
1	2	3	4	5
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»				
E_1	4	3	5	4
E_2	4	3	4	4
E_3	5	3	4	4
E_4	4	2	5	3
E_5	3	3	4	3
E_6	4	3	5	4
E_7	2	3	6	4
E_8	2	3	5	3
E_9	1	2	5	4
E_{10}	2	2	5	4
E_{11}	2	3	6	3
E_{12}	1	2	4	4
E_{13}	2	2	5	3
E_{14}	3	2	5	3
E_{15}	4	2	6	2
E_{16}	3	1	5	3
E_{17}	3	4	5	3
E_{18}	3	3	6	4
E_{19}	4	3	5	3
E_{20}	3	2	5	3
E_{21}	3	3	5	4
E_{22}	2	2	6	4
E_{23}	2	2	6	3
E_{24}	2	2	6	4
E_{25}	4	2	5	3

Продовження табл. Д.2

1	2	3	4	5
E_{26}	3	1	5	3
E_{27}	3	3	5	3
ПрАТ «Житомирбуд»				
E_1	3	4	4	3
E_2	3	4	4	3
E_3	3	3	4	4
E_4	3	4	5	3
E_5	1	4	4	3
E_6	2	4	5	4
E_7	2	4	5	4
E_8	3	3	3	5
E_9	3	2	4	4
E_{10}	3	2	4	4
E_{11}	2	2	3	5
E_{12}	3	3	3	4
E_{13}	3	4	3	4
E_{14}	3	4	3	4
E_{15}	2	4	5	3
E_{16}	2	3	4	2
E_{17}	3	2	4	3
E_{18}	3	2	6	3
E_{19}	2	2	5	4
E_{20}	3	3	4	3
E_{21}	3	3	4	3
E_{22}	3	3	6	3
E_{23}	4	2	5	3
E_{24}	3	3	5	2
E_{25}	3	3	3	2
E_{26}	3	3	5	3
E_{27}	2	2	4	4
ТОВ «Інтеграл-Буд»				
E_1	4	2	4	3
E_2	4	2	4	3
E_3	3	1	4	3
E_4	4	1	5	3
E_5	3	2	4	2
E_6	4	2	4	3
E_7	4	2	4	3
E_8	3	2	5	3
E_9	3	3	4	2
E_{10}	4	3	4	1
E_{11}	3	2	5	1
E_{12}	3	1	4	3
E_{13}	3	2	5	2
E_{14}	4	2	5	2
E_{15}	3	2	6	3
E_{16}	3	3	5	2
E_{17}	2	3	5	3
E_{18}	3	2	4	3
E_{19}	3	1	4	1
E_{20}	4	1	3	1
E_{21}	3	2	3	1
E_{22}	3	2	2	2
E_{23}	4	3	3	1
E_{24}	5	2	3	1
E_{25}	4	2	1	3
E_{26}	4	2	2	2

Закінчення табл. Д.2

1	2	3	4	5
E_{27}	3	1	3	1
ПАТ «Прикарпатбуд»				
E_1	1	4	4	3
E_2	1	3	4	3
E_3	2	3	4	3
E_4	3	3	5	2
E_5	2	4	6	3
E_6	2	3	5	3
E_7	3	3	5	4
E_8	3	3	5	3
E_9	1	2	6	3
E_{10}	2	4	5	5
E_{11}	2	3	5	4
E_{12}	1	3	6	4
E_{13}	3	2	6	5
E_{14}	4	2	5	4
E_{15}	4	1	5	4
E_{16}	3	2	4	3
E_{17}	4	2	5	4
E_{18}	3	3	5	4
E_{19}	4	3	4	3
E_{20}	4	2	4	3
E_{21}	4	2	5	4
E_{22}	5	2	5	5
E_{23}	3	1	5	4
E_{24}	3	2	4	4
E_{25}	3	4	5	2
E_{26}	1	3	4	3
E_{27}	2	3	5	3
АТ «Грест Житлобуд-1»				
E_1	4	5	6	5
E_2	4	5	6	5
E_3	4	4	7	7
E_4	3	4	7	6
E_5	3	4	7	6
E_6	4	3	6	7
E_7	4	4	7	6
E_8	4	4	7	6
E_9	3	3	6	6
E_{10}	3	3	6	5
E_{11}	4	3	5	6
E_{12}	4	5	6	6
E_{13}	2	4	6	7
E_{14}	3	4	6	8
E_{15}	3	4	7	7
E_{16}	2	5	6	7
E_{17}	3	4	6	8
E_{18}	3	4	8	7
E_{19}	4	3	6	8
E_{20}	3	4	6	8
E_{21}	3	4	6	8
E_{22}	3	3	7	7
E_{23}	4	4	6	7
E_{24}	3	4	6	6
E_{25}	3	3	8	6
E_{26}	4	3	7	7
E_{27}	3	4	7	8

Таблиця Д.3

Характеристика діапазону граничних значень інтегрального показника фінансового стану будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Діапазон граничних значень інтегрального показника	Характеристика
0	не визначається фінансовий стан будівельних підприємств, суб'єкт господарювання не функціонує
0,01 – 0,1	характеризується низьким рівнем результативності та ефективності діяльності будівельних підприємств, диспропорціями в структурі капіталу, низьким рівнем ліквідності
0,11 – 0,2	несуттєвий рівень результативності та ефективності діяльності будівельних підприємств, існують незначні структурні диспропорції капіталу, визначені можливості покриття оборотними активами зобов'язань
0,21 – 0,6	посередній рівень результативності та ефективності діяльності будівельних підприємств, обсяг власного й позикового капіталів наближаються до оптимальних, зростає величина оборотного капіталу для забезпечення зобов'язань
0,61 – 0,7	суттєвий рівень результативності та ефективності діяльності будівельних підприємств, зростає значення власного капіталу порівняно із позиковим, підвищується рівень ліквідності коштів
0,71 – 0,99	високий рівень результативності та ефективності діяльності будівельних підприємств, сформовані та реалізуються заходи щодо оптимізації структури капіталу, зростає рівень ліквідності коштів
1 і більше	забезпечується зростання результативності та ефективності діяльності, що визначає позитивні зрушення щодо розвитку будівельних підприємств, сформована оптимальна структура капіталу, оборотні активи та його його елементи в значному обсязі покривають зобов'язання

Додаток Ж

Показники формування та погашення заборгованостей будівельних підприємств у системі стейкхолдерних відносин

Таблиця Ж.1

Результати аналізу структури дебіторської заборгованості будівельних підприємств, відн. од. (розроблено автором)

Структурні елементи	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»								
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-	-	-	0,082	0,057	-	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками	-	-	-	0,136	0,102	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1,0	1,0	1,0	0,782	0,842	1,0	1,0	1,0
ПрАТ «Житомирбуд»								
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,431	0,283	0,452	0,428	0,716	0,798	0,724	0,738
Дебіторська заборгованість за розрахунками	-	0,134	0,004	0,047	0,001	0,005	-	0,006
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,569	0,583	0,544	0,525	0,284	0,197	0,276	0,256
ТОВ «Інтеграл-Буд»								
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,107	0,024	0,017	0,015	0,072	0,029	0,352	0,348
Дебіторська заборгованість за розрахунками	0,875	0,941	0,761	0,968	0,928	0,779	0,546	0,556
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,019	0,035	0,222	0,017	-	0,192	0,102	0,096
ПАТ «Прикарпатбуд»								
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,813	0,707	0,889	0,856	0,915	0,704	0,712	0,723
Дебіторська заборгованість за розрахунками	0,103	-	-	-	0,085	0,296	0,288	0,277
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,084	0,293	0,111	0,144	-	-	-	-
АТ «Трест Житлобуд-1»								
Дебіторська заборгованість за	0,762	0,775	0,23	0,23	0,608	0,422	0,433	0,457

Закінчення табл. Ж.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
товари, роботи, послуги								
Дебіторська заборгованість за розрахунками	0,197	0,110	0,104	0,134	0,304	0,148	0,154	0,164
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,042	0,115	0,666	0,637	0,088	0,431	0,413	0,379

Таблиця Ж.2

Структура кредиторської заборгованості на будівельних підприємствах, відн.
од. (розроблено автором)

Структурні елементи	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»								
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-	-	-
Векселі видані	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,088	0,088	0,087	0,081	0,056	-	0,034	0,023
Поточні зобов'язання за розрахунками:								
- з бюджетом	0,091	0,086	0,076	0,137	0,102	0,078	0,072	0,064
у тому числі з податку на прибуток	-	-	-	-	-	-	-	-
- зі страхування	-	-	-	-	-	-	-	-
- з оплати праці	-	-	-	-	-	-	-	-
- за одержаними авансами	-	-	-	-	-	-	-	-
- за розрахунками з учасниками	-	-	-	-	-	-	-	-
- із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-	-	-	-	-
- за страховою діяльністю	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	-
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховування	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	0,821	0,826	0,837	0,782	0,842	0,922	0,894	0,913
ПрАТ «Житомирбуд»								

Продовження табл. Ж.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-	-	-
Векселі видані	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,654	0,675	0,59	0,518	0,37	0,434	0,208	0,202
Поточні зобов'язання за розрахунками:								
- з бюджетом	0,014	0,047	0,036	0,024	0,073	0,348	0,257	0,234
у тому числі з податку на прибуток	0,014	-	-	-	-	-	0,046	0,034
- зі страхування	0,042	0,044	0,009	0,017	0,009	0,027	0,08	0,09
- з оплати праці	-	-	0,013	0,025	0,038	0,105	0,291	0,297
- за одержаними авансами	-	-	-	-	-	-	-	-
- за розрахунками з учасниками	-	-	-	-	-	-	-	-
- із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-	-	-	-	-
- за страховою діяльністю	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	-
Доходи майбутніх періодів	0,271	0,234	-	-	-	-	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховування	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	0,654	0,675	0,351	0,417	0,51	0,086	0,164	0,233
ТОВ «Інтеграл-Буд»								
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-	-	-
Векселі видані	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	0,044	-	-	0,111	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,234	0,005	0,003	0,001	0,045	0,003	0,055	-
Поточні зобов'язання за розрахунками:								
- з бюджетом	0,0061	0,0009	0,0005	0,001	0,003	0,002	0,002	0,002
у тому числі з податку на прибуток	-	-	-	0,0004	0,001	0,0003	0,0002	0,0002
- зі страхування	0,0005	-	-	-	-	-	-	-
- з оплати праці	0,001	-	-	-	0,00001	-	-	-
- за одержаними авансами	0,009	0,004	0,003	0,003	0,018	0,122	0,207	0,21

Продовження табл. Ж.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
- за розрахунками з учасниками	-	-	-	-	-	-	-	-
- із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-	-	-	-	-
- за страховою діяльністю	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні забезпечення	-	-	-	-	0,001	0,002	0,001	0,001
Доходи майбутніх періодів	0,001	0,0006	0,0003	-	-	-	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховування	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	0,748	0,99	0,949	0,995	0,932	0,76	0,735	0,787
ПАТ «Прикарпатбуд»								
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-	-	-
Векселі видані	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-	-	-
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-	-	-	-	-	0,222	0,15	0,13
Поточні зобов'язання за розрахунками:								
- з бюджетом	0,476	0,549	1	1	1	0,556	0,598	0,6
у тому числі з податку на прибуток	0,357	0,412	0,778	-	-	-	-	-
- зі страхування	0,000	0,059	-	-	-	-	-	-
- з оплати праці	0,024	0,098	-	-	-	-	0,236	0,27
- за одержаними авансами	-	-	-	-	-	-	-	-
- за розрахунками з учасниками	0,024	0,02	-	-	-	-	-	-
- із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-	-	-	-	-
- за страховою діяльністю	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні забезпечення	-	-	-	-	-	-	-	-
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховування	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	0,286	0,275	-	-	-	0,222	-	-
АТ «Грест Житлобуд-1»								
Короткострокові кредити банків	0,156	0,077	0,049	0,034	-	-	-	-
Векселі видані	0,007	0,002	-	-	-	-	-	-
Поточна заборгованість за	0,002	-	-	0,126	0,109	0,064	0,055	0,047

Закінчення табл. Ж.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
довгостроковими зобов'язаннями								
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,273	0,216	0,175	0,134	0,116	0,066	0,064	0,059
Поточні зобов'язання за розрахунками:								
- з бюджетом	-	0,001	0,001	0,003	-	-	-	-
у тому числі з податку на прибуток	-	-	0,001	0,003	-	-	-	-
- зі страхування	0,001	0,002	0,002	0,005	0,002	0,001	0,001	0,001
- з оплати праці	0,004	0,006	0,007	0,013	0,009	0,009	0,008	0,009
- за одержаними авансами	0,449	0,217	0,159	0,139	0,631	0,775	0,788	0,799
- за розрахунками з учасниками	-	-	-	-	-	-	-	-
- із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-	-	-	-	-
- за страховою діяльністю	-	-	-	-	-	-	-	-
Поточні забезпечення	-	0,002	0,012	0,017	0,013	0,02	0,022	0,027
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховування	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	0,108	0,477	0,594	0,528	0,12	0,065	0,062	0,058

Додаток З

Результати оцінки стейкхолдерних показників

Таблиця 3.1

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», відн. од.
(розроблено автором)

Експерти	S_{b11}	S_{b12}	S_{b13}	S_{b14}	S_{b15}	S_{b16}	S_{b17}	S_{b18}	S_{b19}	S_{b110}	S_{b111}	S_{b112}	S_{b113}	S_{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_1	3	5	3	5	2	6	4	4	2	3	2	2	6	7
E_2	3	5	3	5	2	6	4	4	2	4	2	2	5	6
E_3	3	6	2	5	3	5	5	4	1	4	1	2	5	6
E_4	4	5	3	6	3	5	4	5	1	3	2	2	4	6
E_5	3	4	3	5	3	6	4	4	2	3	2	1	4	7
E_6	3	5	3	5	2	5	4	4	2	4	2	1	4	6
E_7	3	5	3	5	3	5	4	5	3	4	1	1	4	6
E_8	4	5	2	6	3	5	4	5	2	4	1	2	5	5
E_9	3	6	3	5	3	6	4	5	2	5	2	2	4	6
E_{10}	3	5	3	5	3	5	5	6	2	4	2	1	4	6
E_{11}	4	5	4	5	4	6	4	5	2	4	1	1	4	6
E_{12}	3	5	3	6	4	5	4	5	2	4	1	1	4	6
E_{13}	3	4	3	5	4	5	4	5	1	4	2	1	5	6
E_{14}	4	5	3	5	5	5	3	4	1	3	2	2	4	6
E_{15}	3	5	2	5	4	7	4	5	2	2	1	2	4	7
E_{16}	4	4	3	5	2	6	4	5	2	2	2	1	4	6
E_{17}	4	4	3	4	2	6	4	5	2	2	2	1	4	6
E_{18}	3	5	3	4	3	6	5	5	1	3	2	1	5	7
E_{19}	3	5	2	4	3	5	5	5	2	2	2	2	4	6
E_{20}	3	6	3	5	2	5	4	5	2	3	1	1	4	6
E_{21}	4	5	3	5	2	4	4	5	2	3	2	1	4	7
E_{22}	4	5	3	5	3	5	4	6	3	4	2	2	4	7
E_{23}	5	5	4	5	3	5	4	6	2	3	1	1	4	7
E_{24}	4	5	2	5	3	6	5	5	2	3	2	1	5	8
E_{25}	4	4	2	6	3	5	4	5	1	2	1	2	5	7
E_{26}	5	5	2	4	3	6	5	6	2	3	1	1	6	6
E_{27}	5	5	4	5	3	5	5	5	2	3	2	1	5	6
Середнє значення	3,59	4,93	2,85	5,0	2,96	5,41	4,22	4,93	1,85	3,26	1,63	1,41	4,44	6,33

Таблиця 3.1

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», відн. од.
(розроблено автором) (продовження)

Експерти	S_{b115}	S_{b116}	S_{b117}	S_{b118}	S_{b119}	S_{b120}	S_{b121}	S_{b122}	S_{b123}
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_1	5	4	2	2	4	6	6	2	2
E_2	5	4	2	2	4	6	6	2	2
E_3	6	3	1	1	4	6	5	2	1
E_4	6	3	2	1	4	5	5	3	2
E_5	5	5	1	1	3	5	6	3	2
E_6	5	4	1	2	4	6	5	2	2
E_7	5	4	1	2	4	6	5	1	2
E_8	5	3	2	1	4	6	5	2	1
E_9	6	3	1	1	4	5	6	2	2
E_{10}	5	3	1	1	5	5	5	3	2
E_{11}	5	5	2	1	6	5	6	3	2
E_{12}	5	3	2	1	5	6	5	3	2
E_{13}	4	4	1	1	5	6	5	2	1
E_{14}	4	3	2	2	3	6	5	2	1
E_{15}	5	3	2	3	3	5	7	2	1
E_{16}	4	3	2	3	4	5	6	1	2
E_{17}	5	4	2	2	3	6	6	2	3
E_{18}	5	3	1	2	3	6	6	1	3
E_{19}	5	3	1	2	3	7	5	2	2
E_{20}	6	4	1	2	4	6	5	3	1
E_{21}	5	4	2	1	4	6	4	2	1
E_{22}	5	3	2	1	5	6	5	2	1
E_{23}	5	4	2	1	4	6	5	1	2
E_{24}	6	4	1	1	5	5	6	2	2
E_{25}	5	2	1	3	5	6	5	1	2
E_{26}	5	2	2	3	6	6	6	1	3
E_{27}	5	3	1	2	5	6	5	2	2
Середнє значення	5,07	3,44	1,52	1,67	4,19	5,74	5,41	2,0	1,81

Таблиця 3.2

Результати оцінки локальних показників рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», відн. од.
(розроблено автором)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E_1	6	6	4	9	6	4	3	3	2
E_2	6	5	4	9	6	4	3	3	2
E_3	6	6	4	7	5	5	4	3	2
E_4	5	6	5	8	6	4	3	2	1
E_5	6	5	5	8	6	4	3	3	2
E_6	6	5	6	8	6	4	3	3	2
E_7	6	6	5	8	6	4	3	3	2
E_8	7	6	5	7	7	5	4	2	2
E_9	6	6	5	8	8	4	4	2	2

Закінчення табл. 3.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9		10
E_{10}	6	6	6	8	8	4	4	2		3
E_{11}	6	7	5	8	6	4	4	3		2
E_{12}	6	6	5	9	7	4	3	3		2
E_{13}	7	6	5	9	7	4	3	3		1
E_{14}	8	6	5	9	8	5	4	3		1
E_{15}	8	7	5	7	7	3	3	4		2
E_{16}	7	8	6	8	7	4	3	3		2
E_{17}	7	7	5	8	8	4	3	3		2
E_{18}	8	7	5	8	8	4	4	3		1
E_{19}	6	7	5	8	8	5	3	4		1
E_{20}	6	5	4	7	7	4	3	3		2
E_{21}	7	6	5	8	8	4	3	3		1
E_{22}	7	6	5	8	8	3	3	3		1
E_{23}	8	5	5	9	8	4	4	3		2
E_{24}	7	5	4	9	8	4	4	3		2
E_{25}	7	6	5	9	7	4	3	4		1
E_{26}	6	5	5	8	7	3	3	4		1
E_{27}	7	7	4	9	8	4	4	3		2
Середнє значення	6,59	6,04	4,89	8,19	7,07	4,04	3,37	3,0		1,7

Таблиця 3.3

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів ПрАТ «Житомирбуд», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	S_{b11}	S_{b12}	S_{b13}	S_{b14}	S_{b15}	S_{b16}	S_{b17}	S_{b18}	S_{b19}	S_{b110}	S_{b111}	S_{b112}	S_{b113}	S_{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_1	4	6	2	6	1	7	5	5	1	2	1	2	7	5
E_2	4	6	2	5	2	6	4	4	2	3	2	2	3	6
E_3	3	6	2	6	2	6	5	4	1	2	1	1	5	5
E_4	4	5	3	6	2	5	4	5	1	3	2	2	3	6
E_5	3	5	4	5	3	6	5	4	2	1	2	1	3	5
E_6	4	5	3	6	2	6	4	5	2	4	1	2	3	6
E_7	3	4	3	5	2	5	5	5	1	4	1	2	4	6
E_8	4	5	2	6	3	5	4	5	2	4	1	2	5	5
E_9	3	6	4	5	3	6	5	5	2	4	2	2	5	5
E_{10}	4	6	3	6	2	6	5	5	1	4	1	1	4	6
E_{11}	4	5	3	5	4	6	4	5	2	4	1	1	4	5
E_{12}	3	6	3	6	2	5	5	5	2	4	1	2	5	6
E_{13}	4	4	2	5	4	6	4	5	1	5	2	1	5	6
E_{14}	4	4	3	6	3	5	3	5	1	3	2	2	5	6
E_{15}	3	6	2	5	4	6	5	5	1	2	1	2	4	5
E_{16}	4	4	3	5	2	6	4	5	2	3	2	1	5	6
E_{17}	4	5	2	4	1	5	5	4	2	4	1	1	4	5
E_{18}	5	5	3	6	3	6	5	4	1	3	2	3	5	7
E_{19}	3	5	2	4	2	5	5	5	1	2	2	2	5	6
E_{20}	5	6	3	5	2	5	5	5	2	3	1	1	4	6
E_{21}	4	5	2	6	2	5	4	4	2	3	2	3	5	7
E_{22}	3	4	3	5	2	5	4	6	1	5	1	2	5	6
E_{23}	5	5	3	5	3	5	5	5	2	3	1	1	4	7
E_{24}	4	6	2	5	4	6	5	5	2	3	2	3	4	6
E_{25}	3	4	2	6	3	6	4	5	1	2	1	2	5	7

Закінчення табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_{26}	3	6	2	4	4	6	5	5	2	5	1	1	6	6
E_{27}	5	5	3	5	2	4	4	5	1	3	1	2	6	6
Середнє значення	3,78	5,15	2,63	5,3	2,56	5,56	4,52	4,81	1,52	3,26	1,41	1,74	4,56	5,85

Таблиця 3.3

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів ПрАТ «Житомирбуд», відн. од. (розроблено автором)
(продовження)

Експерти	S_{b115}	S_{b116}	S_{b117}	S_{b118}	S_{b119}	S_{b120}	S_{b121}	S_{b122}	S_{b123}
E_1	6	4	2	2	5	5	4	2	1
E_2	6	4	2	2	5	5	4	3	2
E_3	6	3	1	1	4	6	4	2	1
E_4	7	3	1	2	4	5	5	3	2
E_5	5	3	1	1	5	5	3	3	1
E_6	6	4	1	2	4	5	3	2	2
E_7	5	4	1	2	4	4	5	2	2
E_8	6	3	2	3	5	4	3	2	1
E_9	6	4	2	1	4	5	4	2	2
E_{10}	5	3	1	3	5	5	4	3	1
E_{11}	7	4	2	1	6	4	4	1	2
E_{12}	5	3	2	3	5	6	5	1	1
E_{13}	5	4	1	1	6	5	4	2	1
E_{14}	6	3	1	2	5	5	3	2	1
E_{15}	5	4	1	3	6	5	4	3	1
E_{16}	6	3	2	2	4	4	5	1	2
E_{17}	6	4	2	3	4	4	4	2	2
E_{18}	5	4	1	2	3	6	4	1	3
E_{19}	6	3	1	2	6	4	5	2	2
E_{20}	6	4	1	3	4	5	4	2	1
E_{21}	5	4	2	1	5	6	4	2	1
E_{22}	6	3	1	3	5	5	3	3	1
E_{23}	5	4	2	1	4	5	5	2	2
E_{24}	6	4	1	3	6	5	3	2	2
E_{25}	7	4	1	2	5	4	5	1	1
E_{26}	5	3	1	3	6	6	4	2	2
E_{27}	6	4	1	2	6	5	4	2	1
Середнє значення	5,74	3,59	1,37	2,07	4,85	4,93	4,04	2,04	1,52

Таблиця 3.4

Результати оцінки локальних показників рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів ПрАТ «Житомирбуд», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
E_1	7	6	3	9	5	3	2	3	1
E_2	7	6	4	9	6	3	3	3	2
E_3	6	6	3	8	5	4	4	4	2
E_4	6	6	5	8	5	4	2	2	1
E_5	6	5	3	8	6	3	3	2	1
E_6	6	5	5	8	5	3	3	3	2
E_7	7	6	3	8	6	4	2	2	2
E_8	7	7	5	7	6	3	4	2	1
E_9	6	6	4	7	7	4	2	3	2
E_{10}	7	6	5	8	6	3	4	2	1
E_{11}	6	5	5	9	6	4	4	3	2
E_{12}	6	6	5	9	7	3	4	2	2
E_{13}	7	7	4	8	6	4	3	3	3
E_{14}	8	6	5	9	5	4	2	2	1
E_{15}	8	7	4	7	6	4	3	2	2
E_{16}	7	8	6	7	7	4	2	3	1
E_{17}	8	7	5	8	8	4	2	2	1
E_{18}	8	8	4	9	7	3	4	3	1
E_{19}	6	7	5	8	7	3	3	4	2
E_{20}	5	6	4	7	7	4	3	3	2
E_{21}	7	6	4	9	6	4	2	4	1
E_{22}	7	6	5	8	6	3	3	2	1
E_{23}	8	5	3	9	8	4	2	2	1
E_{24}	8	6	4	8	6	3	4	3	2
E_{25}	8	6	5	9	7	4	3	3	1
E_{26}	6	7	4	8	6	3	3	4	1
E_{27}	8	8	5	8	7	3	2	2	1
Середнє значення	6,89	6,3	4,33	8,15	6,26	3,52	2,89	2,7	1,48

Таблиця 3.5

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів ТОВ «Інтеграл-Буд», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	S_{b11}	S_{b12}	S_{b13}	S_{b14}	S_{b15}	S_{b16}	S_{b17}	S_{b18}	S_{b19}	S_{b110}	S_{b111}	S_{b112}	S_{b113}	S_{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_1	3	7	1	6	2	7	5	5	1	1	1	2	5	6
E_2	4	6	2	6	2	6	4	5	2	3	2	2	3	6
E_3	3	6	2	6	1	7	5	4	1	2	1	2	6	5
E_4	3	7	3	6	2	5	5	5	2	2	1	2	3	7
E_5	3	5	3	5	1	6	5	5	2	2	2	1	5	6
E_6	4	5	3	6	2	7	5	5	2	3	1	2	3	6
E_7	3	6	4	5	2	5	5	6	1	3	1	1	4	7
E_8	3	5	2	5	1	6	4	5	2	4	1	2	5	5
E_9	3	6	2	5	1	6	5	5	1	3	2	2	5	6
E_{10}	4	7	3	6	3	5	4	5	1	2	1	1	4	6
E_{11}	3	5	4	5	3	6	4	4	2	2	1	2	5	5

Закінчення табл. 3.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_{12}	3	4	3	6	2	5	5	5	2	4	1	2	5	6
E_{13}	4	4	2	5	2	6	4	6	1	3	2	1	3	7
E_{14}	4	4	2	5	3	5	6	5	2	2	1	2	5	6
E_{15}	4	5	2	5	1	5	5	6	1	2	1	2	5	5
E_{16}	4	4	3	5	2	6	4	5	2	3	2	3	5	5
E_{17}	4	4	2	6	1	5	5	5	2	3	2	1	4	5
E_{18}	4	5	2	6	2	5	6	4	2	3	2	2	5	7
E_{19}	3	4	2	6	2	5	5	5	1	4	2	2	6	7
E_{20}	3	4	3	5	3	5	5	5	2	3	1	1	5	6
E_{21}	4	5	2	6	2	6	5	5	1	4	2	2	5	7
E_{22}	3	4	3	5	1	5	6	5	2	4	3	2	5	6
E_{23}	3	4	4	6	2	6	5	5	2	3	1	1	6	7
E_{24}	4	5	2	5	4	6	6	6	2	2	2	2	5	7
E_{25}	5	4	2	6	3	7	4	5	2	2	3	2	5	6
E_{26}	3	5	2	5	3	6	5	6	2	4	1	1	5	5
E_{27}	4	4	1	4	1	5	6	6	2	2	3	1	4	7
Серед- не зна- чення	3,52	4,96	2,44	5,44	2,0	5,7	4,93	5,11	1,67	2,78	1,59	1,7	4,67	6,07

Таблиця 3.5

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів ТОВ «Інтеграл-Буд», відн. од. (розроблено автором)
(продовження)

Експерти	S_{b115}	S_{b116}	S_{b117}	S_{b118}	S_{b119}	S_{b120}	S_{b121}	S_{b122}	S_{b123}
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_1	6	5	2	1	3	5	5	1	1
E_2	7	5	3	1	5	5	4	1	1
E_3	7	5	3	1	4	6	5	2	1
E_4	7	4	1	2	3	6	5	3	2
E_5	6	4	1	1	5	5	4	1	1
E_6	6	4	2	2	4	5	4	2	2
E_7	7	5	1	2	3	6	5	1	1
E_8	6	6	2	1	3	4	4	2	1
E_9	5	6	2	1	4	5	4	2	1
E_{10}	5	4	1	1	5	6	5	2	1
E_{11}	7	4	1	1	3	6	4	1	2
E_{12}	6	3	2	2	5	6	5	2	1
E_{13}	5	3	1	1	5	4	5	2	2
E_{14}	6	3	2	2	5	5	4	1	1
E_{15}	7	4	1	2	4	6	4	1	2
E_{16}	6	3	2	2	4	5	3	1	2
E_{17}	7	3	2	2	3	4	4	2	1
E_{18}	6	4	1	2	3	5	3	2	1
E_{19}	6	3	3	1	5	4	3	2	2
E_{20}	6	3	1	1	4	5	4	1	1
E_{21}	5	4	2	1	5	5	3	2	1
E_{22}	6	5	1	2	5	5	5	2	1
E_{23}	6	4	2	1	3	4	4	2	1
E_{24}	6	5	1	1	5	6	4	1	2
E_{25}	7	4	2	2	5	5	3	2	1

Закінчення табл. 3.5

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_{26}	6	5	1	2	5	5	4	2	1
E_{27}	7	3	2	1	5	4	3	1	2
Середнє значення	6,19	4,11	1,67	1,44	4,19	5,07	4,07	1,63	1,33

Таблиця 3.6

Результати оцінки локальних показників рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів ТОВ «Інтеграл-Буд», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
E_1	6	7	2	8	5	2	2	2	1
E_2	7	6	2	8	5	3	2	3	1
E_3	6	6	3	8	5	2	3	2	1
E_4	5	7	4	7	6	3	2	2	1
E_5	6	6	3	8	6	3	3	2	1
E_6	5	5	4	7	5	2	2	2	2
E_7	7	5	3	8	5	3	2	2	1
E_8	6	5	5	6	6	3	4	3	1
E_9	6	6	4	7	5	2	2	3	2
E_{10}	5	5	4	6	5	3	4	2	1
E_{11}	6	5	5	6	6	2	4	2	2
E_{12}	6	5	4	8	5	3	3	2	2
E_{13}	5	6	4	7	6	4	3	3	2
E_{14}	7	6	3	7	5	4	2	2	1
E_{15}	6	7	3	6	5	3	3	2	2
E_{16}	7	7	4	7	6	4	4	3	1
E_{17}	5	7	5	6	7	3	2	2	1
E_{18}	5	6	4	7	6	3	4	3	1
E_{19}	6	6	4	6	7	3	3	2	2
E_{20}	5	6	4	7	6	4	2	3	3
E_{21}	7	7	3	8	6	4	2	2	1
E_{22}	6	5	4	8	5	4	3	2	1
E_{23}	8	5	3	9	7	4	2	2	3
E_{24}	7	6	4	9	6	3	2	2	2
E_{25}	6	5	4	9	6	2	2	3	1
E_{26}	6	5	4	7	6	3	2	2	1
E_{27}	6	6	4	7	5	2	2	3	2
Середнє значення	6,04	5,85	3,7	7,3	5,67	3,0	2,63	2,33	1,48

Таблиця 3.7

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів ПАТ «Прикарпатбуд», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	S_{b11}	S_{b12}	S_{b13}	S_{b14}	S_{b15}	S_{b16}	S_{b17}	S_{b18}	S_{b19}	S_{b110}	S_{b111}	S_{b112}	S_{b113}	S_{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_1	4	6	2	5	1	6	4	4	2	1	1	1	4	7
E_2	4	6	2	6	2	6	4	5	2	2	2	2	3	5
E_3	5	6	1	5	1	7	5	4	1	2	1	1	4	5
E_4	3	7	1	6	1	6	4	5	2	2	2	1	3	5
E_5	5	6	3	5	1	6	5	4	2	1	2	1	3	6
E_6	4	5	3	5	2	7	5	5	1	1	1	2	3	5
E_7	5	6	2	5	1	5	4	4	1	2	2	1	3	6
E_8	5	5	2	5	1	5	4	5	1	3	1	1	4	5
E_9	4	5	2	6	1	6	5	4	1	2	2	2	4	6
E_{10}	4	6	3	6	2	5	5	5	1	2	2	1	4	7
E_{11}	3	5	3	5	3	5	4	4	2	1	1	1	4	5
E_{12}	3	6	3	6	2	5	5	5	1	1	1	2	5	5
E_{13}	3	4	4	5	2	6	6	5	1	2	2	1	5	7
E_{14}	4	4	2	5	3	5	6	5	2	2	2	1	3	5
E_{15}	3	5	2	4	1	5	5	4	1	1	1	2	3	5
E_{16}	3	6	3	5	2	5	4	5	1	1	2	1	3	6
E_{17}	3	6	2	4	1	5	4	4	2	3	1	1	4	5
E_{18}	4	5	4	6	1	6	6	4	1	3	2	2	3	6
E_{19}	3	6	2	4	2	5	5	5	1	2	2	3	5	6
E_{20}	5	4	3	5	1	5	4	4	2	3	1	1	5	6
E_{21}	4	5	2	5	2	6	5	5	1	4	2	1	4	5
E_{22}	4	6	3	5	1	5	4	4	1	4	2	2	5	5
E_{23}	3	4	3	6	1	5	5	5	2	4	3	1	4	6
E_{24}	4	5	2	5	2	6	5	5	1	2	3	1	4	6
E_{25}	4	5	3	5	3	6	4	5	2	2	2	2	5	6
E_{26}	3	5	2	5	2	6	6	5	3	1	1	1	4	5
E_{27}	3	3	2	6	1	6	4	6	3	1	1	2	3	5
Середнє значення	3,78	5,26	2,44	5,19	1,59	5,59	4,7	4,63	1,52	2,04	1,67	1,41	3,85	5,59

Таблиця 3.7

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів ПАТ «Прикарпатбуд», відн. од. (розроблено автором)

(продовження)

Експерти	S_{b115}	S_{b116}	S_{b117}	S_{b118}	S_{b119}	S_{b120}	S_{b121}	S_{b122}	S_{b123}
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_1	6	4	1	1	4	5	4	2	2
E_2	6	5	3	2	4	5	4	1	1
E_3	6	4	2	2	4	6	5	2	1
E_4	7	4	1	2	3	6	5	2	2
E_5	6	4	2	1	3	6	4	1	1
E_6	6	4	2	2	4	5	4	2	1
E_7	6	5	1	2	3	6	4	1	1

Закінчення табл. 3.7

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_8	5	4	2	2	3	6	4	2	1
E_9	5	6	1	1	3	5	4	2	1
E_{10}	5	4	1	1	5	5	5	2	2
E_{11}	5	4	1	2	5	5	4	1	2
E_{12}	6	5	2	2	5	5	5	2	2
E_{13}	5	3	1	1	4	4	5	2	2
E_{14}	5	5	1	2	4	4	4	1	1
E_{15}	5	4	1	1	4	5	4	2	2
E_{16}	6	5	2	2	4	5	3	1	2
E_{17}	7	5	1	2	3	4	4	2	1
E_{18}	6	4	1	2	3	4	3	1	2
E_{19}	6	5	2	2	4	4	4	1	2
E_{20}	5	3	1	1	4	5	4	1	1
E_{21}	5	4	2	1	4	5	3	2	1
E_{22}	6	3	1	1	5	4	4	1	2
E_{23}	5	4	2	1	3	4	4	2	1
E_{24}	6	3	3	2	3	6	3	1	2
E_{25}	5	3	2	2	3	6	3	1	2
E_{26}	6	4	3	1	4	4	3	2	1
E_{27}	6	3	1	2	3	4	4	2	1
Середнє значення	5,67	4,11	1,59	1,59	3,74	4,93	3,96	1,56	1,48

Таблиця 3.8

Результати оцінки локальних показників рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів ПАТ «Прикарпатбуд», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E_1	7	7	1	7	4	1	1	1	2
E_2	7	7	1	8	5	3	2	3	1
E_3	6	6	3	7	5	3	3	2	2
E_4	7	7	2	7	4	3	3	2	1
E_5	6	6	3	7	4	3	3	2	1
E_6	7	6	4	7	5	2	3	1	2
E_7	7	5	3	6	4	2	2	2	1
E_8	6	5	4	6	6	3	4	3	1
E_9	6	5	4	7	5	2	3	3	1
E_{10}	8	5	4	7	5	2	3	3	1
E_{11}	8	6	5	6	4	2	4	2	2
E_{12}	6	5	3	8	5	3	3	2	1
E_{13}	7	6	4	8	4	2	3	3	2
E_{14}	7	7	3	7	5	4	2	2	1
E_{15}	6	7	3	6	5	2	3	1	1
E_{16}	7	6	4	6	5	2	3	3	1
E_{17}	7	7	3	6	6	3	2	2	2
E_{18}	5	6	4	7	6	2	2	3	1
E_{19}	6	5	3	6	7	2	3	2	2
E_{20}	6	6	4	7	6	4	4	3	3
E_{21}	7	7	3	7	6	4	2	2	3
E_{22}	6	7	4	8	6	2	4	1	1
E_{23}	8	5	3	7	7	4	2	1	2
E_{24}	8	5	3	7	7	2	4	2	2
E_{25}	6	6	4	7	5	2	2	3	2
E_{26}	8	6	3	8	5	2	2	3	1

Закінчення табл. 3.8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E_{27}	8	5	3	6	6	2	1	2	1
Середнє значення	6,78	5,96	3,26	6,89	5,26	2,52	2,7	2,19	1,52

Таблиця 3.9

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів АТ «Трест Житлобуд-1», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	S_{b11}	S_{b12}	S_{b13}	S_{b14}	S_{b15}	S_{b16}	S_{b17}	S_{b18}	S_{b19}	S_{b110}	S_{b111}	S_{b112}	S_{b113}	S_{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_1	5	7	3	6	3	7	7	5	2	3	3	3	5	6
E_2	5	7	3	6	2	6	6	5	3	3	2	2	5	6
E_3	5	8	4	7	3	7	6	4	2	2	3	3	4	6
E_4	6	8	2	6	3	7	5	5	2	2	2	3	5	5
E_5	6	6	3	5	1	6	5	6	2	3	2	2	3	6
E_6	5	7	3	5	2	7	6	6	1	2	1	2	5	7
E_7	5	7	4	6	3	7	6	5	3	2	2	1	3	7
E_8	5	6	4	6	3	5	6	5	2	3	3	2	4	5
E_9	5	5	2	6	1	6	5	4	2	2	3	2	5	7
E_{10}	6	8	4	7	2	5	7	5	2	2	2	1	4	7
E_{11}	6	7	3	5	3	7	7	5	3	1	3	2	6	5
E_{12}	6	6	3	7	3	5	5	5	1	2	1	2	6	7
E_{13}	6	7	2	7	2	6	7	5	3	2	2	2	5	7
E_{14}	4	7	4	5	3	7	6	5	2	2	2	1	4	8
E_{15}	6	6	3	6	2	7	7	6	1	3	3	2	4	5
E_{16}	5	6	3	5	2	5	6	6	3	1	2	2	3	7
E_{17}	6	6	4	4	1	6	7	5	2	3	3	1	4	7
E_{18}	6	5	4	5	2	6	7	4	1	3	2	2	4	6
E_{19}	4	5	3	4	2	5	6	5	3	3	3	3	5	7
E_{20}	4	6	5	5	2	6	6	5	2	3	3	3	6	6
E_{21}	6	6	3	6	2	6	5	5	1	4	2	1	4	7
E_{22}	6	6	3	5	1	5	6	4	3	4	2	2	5	7
E_{23}	4	5	4	6	2	6	6	5	2	5	3	3	6	6
E_{24}	5	7	3	6	2	6	7	5	1	2	3	3	4	7
E_{25}	5	5	3	5	3	6	6	6	3	5	2	2	5	7
E_{26}	6	6	5	7	3	6	6	5	3	1	3	3	6	5
E_{27}	5	5	4	7	2	7	7	7	2	5	4	2	4	7
Середнє значення	5,3	6,3	3,37	5,74	2,22	6,11	6,15	5,11	2,11	2,7	2,44	2,11	4,59	6,41

Таблиця 3.9

Результати оцінки локальних показників рівня впливу зовнішніх стейкхолдерів АТ «Трест Житлобуд–1», відн. од. (розроблено автором)
(продовження)

Експерти	S_{b115}	S_{b116}	S_{b117}	S_{b118}	S_{b119}	S_{b120}	S_{b121}	S_{b122}	S_{b123}
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_1	8	5	3	4	5	6	5	3	3
E_2	8	5	3	2	5	6	7	3	2
E_3	6	5	2	2	4	7	7	2	2
E_4	7	4	2	3	3	6	5	2	2
E_5	7	5	2	3	3	6	7	3	3
E_6	6	5	4	2	4	5	7	2	3
E_7	7	5	3	3	3	5	7	1	3
E_8	7	6	3	2	4	6	6	3	2
E_9	5	6	2	3	4	5	4	2	1
E_{10}	8	5	2	3	5	5	5	2	2
E_{11}	8	5	1	2	6	6	6	3	2
E_{12}	6	5	2	2	5	5	6	3	3
E_{13}	8	6	3	3	5	6	5	2	2
E_{14}	5	5	3	3	5	6	6	3	3
E_{15}	7	6	2	4	4	5	6	2	2
E_{16}	6	6	2	2	4	5	6	3	2
E_{17}	7	5	1	2	5	6	7	2	3
E_{18}	7	6	2	3	3	4	5	3	2
E_{19}	6	6	2	2	4	6	4	1	3
E_{20}	6	5	4	1	5	5	4	3	3
E_{21}	6	4	4	3	5	5	5	2	1
E_{22}	6	5	3	3	5	6	5	2	2
E_{23}	7	4	3	2	3	5	6	2	2
E_{24}	6	5	3	2	5	6	5	2	2
E_{25}	7	5	4	2	4	6	5	3	3
E_{26}	6	6	3	2	4	5	3	2	3
E_{27}	8	5	2	3	6	5	6	3	2
Середнє значення	6,7	5,19	2,59	2,52	4,37	5,52	5,56	2,37	2,33

Таблиця 3.10

Результати оцінки локальних показників рівня впливу внутрішніх стейкхолдерів АТ «Трест Житлобуд–1», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E_1	8	8	3	8	5	2	2	2	2
E_2	7	8	3	8	5	3	2	3	3
E_3	8	6	3	7	5	3	3	2	2
E_4	8	7	2	7	4	4	3	2	1
E_5	8	8	3	8	5	3	4	2	3
E_6	7	8	5	7	5	2	3	3	2
E_7	8	5	3	6	4	2	2	2	3
E_8	8	8	4	8	6	4	4	3	1
E_9	7	8	5	7	5	2	4	4	1
E_{10}	8	7	4	7	5	4	3	3	3
E_{11}	8	6	5	8	6	2	4	2	2

Закінчення табл. 3.10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E_{12}	6	5	5	8	5	3	3	4	1
E_{13}	7	6	4	8	4	4	4	3	2
E_{14}	7	7	3	7	5	4	2	2	1
E_{15}	7	7	5	6	5	2	3	4	2
E_{16}	7	6	4	8	5	4	4	3	1
E_{17}	7	7	5	8	6	3	2	2	2
E_{18}	6	6	4	7	6	2	4	3	2
E_{19}	6	6	3	6	6	4	3	2	2
E_{20}	7	6	4	7	6	4	4	3	3
E_{21}	7	7	4	7	7	4	4	2	3
E_{22}	8	6	4	8	6	2	4	2	3
E_{23}	8	5	3	7	7	4	2	1	2
E_{24}	7	6	5	7	7	4	4	2	2
E_{25}	6	6	4	7	7	2	4	3	4
E_{26}	8	6	3	8	5	4	2	3	2
E_{27}	8	7	4	7	7	3	3	4	1
Середнє значення	7,3	6,59	3,85	7,3	5,52	3,11	3,19	2,63	2,07

Таблиця 3.11

Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний показник узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерних показників ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	I_{Sbz}	I_{Sbv}
1	2	3
E_1	5	7
E_2	5	7
E_3	7	9
E_4	7	9
E_5	3	7
E_6	3	7
E_7	3	7
E_8	7	5
E_9	3	7
E_{10}	5	7
E_{11}	3	7
E_{12}	5	7
E_{13}	5	9
E_{14}	7	5
E_{15}	7	5
E_{16}	7	7
E_{17}	3	5
E_{18}	5	7
E_{19}	5	7
E_{20}	3	7
E_{21}	5	9
E_{22}	5	5
E_{23}	3	5
E_{24}	5	7
E_{25}	5	7

Закінчення табл. 3.11

1	2	3
E_{26}	7	5
E_{27}	7	7
Середнє значення	5,0	6,78

Таблиця 3.12

Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний показник
узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерних показників ПрАТ
«Житомирбуд», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	$I_{S_{bz}}$	$I_{S_{bv}}$
E_1	3	5
E_2	3	5
E_3	1	3
E_4	3	5
E_5	1	5
E_6	1	3
E_7	3	3
E_8	3	3
E_9	1	3
E_{10}	1	5
E_{11}	1	5
E_{12}	3	5
E_{13}	3	3
E_{14}	5	5
E_{15}	3	3
E_{16}	3	5
E_{17}	1	3
E_{18}	1	3
E_{19}	3	5
E_{20}	1	5
E_{21}	1	5
E_{22}	1	5
E_{23}	3	3
E_{24}	3	3
E_{25}	1	5
E_{26}	1	3
E_{27}	3	3
Середнє значення	2,11	4,04

Таблиця 3.13

Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний показник
узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерних показників ТОВ
«Інтеграл-Буд», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	$I_{S_{bz}}$	$I_{S_{bv}}$
1	2	3
E_1	1	3
E_2	1	5
E_3	1	3

Закінчення табл. 3.13

1	2	3
E_4	1	3
E_5	1	3
E_6	3	3
E_7	1	3
E_8	1	5
E_9	1	3
E_{10}	1	3
E_{11}	3	1
E_{12}	1	3
E_{13}	1	3
E_{14}	1	5
E_{15}	3	3
E_{16}	1	1
E_{17}	1	1
E_{18}	1	3
E_{19}	3	5
E_{20}	3	1
E_{21}	1	3
E_{22}	1	3
E_{23}	1	1
E_{24}	3	1
E_{25}	1	1
E_{26}	1	3
E_{27}	1	1
Середнє значення	1,44	2,7

Таблиця 3.14

Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний показник
узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерних показників ПАТ
«Прикарпатбуд», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	$I_{S_{bz}}$	$I_{S_{bv}}$
1	2	3
E_1	1	3
E_2	3	3
E_3	1	3
E_4	1	3
E_5	1	3
E_6	1	3
E_7	1	3
E_8	1	1
E_9	1	3
E_{10}	1	1
E_{11}	1	1
E_{12}	3	3
E_{13}	1	1
E_{14}	1	1
E_{15}	1	1
E_{16}	1	1
E_{17}	1	1
E_{18}	1	1
E_{19}	1	1
E_{20}	3	1

Закінчення табл. 3.14

1	2	3
E_{21}	1	5
E_{22}	1	3
E_{23}	1	1
E_{24}	1	5
E_{25}	1	1
E_{26}	1	1
E_{27}	3	1
Середнє значення	1,3	2,04

Таблиця 3.15

Результати взаємного впливу та впливу на інтегральний показник
узагальнюючих зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерних показників АТ
«Трест Житлобуд-1», відн. од. (розроблено автором)

Експерти	$I_{S_{bz}}$	$I_{S_{mv}}$
E_1	3	5
E_2	3	5
E_3	1	7
E_4	5	7
E_5	5	7
E_6	3	5
E_7	5	5
E_8	5	7
E_9	5	9
E_{10}	3	9
E_{11}	3	7
E_{12}	3	9
E_{13}	5	7
E_{14}	5	9
E_{15}	1	9
E_{16}	5	5
E_{17}	5	5
E_{18}	5	7
E_{19}	1	7
E_{20}	3	7
E_{21}	3	3
E_{22}	3	5
E_{23}	1	5
E_{24}	3	7
E_{25}	5	9
E_{26}	5	5
E_{27}	1	9
Середнє значення	3,52	6,7

Додаток К

Результати прогнозування стейкхолдерних показників

Таблиця К.1

Результати прогнозування інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання рівня впливу зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів будівельних підприємств для формування партнерських відносин, відн. од.
(розроблено автором)

Будівельні підприємства	Значення інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств для формування партнерських відносин на			
	1 %	2 %	3 %	5 %
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	74,703	74,817	74,930	74,909
ПрАТ «Житомирбуд»	72,575	72,689	72,802	72,781
ТОВ «Інтеграл-Буд»	69,784	69,898	70,011	69,990
ПАТ «Прикарпатбуд»	68,124	68,237	68,351	68,329
АТ «Трест Житлобуд-1»	76,743	76,856	76,97	76,948

Таблиця К.2

Зміни інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств для формування партнерських відносин, %
(розроблено автором)

Будівельні підприємства	Зміни інтегрального показника фінансового стану залежно від зростання узагальнюючих чинників рівня впливу зовнішніх і внутрішніх зацікавлених осіб будівельних підприємств для формування партнерських відносин на			
	1 %	2 %	3 %	5 %
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	30869,008	30815,91	30962,81	30953,926
ПрАТ «Житомирбуд»	5328,583	5236,916	5345,25	5343,671
ТОВ «Інтеграл-Буд»	1214,062	1116,037	1218,011	1217,637
ПАТ «Прикарпатбуд»	1534,32	1436,876	1539,432	1538,948
АТ «Трест Житлобуд-1»	29630,309	29574,131	29717,954	29709,653

Таблиця К.3

Результати прогнозування впливу інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів на узагальнюючий чинник фінансового стану будівельних підприємств для формування партнерських відносин, відн. од.

(розроблено автором)

Будівельні підприємства	Значення узагальнюючого чинника фінансового стану залежно від зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств для формування партнерських відносин на							
	1 %	2 %	3 %	5 %	10 %	15 %	20 %	30 %
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	13,937	13,949	13,96	13,984	14,042	14,101	14,159	14,276
ПрАТ «Житомирбуд»	10,836	10,848	10,86	10,883	10,942	11,0	11,059	11,176
ТОВ «Інтеграл-Буд»	9,526	9,538	9,549	9,573	9,631	9,69	9,748	9,865
ПАТ «Прикарпатбуд»	8,929	8,941	8,953	8,976	9,035	9,093	9,152	9,269
АТ «Трест Житлобуд-1»	13,457	13,469	13,481	13,504	13,562	13,621	13,679	13,796

Таблиця К.4

Зміни узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств залежно від зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів для формування партнерських відносин, % (розроблено автором)

Будівельні підприємства	Зміни узагальнюючого чинника фінансового стану залежно від зростання інтегрального показника рівня впливу стейкхолдерів будівельних підприємств на							
	1 %	2 %	3 %	5 %	10 %	15 %	20 %	30 %
ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій»	5759,008	5763,843	5768,678	5778,347	5802,521	5826,694	5850,868	5899,215
ПрАТ «Житомирбуд»	795,617	796,476	797,335	799,053	803,348	807,643	811,938	820,529
ТОВ «Інтеграл-Буд»	165,725	165,929	166,133	166,54	167,557	168,575	169,593	171,628
ПАТ «Прикарпатбуд»	201,108	201,372	201,635	202,162	203,48	204,797	206,115	208,75
АТ «Трест Житлобуд-1»	5195,792	5200,309	5204,826	5213,861	5236,448	5259,035	5281,622	5326,795

Додаток Л

Формування груп стейкхолдерів залежно від їх взаємодії для формування стейкхолдерного середовища будівельних підприємств

Таблиця Л.1

Характеристика груп стейкхолдерів залежно від їх взаємодії для формування стейкхолдерного середовища будівельних підприємств (розроблено автором)

Групи стейкхолдерів	Характеристика	Значення рейтингової оцінки, бали
1	2	3
1 група	<p>сильна взаємодія між зовнішніми (постачальники товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують будівельні підприємства та будівництво (S_{b11}); замовники будівельної продукції (S_{b12}); підрядники, що виконують будівельні роботи (S_{b13}); проектні організації (S_{b14}); організації, що здійснюють зовнішній контроль за будівельними підприємствами та за будівництвом (S_{b15}); архітектори (S_{b16}); організації та підприємства, що здійснюють свою діяльність в сфері земельних відносин для здійснення містобудування (S_{b17}); фінансові та страхові організації (S_{b18}); аудиторські організації (S_{b19}); зовнішні інвестори (S_{b110}); екологічні організації (S_{b111}); організації та підприємства, що здійснюють просторове забезпечення містобудівної діяльності (S_{b112}); державні установи (S_{b113}); органи місцевого самоврядування (S_{b114}); зовнішній топ-менеджмент (S_{b115}); зовнішні засновники будівельних підприємств (S_{b116}); засоби масової інформації (S_{b117}); соціал та громадські організації (S_{b118}); конкуренти (S_{b119}); бізнес-партнери будівельних підприємств (S_{b120}); наукове співтовариство (S_{b121}); навчальні заклади, що забезпечують будівельні підприємства фахівцями (S_{b122}); інші зовнішні підприємства та організації у середовищі функціонування будівельних підприємств (S_{b123})) і внутрішніми (органи управління та корпоративних відносин (S_{b21}); внутрішній топ-менеджмент (S_{b22}); внутрішні засновники будівельних підприємств (S_{b23}); робітники будівельних підприємств (S_{b24}); внутрішній менеджмент будівельних підприємств (S_{b25}); внутрішні проектні відділи (S_{b26}); внутрішні контролюючі відділи (S_{b27}); внутрішні інвестори будівельних підприємств (S_{b28}); інші внутрішні стейкхолдери (S_{b29})) зацікавленими особами у стейкхолдерному середовищі будівельних підприємств. Між ними побудовані безпосередні внутрішні й зовнішні зв'язки, виникають прямі відносини між стейкхолдерами. Вони взаємодіють між собою у середовищі будівельних підприємств, що впливає на формування агресивних або партнерських відносин.</p>	6,01–10
2 група	<p>посередній рівень взаємодії між зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами у середовищі функціонування будівельних підприємств, побудовані як прямі, так і непрямі відносини між зацікавленими особами, виникає певний рівень невизначеності між забезпеченням контактів стейкхолдерів, взаємодія може здійснюватись через інших зацікавлених осіб</p>	4,01–6
3 група	<p>низький рівень взаємодії між зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами у середовищі функціонування будівельних підприємств, побудовані як непрямі відносини між зацікавленими особами, виникає високий рівень невизначеності між забезпеченням</p>	0–4

Закінчення табл. Л.1

1	2	3
	контактів стейкхолдерів, взаємодія здійснюється через інших зацікавлених осіб	

Таблиця Л.2

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», бали (розроблено автором)

Експерти	S_{b11}	S_{b12}	S_{b13}	S_{b14}	S_{b15}	S_{b16}	S_{b17}	S_{b18}	S_{b19}	S_{b110}	S_{b111}	S_{b112}	S_{b113}	S_{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_1	7	5	4	6	3	6	3	5	3	4	2	2	7	8
E_2	7	5	3	5	3	6	4	5	3	4	2	2	5	7
E_3	8	6	4	5	3	7	5	4	2	5	3	2	6	6
E_4	8	6	3	6	2	6	3	5	4	5	2	2	6	7
E_5	9	6	4	6	3	6	4	4	3	5	3	3	4	7
E_6	7	5	4	5	2	7	3	5	2	4	2	3	6	6
E_7	7	4	3	6	3	7	4	5	3	4	3	2	4	8
E_8	7	4	4	6	3	5	4	5	3	3	3	2	5	5
E_9	7	6	4	5	3	6	3	5	3	5	2	2	5	7
E_{10}	7	6	3	6	3	7	5	6	2	5	2	2	4	6
E_{11}	6	7	4	6	4	6	3	5	4	4	2	3	5	6
E_{12}	7	6	4	6	2	6	4	6	3	5	3	3	4	7
E_{13}	7	6	3	5	2	5	3	5	2	3	3	2	5	6
E_{14}	7	6	4	6	3	7	3	6	3	3	2	2	6	7
E_{15}	6	6	4	5	4	7	5	5	3	2	3	2	6	7
E_{16}	6	5	3	5	2	6	4	6	2	3	2	3	5	6
E_{17}	7	6	5	6	3	6	4	6	2	3	3	3	4	8
E_{18}	7	6	5	4	3	6	5	6	3	3	2	2	5	7
E_{19}	6	6	4	4	3	7	3	5	3	2	2	2	4	8
E_{20}	6	5	3	5	4	6	4	5	2	3	3	1	5	8
E_{21}	7	6	3	6	2	5	3	6	3	3	2	3	5	7
E_{22}	8	5	5	5	3	5	3	6	3	3	3	2	4	8
E_{23}	9	5	4	5	2	5	4	5	3	3	3	1	6	7
E_{24}	8	6	4	6	3	6	5	5	2	4	2	3	5	8
E_{25}	8	6	5	6	4	5	3	6	4	3	2	2	6	8
E_{26}	8	6	3	6	3	6	5	6	3	3	3	2	4	7
E_{27}	7	4	4	6	2	6	4	5	2	2	3	1	4	7
Середнє значення	7,19	5,56	3,81	5,48	2,85	6,04	3,81	5,3	2,78	3,56	2,48	2,19	5,0	7,0

Таблиця Л.2

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», бали (розроблено автором)
(продовження)

Експерти	S_{b115}	S_{b116}	S_{b117}	S_{b118}	S_{b119}	S_{b120}	S_{b121}	S_{b122}	S_{b123}
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_1	6	4	1	1	3	5	5	1	2
E_2	5	3	2	2	3	5	5	2	1
E_3	6	3	1	1	3	6	4	2	1
E_4	6	3	2	1	4	5	5	1	2
E_5	4	4	1	1	3	5	5	3	1
E_6	5	4	1	1	4	5	5	2	2
E_7	5	4	1	2	3	6	4	3	1
E_8	5	3	1	1	4	4	5	3	1
E_9	4	3	1	1	3	5	6	2	2
E_{10}	5	4	2	2	3	4	5	3	2
E_{11}	5	4	2	1	4	5	5	1	1
E_{12}	4	3	1	1	4	6	5	1	2
E_{13}	4	4	1	1	3	5	5	2	1
E_{14}	4	3	2	2	3	5	5	2	1
E_{15}	5	3	1	2	3	5	6	1	1
E_{16}	6	3	1	2	4	5	6	1	2
E_{17}	5	3	2	2	3	6	5	1	1
E_{18}	6	3	1	2	3	4	5	1	1
E_{19}	6	2	1	2	3	5	5	2	2
E_{20}	6	4	1	2	3	6	5	2	1
E_{21}	5	3	2	1	4	5	4	2	1
E_{22}	4	3	2	1	3	6	5	1	1
E_{23}	5	3	1	2	3	5	5	1	2
E_{24}	6	3	1	1	5	5	6	2	2
E_{25}	5	2	1	3	3	5	6	1	1
E_{26}	6	2	1	1	3	5	4	2	3
E_{27}	6	2	1	1	4	4	4	3	3
Середнє значення	5,15	3,15	1,3	1,48	3,37	5,07	5,0	1,78	1,52

Таблиця Л.2

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПАТ «Броварський завод будівельних конструкцій», бали (розроблено автором)
(продовження)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E_1	7	7	2	7	4	4	3	2	4
E_2	7	8	2	7	4	4	2	2	4
E_3	7	7	3	7	3	4	3	2	2
E_4	8	7	2	7	4	4	3	3	2
E_5	7	8	2	6	3	3	3	2	3

Закінчення табл. Л.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
E ₆	7	8	3	6	3	3	3	3	2
E ₇	8	7	3	6	4	3	2	3	3
E ₈	6	7	3	7	5	4	3	3	1
E ₉	7	7	2	7	5	3	3	2	2
E ₁₀	6	7	2	7	6	3	3	2	2
E ₁₁	8	6	2	6	6	5	3	2	2
E ₁₂	6	6	4	6	7	4	3	2	1
E ₁₃	7	6	4	7	7	3	2	3	2
E ₁₄	6	5	3	7	6	3	2	2	2
E ₁₅	6	5	4	7	7	5	2	3	2
E ₁₆	7	6	4	6	8	4	4	3	3
E ₁₇	6	7	4	6	6	5	2	2	2
E ₁₈	6	7	4	6	6	4	3	3	3
E ₁₉	6	7	3	6	8	4	3	4	2
E ₂₀	7	6	3	7	7	4	3	4	1
E ₂₁	7	7	4	6	7	4	4	2	3
E ₂₂	7	6	3	6	8	5	3	4	1
E ₂₃	6	5	3	7	8	4	2	2	2
E ₂₄	6	5	3	6	7	4	2	2	2
E ₂₅	6	5	3	7	7	5	2	4	3
E ₂₆	7	6	3	6	8	4	2	3	2
E ₂₇	7	6	3	6	7	5	3	4	3
Середнє значення	6,7	6,44	3,0	6,48	5,96	3,96	2,7	2,7	2,26

Таблиця Л.3

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПрАТ «Житомирбуд», бали
(розроблено автором)

Експерти	S _{b11}	S _{b12}	S _{b13}	S _{b14}	S _{b15}	S _{b16}	S _{b17}	S _{b18}	S _{b19}	S _{b110}	S _{b111}	S _{b112}	S _{b113}	S _{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E ₁	8	6	5	5	4	5	3	6	2	5	3	3	6	7
E ₂	7	6	5	5	3	5	4	5	3	5	3	2	5	7
E ₃	8	6	4	5	3	6	5	6	3	5	3	3	6	6
E ₄	8	5	4	6	4	6	3	6	4	4	2	2	6	7
E ₅	8	6	4	6	3	6	4	5	4	5	3	3	5	7
E ₆	7	6	4	6	4	7	3	5	3	4	2	3	6	6
E ₇	7	6	5	6	3	7	4	5	3	5	3	4	4	6
E ₈	8	5	4	5	3	6	4	6	4	4	3	2	4	7
E ₉	7	5	4	5	2	7	3	5	3	5	3	2	5	7
E ₁₀	8	5	5	6	3	7	5	6	3	3	2	3	4	6
E ₁₁	6	6	5	5	4	6	3	5	4	5	4	3	5	6
E ₁₂	6	5	4	6	4	7	4	5	3	5	3	4	4	5
E ₁₃	7	6	5	5	4	6	3	5	3	4	4	4	4	5
E ₁₄	7	6	4	6	3	5	3	6	3	4	4	3	6	7
E ₁₅	8	6	3	6	4	6	5	6	2	4	3	2	5	5
E ₁₆	8	6	3	5	3	6	4	6	3	3	4	4	5	6
E ₁₇	8	5	3	5	3	7	4	5	3	4	3	3	6	6
E ₁₈	7	6	4	5	3	5	5	6	2	3	3	2	5	7
E ₁₉	7	6	4	4	2	6	3	5	3	2	3	4	4	8

Закінчення табл. Л.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E ₂₀	8	6	5	5	4	6	4	6	2	4	3	2	4	6
E ₂₁	8	5	3	5	4	6	3	6	2	3	2	3	5	7
E ₂₂	8	5	3	5	3	5	3	5	3	4	3	2	5	8
E ₂₃	7	6	4	6	4	7	4	5	3	3	3	4	6	7
E ₂₄	7	6	3	6	3	6	5	6	3	4	3	3	5	6
E ₂₅	8	6	4	5	4	7	3	6	4	4	4	4	6	8
E ₂₆	6	6	3	6	4	6	5	6	4	3	3	2	5	8
E ₂₇	6	5	3	5	3	5	4	6	4	3	4	2	5	6
Серед- не зна- чен- ня	7,33	5,67	3,96	5,37	3,37	6,07	3,81	5,56	3,07	3,96	3,07	2,89	5,04	6,56

Таблиця Л.3

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПрАТ «Житомирбуд», бали (розроблено автором) (продовження)

Експерти	S _{b115}	S _{b116}	S _{b117}	S _{b118}	S _{b119}	S _{b120}	S _{b121}	S _{b122}	S _{b123}
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E ₁	6	4	2	3	4	6	6	3	3
E ₂	6	3	2	2	3	5	5	2	1
E ₃	6	5	3	1	3	6	4	2	2
E ₄	6	3	2	1	4	6	5	3	2
E ₅	5	4	3	3	4	5	6	3	1
E ₆	6	5	1	1	4	5	5	2	2
E ₇	5	4	3	2	3	6	5	2	1
E ₈	6	3	1	1	4	5	5	3	2
E ₉	5	4	3	3	3	5	6	2	2
E ₁₀	5	4	2	2	4	4	5	1	2
E ₁₁	5	4	2	1	4	5	4	1	1
E ₁₂	4	5	4	1	3	6	5	2	2
E ₁₃	4	4	3	3	3	6	6	2	2
E ₁₄	5	3	2	2	3	5	5	3	1
E ₁₅	5	5	1	2	4	5	6	1	2
E ₁₆	6	3	3	3	4	6	6	3	2
E ₁₇	5	3	2	2	3	6	5	2	3
E ₁₈	6	3	1	2	3	4	4	1	1
E ₁₉	6	4	2	2	4	5	5	2	2
E ₂₀	5	4	1	2	3	6	5	3	3
E ₂₁	5	3	2	3	4	5	4	2	1
E ₂₂	6	3	2	1	3	5	6	1	2
E ₂₃	5	3	3	2	5	5	5	3	2
E ₂₄	6	3	1	1	5	6	6	2	2
E ₂₅	5	4	1	3	3	5	5	2	3
E ₂₆	5	3	3	3	4	6	5	2	3
E ₂₇	6	2	2	2	4	5	6	2	2
Середне значення	5,37	3,63	2,11	2,0	3,63	5,33	5,19	2,11	1,93

Таблиця Л.3

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПрАТ «Житомирбуд», бали
(розроблено автором) (продовження)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
E_1	8	8	3	8	5	5	4	3	4
E_2	7	8	2	7	4	4	2	2	4
E_3	7	7	3	7	3	5	3	3	3
E_4	8	7	3	7	4	4	4	3	2
E_5	6	6	2	8	5	3	3	2	3
E_6	7	8	3	6	3	4	3	3	4
E_7	8	7	3	6	4	3	2	4	3
E_8	8	8	4	7	5	4	3	3	3
E_9	7	7	2	6	6	3	4	2	2
E_{10}	6	8	4	7	6	5	3	2	4
E_{11}	6	6	3	6	5	5	3	4	2
E_{12}	7	7	4	7	7	4	4	2	1
E_{13}	7	6	4	7	7	6	2	3	2
E_{14}	8	6	3	6	6	3	3	4	2
E_{15}	6	5	3	7	6	5	3	3	3
E_{16}	7	7	4	8	8	4	4	3	3
E_{17}	7	7	4	6	7	5	2	4	4
E_{18}	6	8	4	6	6	5	4	3	3
E_{19}	8	7	4	7	8	4	3	4	2
E_{20}	7	6	3	7	8	6	3	4	1
E_{21}	7	6	4	6	7	4	4	2	3
E_{22}	7	6	3	6	8	5	3	4	3
E_{23}	8	7	4	7	8	4	4	3	2
E_{24}	6	5	3	6	7	6	2	2	2
E_{25}	6	7	4	7	8	5	2	4	3
E_{26}	8	6	3	8	8	5	4	3	4
E_{27}	6	7	5	7	6	6	3	3	3
Середнє значення	7	6,78	3,37	6,78	6,11	4,52	3,11	3,04	2,78

Таблиця Л.4

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ТОВ «Інтеграл-Буд», бали
(розроблено автором)

Експерти	S_{b11}	S_{b12}	S_{b13}	S_{b14}	S_{b15}	S_{b16}	S_{b17}	S_{b18}	S_{b19}	S_{b110}	S_{b111}	S_{b112}	S_{b113}	S_{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_1	7	7	6	6	4	6	3	6	2	4	4	4	7	7
E_2	7	6	5	5	5	5	4	5	2	5	3	3	5	8
E_3	6	6	6	6	3	6	4	6	3	5	3	3	6	6
E_4	8	5	4	6	4	5	3	6	4	4	2	2	6	7
E_5	6	6	6	7	3	6	4	7	2	4	3	3	7	8
E_6	7	7	4	6	3	7	3	5	3	4	2	4	6	6
E_7	7	6	5	6	3	7	4	6	3	5	3	4	5	6

Закінчення табл. Л.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_8	6	5	4	6	3	6	5	6	4	4	4	3	4	7
E_9	6	6	5	5	2	6	4	5	3	5	3	2	5	7
E_{10}	8	5	5	6	3	7	5	6	2	5	2	3	5	7
E_{11}	7	6	5	5	2	6	3	5	4	5	4	5	5	6
E_{12}	6	5	6	6	4	7	4	6	3	4	3	4	6	5
E_{13}	7	5	5	6	2	7	5	5	2	4	4	5	4	6
E_{14}	6	6	6	6	3	5	3	6	3	5	4	3	6	7
E_{15}	6	7	4	7	2	7	5	7	2	4	4	2	7	7
E_{16}	8	6	4	6	3	6	5	6	3	3	5	2	5	6
E_{17}	6	6	3	5	3	7	4	5	2	3	4	4	6	6
E_{18}	7	6	4	6	2	5	5	6	2	4	3	3	5	7
E_{19}	6	6	4	5	2	6	4	5	3	2	3	4	6	8
E_{20}	6	6	5	5	4	7	4	6	3	4	4	2	4	7
E_{21}	8	5	4	6	3	6	3	5	2	3	2	4	5	7
E_{22}	7	7	3	5	3	5	3	5	3	3	3	2	7	8
E_{23}	7	6	4	6	4	7	4	5	3	3	2	4	6	7
E_{24}	6	7	5	6	3	6	5	6	3	4	3	4	5	8
E_{25}	8	6	4	5	3	6	4	5	4	5	4	4	6	8
E_{26}	6	6	3	6	4	6	5	6	4	3	5	2	7	7
E_{27}	7	6	4	6	4	7	2	5	3	5	3	3	6	6
Середнє значення	6,74	5,96	4,56	5,78	3,11	6,19	3,96	5,63	2,85	4,04	3,3	3,26	5,63	6,85

Таблиця Л.4

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ТОВ «Інтеграл-Буд», бали (розроблено автором) (продовження)

Експерти	S_{b115}	S_{b116}	S_{b117}	S_{b118}	S_{b119}	S_{b120}	S_{b121}	S_{b122}	S_{b123}
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_1	7	4	2	2	4	5	6	3	2
E_2	6	4	3	2	3	5	5	2	1
E_3	6	5	3	1	3	6	5	3	2
E_4	6	3	2	2	3	6	5	3	3
E_5	5	4	3	3	4	5	6	3	1
E_6	5	5	2	1	4	5	6	2	2
E_7	7	5	3	2	3	6	5	4	1
E_8	6	4	1	3	4	5	6	3	3
E_9	6	4	3	3	3	5	6	2	2
E_{10}	5	5	2	2	3	6	5	3	2
E_{11}	7	4	3	2	4	5	6	1	1
E_{12}	5	5	4	1	3	6	5	2	3
E_{13}	5	3	3	3	4	5	6	2	2
E_{14}	5	3	4	2	3	5	5	4	1
E_{15}	6	5	2	2	4	5	6	1	3
E_{16}	6	3	3	3	4	6	6	3	2
E_{17}	5	4	2	2	5	4	6	2	3
E_{18}	7	3	3	2	3	4	5	3	1
E_{19}	6	4	2	2	4	5	5	2	1

Закінчення табл. Л.4

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_{20}	5	4	2	3	3	4	5	3	3
E_{21}	7	3	2	3	4	5	4	2	1
E_{22}	6	4	1	2	5	5	6	2	2
E_{23}	6	3	3	2	5	6	6	1	3
E_{24}	6	3	1	2	5	6	6	2	1
E_{25}	7	4	3	3	4	4	5	3	3
E_{26}	5	4	3	3	4	6	6	2	3
E_{27}	6	3	2	3	5	6	6	3	3
Середнє значення	5,89	3,89	2,48	2,26	3,81	5,22	5,52	2,44	2,04

Таблиця Л.4

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ТОВ «Інтеграл-Буд», бали (розроблено автором) (продовження)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
E_1	7	8	3	8	5	6	4	3	4
E_2	7	8	3	7	5	5	4	3	4
E_3	7	6	3	7	5	5	3	3	5
E_4	8	7	4	7	4	4	4	5	3
E_5	6	6	2	8	5	3	3	2	3
E_6	6	8	3	6	5	4	6	3	4
E_7	8	8	3	6	4	5	2	4	3
E_8	9	8	4	7	5	5	3	3	5
E_9	7	7	3	6	6	3	4	3	2
E_{10}	8	8	4	7	6	5	3	2	4
E_{11}	6	6	3	6	5	5	5	4	3
E_{12}	8	7	4	7	7	4	4	3	4
E_{13}	7	6	4	7	7	6	2	3	2
E_{14}	8	6	3	6	6	5	3	4	3
E_{15}	8	6	3	7	7	5	6	3	3
E_{16}	7	7	4	8	8	4	4	4	4
E_{17}	7	7	3	6	7	5	3	4	4
E_{18}	7	8	4	6	7	5	4	3	3
E_{19}	8	8	4	7	8	6	3	4	4
E_{20}	7	6	3	7	8	6	6	4	4
E_{21}	7	6	4	7	7	4	4	5	3
E_{22}	7	7	3	6	8	5	3	4	4
E_{23}	8	7	4	7	7	5	4	3	2
E_{24}	7	5	3	6	7	6	5	2	3
E_{25}	6	7	4	7	8	5	5	4	3
E_{26}	8	6	3	8	6	6	4	3	4
E_{27}	7	6	5	8	6	5	4	5	5
Середнє значення	7,26	6,85	3,44	6,85	6,26	4,89	3,89	3,44	3,52

Таблиця Л.5

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПАТ «Прикарпатбуд», бали
(розроблено автором)

Експерти	S_{b11}	S_{b12}	S_{b13}	S_{b14}	S_{b15}	S_{b16}	S_{b17}	S_{b18}	S_{b19}	S_{b110}	S_{b111}	S_{b112}	S_{b113}	S_{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_1	6	6	5	7	4	6	3	5	2	3	2	3	6	8
E_2	7	6	5	6	4	6	3	5	2	5	3	3	5	8
E_3	6	5	6	6	3	6	4	6	3	3	3	3	6	6
E_4	6	5	5	6	4	5	3	6	3	4	2	2	6	7
E_5	6	6	5	7	3	5	4	5	2	4	3	3	7	8
E_6	7	7	4	6	4	7	3	5	2	4	2	3	6	8
E_7	7	6	5	6	3	5	4	6	3	5	3	4	5	6
E_8	6	5	5	7	3	6	4	5	3	4	4	3	5	7
E_9	9	6	5	5	2	6	4	5	3	5	3	2	5	8
E_{10}	8	5	5	6	4	7	5	6	2	5	2	3	5	7
E_{11}	7	5	6	5	2	6	3	5	3	5	2	3	6	7
E_{12}	8	5	6	5	2	7	4	6	3	5	3	4	6	5
E_{13}	7	6	5	6	2	7	5	5	2	4	4	5	6	6
E_{14}	9	6	5	6	3	6	4	5	3	5	4	3	5	7
E_{15}	6	7	4	7	2	6	5	5	2	4	2	2	7	7
E_{16}	8	7	5	7	4	6	5	6	2	5	4	2	6	7
E_{17}	6	8	5	5	3	7	4	5	2	3	4	3	6	6
E_{18}	7	6	4	6	2	5	5	6	2	4	3	3	5	7
E_{19}	6	6	4	5	2	6	3	5	3	3	3	4	6	6
E_{20}	7	6	5	6	2	6	4	5	3	4	4	2	5	7
E_{21}	8	8	4	6	3	6	3	5	2	3	2	4	5	6
E_{22}	7	7	5	5	3	5	3	5	3	3	3	2	6	7
E_{23}	7	6	5	6	3	7	4	5	4	5	2	4	6	7
E_{24}	6	7	5	6	3	6	4	6	3	4	2	2	6	8
E_{25}	8	6	4	7	3	6	4	5	4	5	4	4	6	7
E_{26}	8	6	6	6	4	7	3	6	4	4	5	2	5	7
E_{27}	7	7	5	7	2	6	2	6	3	3	5	2	6	5
Середнє значення	7,04	6,15	4,93	6,04	2,93	6,07	3,78	5,37	2,7	4,11	3,07	2,96	5,7	6,85

Таблиця Л.5

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПАТ «Прикарпатбуд», бали
(розроблено автором) (продовження)

Експерти	S_{b115}	S_{b116}	S_{b117}	S_{b118}	S_{b119}	S_{b120}	S_{b121}	S_{b122}	S_{b123}
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_1	6	3	2	2	3	6	7	4	3
E_2	6	4	2	1	3	5	5	2	1
E_3	6	5	3	1	4	6	6	3	2

Закінчення табл. Л.5

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_4	7	3	2	2	3	6	5	3	2
E_5	7	3	2	2	4	5	6	4	1
E_6	5	4	2	1	4	6	6	2	2
E_7	7	5	3	2	3	6	5	4	3
E_8	6	4	1	3	4	5	6	3	3
E_9	7	4	2	1	4	6	6	3	2
E_{10}	5	5	2	2	3	6	5	3	2
E_{11}	7	4	3	2	4	5	6	2	1
E_{12}	5	4	3	1	3	6	5	2	2
E_{13}	7	3	3	1	4	5	6	1	2
E_{14}	5	5	4	2	4	4	6	4	1
E_{15}	6	5	2	1	4	5	6	3	3
E_{16}	7	3	2	3	5	6	6	3	2
E_{17}	6	4	2	2	5	4	5	2	3
E_{18}	7	3	3	2	4	6	5	3	1
E_{19}	7	4	2	2	4	5	5	3	2
E_{20}	5	4	4	2	3	6	5	3	3
E_{21}	7	4	2	3	4	5	4	2	2
E_{22}	7	4	3	2	5	5	6	2	2
E_{23}	6	3	3	1	5	6	7	3	3
E_{24}	6	4	2	2	5	6	6	2	3
E_{25}	7	4	3	3	4	5	5	3	3
E_{26}	6	3	3	2	5	6	6	3	2
E_{27}	7	5	3	3	5	5	5	3	1
Середнє значення	6,3	3,93	2,52	1,89	4,0	5,44	5,59	2,78	2,11

Таблиця Л.5

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі ПАТ «Прикарпатбуд», бали (розроблено автором) (продовження)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
E_1	8	9	4	9	6	5	5	2	3
E_2	7	8	3	7	5	5	4	3	4
E_3	7	9	4	8	7	5	3	4	5
E_4	8	7	4	7	4	6	4	5	3
E_5	8	6	3	8	5	3	5	4	3
E_6	7	8	3	6	5	4	6	3	3
E_7	8	9	3	8	4	5	2	4	3
E_8	9	8	4	7	5	6	5	3	4
E_9	8	7	2	6	5	3	4	3	2
E_{10}	8	7	2	7	6	6	3	4	4
E_{11}	7	6	3	8	5	5	5	4	3
E_{12}	6	7	4	7	6	4	4	3	2
E_{13}	7	6	4	7	7	6	5	3	2
E_{14}	7	7	3	6	6	5	3	5	3
E_{15}	8	6	2	7	7	5	6	5	3
E_{16}	7	7	4	7	8	6	4	4	4
E_{17}	7	7	3	6	7	5	3	4	2
E_{18}	6	8	4	5	8	5	4	3	3
E_{19}	8	7	4	7	8	6	3	4	4
E_{20}	7	6	2	6	8	6	5	3	2

Закінчення табл. Л.5

26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
E_{21}	7	7	4	7	7	4	4	3	3
E_{22}	8	7	3	6	8	5	3	4	4
E_{23}	8	7	4	7	8	4	3	3	2
E_{24}	7	5	6	6	7	6	5	5	3
E_{25}	8	6	4	8	8	5	5	4	4
E_{26}	8	6	7	8	7	6	4	3	4
E_{27}	8	7	5	7	6	6	3	4	6
Середнє значення	7,48	7,04	3,63	6,96	6,41	5,07	4,07	3,67	3,26

Таблиця Л.6

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі АТ «Трест Житлобуд-1», бали
(розроблено автором)

Експерти	S_{b11}	S_{b12}	S_{b13}	S_{b14}	S_{b15}	S_{b16}	S_{b17}	S_{b18}	S_{b19}	S_{b110}	S_{b111}	S_{b112}	S_{b113}	S_{b114}
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
E_1	8	7	6	8	5	7	4	6	3	4	2	5	7	8
E_2	7	6	5	7	4	7	3	5	2	5	3	3	5	7
E_3	6	6	6	6	5	6	4	6	3	3	4	4	6	6
E_4	8	5	5	7	4	6	3	5	3	4	2	2	6	7
E_5	8	6	6	7	5	5	5	5	2	4	3	3	7	8
E_6	7	7	6	6	5	7	4	5	2	4	4	4	6	9
E_7	7	7	5	7	4	6	4	6	3	5	3	4	6	6
E_8	6	5	7	7	3	6	5	5	4	4	4	3	5	8
E_9	9	6	5	5	3	6	4	6	3	4	4	2	5	8
E_{10}	9	6	5	6	4	7	5	6	2	5	2	3	6	7
E_{11}	8	5	6	6	4	6	4	5	3	5	3	4	6	7
E_{12}	8	6	6	6	2	7	4	6	4	5	3	4	6	6
E_{13}	7	6	6	6	5	6	3	5	4	4	4	5	6	6
E_{14}	9	6	5	7	3	7	5	6	3	5	4	4	5	7
E_{15}	8	8	5	7	2	7	5	7	2	5	4	2	5	8
E_{16}	8	7	5	7	4	6	5	6	2	5	4	2	6	8
E_{17}	6	8	6	6	5	7	4	5	2	4	4	3	5	6
E_{18}	7	6	4	6	2	7	5	6	5	4	3	4	5	7
E_{19}	7	6	5	5	5	6	4	5	3	3	3	4	6	7
E_{20}	7	6	5	5	2	6	4	6	4	4	2	2	5	7
E_{21}	8	8	4	6	3	6	5	5	4	3	2	4	7	6
E_{22}	7	7	6	5	4	7	3	5	3	6	3	3	6	7
E_{23}	7	6	5	6	3	7	4	7	4	5	2	4	6	8
E_{24}	9	7	5	7	4	6	3	6	3	4	5	3	7	8
E_{25}	8	7	6	7	3	6	4	7	4	5	4	4	6	7
E_{26}	8	6	6	6	4	7	3	6	5	6	5	2	6	7
E_{27}	7	8	7	8	3	7	6	7	4	4	5	3	7	8
Середнє значення	7,56	6,44	5,48	6,37	3,7	6,44	4,15	5,74	3,19	4,41	3,37	3,33	5,89	7,19

Таблиця Л.6

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі АТ «Трест Житлобуд–1», бали
(розроблено автором) (продовження)

Експерти	S_{b115}	S_{b116}	S_{b117}	S_{b118}	S_{b119}	S_{b120}	S_{b121}	S_{b122}	S_{b123}
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
E_1	7	4	3	2	4	7	7	5	3
E_2	6	4	2	2	3	5	6	4	2
E_3	8	5	3	1	4	6	6	3	2
E_4	7	4	2	2	3	6	5	4	2
E_5	7	3	3	3	4	7	6	4	4
E_6	6	4	2	3	4	6	7	5	2
E_7	7	5	3	2	3	6	5	4	3
E_8	6	5	4	3	4	5	6	3	3
E_9	7	4	2	2	5	6	7	3	4
E_{10}	6	5	2	2	3	7	5	5	2
E_{11}	7	4	4	2	4	5	6	2	3
E_{12}	6	5	3	1	5	6	6	6	2
E_{13}	6	5	4	3	4	6	6	2	2
E_{14}	5	5	4	2	4	4	6	4	1
E_{15}	7	4	2	1	5	5	7	3	3
E_{16}	7	3	2	3	5	6	6	3	4
E_{17}	6	4	4	2	5	6	6	6	3
E_{18}	7	5	3	3	4	6	5	3	3
E_{19}	6	5	2	2	5	5	5	3	2
E_{20}	5	4	4	2	5	6	6	5	3
E_{21}	7	4	4	3	4	6	5	2	4
E_{22}	7	5	3	4	5	5	6	2	2
E_{23}	7	5	3	2	5	6	7	3	3
E_{24}	6	4	2	2	5	5	6	6	3
E_{25}	7	4	4	3	4	5	6	3	4
E_{26}	6	4	3	3	5	6	6	3	2
E_{27}	6	5	4	4	4	6	7	4	3
Середнє значення	6,48	4,37	3,0	2,37	4,26	5,74	6,0	3,7	2,74

Таблиця Л.6

Результати оцінки для формування груп стейкхолдерів залежно від рівня їх взаємодії у стейкхолдерному середовищі АТ «Трест Житлобуд–1», бали
(розроблено автором) (продовження)

Експерти	S_{b21}	S_{b22}	S_{b23}	S_{b24}	S_{b25}	S_{b26}	S_{b27}	S_{b28}	S_{b29}
26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
E_1	9	8	5	8	7	6	5	3	4
E_2	7	8	4	7	5	5	5	3	4
E_3	8	9	4	8	7	6	4	4	5
E_4	8	8	5	7	6	6	4	5	3
E_5	8	6	3	8	5	4	5	5	4
E_6	7	8	5	8	5	4	6	3	3
E_7	8	9	3	8	6	5	6	4	4
E_8	9	8	4	7	6	6	5	5	4
E_9	8	7	4	8	5	6	4	3	2

Закінчення табл. Л.6

26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
E_{10}	9	8	2	7	6	6	6	4	4
E_{11}	7	7	3	8	7	7	5	5	3
E_{12}	6	7	6	8	6	4	4	5	4
E_{13}	7	6	4	7	7	6	5	3	2
E_{14}	9	7	5	6	8	5	4	5	3
E_{15}	8	8	2	7	7	5	6	5	5
E_{16}	7	8	5	8	8	5	4	4	4
E_{17}	9	7	3	6	7	5	5	6	6
E_{18}	8	8	4	5	8	6	4	3	3
E_{19}	8	7	5	7	8	6	5	4	4
E_{20}	7	8	4	8	9	7	5	3	3
E_{21}	9	8	4	7	7	7	4	5	3
E_{22}	8	7	3	6	8	6	3	4	4
E_{23}	8	7	4	7	8	4	6	7	5
E_{24}	7	5	5	8	6	6	5	5	4
E_{25}	8	6	5	8	7	7	5	4	4
E_{26}	8	7	7	9	7	6	4	4	5
E_{27}	9	8	7	9	8	7	5	6	6
Середнє значення	7,93	7,41	4,26	7,41	6,81	5,67	4,78	4,33	3,89

Додаток М

Визначення стейкхолдерного середовища будівельних підприємств

Таблиця М.1

Характеристика агресивного й партнерського стейкхолдерного середовища будівельних підприємств (розроблено автором)

Стейкхолдерне середовище	Характеристика
1	2
Агресивне	<p>низький рівень впливу зовнішніх (постачальники товарно-матеріальних цінностей, що забезпечують будівельні підприємства та будівництво; замовники будівельної продукції; підрядники, що виконують будівельні роботи; проектні організації; організації, що здійснюють зовнішній контроль за будівельними підприємствами та за будівництвом;</p> <p>архітектори; організації та підприємства, що здійснюють свою діяльність у сфері земельних відносин для здійснення містобудування; фінансові та страхові організації; аудиторські організації; зовнішні інвестори; екологічні організації; організації та підприємства, що здійснюють просторове забезпечення містобудівної діяльності; державні установи; органи місцевого самоврядування; зовнішній топ-менеджмент; зовнішні засновники будівельних підприємств; засоби масової інформації; соціал та громадські організації; конкуренти; бізнес-партнери будівельних підприємств; наукове співтовариство; навчальні заклади, що забезпечують будівельні підприємства фахівцями; інші зовнішні підприємства та організації) у середовищі функціонування будівельних підприємств) і внутрішніх (органи управління та корпоративних відносин; внутрішній топ-менеджмент; внутрішні засновники будівельних підприємств; робітники будівельних підприємств; внутрішній менеджмент будівельних підприємств; внутрішні проектні відділи; внутрішні контролюючі відділи; внутрішні інвестори будівельних підприємств; інші внутрішні стейкхолдери) зацікавлених осіб на функціонування будівельних підприємств. Загострюються протиріччя щодо формування та використання товарно-матеріальних цінностей, забезпечення логістичної політики, реалізації можливостей функціонування складського господарства товарно-матеріальними цінностями, придбання будівельної продукції, її використання та обслуговування, реалізація напрямів виконання будівельних робіт, забезпечення якості виконання проектних робіт, розробки будівельних проектів, що забезпечують реалізацію можливостей реалізації будівельної продукції. Зростання необґрунтованого впливу щодо здійснення зовнішнього архітектурного та будівельного контролю, формування напрямів виконання законності діяльності будівельних підприємств на основі функціонування СБУ, національної поліції, органів фінансового та економічного контролю, інших органів зовнішнього контролю. Забезпечення необґрунтованого державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильністю визначення потреби в бюджетних коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності у міністерствах та інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах і суб'єктах господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують (отримували у періоді, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або використовують (використовували у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно, за дотриманням бюджетного законодавства, дотриманням законодавства про закупівлі, діяльністю суб'єктів господарської діяльності незалежно від форми власності, які не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні. Зниження взаємодії із будівельними підприємствами щодо проектування, будівництва та реалізації будівельної продукції, що впливає на її якість, непрозора взаємодія із будівельними</p>

Продовження табл. М.1

1	2
	<p>підприємствами щодо формування та використання земельних ділянок для здійснення містобудівної діяльності, створення повної й достовірної бази, зниження корупційної складової, відсутність застосування геоінформаційних систем, відсутність або низький рівень реалізації умов щодо формування та використання фінансових ресурсів, зростання напрямів та можливостей страхування будівельної продукції, низький рівень формування та використання інформаційно-аналітичної та просторової інформації для забезпечення розвитку будівельних підприємств створеною аудиторськими та іншими організаціями, відсутність або низький рівень залучення зовнішніх і внутрішніх інвестиційних ресурсів, відсутність взаємодії із екологічними організаціями, не врахування напрямів реалізації екологічної політики у будівництві, відсутність впливу на будівельні підприємства щодо формування та реалізації екологічних напрямів, відсутність системного просторового забезпечення містобудівної діяльності.</p> <p>Необґрунтований вплив державних установ щодо забезпечення взаємодії із будівельними підприємствами відносно регулювання їх діяльності, формування та реалізації нормативно-правового забезпечення, що впливає на розвиток суб'єктів господарювання. Здійснюється Верховною Радою України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері містобудування, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органами державного архітектурно-будівельного контролю, іншими уповноваженими органами містобудування та архітектури. Зниження рівня взаємодії та прозорості із органами місцевого самоврядування відносно забезпечення зовнішнього управління діяльністю будівельними підприємствами, впливу на будівельну діяльність, розподілу земельних ресурсів, підвищення ефективності функціонування їх структурних підрозділів. Зниження ефективності взаємодії із зовнішніми засновниками на діяльність будівельних підприємств, «формальний» підхід до їх функціонування, відсутність формування напрямів розвитку, зниження рівня впливу на процеси виробничо-господарської, економічної, фінансової та інвестиційної діяльності. Зниження рівня та забезпечення взаємодії із засобами масової інформації щодо: пошуку, одержання і поширення інформації; ведення будь-яких записів, в тому числі з використанням засобів аудіовізуальної техніки, кіно- і фотозйомку, за винятком випадків, передбачених законом; після пред'явлення посвідчення журналіста перебування в районах стихійного лиха, на мітингах і демонстраціях; звернення до спеціалістів при перевірці фактів та обставин у зв'язку з матеріалами, що надійшли; відмовитися від створення матеріалу за своїм підписом, що суперечить його переконанням; обумовити збереження таємниці авторства. Відсутність або низький рівень взаємодії із соціалом та громадськими організаціями щодо: вільного поширювання інформації про свою діяльність, пропагування своєї мети (цілей); звернень у порядку, визначеному законом, до органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами; одержання у порядку, визначеному законом, публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації; участі у порядку, визначеному законодавством, у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності громадського об'єднання та важливих питань державного і суспільного життя; проведення мирних зібрань; здійснення інших прав, не заборонені законом.</p> <p>Зниження ефективності конкурентної взаємодії щодо формування та використання виробничих запасів, створення та реалізації будівельної продукції, здійснення впливу один на одного для забезпечення конкурентних переваг на партнерських засадах, створення умов для розвитку будівельних підприємств. Відсутність спільних цілей із бізнес-партнерами. Зниження ефективності взаємодії та наукового співробітництва щодо:</p>

Продовження табл. М.1

1	2
	<p>формування соціально-економічних, організаційних, правових умов для формування та ефективного використання наукового та науково-технічного потенціалу, включаючи державну підтримку суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності;</p> <p>створення сучасної наукової інфраструктури і системи інформаційного забезпечення наукової і науково-технічної діяльності, інтеграцію освіти, науки і виробництва;</p> <p>підготовка кадрів у сфері наукової і науково-технічної діяльності вищими навчальними закладами, закладами післядипломної освіти, науковими установами, а також спеціалізованими загальноосвітніми навчальними закладами, які взаємодіють між собою та з науковими установами;</p> <p>підвищення престижності наукової і науково-технічної діяльності, підтримку та заохочення молодих вчених;</p> <p>фінансування та матеріальне забезпечення фундаментальних та прикладних досліджень;</p> <p>організація прогнозування тенденцій науково-технічного розвитку на довгостроковий та середньостроковий періоди;</p> <p>підтримка пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, державних цільових наукових і науково-технічних програм та концентрацію ресурсів для їх реалізації;</p> <p>створення ринку наукової і науково-технічної продукції та впровадження досягнень науки і техніки в усі сфери суспільного життя;</p> <p>правова охорона інтелектуальної власності та створення умов для її ефективного використання;</p> <p>організація і проведення статистичних спостережень у сфері наукової і науково-технічної діяльності;</p> <p>проведення наукової і науково-технічної експертизи виробництва, нових технологій, техніки, результатів досліджень, наукових (науково-технічних) програм і проектів тощо;</p> <p>стимулювання наукової та науково-технічної творчості, винахідництва;</p> <p>пропагування наукових та науково-технічних досягнень, винаходів, нових сучасних технологій, внеску України у розвиток світової науки і техніки;</p> <p>встановлення взаємовигідних зв'язків з іншими державами для інтеграції вітчизняної та світової науки, входження вітчизняної науки у світовий науковий та Європейський дослідницький простір; зниження якості та взаємодії щодо підготовки та перепідготовки кадрів, які здійснюють свою діяльність у сфері будівництва; загострення конкурентності та зниження ефективності взаємодії з іншими зацікавленими особами.</p> <p>Зниження ефективності функціонування системи управління, формування й реалізації корпоративних відносин, що забезпечують їх розвиток, зниження повноти та ефективності виконання органами корпоративних відносин, зниження взаємодії та можливостей реалізації напрямів між вітчизняними та міжнародними засновниками та учасниками, фізичними та юридичними особами, відповідно до встановленого законодавства. Загострення проблем щодо трудових відносин із робітниками, зниження рівня матеріального й соціального забезпечення.</p> <p>Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови повинні частково відповідати вимогам нормативних актів про охорону праці. Власник або уповноважений ним орган не впроваджує сучасні засоби техніки безпеки, які запобігають виробничому травматизмові, і забезпечувати санітарно-гігієнічні умови, що запобігають виникненню професійних захворювань працівників. Неefективна внутрішня система управління, забезпечення впливу на прийняття рішень внутрішнім менеджментом, відсутня система або зниження результативності взаємодії щодо розробки, реалізації проектів, виконання проектних робіт, контроль за здійсненням проектів.</p> <p>Не забезпечується або частково забезпечується внутрішній контроль за фінансово-господарською діяльністю.</p> <p>Зниження ефективності інвестиційної діяльності, не забезпечуючи підвищення інвестиційної привабливості будівельних підприємств, відсутність інвестування та фінансування будівництва об'єктів житлового будівництва з використанням</p>

Закінчення табл. М.1

1	2
	<p>недержавних коштів, залучених від фізичних та юридичних осіб, у тому числі в управлінні, та не здійснення виключно через фонди фінансування будівництва, фонди операцій з нерухомістю, інститути спільного інвестування, а також шляхом емісії цільових облігацій підприємств, виконання зобов'язань за якими здійснюється шляхом передачі об'єкта (частини об'єкта) житлового будівництва.</p> <p>Зниження активності інвестиційної діяльності на будівельних підприємствах здійснюється через призму державного впливу на діяльність шляхом: співфінансування реалізації інвестиційних проектів за рахунок коштів державного бюджету;</p> <p>надання відповідно до законодавства для реалізації інвестиційних проектів державних гарантій з метою забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єкта господарювання;</p> <p>кредитування за рахунок коштів державного бюджету суб'єктів господарювання для реалізації інвестиційних проектів;</p> <p>повної або часткової компенсації за рахунок коштів державного бюджету відсотків за кредитами суб'єктів господарювання для реалізації інвестиційних проектів; застосування інших форм, передбачених законом. Держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів.</p> <p>Державні органи та їх посадові особи втручаються в діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності, крім випадків, і здійснюється поза межами компетенції цих органів та посадових осіб. Держава не гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Проте, інвесторам, у тому числі іноземним, не забезпечується рівноправний режим, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій. Не забезпечено порядок відшкодування збитків інвестору визначається в зазначених актах. Внесені або придбані інвесторами цільові банківські вклади, акції та інші цінні папери, платежі за набуте майно або за орендні права у разі вилучення відповідно до законодавчих актів України не або частково відшкодовуються інвесторам, за винятком сум, що виявилися використаними або втраченими в результаті дій самих інвесторів або вчинених за їх участю. Спори, що виникають в результаті здійснення інвестиційної діяльності, розглядаються відповідно судом або третейським судом. Інвестиції можуть, а у випадках, передбачених законодавством, мають бути застраховані, проте правова система не забезпечує у повному обсязі захист інвестицій.</p>
Партнерські відносини	<p>високий рівень впливу зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів на функціонування та розвиток будівельних підприємств, взаємодія здійснюється із застосуванням партнерських відносин, відсутні протиріччя щодо формування та використання товарно-матеріальних цінностей, забезпечення логістичної політики, реалізації можливостей функціонування складського господарства товарно-матеріальними цінностями, придбання будівельної продукції, її використання та обслуговування, підвищується якість реалізації напрямів виконання будівельних робіт, виконання проектних робіт, розробки будівельних проектів. Зниження необґрунтованого впливу та забезпечення партнерських відносин щодо здійснення зовнішнього архітектурного та будівельного контролю, формування напрямів виконання законності діяльності будівельних підприємств на основі функціонування СБУ, національної поліції, органів фінансового та економічного контролю, інших органів зовнішнього контролю. Забезпечення державного фінансового контролю за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильності визначення потреби в бюджетних коштах та взяттям зобов'язань, ефективним використанням коштів і майна, станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності у міністерствах та інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах і суб'єктах господарювання державного сектору економіки на основі достовірності, повноти та відкритості взаємодії із будівельними підприємствами.</p>

Додаток Н Акти впровадження

Акт № 7

про впровадження результатів дисертаційної роботи

складено « 9 » _____ 09 _____ 20 21 р.

Ми, що нижче підписалися, представники *Виконавця*, аспірант Зубарев Д. В. і доцент кафедри бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, к.е.н., доц. Грицьков Є. В. з однієї сторони; і представник *Замовника*, директор ПАТ «Південспецатоменергомонтаж» Гармаш О. О. з іншої сторони, цим актом підтверджуємо факт впровадження в практичну діяльність розробок, моделей, алгоритмів та висновків дисертаційної роботи, що подається здобувачем Зубаревим Д. В. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, які полягають у:

- застосуванні системи інтегральної оцінки фінансового стану будівельних підприємств для забезпечення стейкхолдерних відносин й підвищення ефективності прийняття управлінських рішень;
- використанні результатів економіко-математичного моделювання інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств для формування кількісного підґрунтя забезпечення стейкхолдерних відносин.

Роботу здобув

Від виконавця

Є. Грицьков - к.е.н., доц. Грицьков Є. В.
Д. В. Зубарев Зубарев Д. В.

Роботу прийняв

Від замовника

О. О. Гармаш директор, к. енергомонтаж Гармаш О. О.

Т.в.О

Підпис

Засвідчує:

поч. відл.

Акт № 4

про впровадження результатів дисертаційної роботи

складено «23» 09 2021р.

Ми, що нижче підписалися, представники Виконавця, доцент кафедри бізнес адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, к.е.н., доц. Грицьков С. В. та здобувача цієї ж кафедри Зубарева Д. В. з однієї сторони; і представник Замовника, директор International company project and real estate management, м. Варна, Болгарія І. Стефанов, з іншої сторони, цим актом підтверджуємо факт впровадження в практичну діяльність розробок, моделей, алгоритмів та висновків дисертаційної роботи, що подається здобувачем Зубаревим Д. В. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, які полягають у:

- застосуванні підходу до оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів будівельних підприємств;
- результатів економіко-математичного моделювання інтегрального показника рівня впливу зацікавлених осіб і узагальнюючого чинника фінансового стану будівельних підприємств для прийняття обґрунтованих управлінських рішень;
- визначені напрямів та результатів прогнозування узагальнюючих чинників фінансового стану та рівня впливу зацікавлених осіб залежно від змін стейкхолдерних показників.

Роботу здобув

Від виконавця

С.В. Грицьков к.е.н., доц. Грицьков С. В.
Д.В. Зубарев Зубарев Д. В.

Роботу прийняв

І. Стефанов
 Від замовника
 директор І. Стефанов

Підпис *Грицьков С.В.*
 Засвідчую: *кач* відд. *Хвайбова*
 7.60

Акт № 32

про впровадження результатів дисертаційної роботи

складено «5» жовтня . 2021

Ми, що нижче підписалися, представники *Виконавця*, доцент кафедри бізнес адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, к.е.н., доц. Грицьков Є. В. та здобувач представленої кафедри Зубарев Д. В. з однієї сторони; і представник *Замовника*, Жуков С.Є. з іншої сторони, цим актом підтверджуємо факт впровадження в практичну діяльність розробок, моделей, алгоритмів та висновків дисертаційної роботи, що подається здобувачем Зубаревим Д. В. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, які полягають у:

- використанні інструментарію оцінки стейкхолдерних показників для забезпечення розвитку підприємств;
- впровадженні в діяльність суб'єктів господарювання організаційно-економічного механізму взаємодії стейкхолдерів.

Роботу здобув

Від виконавця

Є. Грицьков - к.е.н., доц. Грицьков Є. В.

Д. В. Зубарев Зубарев Д. В.

Підпис

Засвідчує:

кач. відд. кадрів

20__ р.

Роботу прийняв

Від замовника

С.Є. Жуков Жуков С.Є.

Т-в.о

Вікторія Жуков

Акт № 46-1

про впровадження результатів дисертаційної роботи

складено «09» вересня 2011

Ми, що нижче підписалися, представники *Виконавця*, аспірант Зубарєв Дмитро Васильович і доцент кафедри бізнес-адміністрування та регіонального розвитку Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, к.е.н., доц. Грицьков Євген Володимирович з однієї сторони; і представник *Замовника*, Голова Державної регуляторної служби України Кучер Олексій Володимирович, з іншої сторони, цим актом підтверджуємо факт впровадження в практичну діяльність розробок, моделей, алгоритмів та висновків дисертаційної роботи, що подається здобувачем Зубарєвим Дмитром Васильовичем на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, які полягають у:

- застосуванні напрямів взаємодії стейкхолдерів, оцінки їх рівня і впливу на функціонування будівельних підприємств;
- використанні виявлених організаційних і економічних засад для забезпечення розвитку будівельних підприємств у формуванні регуляторної політики.

Роботу здобув

Від виконавця

Є. Грицьков к.е.н., проф. Грицьков Є. В.
Д. В. Зубарєв Зубарєв Д. В.

Роботу прийняв

Від замовника

Олексій Кучер

Підпис *Грицьков Є.В.*
Засвідчує: *пос.* відд. кадрів *г.о.*
" " " 2011 р.

Г.В.О

Вікторія

ДОВІДКА

про впровадження у навчальний процес
результатів дисертаційної роботи
здобувача кафедри бізнес-адміністрування та регіонального розвитку
Зубарсва Д. В. за темою
**«Організаційно-економічні засади взаємодії стейкхолдерів на
будівельних підприємствах»**

Ректорат Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова підтверджує впровадження у навчальний процес результатів дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук Зубарсва Д. В. здобувача кафедри бізнес-адміністрування та регіонального розвитку за темою **«Організаційно-економічні засади взаємодії стейкхолдерів на будівельних підприємствах»**. Особливого значення мають розробки щодо:

формування та використання теоретичних підходів до визначення стейкхолдерів будівельних підприємств, їх видів;

характеристики інструментарію оцінки рівня взаємодії стейкхолдерів;

застосування економіко-математичного моделювання щодо чинників фінансового стану та рівня впливу зацікавлених осіб залежно від змін стейкхолдерних показників.

Розробки та рекомендації запропоновані автором впроваджено в навчальний процес при викладанні таких дисциплін як «Економіка підприємств», «Моделювання і прогнозування економічних процесів», «Економічний аналіз», «Бізнес-комунікації», «Стратегія підприємства», у курсовому та дипломному проектуванні студентів.

Завідувач кафедри бізнес-адміністрування
та регіонального розвитку

Олена Димченко

«21» 09 - 2021 р.

Додаток О

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ*Розділи у монографіях, де опубліковані результати дослідження*

1. Zubarev D., Grytskov E. Identification of the factors of influence of corporate social responsibility of construction companies on the formation and implementation of stakeholder relations. Scientific research of the XXI century. Volume 2: collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California: GS publishing service, 2021. 312 p., p. 91–96.

Наукові праці у виданнях іноземних держав або виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

2. Зубарев Д. М., Мамонов К. А., Величко В. А., Грицьков Є. В., Троян В. І. Формування партнерських стейкхолдерних відносин на будівельних підприємствах: організаційно-економічні аспекти / Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2021. № 2. С. 362–373 (база Web of Science).

3. Zubarev D., Mamonov K., Velychko V., Grytskov E. Econometric modeling of the level of stakeholder interaction at construction enterprises / Український метрологічний журнал. Економічні аспекти метрології та економетрика, № 2. Х.: НЦЦ «Інститут метрології». 2020. С. 72–77 (база Web of Science).

4. Zubarev D., Velychko V., Grytskov E. Stakeholders of construction enterprises: areas and features of interaction / Науковий економічний журнал «Інтелект XXI». Видавничий дім «Гельветика», 2020. №1. С. 108–113 (Index Copernicus).

5. Zubarev D., Velychko V., Grytskov E. Application of methods of economic and mathematical modeling in the system of stakeholder relations and the formation and implementation of social corporate responsibility of construction enterprises / Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». Одеса, 2020. Випуск 40. С. 139–143 (Index Copernicus).

6. Zubarev D.V., Mamonov K., Wingming Wen, Chang Liu, Troyan V.I., Grytskov E.V., Fuchen Bai. Geoeconomics of China coastal regions: theoretical and

methodological platform / International economical forum (China). This article is supported by the Major project of innovation and strengthening school project of Guangdong Provincial Department of Education. 2020. pp. 251–269.

7. Zubarev D., Mamonov K., Velychko V., Grytskov E., Troyan V. The formation and use of the construction enterprise brand to ensure interaction with stakeholders / Danish Scientific Journal, 2020. №39. Vol. 2. pp. 33–35.

8. Zubarev D., Mamonov K., Velychko V., Grytskov E. Features of stakeholder relations at construction enterprises / International independent scientific journal, 2020. №. 19. Vol. 2. pp. 16–19.

Статті у наукових фахових виданнях України

9. Зубарєв Д. В. Зміцнення фінансового стану будівельних підприємств на основі зростання ефективності стейкхолдерських відносин / Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Заклад вищої освіти «Міжнародний Університет бізнесу і права». Видавничий дім «Гельветика», 2021. Випуск 2. С. 77–81.

10. Zubarev D., Velychko V., Grytskov E. Directions for the development of a stakeholder-oriented strategy for managing construction enterprises: domestic and international experience / Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст». Серія: економічні науки. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. Вип. 155. С. 2–7.

11. Зубарєв Д. В., Величко В. А., Грицьков Є. В. Соціальна корпоративна відповідальність у системі взаємодії зі стейкхолдерами будівельних підприємств / Підприємництво та інновації. Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 9. С. 70–76.

Результати дослідження апробовані на міжнародних та вітчизняних науково-практичних конференціях:

IV International scientific and practical conference «Perspectives of world science and education» (Osaka, 2019);

II International scientific and practical conference «Eurasian scientific congress» (Barcelona, 2020);

V International scientific and practical conference «Priority directions of science development» (Lviv, 2020);

III International scientific and practical conference «Science, society, education: topical issues and development prospects» (Kharkiv, 2020);

VI International scientific and practical conference «Dynamics of the development of world science» (Vancouver, 2020);

Міжнародна науково-практична конференція «Тренди та тенденції розвитку будівельної галузі» (Харків, 2020);

Науково-практична конференція «Економіка, фінанси та управління: аспекти інноваційного розвитку» (Миколаїв, 2021);

Міжнародна науково-практична інтернет конференція «Підприємництво та бізнес-адміністрування: сучасні тренди» (Харків, 2021).